การอบรมเลี้ยงดูเด็กในครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมต่ำ ในจังหวัดพระนครและธนบุรี

ปริญญานิพนธ์

ของ

ชูจิตต์ พิทักษ์ผล

THE LIBRARY
THE COLLEGE OF EDUCATION
... THAILAND

เสนอต่อวิทยาลัยวิชาการศึกษา

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต แขนงจิตวิทยาพัฒนาการ

ด้วยความร่วมมือ ของสถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก

เมษายน ๒๕๐๕

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ นับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต แขนงจิตวิทยาพัฒนาการ ของวิทยาลัยวิชาการศึกษา ด้วยความร่วมมือของสถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็กได้.

..... ประธาน

..... กรรมการ

..... กรรมการ

.....

ผู้อำนวยการสถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์ของท่านผู้มีพระคุณหลายท่าน อาทิ เช่น ดร.ยิวจ์ ฟิลป์ ผู้อำนวยการสถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก ได้กรุณาให้คำแนะนำในเรื่องการเลือกกลุ่มตัวอย่าง การจัดกระทำกับข้อมูล และการอธิบายข้อมูลที่ได้มา ดร. เอส. แซมไบย์ ผู้เชี่ยวชาญขององค์การศึกษาวิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมประจำสถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก ได้กรุณาให้คำแนะนำในเรื่องการแบ่งบุคคลออกเป็นระดับต่าง ๆ ตามฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ของบุคคลเหล่านั้นซึ่งผู้เขียนได้นำมาใช้คัดเลือกมารดาในกลุ่มตัวอย่าง แพทย์หญิง สุภา มาลากุล ณ อยุธยา แห่งคลินิกสุขภาพจิต ได้กรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เขียนเป็นอย่างยิ่งในเรื่องการเก็บรวบรวมข้อมูล และยังได้กรุณาให้ยืมหนังสือที่ใช้ในการค้นคว้า นอกจากนี้ผู้เขียนยังได้รับคำแนะนำที่เป็นประโยชน์เป็นอันมากจากนายแพทย์ ศรีวงศ์ หะวานนท์ แห่งโรงพยาบาลเด็ก พร้อมทั้งกรุณาให้ยืมหนังสือสำหรับค้นคว้าอีกด้วย

บุคคลที่มีอุปการะคุณแก่ผู้เขียนเป็นอย่างยิ่ง และถ้าขาดท่านเหล่านี้แล้วก็ยากที่ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้จะสำเร็จสมบูรณ์ได้ ท่านเหล่านี้ก็คือ มารดาในกลุ่มตัวอย่าง ที่ได้สละเวลาอันมีค่าให้ความร่วมมือกับผู้เขียนด้วยความเต็มใจ ท่านต่อไปก็คือ ดร. จรรจา จินายน กับ อาจารย์ ปรีชา ธรรมมา อาจารย์ของสถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก ได้ให้ความช่วยเหลือผู้เขียนมาตั้งแต่ต้น นับแต่ให้คำแนะนำในเรื่องการเลือกหนังสือค้นคว้า การเขียนปริญญานิพนธ์ และกรุณาแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ด้วยความเต็มใจและไม่เห็นแก่เหนื่อยเหนื่อย นอกจากนี้ผู้เขียนยังได้รับความกรุณาจาก ดร. ละม้ายมาศ ศิริทัต รองผู้อำนวยการสถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก ได้กรุณาตรวจแก้ไขอย่างถี่ถ้วนอีกครั้งหนึ่ง และให้คำแนะนำอันมีค่ายิ่ง ผู้เขียนขอขอบพระคุณท่านผู้มีอุปการะคุณที่กล่าวนามมาข้างต้นนี้เป็นอย่างยิ่งไว้ ณ ที่นี้ด้วย.

ชูจิตต์ พิทักษ์ผล

สารบัญ

บทที่		หน้า
๑.	บทนำ	๑
	ภูมิหลัง	๑
	จุดมุ่งหมายในการค้นคว้านี้	๒
	ความสำคัญของปัญหาที่ค้นคว้า	๒
	ขอบเขตของการค้นคว้า	๓
	คำจำกัดความศัพท์เฉพาะ	๓
	ผลการวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องกับการค้นคว้าเรื่องนี้	๔
๒.	วิธีดำเนินการค้นคว้า	๒๐
	กลุ่มตัวอย่าง	๒๐
	การเก็บข้อมูล	๒๕
	วิธีจัดกระทำกับข้อมูล	๒๕
๓.	การวิเคราะห์ข้อมูลและผลของการค้นคว้า	๒๗
	การแบ่งงานในบ้าน	๒๗
	ทัศนคติของมารดาต่อการมีลูก และการปฏิบัติตนในระยะต่าง ๆ ...	๓๐
	บุคคลที่ช่วยเหลือมารดาเลี้ยงดูลูก	๖๐
	การปรับตัวเข้ากับสังคม	๘๑
	การปรนนิบัติเลี้ยงดู	๙๓
	การฝึกหัดอบรมเด็ก	๑๑๒
	ปัญหาที่มารดาประสบในการอบรมเลี้ยงดูลูก	๑๔๗
	การเปรียบเทียบการเลี้ยงเด็กสมัยนี้กับสมัยที่มารดาได้รับการอบรมเลี้ยงดูมา	๑๔๙
	วิจารณ์ผล	๑๕๒
๔.	สรุปความสำคัญ สรุปผล และข้อเสนอแนะ	๑๕๘
	สรุปความสำคัญ	๑๕๘

หน้า

ข้อเสนอแนะ ๑๖๐

บรรณานุกรม ๑๖๑

ภาคผนวก ๑๖๓

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
๑.	ระดับการศึกษาของมารดาและสามีของมารดาในกลุ่มตัวอย่าง	๒๑
๒.	รายได้ของบิดามารดาในปัจจุบัน	๒๒
๓.	แจกแจงอาชีพของสามีของมารดาในกลุ่มตัวอย่าง	๒๒
๔.	สถานที่เกิดของมารดาในกลุ่มตัวอย่าง	๒๓
๕.	จำนวนปีที่มารดาเกิดต่างจังหวัดเข้ามาอยู่ในพระนคร	๒๔
๖.	จำนวนลูกของมารดาทั้งสองกลุ่มอายุ	๒๕
๗.	บุคคลที่ช่วยทำงานต่าง ๆ ของครอบครัว	๒๗
๘.	ทัศนคติก่อนแต่งงานเกี่ยวกับการมีลูก	๓๐
๙.	ความรู้สึกและการปฏิบัติของมารดาในกรณีที่ตนเองมีลูกไม่ได้	๓๑
๑๐.	ความรู้สึกและการปฏิบัติของมารดาในกรณีที่ทราบว่าสามีมีลูกไม่ได้ ...	๓๒
๑๑.	เหตุผลของมารดาในการที่อยากมีลูก	๓๓
๑๒.	ความรู้สึกวิตกกังวลของมารดาเมื่อคิดว่าจะมีลูก	๓๔
๑๓.	ความรู้สึกของมารดาเมื่อทราบว่าตัวเองตั้งครรภ์	๓๕
๑๔.	ความรู้สึกของมารดาเมื่อทราบว่าตัวเองตั้งครรภ์ (ต่อ)	๓๖
๑๕.	ความรู้สึกของสามีเมื่อภรรยาตั้งครรภ์ (ตามคำบอกเล่าของภรรยา ...	๓๗
๑๖.	ความต้องการลูกสาวหรือลูกชาย (ของมารดา)	๓๗
๑๗.	ความหวังของมารดาต่ออนาคตของลูก และเหตุผลของมารดาในการที่หวังอย่างนั้น	๓๘
๑๘.	ความเชื่อในเรื่องหมอตู ระหว่างมารดาตั้งครรภ์	๔๐
๑๙.	ความเจ็บป่วยทางร่างกายของมารดาในระหว่างตั้งครรภ์	๔๑
๒๐.	ระยะเวลาที่เริ่มมีความเจ็บป่วยและวิธีปฏิบัติของมารดาเพื่อรักษาอาการเหล่านั้น	๔๒
๒๑.	ความรู้สึกของมารดาเมื่อเด็กดิ้นครั้งแรก	๔๓
๒๒.	การเปลี่ยนแปลงการทำงานของมารดาในระหว่างตั้งครรภ์ เวลาที่เริ่มเปลี่ยนและเหตุผลที่ต้องเปลี่ยน	๔๔

ตาราง หน้า

๒๓. การเปลี่ยนแปลงในเรื่องอาหารการกิน ระยะเวลาที่เริ่มเปลี่ยนและเหตุผลที่เปลี่ยน ๔๕

๒๔. ความรู้สึกของมารดาต่อการคลอด ๔๖

๒๕. การเตรียมตัวของมารดาก่อนคลอด ๔๗

๒๖. คนทำคลอดและสถานที่คลอด ๔๘

๒๗. วิธีเก็บรก วิธีรักษาและเก็บสายสะดือ ๔๙

๒๘. จำนวนมารดาที่ลูกเคยตายและเคยแท้งลูก ๕๐

๒๙. วิธีอยู่ไฟของมารดา และจำนวนวันที่อยู่ไฟ ๕๑

๓๐ การปฏิบัติพิเศษเพิ่มเติมจากการอยู่ไฟ บุคคลที่ช่วยทำให้ และผู้ริเริ่มให้ทำเช่นนั้น ๕๓

๓๑. การกินอยู่ในระหว่างอยู่ไฟ และผู้ที่ช่วยทำงานในระยะมารดาพักฟื้น ๕๔

๓๒. ชนิดและสรรพคุณของยาที่มารดาใช้ในขณะอยู่ไฟ และหลังออกไฟไปแล้ว ๕๕

๓๓. สุขภาพของลูกเมื่อคลอดใหม่ ๆ และความรู้สึกของมารดาที่มีต่อลูกเมื่อเห็นลูกครั้งแรก ๕๖

๓๔. ความรู้สึกของมารดาต่อการคลอดที่โรงพยาบาล ๕๗

๓๕. ความรู้สึกของมารดาต่อการคลอดที่บ้านว่าแตกต่างกับการคลอดที่โรงพยาบาล ๕๘

๓๖. บุคคลที่ช่วยเลี้ยงเด็ก ๖๐

๓๗. จำนวนและบุคคลที่ให้ลูกของมารดาในกลุ่มตัวอย่างดูดนมของตน จำนวนมารดาที่ต้องจ้างเขาเลี้ยงลูก เหตุที่ต้องจ้าง และระยะเวลาที่ต้องจ้าง ๖๑

๓๘. ระยะเวลาที่มารดาเริ่มให้ลูกของตนกินนมขวด ๖๒

๓๙. บุคคลที่ช่วยเอานมขวดให้เด็กกิน เหตุผลที่ช่วย และลักษณะที่ช่วย ๖๒

๔๐. ชนิดของอาหารแข็งที่มารดาใช้เลี้ยงลูก ๖๓

๔๑. อายุที่เริ่มให้อาหารแข็ง ๖๔

๔๒. บุคคลที่ช่วยเหลือมารดาดูแลลูก ๖๕

๔๓. สาเหตุที่ทำให้บุคคลเหล่านั้นเข้ามาช่วยดูแลเด็ก และแสดงลักษณะและขอบเขตที่มารดาอนุญาตให้บุคคลเหล่านั้นดูแลเด็ก ๖๖

ตาราง หน้า

๔๔. บุคคลที่ช่วยอาบน้ำให้เด็ก และเหตุที่ต้องช่วย ๖๗
๔๕. อายุของเด็กที่เริ่มให้คนอื่นช่วยอาบน้ำให้ และเวลาที่ให้อาบ ๖๘
๔๖. ผู้ช่วยดูแลเวลาเด็กขับถ่าย เหตุผลที่ต้องช่วย และอายุของเด็กที่เริ่มให้ผู้อื่นเข้ามาช่วยเหลือในเรื่องนี้ ๖๙
๔๗. ผู้ช่วยแต่งตัวให้เด็กและเหตุผลที่ต้องช่วย ๗๐
๔๘. อายุที่เริ่มให้ผู้อื่นช่วยแต่งตัวให้เด็ก ๗๑
๔๙. ผู้ที่ช่วยอุ้มเด็ก ๗๒
๕๐. อายุที่เริ่มให้คนอื่นอุ้ม และเหตุผลที่เขาช่วยอุ้ม ๗๒
๕๑. ผู้ที่ช่วยพาเด็กออกไปนอกบ้าน และวิธีอุ้มของเขาเหล่านั้นทั้งที่พาออกนอกบ้านและอุ้มเดินเล่นในบ้าน ๗๓
๕๒. สถานที่และระยะทางที่พาเด็กไป ๗๔
๕๓. บุคคลที่มารดาไว้วางใจที่สุดพอจะฝากลูกได้เมื่อมารดาไม่อยู่ ๗๕
๕๔. ผู้ที่มารดาปรึกษาเวลาลูกเกิดการเจ็บป่วย ๗๖
๕๕. บุคคลที่มารดาอยากให้ลูกของตนเอาเยี่ยงอย่าง ๗๖
๕๖. เหตุผลของมารดาที่อยากให้ลูกเอาเยี่ยงอย่างบุคคลเหล่านั้น ๗๗
๕๗. บุคคลที่ได้รับการยกย่องที่สุดในบ้าน ๗๘
๕๘. ผู้เล่านิทานให้เด็กฟัง และนิทานที่เด็กชอบ ๗๙
๕๙. ตัวละครในนิทานที่เด็กนิยม ๘๐
๖๐. วิธีสอนที่มารดาใช้สอนให้เด็กรู้จักว่าอะไรดีควรทำ และอะไรไม่ดีควรเว้นและอะไรเป็นวิธีสอนที่ได้ผลดีที่สุด ๘๑
๖๑. เหตุผลของมารดาที่ใช้วิธีสอนดังในตาราง ๖๐ ... ... ๘๒
๖๒. รางวัลที่มารดาใช้ในการอบรมเด็ก ๘๔
๖๓. ความประพฤติของลูกที่ทำให้มารดาหัวเสียที่สุด ๘๔
๖๔. วิธีปฏิบัติของมารดาเมื่อลูกทำให้ขัดใจ ๘๖
๖๕. หลักที่มารดาใช้ในการลงโทษลูก ๘๗
๖๖. วิธีลงโทษที่มารดาชอบใช้ ๘๗

ตาราง		หน้า
๖๗.	อัตราการลงโทษที่มารดาใช้ลงโทษลูก	๘๘
๖๘.	คำชู้ที่มารดาใช้ชูลูก และคำชู้ที่มารดาใช้ได้ผลที่สุด	๙๐
๖๙.	คำชู้ที่มารดาใช้กับลูกในวัยต่าง ๆ	๙๑
๗๐.	บุคคลอื่นนอกจากมารดาที่ชู้เด็ก	๙๒
๗๑.	คำชู้ที่คนอื่น ๆ ใช้	๙๒
๗๒.	จำนวนมารดาที่เลี้ยงลูกด้วยนมของตนเอง และเวลาที่เริ่มให้ลูกกินนม ...	๙๔
๗๓.	อาหารที่มารดาให้ลูกในระหว่างที่ยังไม่มีน้ำนม	๙๕
๗๔.	จำนวนครั้งที่มารดาให้เด็กกินนมใน ๑ วัน และระยะเวลาที่ให้ลูกดูดนมในมื้อหนึ่ง ๆ	๙๖
๗๕.	กฎเกณฑ์ในการให้นมลูก และความคิดเห็นของมารดาต่อกฎเกณฑ์นั้น ๆ ...	๙๖
๗๖.	ยาที่มารดาใช้บำรุงเพื่อให้ลูกอ้วนท้วนแข็งแรง	๙๗
๗๗.	เหตุผลที่ถือว่าการหย่านมเป็นสิ่งจำเป็น	๙๙
๗๘.	ลักษณะของการหย่านม และอายุที่เริ่มให้เด็กหย่านม	๑๐๐
๗๙.	วิธีหย่านม	๑๐๑
๘๐.	การแสดงตอบของเด็กเมื่อมารดาให้หย่านม	๑๐๒
๘๑.	การแก้ไขของมารดาเมื่อลูกมีปฏิกริยาดังแสดงไว้ในตาราง ๘๐	๑๐๓
๘๒.	วิธีปฏิบัติของมารดาเมื่อเห็นลูกกินอาหารน้อยไป	๑๐๕
๘๓.	วิธีปฏิบัติของมารดาถ้าลูกกินอาหารมากไป	๑๐๖
๘๔.	วิธีสอนการรับประทานอาหาร เมื่อเด็กรับประทานพร้อมผู้ใหญ่	๑๐๗
๘๕.	วิธีที่มารดาจัดการกับอุจจาระเด็ก	๑๐๙
๘๖.	ความคิดเห็นของมารดาว่าเรื่องการอาบน้ำเกี่ยวข้องกับสุขภาพของเด็ก ...	๑๑๐
๘๗.	ส่วนของร่างกายที่ควรรักษาความสะอาดมากที่สุด	๑๑๑
๘๘.	ประโยชน์ของการฝึกหัดการขับถ่าย	๑๑๓
๘๙.	อายุที่เริ่มฝึกการขับถ่าย	๑๑๔
๙๐.	อายุที่เด็กสามารถถ่ายปัสสาวะเป็นที่เป็นทางในเวลากลางวัน	๑๑๕
๙๑.	อายุที่เด็กไม่ปัสสาวะรดที่นอนในเวลากลางคืน	๑๑๖

ตาราง หน้า

๙๒. อายุที่เด็กสามารถถ่ายอุจจาระได้เป็นที่เป็นทางในเวลากลางวัน ๑๑๗

๙๓. อายุที่เด็กไม่ถ่ายอุจจาระรดที่นอนในเวลากลางคืน ๑๑๘

๙๔. อายุที่เด็กทำความสะอาดตนเองได้ ๑๒๐

๙๕. อายุที่มารดาคิดว่าลูกควรรู้จักรักษาความสะอาดเข้าของเครื่องใช้ของตนเองได้ ๑๒๑

๙๖. สิ่งที่มารดาเห็นว่าสกปรกที่สุด ๑๒๓

๙๗. สิ่งที่เด็กสนใจในเรื่องความสะอาดเป็นพิเศษ ๑๒๔

๙๘. พฤติกรรมที่ก้าวร้าวรุกรานที่พบเห็นจากลูกของมารดาในกลุ่มตัวอย่างขณะอยู่ในวัยทารก ๑๒๖

๙๙. พฤติกรรมที่ก้าวร้าวรุกรานที่ลูก ๆ ของมารดาในกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนเป็นบ่อยที่สุดเมื่ออยู่ในวัยทารก ๑๒๗

๑๐๐. วิธีปฏิบัติของมารดาเมื่อลูกแสดงการก้าวร้าวรุกราน ๑๒๘

๑๐๑. พฤติกรรมที่ก้าวร้าวรุกรานที่พบเห็นจากลูกของมารดาในกลุ่มตัวอย่างขณะอยู่ในวัยเด็กและวัยรุ่น ๑๓๐

๑๐๒. พฤติกรรมก้าวร้าวรุกรานที่ลูกของมารดาในกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนเป็นบ่อยที่สุดเมื่ออยู่ในวัยเด็กและวัยรุ่น ๑๓๒

๑๐๓. วิธีปฏิบัติของมารดาเมื่อลูกมีพฤติกรรมก้าวร้าวรุกรานในวัยเด็กและวัยรุ่น.. ๑๓๓

๑๐๔. ปฏิกริยาที่เด็กแสดงออกเมื่อมีอารมณ์อิจฉา ๑๓๔

๑๐๕. อายุของเด็กที่มารดาเห็นควรให้แยกกันเล่นกับเด็กต่างเพศ ๑๓๗

๑๐๖. คำตอบของมารดาเมื่อลูกถามว่าน้องมาจากไหน ๑๓๘

๑๐๗. อายุเด็กที่ไม่ต้องอุ้มเมื่อเด็กร้องไห้ ๑๔๑

๑๐๘. วิธีที่ดีที่สุดที่มารดาใช้สอนให้ลูกรู้จักพึ่งตนเอง ๑๔๒

๑๐๙. ความสามารถในการช่วยตัวเองในเรื่องการกิน การอาบน้ำและการแต่งตัวเมื่อเด็กอายุได้ ๓ ขวบ ๑๔๓

๑๑๐. ความสามารถในการช่วยตัวเองเมื่ออายุได้ ๕ ขวบ ๑๔๔

๑๑๑. รายการที่เด็กทั้งหญิงและชายในวัยหนึ่ง ๆ สามารถรับผิดชอบต่องานได้. ๑๔๕

ตาราง หน้า

๑๑๒. ปัญหาที่มารดาคิดว่ายากใจที่สุดในการอบรมเลี้ยงดูลูก ๑๔๘

๑๑๓. ความคิดเห็นของมารดาเมื่อเปรียบเทียบวิธีเลี้ยงดูของตนกับวิธีเลี้ยงที่ตนได้รับการเลี้ยงดูมา ๑๕๐

บทที่ ๑

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบันนี้ปัญหาที่ผู้ใหญ่ชอบถกเถียงกันอยู่เสมอ ทั้งที่บ้าน ที่ทำงาน ทางโทรทัศน์ ทางวิทยุกระจายเสียง และแม้แต่หนังสือพิมพ์ก็นำเอาไปเขียนบทความวิภาควิจารณ์เป็นอันมาก ก็คือปัญหาเด็กวัยรุ่น ส่วนมากมีการปรารภไปในทำนองเด็กวัยรุ่นสมัยนี้ประพฤตินอกลู่นอกทาง ไม่ใคร่เคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ มีกริยามารยาทไม่ใคร่จะนุ่มนวลเหมือนเด็กสมัยเก่า และอื่น ๆ ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องนี้ ซึ่งได้แก่ผู้ปกครอง ครู ฯลฯ พากันวิตกกังวลและพยายามหาทางแก้ไขถึงกับได้จัดให้มีการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิหลายครั้งเพื่อพิจารณาหาทางแก้ไขเรื่องนี้ ซึ่งก็ได้พบสาเหตุต่าง ๆ กัน ดังที่คณะกรรมการวิจัยเกี่ยวกับการวิเคราะห์ปัญหาเยาวชน ได้ประมวลสาเหตุอันก่อให้เกิดปัญหาความประพฤติของเยาวชนไว้ ๑๐ ประการด้วยกัน คือ :-

๑. เด็กหนีโรงเรียนเพราะเบื่อหน่ายในการเรียนที่หนักไปในทางทฤษฎี
๒. บุคลิกลักษณะกริยาท่าทาง การแต่งกายของครูที่ไม่เหมาะสม
๓. ปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัย
๔. ปัญหาฐานะความยากจน
๕. ปัญหาการเรียน ๒ ผลัด
๖. แนะแนวทางอาชีพ
๗. บริการโรงเรียนเรื่อง ส้วม น้ำรับประทาน สนามวิ่งเล่น ยังไม่บริบูรณ์
๘. ความแตกร้าวไม่เป็นปกติสุข เป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กวุ่นวายใจ
๙. ผู้ปกครองมีฐานะดีมักทำให้เด็กเสีย โดยการเอาอกเอาใจเกินไป
๑๐. ปัญหาส่วนรวมคือปัญหาเศรษฐกิจผู้ปกครองต้องทำงานหนักไม่มีเวลาดูแล [๑]

---

[๑] จรูญ กุวานนท์ " บทบรรณาธิการ หนังสือพิมพ์บางกอกไทม์" ๓๗๗ : ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๕.

จะเห็นว่าสาเหตุทั้ง ๑๐ ข้อ ข้างต้นนี้เป็นปัญหาเกี่ยวกับทางบ้านถึง ๕ ข้อ คือปัญหาที่อยู่อาศัย, ความยากจน, ความแตกร้าวในครอบครัว, การเอาอกเอาใจมากเกินไป และผู้ปกครองไม่มีเวลาดูแล ผู้เขียนเห็นว่าปัญหา ๕ ข้อนี้ เป็นส่วนหนึ่งของเรื่องการอบรมเลี้ยงดูนั่นเอง การอบรมเลี้ยงดูนี้เป็นสิ่งสำคัญ เด็กจะโตขึ้นเป็นคนมีนิสัยใจคออย่างไร, มีบุคลิกลักษณะอย่างไร, รู้จักผิดชอบชั่วดีเพียงใด, มีความเชื่อในเรื่องอะไรบ้าง ฯลฯ ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาตั้งแต่แรกเกิดเป็นต้นมา โดยเฉพาะมารดาเป็นผู้มีอิทธิพลต่อเด็กมากกว่าผู้อื่นเพราะได้อยู่ใกล้ชิดกับเด็ก ฉะนั้นการที่จะศึกษาดูว่าบิดามารดาอบรมเลี้ยงดูบุตรอย่างไรก็อาจช่วยให้เราเข้าใจพฤติกรรมและอุปนิสัยใจคอตลอดจนทัศนคติต่าง ๆ ของเด็กได้ดีขึ้น

เมื่อพิจารณามูลเหตุ ๑๐ ข้อ ข้างบนแล้วจะเห็นว่ามีปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัย, เรื่องความยากจน และบิดามารดาต้องไปทำงานไม่มีเวลาอบรมเด็กปนอยู่ด้วย ผู้เขียนจึงคิดว่าถ้าได้มีการศึกษาดูว่าในครอบครัวซึ่งมีฐานะเศรษฐกิจสังคมระดับต่ำนั้น บิดามารดาโดยเฉพาะอย่างยิ่งมารดามีวิธีอบรมเลี้ยงดูลูกอย่างไร

<u>จุดมุ่งหมายในการค้นคว้านี้</u>

การค้นคว้าเรื่องการอบรมเลี้ยงดูเด็กในจังหวัดพระนคร และธนบุรีนี้ มีจุดมุ่งหมายดังนี้ คือ :—

๑. ต้องการทราบว่าในครอบครัวที่มีฐานะเศรษฐกิจสังคมระดับต่ำมีการแบ่งงานกันทำอย่างไร

๒. ต้องการทราบว่าบิดามารดาที่มีฐานะเศรษฐกิจสังคมระดับต่ำมีทัศนคติต่อการมีลูกอย่างไร

๓. ต้องการทราบว่ามารดาที่มีฐานะเศรษฐกิจสังคมระดับต่ำมีวิธีเลี้ยงลูกอย่างไร

๔. ต้องการทราบว่ามารดาที่มีฐานะเศรษฐกิจสังคมระดับต่ำมีวิธีฝึกหัดอบรมลูกอย่างไรในเรื่องการขับถ่าย, การรักษาความสะอาด, การก้าวร้าวรุกราน, ความประพฤติทางเพศ, การพึ่งคนอื่น และวิธีฝึกหัดอบรมเช่นนี้ได้ผลอย่างไร

๕. ต้องการทราบว่าในการเลี้ยงดูลูกนี้มารดาประสบปัญหาอะไรบ้าง

๖. ต้องการทราบว่าการอบรมเลี้ยงดูลูกที่มารดาเหล่านี้ใช้ในปัจจุบันนี้เหมือนกันหรือต่างกันกับการอบรมเลี้ยงดูที่ตนได้รับอย่างไร ? และเพียงไร ?

<u>ความสำคัญของปัญหาที่ค้นคว้า</u>

การค้นคว้าเรื่องการอบรมเลี้ยงดูเด็กนี้สำคัญมาก เด็กจะโตขึ้นเป็นคนมีนิสัยใจคออย่างไร มีบุคลิกลักษณะอย่างไร รู้จักผิดชอบชั่วดีเพียงใด มีความเชื่อในเรื่องอะไรบ้าง ฯลฯ ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับการอบรม

เลี้ยงดูของบิดามารดาตั้งแต่แรกเกิดเป็นต้นมา โดยเฉพาะมารดาเป็นผู้มีอิทธิพลต่อเด็กมากกว่าผู้อื่นเพราะได้อยู่ใกล้ชิดกับเด็ก ฉะนั้นการค้นคว้าดูว่าบิดามารดาเลี้ยงดูบุตรอย่างไรอาจช่วยให้บิดามารดา ครู ผู้ปกครอง ตลอดจนผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับเด็ก เข้าใจพฤติกรรม อุปนิสัยใจคอและทัศนคติของเด็กได้ดีขึ้น ว่าทำไมจึงเป็นอย่างนั้น

การค้นคว้าครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเด็กทุกฝ่าย คือ จะได้รู้วิธีการอบรมเลี้ยงดูลูกของมารดาที่มีฐานะเศรษฐกิจสังคมระดับต่ำและผลของการฝึกหัดอบรมนั้น เพื่อจะได้นำไปพิจารณาดูว่า สิ่งใดดีควรยึดถือไว้ปฏิบัติในการอบรมเลี้ยงดูเด็กต่อไป สิ่งใดไม่ดีควรแก้ไข ผู้เขียนมั่นใจว่าผู้อ่านคงจะเห็นพ้องกับผู้เขียนว่า การอบรมเลี้ยงดูเด็กในวัยต้นมีอิทธิพลต่อบุคลิกลักษณะ ทัศนคติ การรู้จักผิดชอบชั่วดี ความเชื่อ และความประพฤติของเด็ก

นอกจากนี้การทราบจุดบกพร่องในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ทำให้เราสามารถสืบสาวถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาในด้านความประพฤติ ช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กใช้เป็นแนวทางคิดแก้ไขความประพฤติของเด็กต่อไปได้

ประการสุดท้ายการศึกษาเรื่องนี้ทำให้เราทราบถึงความแตกต่างระหว่างวิธีการอบรมเลี้ยงดูลูกของมารดาที่มีฐานะเศรษฐกิจสังคมระดับต่ำกับวิธีที่คนได้รับการอบรมเลี้ยงดูมา ซึ่งผลอันนี้จะแสดงให้เห็นว่าสาเหตุอันหนึ่งที่ทำให้ความประพฤติของเด็กสมัยนี้กับสมัยก่อนแตกต่างกันก็คือ การได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกัน

<u>ขอบเขตของการค้นคว้า</u>

ในการค้นคว้าครั้งนี้ ผู้เขียนใช้แต่วิธีสัมภาษณ์มารดาเพียงอย่างเดียวเท่านั้น มารดาเหล่านี้มีจำนวนเพียง ๓๐ คน และเป็นมารดาที่มีฐานะเศรษฐกิจสังคมระดับต่ำในจังหวัดพระนคร และธนบุรีเท่านั้น

<u>คำจำกัดความศัพท์เฉพาะ</u>

เพื่อให้ผู้อ่านทำความเข้าใจในวิทยานิพนธ์นี้ได้ง่ายเข้า ผู้เขียนจึงได้นำคำจำกัดความศัพท์เฉพาะที่ใช้ในรายงานการค้นคว้าเรื่องนี้มาเสนอไว้ดังต่อไปนี้ : –

<u>อบรม</u> หมายถึง ฝึกหัด สั่งสอนและขัดเกลานิสัยความประพฤติ เช่น การฝึกหัดให้รู้จักถ่ายเป็นที่เป็นทาง ฝึกหัดทำอะไรด้วยตนเอง สั่งสอนให้รู้จักผิดชอบชั่วดี ฯลฯ

เลี้ยงดู หมายถึงการดูแลระวังบำรุงรักษา ให้กินอยู่หลับนอน และป้องกันอันตราย ตัวอย่าง เช่น การให้อาหาร อาบน้ำ แต่งตัว พาออกนอกบ้าน ฯลฯ

ทัศนคติ หมายถึงสภาพของจิตใจ และอารมณ์ต่าง ๆ ของคนเราที่กระทำต่อสิ่งแวดล้อม อาจหมายถึง น้ำใจ ความรู้สึก ความรัก ความเกลียดชัง ความศกใจ ความกลัว ความดีใจ ความเสียใจ ฯลฯ

การก้าวร้าวรุกราน หมายถึงปฏิกริยาทุกชนิดที่เป็นการรบเร้าจะเอาให้ได้ และแสดงออกเมื่อจุดหมายปลายทางของบุคคลถูกขัดขวาง หรือเมื่อบุคคลนั้นคิดว่าจุดหมายปลายทางของตนจะถูกขัดขวาง อาจแสดงออกในรูปไม่ยอมเชื่อฟังคำสั่ง โกรธ อิจฉา ทิ้งสิ่งของ ร้องไห้ พูดว่า " ไม่ " ฯลฯ

พฤติกรรม หมายถึงอาการกระทำหรือการแสดงออกทางร่างกาย ความคิด ความรู้สึกของคนเรา เนื่องมาจากความเปลี่ยนแปลงทางกล้ามเนื้อ ทางสมอง ทางต่อม และทางอารมย์

ผลการวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องกับการค้นคว้าเรื่องนี้

การอบรมเลี้ยงดูเด็กเป็นเรื่องที่สำคัญ และมีผู้สนใจค้นคว้ากันมาเป็นจำนวนมาก ในที่นี้จะนำมากล่าวไว้เฉพาะการค้นคว้าที่เห็นว่าน่าสนใจและเกี่ยวข้องกับงานที่ผู้เขียนได้ค้นคว้า ซึ่งจะนำมากล่าวไว้เป็นพวก ๆ ดังต่อไปนี้ :-

๑. **การศึกษาค้นคว้าที่เน้นเฉพาะถึงการอบรมเลี้ยงดูลูกของมารดาที่มีฐานะเศรษฐกิจและสังคมระดับต่าง ๆ กัน**

เหตุที่ผู้เขียนนำเอาหัวข้อนี้มาเสนอเป็นอันดับแรกก็เพราะผู้เขียนได้ศึกษาค้นคว้าการเลี้ยงดูของมารดาในระดับต่ำของสังคม (lower class) ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าการเลี้ยงดูของมารดาในระดับต่ำของสังคมนี้มีการปฏิบัติบางสิ่งบางอย่างแตกต่างไปจากมารดาที่อยู่ในระดับชั้นอื่น ๆ ทั้งนี้เป็นผลเนื่องมาจากภาวะการทางเศรษฐกิจและ การศึกษาของมารดา และมารดาที่อยู่ในระดับต่ำ (lower class) ส่วนมากมักมีระดับการศึกษาต่ำและมารดาที่อยู่ในระดับกลาง (middle class) มักมีระดับการศึกษาสูง (๗๕%)[๒]

เพื่อเป็นการสนับสนุนความเห็นของผู้เขียนข้างต้น ผู้เขียนขอนำเอาผลการศึกษาค้นคว้าของนัก

---

๒ Sears,R., Maccoby,E., Levin,H., Patterns of Child Rearing, p. 425.

การศึกษาหลายท่านมาเสนอต่อท่านดังต่อไปนี้ : –

การ์ดเนอร์ และการ์ดเนอร์[๓] ได้ศึกษาการเลี้ยงลูกของมารดาผิวขาวที่อยู่ทางภาคใต้ของอเมริกา ผลปรากฏว่าวิธีการเลี้ยงลูกของมารดาที่อยู่ในระดับของสังคมสูง ผิดกับวิธีการเลี้ยงลูกของมารดาที่อยู่ในระดับต่ำของสังคมอย่างน่าสนใจ มารดาระดับสูงให้ความสนิทชิดเชื้อกับเด็กน้อย แม้มารดาเหล่านั้นจะถือว่าความสัมพันธ์ระหว่างแม่กับเด็กเป็นของสำคัญ และแม้มารดาเหล่านั้นกระตือรือร้นที่จะมีชื่อเสียงว่าเป็นมารดาที่ดี เขาก็แสดงความรักลูกเพียงแต่ในคำพูดเท่านั้น ส่วนใหญ่หมู่มารดาที่อยู่ในระดับสังคมต่ำนั้นตรงข้าม ลูกๆ จะเป็นที่ภาคภูมิใจและได้รับความรักใคร่เอ็นดูจากมารดาตั้งแต่เยาว์วัยและแม้จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่แล้วก็ตาม บิดามารดาและเด็กพูดคุยกันน้อย นอกจากเมื่อต้องการเปลี่ยนความคิดความเห็นหรือเมื่อบิดามารดาออกคำสั่ง ความจริงแล้วความหมายของความเชื่อฟังในที่นี้ก็คือเชื่อฟังคำสั่ง แต่เท่าที่เห็น ๆ อยู่มีกฎข้อบังคับอยู่สองสามอย่างเช่น เด็กจะไปเล่นที่ไหนได้บ้าง ? ใครบ้างที่เด็กจะเล่นด้วยได้ ? และเด็กจะประพฤติอย่างไร ?

วิธีการเลี้ยงลูกของมารดาทั้งสองพวกในทางภาคใต้ แบ่งได้เป็น ๒ พวก คือ พวกหนึ่งให้สิทธิพิเศษมากเกินไป (มารดาระดับสูง) อีกพวกหนึ่งให้สิทธิพิเศษแก่ลูกน้อย (มารดาระดับต่ำ) ดังนั้นบทบาทของมารดาจึงมีผลต่อเด็ก อาจสรุปได้ว่าทั้งสองวิธีเด็กจะได้รับความทุกข์ คือ ในมารดาระดับสูง " เด็กจะได้รับความกระทบกระเทือนจากการเพิกเฉยของมารดา และในมารดาระดับต่ำเด็กจะได้รับความกระทบกระเทือนเนื่องจากการปฏิบัติของบิดามารดาที่ไม่สม่ำเสมอ คือ เมื่อยังเด็กอยู่เด็กจะได้รับความรักใคร่และความพึงพอใจจากบิดามารดา แต่เมื่อโตขึ้นเด็กกลับจะถูกลงโทษเมื่อเขาปฏิบัติอย่างเดียวกัน "

เดวิส และฮาวิกเฮอร์สต์[๔] ได้ศึกษาค้นคว้าโดยสัมภาษณ์มารดาระดับกลาง (middle class) ๙๘ คน และมารดาระดับต่ำ (lower class) ๕๒ คน เขาได้เขียนรายงานไว้ว่า มารดาระดับกลางให้เด็กหย่านมและหัดการขับถ่ายตั้งแต่ลูกยังอายุน้อยกว่ามารดาระดับต่ำ การให้ลูกกินนมก็เข้มงวดตรงตามเวลามากกว่า ให้ลูกทำงานบ้าน (เช่น ทำกับข้าว และเย็บผ้า ฯลฯ) ตั้งแต่อายุยังน้อยมากกว่า และควบคุมเด็กโดยใกล้ชิดมากกว่า (เช่นไม่ยอมให้ลูกไปดูหนังตามลำพัง เป็นต้น) โดยทั่ว ๆ ไป เดวิส และฮาวิกเฮอร์สต์ รู้สึกว่าที่เขาค้นคว้าได้มานั้นแสดงว่ามารดาระดับต่ำเลี้ยงลูกโดยผ่อนปรนมากกว่ามารดาระดับกลาง

---

[๓] Brody,S., Patterns of Mothering, p. 55.

[๔] Coladarci,Arthur P., Educational Psychology, coded from Maccoby,E., Patterns of Child Rearing in two Social Class, p. 117.

อี. เอ็ม. ดูวออล์[๕] ได้ขอร้องให้มารดาที่อยู่ในระดับของสังคมต่าง ๆ ที่มีบ้านอยู่ในเมือง ชิคาโก เขียนสิ่งที่มารดาที่ดีนิยมให้มีในการเลี้ยงดูเด็ก : ผลสรุปได้ว่า มารดาเหล่านั้นเชื่อว่าเด็กที่ดีก็คือเด็กที่เชื่อฉือและเชื่อฟังบิดามารดา และบิดามารดาที่ดีก็คือบิดามารดาที่ดูแลบ้านของอย่างดี และคอยดูแลเอาใจใส่ต่อความต้องการทางด้านร่างกายของเด็ก มารดาอีกพวกหนึ่ง คือ มารดาระดับกลางเชื่อว่ามารดาที่ดีคือมารดาที่รักเด็กและแนะนำเด็กด้วยความเข้าใจเด็ก และเด็กดีก็คือเด็กที่มีความสุขและมีความกระหายที่จะเรียนหนังสือ รักและไว้วางใจในบิดามารดา

อีริคสัน[๖] ได้สัมภาษณ์มารดาในระดับต่ำและระดับกลาง เขาพบว่าลูกของมารดาทั้งสองพวกนี้มีชีวิตที่แตกต่างกันทีเดียว มารดาระดับกลางโดยทั่วไปมีความเชื่อฉือในเรื่องการฝึกนิสัยของเด็กและอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมที่เด็กได้พบเห็นมากกว่ามารดาระดับล่าง เลี้ยงลูกด้วยนมแม่น้อยกว่า มีระยะการให้นมสั้นกว่า และเข้มงวดให้ตรงตามเวลามากกว่า และมีลูกชอบดูดนิ้วมือมากเป็นสามเท่าของมารดาระดับต่ำ ในเรื่องฝึกนิสัยให้รักษาความสะอาด มารดาระดับกลางเริ่มฝึกตั้งแต่ลูกอายุยังน้อย และฝึกอย่างจริงจังมากกว่า แต่ลูก ๆ ก็ไม่สามารถจะควบคุมการขับถ่ายทั้งอุจจาระและปัสสาวะได้ตั้งแต่อายุน้อย มารดาระดับกลางเน้นในเรื่องให้เด็กรู้จักรับผิดชอบตัวเองตั้งแต่อายุยังน้อยและก็ได้ผลตั้งแต่ลูก ๆ ของเขามีอายุน้อย

อีริคสัน เห็นว่าเพราะเด็กในระดับกลางได้รับการสอนให้รู้จักรับผิดชอบช้า ดังนั้นเมื่อถึงเวลาที่เขาจะเรียนรู้ถึงการรับผิดชอบ เขาจึงเรียนได้ง่ายกว่าและแน่นอนกว่า อย่างไรก็ดีการอบรมในเรื่องนี้แก่เด็กระดับต่ำนี้ช้านั้น แม้จะให้ผลดีแก่เด็ก แต่การทำเช่นนั้นไม่ใช่เกิดขึ้นจากมารดามีความรู้ดี แต่เกิดจากมารดาไม่สนใจหรือเพิกเฉยมากกว่าที่มารดาจะคอยให้เด็กพร้อมเสียก่อน สถานะการเช่นนี้เหมือนกับการปฏิบัติของมารดาในสังคมที่ไม่เจริญ

คินเซย์[๗] พบว่าคนที่อยู่ในระดับต่ำเข้มงวดในเรื่องการฉอมตัวมากกว่า และไม่เห็นด้วยกับการปลดเปลื้องตนเองในทางกามมากกว่าคนชั้นสูง ซึ่งคาดเอาว่าเป็นผลสะท้อนมาจากการอบรมเลี้ยงดูตั้งแต่อยู่ในวัยเด็ก

---

๕ Ibid., p. 117.

๖ Brody,S., op. cit., p. 56.

๗ Coladarci,P., op. cit., p. 118.

เซียร์[๘] พบว่ามีความสัมพันธ์สูงระหว่างการที่อยู่ในสังคมระดับสูงขึ้นกับการให้นมตามเด็กหิว (คือมารดาที่อยู่ในระดับสูงของสังคมชอบให้นมตามที่เด็กต้องการมากกว่ามารดาที่อยู่ในสังคมระดับต่ำกว่า) แต่มารดาระดับกลางที่ชอบให้นมเมื่อเด็กหิวมักจะชอบลงโทษเด็กที่แสดงความก้าวร้าวรุนรานมากกว่ามารดาในระดับต่ำด้วย เขาอธิบายว่าตำราเกี่ยวกับการเลี้ยงเด็กสมัยใหม่แนะนำเฉพาะในเรื่องการปฏิบัติต่อการก้าวร้าวรุนรานของเด็กน้อยกว่าคำแนะนำในวิธีการให้อาหาร ได้ให้ความเห็นต่อไปอีกว่า ความคิดกังวลในเรื่องการเลี้ยงลูกของชนชั้นสูงมักเกี่ยวกับเรื่องอื่น ๆ นอกจากเรื่องการให้อาหาร เมื่อแม่มีลูกเกินกว่าหนึ่งคนการปฏิบัติในด้านต่าง ๆ ก็จะผ่อนคลายลง เฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องให้อาหารและการช่วยตัวเอง ลูกคนหลัง ๆ พึ่งตัวเองได้ดีกว่าลูกคนแรก " พฤติกรรมที่ต้องพึ่งคนอื่นเป็นผลเกี่ยวเนื่องกับความข้องคับใจที่ได้รับจากการเลี้ยงดูและอดนม ความข้องคับใจนี้เกิดขึ้นจากมีความคิดเห็นไม่ลงรอยกันในครอบครัว,ความชำนาญของมารดา (ในการเลี้ยงดูลูก) และความวิตกกังวลต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการหมุนเวียนของสังคม เป็นที่เห็นกันอย่างชัดเจนว่าการปฏิบัติเลี้ยงดูเด็กเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เด็กบรรลุวุฒิภาวะทางสังคมมีความเชื่อมั่นในตนเอง (ดังที่ อีริคสัน ได้ค้นคว้าพบ)

อี.เอส.แคทสกิน[๙] ได้ส่งแบบสอบถามให้มารดาใน ๒๒๓ ครอบครัว กรอกวิธีการอบรมเลี้ยงดูลูกของตน เขาพบว่ามารดาในระดับต่ำของสังคมเลี้ยงดูลูกโดยมีการผ่อนปรนน้อยกว่ามารดาระดับกลางในเรื่องอายุที่เริ่มให้เด็กอดนม หรือระยะการให้นมนั้นไม่แตกต่างกัน แต่มารดาระดับกลางเริ่มฝึกการขับถ่ายช้ากว่ามารดาระดับต่ำ

วิลเลียมส์ และ อาร์.บี.สกอตต์[๑๐] เปรียบเทียบการเจริญของอวัยวะที่ใช้ในการเคลื่อนไหวของเด็กนีโกรที่อยู่ในครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่าง ๆ กัน ๒ พวก พวกที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำมีอัตราเฉลี่ยของความเจริญทางด้านการเคลื่อนไหวสูงกว่า เขาพบว่าความเจริญด้านที่เกี่ยวข้องกับท่าที่ผ่อนปรนภายในบ้านโดยเฉพาะอย่างยิ่งการผ่อนปรนในการให้อาหาร, การขับถ่าย, วินัย และให้อิสระในด้านอื่น ๆ ในมารดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีโดยทั่วไป แม้มักจะเข้มงวดในกิจวัตรประจำวันเข้มงวดในเรื่องการเข้าร่วมสังคมและออกไปสู่สิ่งแวดล้อม เขาพบว่าวิธีการเลี้ยงดูเด็ก (ไม่รวมบรรยากาศในบ้าน) มีสหสัมพันธ์กับความเจริญของอวัยวะเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวน้อยมาก ผู้เขียนได้อธิบายเพิ่มเติมว่า " การฝึกหัดเฉพาะอย่าง

---

๘ Brody,S., op. cit., p. 57.

๙ Coladarci, P., op. cit., p. 117.

๑๐ Brody, S., op. cit., p. 57

มีผลต่อการเจริญเติบโตทางด้านการเคลื่อนไหวน้อยกว่าบรรยากาศทั้งหมดที่เด็กได้รับจากการเลี้ยงดู " ความเห็นนี้สนับสนุนความเห็นก่อน ๆ ของ เดวิส และ ฮาวิกเฮอร์สต์, อีริกสัน และ เซียร์ อย่างดีทีเดียว

แมคคอมบี, อี.อี.และ กินส์, พี.อาร์.[๑๑] ได้ศึกษาค้นคว้าโดยสัมภาษณ์มารดา ๓๗๒ คน เป็นมารดาระดับกลางชั้นบน (upper - middle) ๑๙๘ คน และมารดาระดับต่ำชั้นบน (upper-lower) ๑๗๔ คน มารดาเหล่านี้เป็นมารดาเด็กที่กำลังเรียนอยู่ในโรงเรียนอนุบาล (มีอายุ ๕ – ๖ ขวบ) ในเมืองบอสตันมารดาพวกหนึ่งมีที่อยู่แถวนอกเมือง มารดาอีกพวกหนึ่งอยู่ย่านกรรมกรใกล้ ๆ กับแหล่งอุตสาหกรรม การสัมภาษณ์ก็สัมภาษณ์ตามคำถามที่เตรียมไว้และเป็นคำถามไม่จำกัดคำตอบ ได้มีการบันทึกเสียงการสัมภาษณ์ด้วย ระยะเวลาสัมภาษณ์เฉลี่ยแล้วคนละประมาณ ๒ ชั่วโมง คำถามเกี่ยวกับวิธีเลี้ยงดูลูก เช่น การให้อาหาร การฝึกการขับถ่าย, อบรมเรื่องเพศ และความก้าวร้าวรุกราน วิธีการปกครอง และข้อจำกัดต่าง ๆ ที่บิดามารดากำหนดให้ลูกปฏิบัติ ผลของการศึกษาที่สำคัญที่ค้นคว้ามาได้ มีดังต่อไปนี้ : –

๑. มารดาที่อยู่ในระดับของสังคมต่างกันมีวิธีการเลี้ยงลูกไม่แตกต่างกันนัก มารดาทั้งสองระดับมีวิธีปฏิบัติคล้ายคลึงกันในเรื่องความเข้มงวดในการหย่านม และอายุที่ให้ลูกหย่านม อัตราส่วนของการเลี้ยงลูกด้วยนมก็ใกล้เคียงกัน ส่วนการกำหนดเวลาให้กินนมนั้นมารดาระดับกลางชั้นบน (upper - middle) ค่อนข้างจะเข้มงวดมากกว่าเด็กน้อย แต่ก็ไม่ถือว่าแตกต่างกับมารดาระดับต่ำชั้นบน (upper - lower) อย่างมีนัยสำคัญ

๒. มารดาระดับต่ำชั้นบน (upper - lower) เข้มงวดในการฝึกการขับถ่ายมากกว่า อายุที่เริ่มให้ขับถ่ายนั้นทั้งสองพวกถือเกณฑ์ใกล้เคียงกัน แต่ถ้าเด็กเกิดถ่ายเลอะเทอะโดยบังเอิญมารดาระดับต่ำชั้นบน (upper - lower) มักจะลงโทษและดุด่ามากกว่า

๓. มารดาระดับต่ำชั้นบน (upper - lower) เข้มงวดในการอบรมเรื่องเพศมากกว่าระดับกลางชั้นบน (upper - middle) มาก เขาเริ่มฝึกให้เป็นคนสงบเสงี่ยมตั้งแต่อายุยังน้อย มารดาระดับกลางชั้นบน (upper - middle) ชอบที่จะไม่เอาใจใส่เมื่อเด็กปลดเปลื้องด้วยตนเองทางเพศ และมีการเล่นที่เกี่ยวกับเพศ หรือล่อให้เพลิดเพลินโดยไม่ให้ทำเช่นนั้น มารดาระดับต่ำชั้นบน (upper-lower) ชอบที่จะเกิดปฏิกริยาทางด้านอารมณ์และลงโทษเด็กเมื่อประพฤติเช่นนั้น

---

๑๑ Coladarci, P., op.cit., p.p. 97 - 121

๔. บิดามารดาระดับกลางชั้นบน (upper - middle) ยอมให้ลูกแสดงอารมณ์ก้าวร้าวรุกรานต่อบิดามารดาได้มากกว่าบิดามารดาระดับต่ำชั้นบน (upper - lower)

๕. บิดามารดาระดับต่ำชั้นบน (upper - lower) ชอบลงโทษให้เจ็บกาย ไม่ให้สิทธิพิเศษและมีวิธีควบคุมลูก ๆ ของเขาอย่างง่าย ๆ มากกว่าบิดามารดาระดับกลางชั้นบน (upper - middle)

ปรากฏว่ามารดาพวกระดับกลางชั้นบน (upper - middle) ใช้เหตุผลมากกว่าและใช้การชมเชยบ่อยมากกว่า

๖. มารดาระดับกลางชั้นบน (upper - middle) ให้ความอบอุ่นมากกว่าและมักชี้แจงให้ลูก ๆ ของเขาเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ มากกว่ามารดาระดับต่ำชั้นบน (upper - lower)

๗. ความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยาในระดับกลางชั้นบน (upper - middle) นั้นมีความนับถือและรักใคร่ซึ่งกันและกัน ส่วนมารดาในระดับต่ำชั้นบน (upper - lower) นั้นชอบวิจารณ์มากกว่าและทั้งสามีและภรรยาไม่ใคร่จะมีความเห็นตรงกันในเรื่องการอบรมเลี้ยงดูลูก

๘. ทั้งสองพวกไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องขอบเขตที่บิดาเข้ามาเกี่ยวข้องในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

๙. มารดาระดับกลางชั้นบน (upper - middle) มีความโน้มเอียงที่จะโอนอ่อนผ่อนตามมากกว่า และเข้มงวดในการฝึกหัดอบรมลูกน้อยกว่ามารดาระดับต่ำชั้นบน (upper - lower) เมื่อถือว่าการศึกษาของมารดา อายุของมารดา หรือความเชื่อของมารดาไม่เปลี่ยนแปลง

ทั้ง ๙ ข้อ ข้างต้นนั้นถ้านำเอามาสรุปรวมกันก็จะได้ผลว่ามารดาระดับกลางชั้นบน (upper - middle) อบรมเลี้ยงดูลูกอย่างโอนอ่อนผ่อนคลายยิ่งกว่ามารดาระดับต่ำชั้นบน (upper - lower) มารดาทั้งสองพวกต่างก็มีความพอใจที่เด็กแสดงพลังธรรมชาติและมีพฤติกรรมที่สมบูรณ์แทนพฤติกรรมอย่างเด็ก ๆ แต่มารดาระดับกลางชั้นบน (upper - middle) ให้เสรีภาพแก่ลูกที่จะมีกริยาท่าทางอย่างเด็ก ๆ ได้มากกว่า และการฝึกหัดอบรมลูกก็มีการเข้มงวดในการลงโทษน้อยกว่าด้วย

เขาได้เปรียบเทียบการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้กับครั้งก่อน ๆ ว่าได้ผลคล้าย ๆ กัน เว้นแต่ของ เดวิส และ ฮาวิกเฮอร์สต์ เท่านั้น ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ทำขึ้นหลังของ เดวิส และ ฮาวิกเฮอร์สต์ เกือบ ๑๐ ปี และเวลาที่ต่างกันอาจทำให้ผลที่ได้รับผิดแปลกกัน คือในช่วระยะเวลาเกือบ ๑๐ ปีนี้ มารดาระดับต่ำชั้นบน (upper - lower) ได้เปลี่ยนวิธีการอบรมเลี้ยงดูลูกไปเล็กน้อย คือ

เข้มงวดมากขึ้น คำอธิบายอันนี้ดูเหมือนจะไม่ใคร่จะเป็นคำอธิบายที่น่าเห็นด้วยนัก ในเมื่อพิจารณาดูจากเหตุผลหลาย ๆ ทาง สำหรับคำถามที่ใช้ภายในการสำรวจครั้งนี้ เป็นคำถามชนิดที่ให้มารดาตอบว่าเขาเข้มงวดในการอบรมเลี้ยงดูลูกมากหรือน้อยกว่าที่มารดาอบรมเลี้ยงเขามา คำตอบของมารดาระดับต่ำชั้นบน (upper - lower) ตอบว่ามีความแตกต่างกันมากที่สุด มารดาพวกนี้ส่วนมากตอบว่าเขาอบรมเลี้ยงดูลูกโดยวิธีผ่อนปรนมากกว่าที่มารดาอบรมเลี้ยงเขามา ส่วนมารดาระดับกลางชั้นบนมีความรู้สึกว่าเขาอบรมเลี้ยงดูลูกตามวิธีการของมารดาของเขาหรือบางครั้งก็เคยเข้มงวดมากกว่าเสียอีก ยิ่งกว่านี้เมื่อได้เปรียบเทียบมารดาที่มีอายุมาก (ในกลุ่มตัวอย่างของเรา) กับมารดาที่อายุน้อย ก็ไม่พบว่ามารดาอายุมากในระดับกลางชั้นบน (upper - middle)จะอบรมเลี้ยงดูเข้มงวดขึ้น ซึ่งพอจะถือเอาเป็นกรณีที่ชี้ให้เห็นว่าได้มีการเพิ่มความโอนอ่อนผ่อนตามลูกในระยะ ๑๐ ปีหลัง

เขาให้ความเห็นต่อไปว่า บางทีอาจเห็นว่า เดวิส และ ฮาวิกร์สต์ ได้สำรวจค้นคว้ากับมารดากลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ "ต่ำ" มากกว่ามารดากลุ่มระดับต่ำชั้นบน (upper - lower) ที่ใช้อธิบายในการค้นคว้าครั้งนี้ของเขาก็เป็นได้ ซึ่งมารดาระดับต่ำชั้นบนอาจจะไม่อยู่ในส่วน "ต่ำ" จริง ๆ ก็ได้ ดังนั้นเขาจึงได้มาตรวจสอบการอบรมเลี้ยงดูเด็กของมารดาแต่ละระดับของเศรษฐกิจต่าง ๆ ของเขาดูใหม่ เขาพบว่าการอบรมเลี้ยงดูลูกนั้นมารดาระดับต่ำชั้นบน (upper - lower) นั้นเข้มงวดกว่ากลุ่มอื่น ๆ และมารดาพวกนี้เป็นกลุ่มที่อยู่ในระดับต่ำที่สุดในกลุ่มตัวอย่างของเขา นี่แสดงให้เห็นว่าถ้ายิ่งเลือกกลุ่มตัวอย่างจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำมากเท่าไร ผลที่ได้รับก็จะยิ่งมีวิธีอบรมเลี้ยงดูต่างกับมารดาระดับกลางชั้นบนยิ่งขึ้น

ที่นี้หันมามองในแง่ความแตกต่างนั้นอาจจะเกิดจากทั้งสองฝ่ายเลือกหัวข้อที่จะยกมาศึกษาในแง่ต่างกันและแปลข้อมูลที่ได้มาแตกต่างกัน ตัวอย่าง เช่น เดวิส และ ฮาวิกเฮอร์สต์ รายงานว่า เด็กระดับกลางปลดเปลื้องตัวเองในทางกาม (masturblte) บ่อยมากกว่าเด็กระดับต่ำและลักษณะเช่นนี้เป็นลักษณะที่มีความวิตกกังวลอยู่ในระดับสูงซึ่งเป็นผลมาจากการอบรมอยู่ในสังคมที่เข้มงวดมากกว่า ถ้ามองในแง่ของแมคคอบบี ก็อาจอธิบายได้ว่าเด็กชั้นกลางมีอิสระมากกว่าที่จะปลดเปลื้องตัวเองในทางกามอย่างเปิดเผยเพราะไม่ใคร่ถูกลงโทษเมื่อทำเช่นนั้น หรือเห็นว่ามารดาสามารถที่จะดูเด็กทำอย่างนั้นได้ และกล้ารายงานพฤติกรรมเช่นนั้นของเด็ก ในทำนองเดียวกัน ความจริงที่ว่าเด็กในครอบครัวที่มีฐานะเศรษฐกิจสังคมระดับต่ำได้รับอนุญาตให้ออกนอกบ้านดึก ๆ และไปดูหนังคนเดียวได้ตั้งแต่อายุน้อง ๆ ดังที่ เดวิส และ ฮาวิกเฮอร์สต์ ได้กล่าวไว้ในตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่าเด็กระดับต่ำถูกจำกัดขอบเขตน้อยและมีความข้องคับใจน้อย แม้

แม้กระนั้นการค้นคว้าของเขายังได้พบว่ามารดาระดับต่ำไม่อยากให้ลูกกวนใจ (หวังจะให้ลูกอยู่เงียบ ๆ ในบ้าน, เก็บตุ๊กตาและเสื้อผ้า ระมัดระวังไม่ให้เครื่องแต่งบ้านเสียหาย รับประทานเงียบ ๆ และเรียบร้อย ฯลฯ) ดังนั้นจึงอาจเป็นได้ที่มารดาต้องการให้ลูกอยู่นอกบ้านในเวลาเย็นและค่ำเพื่อไม่ให้ลูกรบกวนการทำงานเก็บกวาดบ้านและงานอื่น ๆ ของผู้ใหญ่

๒. <u>การค้นคว้าเรื่องการอบรมเลี้ยงดูเด็กในประเทศไทย</u>

จอน อี. เดอร์ ยัง [๑๒] ได้เขียนอธิบายการอบรมเลี้ยงดูเด็กในชนบทของไทยไว้ดังต่อไปนี้ :- ผู้หญิงส่วนมากมีครรภ์ในปีแรกที่แต่งงาน ขณะมีครรภ์ก็กินอาหาร, ทำงาน, ปฏิบัติตนเองอย่างปกติจนถึงเวลาคลอด การคลอดก็ให้หมอตำแยที่ไม่ได้ศึกษารู้เรื่องยาสมัยใหม่ ถ้าคลอดยากจึงจะต้องให้หมอประจำหมู่บ้านซึ่งได้ศึกษาการแพทย์แผนใหม่ในชั้นต้นมาแล้ว เมื่อเด็กตกฟากหมอตำแยซึ่งส่วนมากก็เป็นผู้หญิงแก่ ๆ ที่อยู่ในหมู่บ้านนั้น จะตัดสายสะดือเด็กโดยใช้ไม้ไผ่คม ๆ แล้วผูกสายสะดือ อาบน้ำ แล้วห่อไว้ในผ้า

เขากล่าวว่าเดี๋ยวนี้ประเพณีที่ต้องใช้ลาฉาอาคมเพื่อป้องกันมารดาและทารกให้พ้นจากสายตาของภูตผีปีศาจนั้นไม่ใคร่นำมาใช้ แต่ก็มีเหลืออยู่หลายหมู่บ้านที่เดียวที่หมอตำแยยังลงกระทืบเท้า ๒ – ๓ ครั้ง ทันทีที่เด็กคลอดออกมา สมัยก่อนเชื่อกันว่าการกระทืบพื้นเป็นการบอกกล่าวให้ภูตผีได้ทราบว่าได้มีเด็กเกิดขึ้นแล้วในบ้านนี้ ถ้าผีต้องการและอ้างสิทธิ์ว่าเด็กคนนี้เป็นลูกของมันก็ให้มาเอาเดี๋ยวนี้หรือในไม่ช้านี้ และยังมีประเพณีเอาด้ายสายสิญจน์มาผูกวงรอบที่คลอดเพื่อกันผี แต่เดี๋ยวนี้คลายเป็นเชื่อกันว่าการกระทืบพื้นเป็นการทำให้เด็กรู้สึกตัว และภายหลังเมื่อได้ยินเสียงดังจะได้ไม่ตกใจกลัว

เขาอธิบายว่าสมัยก่อนเมื่อคลอดลูกแล้วมารดาต้อง " อยู่ไฟ " (นอนอยู่ข้าง ๆ กองไฟ) ซึ่งประเทศในภาคพื้นอาเซียอาคเนย์ก็มีประเพณีอันนี้ด้วยกันทั้งนั้น ในภาคกลางของประเทศไทย หลังจากที่มารดาได้คลอดลูกคนแรกแล้วจะต้องอยู่ไฟ ๓๐ วัน สำหรับลูกคนต่อไปก็ต้องอยู่ไฟอย่างน้อย ๑๕ วัน วิธีอยู่ไฟก็คือนอนอยู่บนเสื่อ รอบ ๆ ก็มีเตาไฟมีฉานอยู่เต็ม ข้างบนเตานี้มีหม้อน้ำร้อนแขวนต้มอยู่ ทางภาคใต้ใช้เผาไฟเพียงเตาเดียวเพื่อยังให้ห้องได้รับความอบอุ่นและทางภาคเหนือก็คล้าย ๆ กับภาคกลาง แต่ในปัจจุบันนี้การอยู่ไฟก็เป็นเพียงนอนอยู่หน้าเตาไฟ (ที่ยกขึ้นขึ้นมา) และบนเตานั้นมีหม้อน้ำร้อนแขวนอยู่ จะอยู่ไฟเพียง

---

๑๒ John E.De Young, <u>Village Life in Mordern Thailand</u>, p.p. 48 - 55.

๑ – ๒ วัน เท่านั้น มารดาจะพักผ่อนเป็นเวลาหลายสัปดาห์หรือ ๑ เดือน ขณะที่พักนั้นจะนอนอยู่ในที่นอน ระยะเวลานี้เรียกว่า " อยู่เดือน " ในทางภาคเหนือของไทยระยะที่อยู่เดือนนี้มารดาจะดื่มแต่น้ำร้อน กินอาหารอ่อนและกินยาหม้อ รกของเด็กถือว่าเป็นของที่ไม่สะอาดแต่ก็เป็นส่วนหนึ่งของเด็กด้วย ดังนั้นภูตีผีอาจจะเข้าครอบครองก็ได้ บิดาเด็กจึงต้องเอารกไปฝัง สถานที่นิยมฝังกันก็คือใต้บันได เพราะเป็นสถานที่ภูตีผีกลัว เนื่องจากถือกันว่าเป็นที่ที่ใครเข้าไปแล้วอับโชค และเป็นสถานที่ที่ไม่สะอาดเพราะอยู่ใต้ชายผ้านุ่งของผู้หญิงที่มีประจำเดือน

หมอตำแยจะอาบน้ำและห่อเด็กแล้วเอาวางไว้ในกระด้งรอบ ๆ กระด้งจะมีด้ายสายสิญจน์วงรอบ ๆ เพื่อขับไล่ภูตีผี ในเดือนแรกเด็กจะนอนอยู่ในกระด้งตลอดเวลาเว้นแต่เวลาเอาออกมาอาบน้ำและป้อนข้าวเท่านั้น เท่าที่เล่ามานั้นเป็นวิธีปฏิบัติในสมัยโบราณแต่ในสมัยปัจจุบันนี้ก็มีอยู่บ้าง ๆ ที่ทำอย่างข้างต้น เมื่อเด็กอายุได้ ๑ เดือน ก็จะให้นอนในเปลไม้หรือไม้ไผ่สาน ใช้เชือกแขวนเปลกับขื่อบ้านและมีเชือกผูกเปลปล่อยชายไว้สำหรับไกว เด็กจะนอนหลับอยู่ในเปลนั้นจนกว่าเด็กจะโตเกินไปที่จะนอนลงในเปลได้ ขณะที่เด็กนอนเปล ถ้าเด็กตื่นขึ้นมา มารดาหรือคนอื่น ๆ ในครอบครัวก็จะไกวเปลให้เด็กหลับอีก

เขาเขียนไว้ว่าเด็กไทยจะได้กินนมเมื่อร้องไห้ แม่จะนั่งลงบนพื้นอุ้มเด็กวางลงบนตัก และเอาแขนกอดไว้แล้วไกวตัวเด็กไปมา มารดาที่เป็นชาวนาของไทยก็เหมือนกับมารดาอื่นในภาคพื้นอาเซียอาคเนย์ ที่คิดว่านมมารดายังเป็นอาหารที่ไม่เพียงพอสำหรับลูก เมื่อเด็กอายุได้ ๓ เดือน (ทางภาคเหนือถือเอาอายุ ๖ เดือน) มารดาก็เริ่มให้อาหารเพิ่มอาหารนั้นคือข้าวต้มและกล้วยปิ้งบด (บางครั้งก็ใช้ปากเคี้ยว) เมื่อเด็กมีอายุได้ ๑๐ หรือ ๑๑ เดือน มารดาจะให้กินปลาบด เด็กไทยส่วนมากหย่านมเมื่อปลายขวบที่ ๒ แต่เด็กบางคนก็ให้กินไปจนถึง ๓ ขวบ ถ้ามารดาไม่มีลูกใหม่ การหย่านมค่อย ๆ ทำไปทีละน้อย แต่ก็มีอยู่บ้าง ๆ ที่มารดายอมให้ลูกคนโตกินนมมารดาบ้างแม้ขณะนั้นมารดากำลังให้น้องกินนมอยู่ การทำเช่นนี้จึงเป็นเหตุผลอันหนึ่งที่ทำให้เด็กไทยไม่ใคร่โกรธน้องหรือแข่งขันกันในระหว่างพี่น้องให้เราเห็น เด็กไทยอายุ ๒ ขวบ จะเล่นกับทารกได้อย่างอิสระไม่มีใครห้าม และเป็นเรื่องธรรมดาในเมืองไทยที่เราจะเห็นเด็กอายุ ๒ ขวบ นั่งบนตักมารดาและช่วยอุ้มน้องที่กำลังกินนมอยู่

เขากล่าวต่อไปอีกว่า ทารกของไทยนั้นเป็นที่รักใคร่ของแม่และคนอื่น ๆ ในครอบครัว เขาจะช่วยกันระมัดระวังเลี้ยงดูเด็ก พ่อ,ปู่,ย่า,ตา,ยาย,พี่ชายและพี่สาว จะป้อนอาหารเด็กบ่อยพอกับมารดาป้อน สมาชิกในครอบครัวคนใดคนหนึ่งจะอุ้มเด็กออกมาจากเปลและหยอกล้อเคล้าคลึงเด็กเมื่อเด็กอายุได้ ๔ เดือน พี่ชายหรือพี่สาวจะอุ้มน้องเข้าเอวพาไปเที่ยวทุกหนทุกแห่ง ตามชนบทของไทยเราจะเห็นเด็กหญิงและเด็กชายตัวเล็ก ๆ อุ้มเด็กกันมากมาย การอุ้มแบบนี้แล้วเดินไปเร็ว ๆ ทำให้หลังและเนื้อขาของเด็กแข็งแรง และ

เด็กไทยส่วนมากจะมีอวัยวะที่เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวเจริญขึ้นอย่างดีที่สุดตั้งแต่อายุยังน้อย และเรียนที่จะชั่งตัวได้เร็วบนพื้นฟากที่ไม่ใคร่เรียบและเด็กถูกปล่อยให้ขึ้นลงบันไดบ้าน แม้ปกติจะไม่มีการย้ำเรื่องบังคับให้เด็กเดิน แต่เด็กก็จะได้รับการฝึกหัดให้เดินโดยมีสมาชิกของครอบครัวคอยเอามือโอบไว้รอบ ๆ ตัว ขณะที่เด็กก้าวเท้าเดินในตอนแรก ๆ เด็กไทยที่มีอายุ ๖ หรือ ๗ เดือน สามารถยืนได้โดยช่วยพยุงเพียงส่วนใดส่วนหนึ่ง และปกติแล้ว ๘ เดือน เด็กไทยก็เดินได้ ๒ – ๓ ก้าว โดยมีผู้ใหญ่คอยพยุง เมื่ออายุ ๑๒ หรือ ๑๔ เดือน เด็กไทยส่วนมากเดินได้โดยไม่ต้องมีคนช่วย เด็กที่มีบ้านอยู่ริมแม่น้ำจะหัดว่ายน้ำตั้งแต่อายุยังน้อย มารดาจะสอนให้ลูกว่ายน้ำทีละเล็กละน้อยและคอยดูแลไม่ให้คลาดสายตา

เขาอธิบายว่าเด็กตามชนบทได้รับการฝึกหัดขับถ่ายอย่างค่อยเป็นค่อยไป และไม่มีการลงโทษ เด็กไทยมักจะไม่ใส่เสื้อผ้าหรือนุ่งห่มแต่ผ้าชิ้นเมื่ออยู่ในบ้าน ดังนั้นจึงไม่มีปัญหาในเรื่องเสื้อผ้าเปื้อนดิน ถ้าเด็กถ่ายออกมาเปรอะเปื้อนพื้นบ้านและตักของผู้ใหญ่ เขาก็จะล้างให้สะอาดโดยไม่บ่นหรือดุ เมื่อเด็กจะถ่ายอุจจาระเป็นธรรมเนียมที่จะอุ้มเด็กออกไปข้างนอก แต่ไม่ได้ฝึกกันอย่างจริงจังจนกว่าจะถึงเวลาที่เด็กเดินได้และพูดได้ ขั้นแรกเด็กจะได้ถูกสอนให้ใช้ขุดหลุมตื้น ๆ ที่ขุดไว้ใกล้ชิดเชิงบันไดบ้าน เด็กอายุ ๑๘ เดือน เริ่มไปถ่ายที่จัดไว้ได้เอง และเมื่อเด็กอายุได้ ๒ ขวบ ก็ไปถ่ายได้เองโดยไม่ต้องช่วยเหลือ หลังจากนั้นเด็กถึงจะได้รับการสอนให้ใช้ห้องส้วมของบ้านซึ่งอาจจะเป็นคลองหรือส้วมบนพื้นดิน เมื่ออายุได้ ๓ ขวบ เด็กไทยก็ไปส้วมได้เอง

เขากล่าวว่าที่เชื่อกันว่าเด็กไทยไม่เคยถูกลงโทษนั้นไม่จริง เด็กอายุ ๒ ขวบ แล้วก็ยังเป็นที่น่าสงสารรักใคร่ของผู้ใหญ่อยู่ แม้จะมีน้องอีก เด็กคนพี่ก็ยังคงได้รับความเอาใจใส่อยู่มาก แต่เด็กก็ต้องรู้เองว่าต่อไปตนจะไม่เป็นเด็กทารกในครอบครัวอีกต่อไป การทำดังนี้เป็นการยากมาก ดังนั้นจึงปรากฏว่าเด็ก ๓ หรือ ๔ ขวบ ถูกลงโทษเนื่องจากตั้งใจเล่นซนแม้เด็กจะไม่เคยถูกลงโทษมาก่อนเขาก็จะถูกตีเบา ๆ ที่หลัง ถ้าบอกให้ทำงานแล้วไม่ทำ และอาจจะถึงตีด้วยไม้เล็ก ๆ เช่น ก้านมะยม ถ้าไม่ยอมเชื่อฟังผู้ใหญ่และไม่อยู่ในกฎ การดุว่ามักมีอยู่เสมอถ้าเด็กดื้อ ถ้าดื้อมาก ๆ มารดาจะทำโทษเด็กด้วยคำพูด เช่น พูดว่าเด็กไม่ใช่ลูกของตนบิดามารดาเห็นลอยน้ำมาก็เก็บเอาไว้ หรือไปซื้อจากแขกบนภูเขา เด็กไทยได้เรียนรู้การเคารพเชื่อฟังผู้มีอายุสูงกว่าตั้งแต่ยังเล็ก ๆ อยู่ และยอมรับรู้สถานะของตนเองในครอบครัว เด็กไทยจะถูกหัดให้ทำท่าทางไหว้และผู้ใหญ่ในครอบครัวตั้งแต่อายุยังน้อย และในเวลาไล่เลี่ยกันเด็กก็จะหัดเดินและพูด หลังจากนั้นเด็กจะได้รับการสอนให้พนมมือจรดหน้าผากเวลากราบไหว้พระ และพนมมือแค่จมูกในเวลาไหว้ผู้ใหญ่

เด็กตามชนบทไม่สวมเสื้อผ้าจนกว่าจะมีอายุได้ ๒ $\frac{1}{2}$ ขวบ หรือ ๓ ขวบ แม้ว่าขณะนั้นเวลาไปวัดเด็กจะต้องใส่เสื้อผ้า เด็กชายจะวิ่งแก้ผ้าเล่นอยู่รอบ ๆ บ้านและสนามจนกว่าอายุจะถึง ๕ หรือ ๖ ขวบ ก็จะเริ่มใส่เสื้อผ้า เด็กหญิงจะใส่เสื้อผ้าเร็วกว่าเด็กชาย ทางภาคกลางของไทยเด็กผู้หญิงจะใส่ " จับปิ้ง " ที่เอว เด็กผู้หญิงอายุ ๓ ขวบ ก็เริ่มใส่ " ผ้าชิ้น " ผมเด็กก็จะโกนจนกว่าจะอายุได้ ๒ ขวบ พออายุได้ ๒ ขวบ หรือ ๓ ขวบ ก็จะปล่อยให้ผมยาวและตัดผมบอบสั้น ๆ ไปจนถึงวัยรุ่น เด็กชายก็เหมือนกันพออายุได้ ๓ ปี หรือมากกว่านั้นก็จะปล่อยให้ผมยาวแล้วตัด

เขากล่าวว่าเด็กในชนบทจะรู้เรื่องเพศเร็ว เพราะจะนอนอยู่ห้องเดียวกับบิดามารดาจนกว่าจะมีอายุได้ ๑๐ – ๑๒ ปี และเด็กชายจะไม่ถูกลงโทษเลยเมื่อจับอวัยวะเพศ เด็กจะแยกไปเล่นกับเด็กเพศเดียวกับตนตั้งแต่อายุยังน้อย เมื่ออายุ ๓ – ๔ ขวบ เด็กจะยังคงเล่นอยู่ในบ้านกับเด็ก ๆ หรือคนในครอบครัว หลังจากนั้นเขาก็เริ่มไปเล่นกับเด็กอื่น ๆ ที่มีอายุรุ่นราวคราวเดียวกัน แล้วก็จะพากันไปเที่ยวจนทั่วหมู่บ้าน เด็กผู้ชายเล่น ไฉนา, เล่นว่าว, ยิงชนู หรือเล่นสวมหน้ากาก เด็กผู้หญิงเล่นเลี้ยงตุ๊กตาไม้ เอาดินมาทำขนมแล้วเล่นขายของ เอาหญ้ามาทำเป็นกับข้าวใช้หม้อดินปรุง ในวัยเด็กนี้ เด็กจะเต็มไปด้วยความอิสระและเต็มไปด้วยความสุข มีบางครั้งที่บิดามารดาให้เอาน้องไปเลี้ยง (เด็ก ๆ ไม่ถือว่าการเลี้ยงน้องเป็นงานอย่างหนึ่ง เพราะถือว่าเด็กทารกก็เป็นของเล่นอย่างหนึ่งเหมือนกัน) จนเมื่อเด็กมีอายุครบ ๗ หรือ ๘ ปี เด็กผู้หญิงก็ต้องช่วยบิดามารดาทำงานบ้าน เด็กผู้ชายก็ต้องทำงานเช่นไปเลี้ยงควาย ซึ่งเป็นงานที่เขาทำได้เป็นหมู่เป็นพวก และในขณะเดียวกันก็เล่นหรือว่ายน้ำในคลองไปด้วยได้

นายแพทย์หญิง สุภา มาลากุล ณ อยุธยา[๑๓] แห่งคลินิคสุขวิทยาทางจิต โรงพยาบาลสมเด็จเจ้าพระยา พร้อมด้วยผู้ร่วมงานได้ทำการค้นคว้าเรื่องการเลี้ยงดูเด็กอายุ ๑ – ๕ ขวบ ในวัฒนธรรมไทย ในปี พ.ศ.๒๕๐๐ มีมารดาในกลุ่มตัวอย่าง ๑๐ คน เลือกจากมารดาของนักเรียนชั้นประถมปีที่ ๔ และมัธยมปีที่ ๑ โรงเรียนบ้านสมเด็จ ที่ผ่านการทดสอบเชาว์แบบโปรเกรสซีฟ เมตริซีส แล้วนักเรียนเหล่านี้มีเชาว์ปัญญาอยู่ในระดับปกติ มีบ้านอยู่ในจังหวัดธนบุรีนับถือศาสนาพุทธ มาจากครอบครัวที่มีปู่ย่าเป็นไทย บิดามารดาของเด็กก็อยู่ด้วยกัน

ผลจากการค้นคว้าครั้งนี้พอสรุปผลสั้น ๆ ได้ว่า ทุกครอบครัวต้องการลูก และส่วนมากหวังให้เด็ก

---

๑๓ สุภา มาลากุล ณ อยุธยา, พ.ญ. " การศึกษาค้นคว้าเรื่องการเลี้ยงดูเด็กอายุ ๑ – ๕ ขวบในวัฒนธรรมไทย " วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย ; ปีที่ ๓, ๒ : ๑ – ๗๐ กรกฎาคม ๒๕๐๑

เป็นไปตามใจนึกของบิดามารดามากกว่าจะให้ลูกเป็นไปตามความถนัดของตน บิดามารดาสนใจในการแพทย์แผนปัจจุบันมากขึ้น บุคคลอื่นในครอบครัว เช่น ย่า ยาย ญาติ มีส่วนในการเลี้ยงดูเด็กเกือบเท่ามารดา ในระยะที่ลูกยังแดง ๆ อยู่ มารดามักจะไม่ไปไหนเลย บุคคลที่เป็นเยี่ยงของเด็กในความคิดของมารดาคือบิดา รองลงมาก็คือ ปู่ ย่า ตา ยาย บิดาเป็นผู้ที่ได้รับยกย่องมากที่สุดรองลงมาก็คือ ปู่ ย่า ตา ยาย การเลี้ยงดูเด็กในเรื่องการกินนิยมการเลี้ยงด้วยนมมารดาเสริมด้วยนมผสม และตั้งต้นให้อาหารแข็งด้วยข้าว มารดาได้รับคำแนะนำในเรื่องนี้จากญาติมากกว่าจากแพทย์และตำรา เด็กมักไม่มีปัญหาเรื่องกินดูดปาก ดูดนิ้ว

การขับถ่ายหัดให้เป็นที่เป็นทางตั้งแต่เริ่มเดินได้ แล้วทอดจังหวะตามสมควร ไม่เข้มงวดและเร่งเร้านัก

มารดาเอาใจใส่ในเรื่องการรักษาความสะอาดของเครื่องแต่งกายมาก

ในเรื่องพฤติกรรมประเภทก้าวร้าวรุกราน มารดาส่วนมากไม่ชอบให้เด็กมีพฤติกรรมแบบนี้ แต่ก็คิดอยากให้เด็กเป็นเด็กประเภทแสดงออกมามากกว่าที่จะเฉยอยู่ มารดาส่วนมากมักให้สัมภาษณ์ว่าต้องการสนับสนุนให้เด็กป้องกันตัวเอง แต่ในทางปฏิบัติ มารดามักจะควบคุมลูกไม่ให้สู้ มารดาชอบแสดงความโกรธโดยหลบซ่อนอยู่เรื่อย ๆ มากกว่าแสดงออกโดยเปิดเผย

ในเรื่องทางเพศ แม้ไม่ชอบให้ลูกเล่นอวัยวะสืบพันธุ์ เด็กส่วนมากมักมีการถามเรื่องทางเพศ มารดามักตอบแต่ไม่ใคร่ให้ความจริงนัก มารดาไม่ทราบว่าเด็กจะได้ความจริงจากไหน ทุกคนไม่นิยมการสอนเด็กเรื่องการสืบพันธุ์ และไม่ชอบให้เด็กสนใจกิจกรรมทางเพศ นิยมให้เด็กโต ๗ – ๘ ขวบ แยกกันเล่น

มารดาพอใจให้ลูกพึ่งตน เด็กหญิงได้รับการกระตุ้นให้พึ่งตนเอง และรับผิดชอบงานบ้านมากกว่าและก่อนเด็กชาย ความหนักใจของมารดาในการเลี้ยงลูกปัจจุบันคือ เรื่องการเรียน คิดว่าการเรียนเท่านั้นที่จะช่วยให้มีความสำเร็จในการดำเนินชีวิต ส่วนมากมารดารู้สึกว่าตนเองเลี้ยงลูกผิดกับที่ตนเคยถูกเลี้ยงมา และรู้สึกก้ำกึ่งในผลของการเปลี่ยนแปลง

นอกจากการวิจัยทั้งหลายที่ผู้เขียนหยิบยกมาแสดงไว้ข้างต้นแล้ว ยังมีนักวิจัยหลายท่านได้ทำการศึกษาค้นคว้าเฉพาะส่วนใดส่วนหนึ่งที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ผู้เขียนเห็นว่าควรจะนำมาเสนอไว้ด้วยเพื่อจะทำให้วิทยานิพนธ์ของผู้เขียนสมบูรณ์ขึ้น ผลของการวิจัยเหล่านั้นมีดังต่อไปนี้

โบรดี [๑๔] ได้กล่าวถึงการค้นคว้าของบุคคลอื่น ๆ ในเรื่องการดูดนมดังต่อไปนี้

---

๑๔ Brody, S., op.cit., p.p. 112 - 116.

รินเบิล กล่าวว่าการดูดเป็นความต้องการเบื้องต้นอย่างหนึ่งในสามอย่างของทารก (การดูด, ออกซิเจน, ความรัก) การดูดทำให้กล้ามเนื้อที่อยู่รอบ ๆ ประสาทรับความรู้สึกทำงานได้สัมพันธ์กัน ทำให้การหูดเจริญขึ้น ทำให้เลือดขึ้นหน้าและศีรษะ ช่วยให้กล้ามเนื้อที่หน้าและสมองเจริญ

เลวี ได้ทำการสำรวจเด็กที่ดูดนิ้วมือและดึงผมในเด็ก ๑๒๘ คน พบว่าดูดนิ้วมือ ๒๘ คน เด็กเหล่านั้นมีสาเหตุเนื่องมาจากได้มีโอกาสดูดนมน้อย เด็กที่ไม่ดูดนิ้วเป็นเด็กที่ระยะเวลาที่กินนมจืด และไว้วิธีให้ดูดนมเมื่อเลิกร้อง

โรเบิต ได้หาความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาที่ให้ดูดนมกับการดูดนิ้วมือในเด็ก ๓๐ คน ผลที่ได้สนับสนุนการสำรวจของ เลวี คือ เปอร์เซ็นต์ของการดูดหรือเพิ่มขึ้นเป็นสัดส่วนกลับกับการดูดนมที่น้อยลง

แคลคเกนเบอกร์ ได้ศึกษาเด็กที่ดูดนิ้ว ๒๕๔ คน พบว่าเวลาเฉลี่ยในการดูดนมแต่ละครั้งมีผลทำให้เกิดการดูดนิ้วได้มากกว่าระยะเวลากินนมทั้งหมด (คือตั้งแต่เริ่มกินนมจนหย่านม) เขาเขียนรายงานว่าเด็กที่กินนมมื้อหนึ่ง ๆ เฉลี่ยแล้วประมาณ ๒๐ นาที แสดงว่าได้ดูดอย่างเพียงพอและจะไม่ดูดนิ้วมือ เด็กที่ดูดนมครั้งหนึ่งนานกว่า ๒๐ นาที ไม่ได้แสดงอะไรออกมา ในหมู่เด็กที่ดูดมือนาน ๆ (ถึง ๔ ขวบ ก็ยังดูด) ส่วนมากมีประวัติยุ่งยากในเรื่องการกินอาหาร

ดันสท์ ได้สังเกตเด็ก ๑๔๓ คน ตั้งแต่เกิดจนมีอายุได้ ๑ ขวบ ว่ามีดูดนิ้วมือด้วยไหม เขาได้รวบรวมตัวอย่างพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกมาได้ ๒๔,๐๐๐ พฤติกรรมด้วยกัน เขาสังเกตเห็นเด็ก ๆ ทุกคนดูด ส่วนมากเริ่มดูดหลังจากเกิดได้ไม่นาน การดูดจะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วใน ๓ เดือนแรก ในเดือนที่สามถ้ามีคนอยู่ในห้องด้วยเด็กจะไม่ใคร่ดูด เขาคิดว่าคงไม่แน่นอนในการสังเกตการดูดนิ้วครั้งนี้อาจมีความสัมพันธ์กับระยะเวลานอนหรือความสามารถในการเคลื่อนไหวเพิ่มขึ้น

โบรดี [๑๕] ได้กล่าวถึงการค้นคว้าของบุคคลอื่นในเรื่องการเลี้ยงด้วยนมมารดาและการหย่านมดังต่อไปนี้

ฮอฟเฟอร์ และ ฮาร์ดี จากข้อมูลที่ได้จากเด็ก ๓๘๓ คน อายุตั้งแต่ ๗ – ๑๓ ปี พบว่าเด็กที่กินนมมารดาทั้งหมดมีความเจริญทางด้านร่างกายและจิตใจสูง แต่เด็กที่กินนมมารดานานกว่า ๑ เดือน มีอัตราความเจริญก้าวหน้าทางด้านเชาว์ปัญญาน้อย

---

[๑๕] I bid., p.p. 123 - 125.

เลวี จากการสำรวจเพื่อศึกษาเรื่องปกป้องหรือช่วยเหลือเด็กมากเกินไป เขากล่าวว่าเวลาที่ให้เด็กกินนม (ตั้งแต่เด็กเกิดถึงหย่านม) มีความสัมพันธ์กับการปกป้องเด็กมากเกินไปอย่างเห็นได้ชัดมากกว่าฐานะทางเศรษฐกิจ เป็นลูกคนที่เท่าไร เป็นลูกเพศไหน อายุของมารดาเวลาเด็กเกิด และความเจ็บไข้ของมารดาหรือของเด็ก

วาลาเซนส์ พบว่าเด็กเกเร ๑๐๓ คน ๗๘ % ของเด็กเหล่านี้เป็นพวกกินนมเป็นเวลานาน และได้แนะนำไว้อย่างดีว่าการที่ถูกกินนมเป็นเวลานานนั้นอาจเกี่ยวกับมารดามีวิธีการที่ไม่ดี และให้หยุดนมอย่างทันทีทันใด และการปฏิบัติเลี้ยงดูอื่น ๆ ของมารดาขึ้นอยู่กับฐานะทางเศรษฐกิจมากกว่าเด็กนั้นเป็นลูกคนที่เท่าใด

เนลสัน [๑๖] ได้กล่าวถึงเรื่องการขับถ่ายไว้ดังต่อไปนี้

ในเรื่องการขับถ่ายนี้ แมค ครอว์ ได้ทำการศึกษาค้นคว้าและได้ให้คำแนะนำว่า ถ้าจะฝึกการขับถ่ายให้ได้ผล ควรจะฝึกเมื่อเด็กสามารถควบคุมกล้ามเนื้อที่ใช้ในการถ่ายได้แล้ว

แมค ครอว์ ได้ทำการทดลองในปี ค.ศ. ๑๙๔๐ โดยใช้ฝาแฝด Identical Twins ๒ ชุด โดยแยกแฝดแต่ละคู่ออกอยู่คนละพวก พวกแรกฝึกให้ถ่ายทุก ๆ ๗ ชั่วโมง อีกพวกหนึ่งเริ่มฝึกเมื่ออายุได้ ๑๘ – ๒๘ เดือน ผลจะปรากฏว่าพวกที่ฝึกทีหลังจะมีการควบคุมการขับถ่ายทันพวกแรกเมื่ออายุ ๒๙ เดือน จึงเห็นว่าหัดเด็กเมื่ออายุสูงได้ผลเร็วกว่าหัดเด็กแต่ยังเล็ก เขาจึงให้ความเห็นว่า ควรจะงดฝึกการขับถ่ายไว้ก่อนจนกว่าจะมีพฤติกรรมแสดงให้เห็นว่าเด็กสามารถควบคุมกล้ามเนื้อที่ใช้บังคับการขับถ่ายได้แล้ว

เบรคเคนไรด์ และ วินเซนท์ [๑๗] ได้กล่าวถึงผลการค้นคว้าของนักจิตวิทยาและจิตแพทย์หลายท่านดังต่อไปนี้ :

เมอร์ฟี ได้พบว่าเด็กที่ก้าวร้าวรุกรานมาก ๆ มักจะเห็นอกเห็นใจเพื่อนเด็กอื่น ๆ ด้วยเหมือนกัน

แฮตวิค พบว่ามีสหสัมพันธ์สูงระหว่าง การก้าวร้าวรุกราน และความรู้สึกไม่ปลอดภัย การก้าวร้าวรุกรานนี้จะเกิดแก่เด็กอย่างร้ายแรง เฉพาะเด็กที่มาจากครอบครัวที่ไม่ต้องการเด็ก

เกลล์ พบว่าเด็กที่ส่วนมากต่อต้านผู้ใหญ่นั้น โดยทั่ว ๆไปก็จะเป็นเด็กที่ยอมผู้ใหญ่มากเหมือนกัน

ที่ค้นพบมาเหล่านี้ทั้งหมด ชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างการกดดัน (Depression) หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การสงบอยู่ภายใน (Inner Passivity) กับการก้าวร้าวและเห็นความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการภายในและพฤติกรรมที่แสดงออกมา

---

๑๖ Nelson, Tesetbook of Pediatrics, p. 128.

๑๗ Breckenridge and vincent, Child Development, p.p. 366 - 367.

เกลล์ พบว่าถึงแม้เด็กจะแสดงการก้าวร้าวต่อผู้ใหญ่เหมือนกับที่แกแสดงต่อเด็กด้วยกัน แต่ปกติเด็กแสดง (ต่อต้าน) กับเด็กด้วยกันบ่อยมากกว่าแสดงกับผู้ใหญ่ทั้ง ๆ ที่ความเห็นอันเป็นที่รู้จักทั่วไปกล่าวว่า " เด็กชายแสดงการต่อต้านมากกว่าเด็กหญิง " เกลล์พบว่าการต่อต้านในระหว่างเด็กผู้ชายด้วยกันมีสูงเล็กน้อย

เลอรชีลด์ และ มาร์คีย์ กับ เควี พบว่า อย่างไรก็ดีเขาทั้งหลายก็สนับสนุนความเชื่อที่ว่าเด็กชายก้าวร้าวรุกรานมากกว่าเด็กหญิง เขาพบว่าเป็นอย่างนี้แม้แต่ในวัยก่อนเข้าโรงเรียน เด็กผู้ชายก็มักจะต่อสู้กับอะไร ๆ มากกว่าเด็กหญิงและโดยทั่ว ๆ ไปเด็กชายชอบต่อสู้กับเด็กชาย เด็กหญิงชอบต่อสู้กับเด็กหญิง มากกว่าเด็กหญิงจะต่อสู้กับเด็กชาย และเด็กชายต่อสู้กับเด็กหญิง

กูดอีนาฟ ก็สนับสนุนความเชื่อข้างต้น โดยเขาพบว่าเด็กชายต่อต้านมากกว่าเด็กหญิงในวันก่อนเข้าโรงเรียน

อิงลิช [๑๘] ได้กล่าวถึงพฤติกรรมทางเพศของเด็กดังต่อไปนี้ : –

ในวัยก่อนเข้าโรงเรียนเด็กจะเริ่มเข้าใจชีวิตในครอบครัว และแสดงออกด้วยการเล่นตุ๊กตาและเล่นเป็นพ่อเป็นแม่ และถ้าผู้ใหญ่เข้าไปให้คำแนะนำที่ดีก็จะเป็นประโยชน์มากทีเดียว เมื่อเด็กเข้าเรียนในปีแรก ๆ เด็กหญิงและเด็กชายจะเล่นด้วยกันโดยไม่คำนึงถึงเพศมากนัก และในวัยนี้เมื่ออยู่บ้านเด็กก็จะได้เห็นตัวอย่างว่าผู้หญิงกับผู้ชายที่เขาโตเป็นผู้ใหญ่แล้วและรักกันเขาปฏิบัติต่อกันเช่นไร เขาแต่งงานกันทำอย่างไร และที่โรงเรียนเด็กก็จะได้อ่านหนังสือทำให้ได้รับความรู้ในเรื่องที่กล่าวข้างต้นอย่างถูกต้องยิ่งขึ้น

ในวัยก่อนวัยรุ่นพอเหมาะเป็นเวลาที่เด็กหญิงและเด็กชายแยกกัน ตอนแรกก็ดูเหมือนว่าเด็กแยกกันเพราะต่างก็มีความสนใจในการละเล่นต่างชนิดกัน และสนใจในกิจกรรมต่างกัน ท่านผู้รู้หลายท่านเชื่อว่า เวลานี้เป็นเวลาที่เหมาะที่เราจะสอนให้เด็กมีความนับถือและมีทัศนคติที่มีต่อเพศตรงข้าม และมีความเป็นมิตรต่อเพศตรงข้าม

แต่ในวัยนี้ดูเหมือนเด็กจะมีปฏิกริยาต่อต้านและชอบฉากฉางเหยียดหยามเพศตรงข้าม การแสดงการต่อต้านนี้ตอนแรก ๆ เด็กหญิงไม่ชอบเด็กชาย และเด็กชายไม่ชอบเด็กหญิงจริง ๆ แต่ความไม่ชอบนี้

---

๑๘ English, Child Psychology, p. 446.

นั้นจะค่อย ๆ หายไป กลายเป็นความสนใจ มีแต่การแสดงกริยาว่าต่อต้านเท่านั้น แต่ภายในนั้นแฝงไว้ซึ่งความชอบยั่วเย้าและบางครั้งก็ไกลไปถึงเป็นการทำตลก วัยนี้เด็กผู้ชายมักจะพิสูจน์ความเป็นชายของตน โดยแสดงมารยาทที่ไม่เรียบร้อยต่อครูผู้หญิง และวัยนี้เป็นวัยสำคัญที่จะฉุดเด็กให้มีความสนใจในทั้งสองเพศ (กะเทย) ในวันรุ่น โดยเฉพาะเด็กผู้ชายบางคนจะพบว่าตัวเองมีความรู้สึกไม่ชอบผู้หญิงอย่างรุนแรง จนไม่สามารถจะแก้นิสัยนี้ได้ เด็กเช่นนี้ต้องการความช่วยเหลือให้พ้นจากความรู้สึกเช่นนี้ มิฉะนั้นจะทำให้เขากลายเป็นกระเทย

บทที่ ๒

วิธีดำเนินการค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเลือกจากมารดาที่อยู่ในระดับต่ำของสังคม ๓๐ คน มารดาเหล่านี้มีอายุต่าง ๆ กัน และปัจจุบันมีที่อยู่ในจังหวัดพระนคร – ธนบุรี ในการคัดเลือกมารดาอาศัยสิ่งต่อไปนี้เป็นเครื่องประกอบในการพิจารณา : –

๑. สถานที่เกิด มารดาที่จะใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างนี้จะต้องเกิดในพระนครและธนบุรี หรือถ้าเป็นมารดาที่เกิดที่อื่นก็ต้องมีภูมิลำเนาอยู่ในพระนครและธนบุรีติดต่อกันมาอย่างน้อย ๕ ปี

๒. อาชีพ มารดาเหล่านี้ต้องมาจากครอบครัวที่มีอาชีพหนึ่งอาชีพใดในอาชีพต่อไปนี้ : –

ก. กรรมกรไร่มือ, คนงานก่อสร้าง, คนงานกวาดถนน, กรรมกรท่าเรือ, คนแจวเรือจ้าง, คนขับรถเมล์, คนขับรถ, พลทหาร, แม่ค้าหาบเร่

ข. คนขายของร้านเล็ก ๆ กึ่งช่างฝีมือ

๓. ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ผู้เขียนอาศัยฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมดังแสดงไว้ข้างล่างนี้เป็นเครื่องตัดสินในการเลือกมารดาในกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษา การศึกษาของมารดาและบิดาต้องไม่เกินชั้นมัธยมปีที่สาม

รายได้ รายได้น้อย (ยากที่จะกำหนดได้แน่นอนว่ารายได้อย่างสูงไม่เกินเท่าไร)

ขนาดของบ้าน บ้านหลังเล็ก ๆ กระท่อม หรือบ้านที่มีลักษณะใกล้เคียงที่กล่าวมาแล้ว

สถานที่อยู่ อยู่ในกลุ่มของผู้มีรายได้น้อย และสถานที่อื่นที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน

การแต่งกาย แต่งกายด้วยเสื้อผ้าราคาถูก ๆ

เมื่อพิจารณาหลักเกณฑ์ข้างต้นแล้วผู้เขียนจึงเลือกได้มารดาที่มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ : –

ก. การศึกษา ผู้เขียนขอแสดงระดับการศึกษาของบิดามารดาดังต่อไปนี้

THE LIBRARY
THE COLLEGE OF EDUCATION
BANGKOK, THAILAND

ตาราง ๑ ระดับการศึกษาของมารดาและสามีของมารดาในกลุ่มตัวอย่าง

มารดาอายุระหว่าง (ปี)	จำนวนมารดาทั้งสิ้น (คน)	วุฒิของมารดา			วุฒิของบิดา		
		ไม่ได้เข้า ร.ร. แต่อ่านออก	ป.๑ – ป.๔	ม.๑ – ม.๓	ไม่ได้เข้า ร.ร. แต่อ่านออก	ป.๑ – ป.๔	ม.๑ – ม.๓
๑๙ – ๒๙	๑๔	๑	๑๓	–	–	๙	๕
๓๐ – ๔๒	๑๖	๓	๑๐	๓	๑	๘	๗
รวม	๓๐	๔	๒๓	๓	๑	๑๗	๑๒

จากตาราง ๑ จะเห็นว่าการศึกษาของมารดาทั้งสองพวกใกล้เคียงกัน คือ ส่วนมากมีการศึกษาอยู่ในระดับ ป.๑ – ป.๔ ส่วนการศึกษาของบิดามีระดับ ป.๔ มากกว่าระดับ ม.๑ – ม.๓ เล็กน้อยเท่านั้น จึงสามารถบอกกล่าวรวมได้ว่า การศึกษาของบิดาอยู่ในระดับ ป.๔ – ม.๓

ข. <u>รายได้</u> ผู้เขียนขอเสนอรายได้ของบิดามารดาดังตารางข้างล่างนี้

[9122]

ตาราง ๒ รายได้ของบิดามารดาในปัจจุบัน

มารดาอายุระหว่าง (ปี)	จำนวนทั้งสิ้น (คน)	รายได้ของบิดา			รายได้ของมารดา			
		๔๐๐–๔๕๐	๕๐๐–๕๕๐	๖๐๐–๖๕๐	ไม่มี	๑๒๐–๓๐๐	๓๕๐–๔๐๐	๔๕๐–๕๐๐
๑๙ – ๒๙	๑๔	๓	๘	๓	๙	๒	๑	๒
๓๐ – ๔๒	๑๖	๓	๗	๖	๑๑	๒	๑	๒
รวม	๓๐	๖	๑๕	๙	๒๐	๔	๒	๔

จากตาราง ๒ นี้แสดงให้เห็นว่ารายได้ของบ้านส่วนมากบิดาเป็นคนหา สามีของมารดาอายุระหว่าง ๑๙ – ๒๙ ปี มีรายได้อยู่ในระหว่าง ๔๐๐ – ๔๕๐ บาท ส่วนรายได้ของสามีของมารดาอายุระหว่าง ๓๐ – ๔๒ ปี มีรายได้ระหว่าง ๕๐๐ – ๖๕๐ บาท

ค. <u>อาชีพ</u> ผู้เขียนขอเสนออาชีพของบิดาดังในตารางต่อไปนี้

ตาราง ๓ แจกแจงอาชีพของสามีของมารดาในกลุ่มตัวอย่าง

มารดาอายุระหว่าง (ปี)	จำนวนมารดาทั้งสิ้น (คน)	อาชีพบิดา					
		กรรมกร	ค้าขาย	รับราชการตำแหน่งเทียบเสมียนฯ	พนักงานองค์การ	รับจ้าง	ขับรถ
๑๙ – ๒๙	๑๔	๑	–	๕	๒	๒	๔
๓๐ – ๔๒	๑๖	๕	๑	๓	๕	๑	–
รวม	๓๐	๖	๑	๘	๗	๓	๔

<u>กรรมกร</u> ในที่นี้ได้แก่กรรมกรรายวัน โรงงานยาสูบ,กรรมกรแบกหาม,กรรมกรท่าเรือ,กรรมกรก่อสร้าง ฯลฯ

<u>ค้าขาย</u> ในที่นี้ได้แก่ พ่อค้าขายก๋วยเตี๋ยวร้านเล็ก ๆ ปลูกเป็นเพิงขาย

<u>รับราชการตำแหน่งเทียบเท่าเสมียนพนักงาน</u> ในที่นี้ได้แก่ พลตำรวจ,นายสิบตำรวจตรีขั้นต้น หรือนายสิบตรีทหารขั้นต้น พนักงานกรมทางหลวงแผ่นดิน ฯลฯ

<u>พนักงานองค์การ</u> ในที่นี้ได้แก่ พนักงานองค์การไฟฟ้า,พนักงานองค์การรับส่งสินค้า และพัสดุภัณฑ์ ฯลฯ

<u>รับจ้าง</u> ในที่นี้ได้แก่รับจ้างระบายสีภาพโฆษณา,ลูกมือช่างไม้ ฯลฯ

<u>ขับรถ</u> ในที่นี้ได้แก่ขับรถรับจ้างประจำทาง,ขับรถของบริษัท ฯลฯ

จากตาราง ๓ จะเห็นว่าสามีของมารดาอายุระหว่าง ๑๙ – ๒๙ ปี ส่วนมากเป็นข้าราชการเทียบเท่าเสมียนพนักงานขั้นต้น และเป็นคนขับรถยนต์ของบริษัท

ส่วนสามีของมารดาอายุระหว่าง ๓๐ – ๔๒ ปี ส่วนมากเป็นกรรมกรและพนักงานองค์การ

ง. <u>สถานที่เกิด</u> ผู้เขียนขอแสดงสถานที่เกิดของมารดา ดังในตารางต่อไปนี้ : –

ตาราง ๔ แสดงสถานที่เกิดของมารดา
ในกลุ่มตัวอย่าง

มารดาอายุระหว่าง (ปี)	จำนวนทั้งสิ้น	ที่เกิดของมารดา			
		พระนคร	จว.ภาคกลาง	จว.ภาคเหนือ	จว.ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
๑๙ – ๒๙	๑๘	๔	๔	–	๒
๓๐ – ๔๒	๑๖	๓	๑๐	๒	๑
รวม	๓๐	๗	๑๘	๒	๓

จากตาราง ๔ จะเห็นได้ว่ามารดาในกลุ่มตัวอย่างมีสถานที่เกิดอยู่ในพระนคร และในจังหวัดภาคกลาง มีที่เกิดในจังหวัดภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือน้อย ส่วนภาคใต้ไม่มีเลย

และถ้าเอามารดาทั้งสองพวกมาเทียบกันแล้วจะเห็นว่าจำนวนมารดาที่เกิดในพระนคร และจังหวัดภาคกลางมีจำนวนใกล้เคียงกันมาก ส่วนจำนวนมารดาที่เกิดทางภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือนั้น ถึงแม้ว่าจะต่างกันบ้างก็เป็นมารดาส่วนน้อยไม่กระทบกระเทือนกลุ่มตัวอย่างของเราแต่ประการใด จากตารางข้างต้นพอสรุปได้ว่า มารดาทั้งสองพวกต่างมีสถานที่เกิดอยู่ในจังหวัดภาคกลางเป็นส่วนมาก

จ. <u>จำนวนปีที่มารดาผู้เกิดต่างจังหวัดเข้ามาอยู่ในจังหวัดพระนครและธนบุรี</u> ผู้เขียนขอเสนอดังในตารางข้างล่างนี้

ตาราง ๕ แสดงจำนวนปีที่มารดาเกิดต่างจังหวัดเข้ามาอยู่ในพระนคร

มารดาอายุระหว่าง (ปี)	จำนวนมารดาทั้งสิ้น	เกิดที่ในพระนคร	จำนวนปีที่อยู่ในพระนครของมารดาที่เกิดต่างจังหวัด						
			๕ – ๗ ปี	๘ – ๑๐ ปี	๑๑ – ๑๓ ปี	๑๔ – ๑๖ ปี	๑๗ – ๑๙ ปี	๒๐ – ๒๕ ปี	๒๖ – ๓๐ ปี
๑๙ – ๒๙	๑๙	๙	๙	๑	๑	–	๑	๘	–
๓๐ – ๔๒	๑๖	๓	๕	๓	๑	๓	–	–	๑
รวม	๓๐	๗	๙	๙	๒	๓	๑	๘	๑

จากตาราง ๕ จะเห็นได้ว่ามารดาทุกคนอยู่ในพระนครเกินกว่า ๕ ปีทั้งนั้น มารดาอายุน้อยส่วนมากอยู่ในพระนครระหว่าง ๕ – ๗ ปี และมารดาอายุมากส่วนมากอยู่ในพระนครตั้งแต่ ๕ – ๑๐ ปี

นอกจากภูมิหลังของบิดามารดาที่เสนอมาข้างต้น ผู้เขียนขอเสนอจำนวนลูกของมารดาในกลุ่มตัวอย่างเพื่อเป็นเครื่องใช้ประกอบการพิจารณาข้อมูลทั้งหลายที่ผู้เขียนได้หามา ซึ่งจะได้นำเสนอไว้ในบทต่อไป

ตาราง ๖ แสดงจำนวนลูกของมารดาทั้งสองกลุ่มอายุ

มารดาอายุระหว่าง (ปี)	จำนวนมารดาทั้งสิ้น (คน)	จำนวนลูกชาย	จำนวนลูกสาว	รวมจำนวนลูก	เฉลี่ยแล้วมารดา ๑ คน มีลูกคนละ
๑๙ – ๒๙	๑๔	๒๑	๘	๒๙	๒
๓๐ – ๔๒	๑๖	๒๘	๓๕	๖๓	๔
รวม	๓๐	๔๙	๔๓	๙๒	๓

จากตารางนี้จะเห็นว่ามารดาอายุระหว่าง ๑๙ – ๒๙ ปี มีลูกชายมากกว่าลูกสาวมาก มารดาอายุระหว่าง ๓๐ – ๔๒ ปี มีลูกสาวมากกว่าลูกชายเล็กน้อย ส่วนจำนวนลูกที่มารดาทั้งสองพวกมี คิดเฉลี่ยแล้วมารดาพวกอายุมากมีลูกมาเป็น ๒ เท่า ของแม่อายุน้อย

<u>การเก็บข้อมูล</u>

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กไทยในจังหวัดพระนคร และธนบุรี ผู้เขียนได้ใช้วิธีสัมภาษณ์มารดา โดยอาศัยแบบสัมภาษณ์มารดาของสถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก แบบสัมภาษณ์นี้สถาบันได้ปรับปรุงแก้ไขจากแบบสัมภาษณ์ของแผนกสุขวิทยาทางจิตโรงพยาบาลสมเด็จเจ้าพระยา เพื่อใช้ในโครงการวิจัยในปี พ.ศ.๒๕๐๓

<u>วิธีจัดกระทำกับข้อมูล</u>

เมื่อได้ข้อมูลมาแล้วผู้เขียนได้แจกจำแนกข้อมูลเพื่อหาความถี่ของแต่ละคำตอบ ตามหัวข้อต่อไปนี้

๑. การแบ่งงานกันทำ

๒. ทัศนคติต่อการเกิดของลูก

ซึ่งจำแนกออกเป็น

ก. ทัศนคติระยะยังไม่มีลูก

ข. ทัศนคติระหว่างตั้งครรภ์

ค. ทัศนคติหลังคลอดลูกแล้ว

๓. วิธีเลี้ยงลูก

๔. การฝึกหัดอบรมในเรื่องการขับถ่าย การรักษาความสะอาด การก้าวร้าวรุกราน ความประพฤติทางเพศ การพึ่งคนอื่น และผลของการอบรม

๕. ปัญหาที่มารดาประสบ

๖. ความแตกต่างระหว่างการอบรมเลี้ยงดูลูกของมารดาในปัจจุบันกับที่มารดาเคยได้รับการอบรมเลี้ยงดูมา.

บทที่ ๓

การวิเคราะห์ข้อมูลและผลของการค้นคว้า

ผู้เขียนขอเสนอผลของการค้นคว้าเรื่องการอบรมเลี้ยงดูเด็กไทยในจังหวัดพระนครและธนบุรีของมารดาในระดับต่ำของสังคม ๓๐ คน ตามหัวข้อต่อไปนี้ : –

๑. <u>การแบ่งงานในบ้าน</u>

ตาราง ๗ บุคคลที่ช่วยทำงานต่าง ๆ ของครอบครัว

มารดาทำ	หมู่บุคคลที่ช่วยทำงานในครอบครัว	ซักเสื้อผ้า	ทำกับข้าว	ล้างจาน	ตักน้ำ	กวาดบ้าน	ถูบ้าน	ซักผ้าปูที่นอน	ทำความสะอาดเครื่องใช้	ทำความสะอาดเครื่องนุ่งห่ม	ทำความสะอาดเครื่องเรือน	ดูแลเด็กเล็ก	ทำงานบ้านทั่วไป	ไม่มีคนช่วย
๑	ปู่	–	–	–	–	๑	๑	–	–	–	–	–	–	–
	ปู่กับยาย	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	ยาย	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	มารดา	๑๔	๑๓	๑๓	๑๔	๒	๑๑	๑๓	๒	๑๑	๑๔	๓	๑๐	๙	๑๓	๑
	บิดา	–	–	–	–	๙	–	–	๙	๑	–	–	๑	–	–	–
	ลูก	–	๑	๑	–	–	–	–	–	–	–	–	–	๑	–	–
	ญาติ	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	๑	–	–
	ช่วยกันหมด	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	จ้างเขา	–	–	–	–	๑	–	–	๑	๑	–	–	–	–	–	–

มารดาเป็นหัวหน้าครอบครัว	ใครเป็นผู้ช่วยเหลือในการทำงานบ้าน	ทำงานเอง	ให้คนอื่นทำ	ทำเองบ้างให้คนอื่นทำบ้าง	ซื้อสำเร็จรูป	ทำเองบ้างซื้อสำเร็จรูปบ้าง	จ้างทำเป็นครั้งคราว	ทำเองบ้างจ้างทำเป็นครั้งคราวบ้าง	ทำเองบ้างซื้อสำเร็จรูปบ้าง	ทำเองบ้างจ้างทำเป็นครั้งคราวบ้าง	ซื้อสำเร็จรูปบ้างจ้างทำเป็นครั้งคราวบ้าง	ทำเองบ้างซื้อสำเร็จรูปบ้างจ้างทำเป็นครั้งคราวบ้าง	ไม่ตอบ
๒	ปู่	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	บิดาและมารดา ช่วยกัน	—	—	—	—	๑	๒	—	๓	๒	๓	๑	—
	มารดาและบุตร ช่วยกัน	๒	๒	๓	๑	—	—	—	—	๑	—	—	๑
	มารดา	๑๓	๙	๙	๑๒	—	๑๓	๑๖	๒	๑๒	๖	๖	๑๙
	บิดา	—	—	—	—	๑๓	๑	—	๑๑	๑	—	๙	—
	ลูก	๑	๕	๙	๓	—	—	—	—	—	๑	—	๑
	ญาติ	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	ช่วยกันหมด	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	๑	—
	จ้างเขา	—	—	—	—	๒	—	—	—	—	—	—	—

หมายเหตุ : เลขจำนวนในตารางนี้แสดงจำนวนรายที่ตอบ เช่น มารดา ๑ ราย ตอบว่าให้ลูกช่วยล้างชาม แต่มารดา ๑ รายนี้ อาจมีลูกมากกว่า ๑ คน ก็ได้

จากตารางข้างบนจะเห็นได้ว่า

๑. มารดาทั้งสองพวกต่างก็ทำงานบ้านเองเกือบทั้งหมด เว้นแต่การซ่อมแซมบ้านและเครื่องแต่งบ้านเท่านั้น ที่บิดาเป็นผู้ทำเสียโดยมาก ทั้งนี้เพราะประเพณีของไทยเราถือว่าผู้หญิงมีหน้าที่เป็นแม่บ้านผู้ชายมีหน้าที่เป็นผู้หาเงินมาเลี้ยงครอบครัว ฉะนั้นแม่บ้านจึงต้องดูแลทุกสิ่งทุกอย่างในบ้านให้เรียบร้อย ถ้าเป็นครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี แม่บ้านก็อาจจ้างคนมาช่วยเหลือแบ่งเบาภาระของตนได้ แต่นี่เนื่องจากเป็นมารดาใน

ระดับต่ำของสังคมและมีรายได้น้อย มารดาจึงต้องทำการงานเองแทบทุกอย่าง เพื่อให้บ้านช่องเรียบร้อย สมกับเป็นแม่บ้านที่ดี

๒. ลูกของมารดาอายุระหว่าง ๑๙ – ๒๙ ปี ยังเล็กอยู่จึงช่วยทำงานบ้าน เช่น ล้างขาม กวาดบ้าน และเลี้ยงน้องได้เพียงรายเดียว ส่วนลูกของมารดาอายุระหว่าง ๓๐ – ๔๒ ปี โตแล้วจึงสามารถช่วยงานมารดาได้มาก งานที่มารดาแบ่งให้ลูกทำมากที่สุด คือ ล้างขาม และกวาดบ้าน รองลงมาก็ซักรีด ส่วนหุงหาอาหารและเลี้ยงน้องมีเพียงรายเดียว และเวลาไปโรงเรียนเด็กแต่งตัวได้เอง

๓. การดูแลการเรียนของลูกนั้น เป็นที่น่าสังเกตว่า ลูกของมารดาอายุระหว่าง ๑๙ – ๒๙ ปี ยังเล็กอยู่เป็นส่วนมากจึงเข้าโรงเรียนเพียง ๔ ราย เท่านั้น และมารดาเป็นผู้ดูแลการเรียนของลูก ส่วนบิดาไม่ช่วยดูแลเลย มีปู่ช่วยดูแลการเรียนของลูกอยู่ ๑ ครอบครัว บิดาของลูกพวกหลัง (ลูกของมารดาอายุระหว่าง ๓๐ – ๔๒ ปี) ช่วยเหลือดูแลการเรียนของลูกเป็นส่วนมาก (๑๐ คน) แต่ก็ยังน้อยกว่ามารดา (มารดาดูแลถึง ๑๓ คน)

๔. เรื่องการพาเด็ก ๆ ไปเที่ยวก็เช่นกัน มารดาพวกอายุน้อยลูกยังเล็กอยู่ยังพาไปเที่ยวไม่ได้ ๒ ราย นอกนั้นมารดาเป็นคนพาไปเที่ยว มีบิดาช่วยพาเด็กไปเที่ยวเพียง ๒ ราย เท่านั้น ส่วนมารดาอายุมากบิดาพาลูกไปเที่ยวมากขึ้น แต่ก็ยังน้อยกว่าที่มารดาพาไปเอง

๕. เรื่องการดูแลเงิน ทั้งสองกลุ่มอายุเป็นหน้าที่ของมารดาเกือบทั้งหมด มีอยู่รายเดียวในมารดาอายุมากที่บิดาดูแลการเงินคนเดียว และมีอยู่กลุ่มอายุละ ๒ ราย ที่ดูแลด้วยกัน

๖. ในครอบครัวของมารดาอายุมากสิ่งที่บิดาและมารดาทำด้วยกันมากที่สุดคือการพาลูกไปเที่ยว รองลงมาก็คือการซ่อมเครื่องแต่งบ้านและการริเริ่มการปฏิบัติกิจทางศาสนา ส่วนในครอบครัวของมารดาอายุน้อยสิ่งที่บิดามารดาช่วยกันมากที่สุดก็คือการซ่อมแซมเครื่องแต่งบ้านและรองลงมาก็คือการดูแลเงินทองและซ่อมแซมบ้าน

๗. บิดามารดาในครอบครัวของมารดาอายุมากร่วมมือกันทำงานมากกว่าครอบครัวของมารดาอายุน้อย

เมื่อพิจารณาคำตอบข้างต้น ผู้เขียนมีความเห็นว่า บุคคลที่ทำหน้าที่สำคัญ ๆ เช่นการดูแลเงินทองและคิดริเริ่มต่าง ๆ ฯลฯ คือ มารดา แสดงให้เห็นว่าชีวิตในครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างนี้ ถึงแม้จะแสดงออกในด้านต่าง ๆ ว่าผู้นำของครอบครัวคือสามี แต่บุคคลที่อยู่เบื้องหลังการนำอันนั้น หรือผู้ถือหางเสือก็คือมารดานั่นเอง

๒. <u>ทัศนคติของมารดาต่อการมีลูกและการปฏิบัติตนในระยะต่าง ๆ</u>

ในหัวข้อนี้ได้พิจารณาถึง ทัศนคติของมารดาในระยะต่าง ๆ คือ ระยะที่ยังไม่มีลูก ตั้งครรภ์ และหลังคลอดลูกแล้ว และการปฏิบัติตนในระยะต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ : –

ก. ระยะที่ยังไม่มีลูก

ตาราง ๘ ทัศนคติก่อนแต่งงานเกี่ยวกับการมีลูก

มารดาอายุระหว่าง (ปี)	จำนวนมารดาทั้งหมด	จำนวนผู้ที่เคยคิดว่าจะมีลูก	จำนวนผู้ที่ไม่เคยคิดว่าจะมีลูก	จำนวนผู้ที่ตอบว่า " เฉย ๆ "
๑๙ – ๒๙	๑๔	๑๔	–	–
๓๐ – ๔๒	๑๖	๑๑	๕	๑
รวม	๓๐	๒๕	๕	๑

จากตารางจะเห็นว่ามารดาส่วนมากเคยคิดมาก่อนแต่งงานว่าจะมีลูก มีอยู่คนหนึ่งที่ไม่ออกความคิดเห็น ส่วนมารดา ๕ คน ในพวกหลังไม่เคยคิดมาก่อนแต่งงานว่าจะมีลูก ในชั้นแรกผู้เขียนสงสัยว่ามารดาเหล่านั้นจะแต่งงานตั้งแต่อายุยังน้อยจึงไม่เคยคิดในเรื่องนี้ จึงตรวจสอบดูว่า มารดาเหล่านี้แต่งงานเมื่อมีอายุเท่าไร เพื่อให้แน่ใจว่าก่อนแต่งงานนั้นมารดาเหล่านี้มีอายุมากพอที่จะคิดถึงเรื่องนี้ได้หรือไม่ ปรากฏว่ามารดาเหล่านี้แต่งงานตั้งแต่อายุ ๒๑ – ๒๖ ปี ดังนั้นปัญหานี้จึงหมดไป ปัญหาต่อไปก็มีว่ามารดาเหล่านี้อาจไม่อยากมีลูกก็ได้ เมื่อผู้เขียนไปค้นดูคำตอบอื่น ๆ ก็ปรากฏว่ามารดาเหล่านี้อยากได้ลูกทั้งนั้น ดังนั้นผู้เขียนจึงมีความเห็นว่าการที่มารดาตอบเช่นนั้นคงเนื่องมาจากมารดาเหล่านั้นได้รับการอบรมมาแบบเก่าที่ไม่นิยมให้ผู้หญิงสาวคิดในเรื่องมีลูกก่อนแต่งงาน

เพื่อให้ทราบชัดเจนลงไปว่า มารดามีความคิดอยากได้ลูกมากน้อยเพียงใด จึงได้ตั้งคำถามเป็นทำนองสมมุติว่ามารดาหรือบิดาไม่สามารถจะมีลูกได้ แล้วถามถึงความรู้สึกและการปฏิบัติของมารดาเมื่อเกิดกรณีเช่นนั้นขึ้นซึ่งผลปรากฏดังในตารางต่อไปนี้ : –

ตาราง ๙ ความรู้สึกและการปฏิบัติของมารดา
ในกรณีที่ตนเองมีลูกไม่ได้

มารดาอายุระหว่าง (ปี)	จำนวนมารดาทั้งหมด	ความรู้สึกของมารดา			การปฏิบัติของมารดา			
		เฉย ๆ	เศร้าสลดใจ	กลัวลำบากเมื่อแก่	ไปหาแพทย์	ขอบุตรสิ่งศักดิ์สิทธิ์	ขอลูกคนอื่นมาเลี้ยง	ไม่ทำอะไร
๑๙ – ๒๙	๑๙	๕	๘	๑	๓	๑	๒	๔
๓๐ – ๔๒	๑๖	๒	๑๓	๑	๔	๓	๑	๔
รวม	๓๐	๗	๒๑	๒	๗	๔	๓	๑๖

จากตาราง ๙ จะเห็นได้ว่ามารดาส่วนมากรู้สึกเสียใจถ้าไม่มีลูก แต่มารดาพวกที่มีอายุมากที่รู้สึกเสียใจจำนวนมากกว่ามารดาที่มีอายุน้อย มารดาอายุน้อยมีความรู้สึกเฉย ๆ มากกว่ามารดาอายุมาก

ส่วนการปฏิบัติเมื่อรู้ตัวเองว่ามีลูกไม่ได้นั้น ส่วนมากมารดาทั้งสองพวกมีความเห็นว่าเมื่อตัวเองเป็นหมันแล้วทำอย่างไรก็ไม่สามารถจะมีลูกได้นั้น พวกที่คิดว่าจะไปหาแพทย์แผนปัจจุบันให้เขาช่วยเยียวยารักษาล้างมดลูกให้นั้นมีทั้งหมด ๗ คน พวกที่คิดว่าจะขอลูกคนอื่นมาเลี้ยงมีจำนวนน้อย ส่วนมากให้เหตุผลว่าการไปขอลูกคนอื่นมาเลี้ยงก็ไม่เหมือนลูกของตัวเอง มีมารดาอายุมาก ๓ ราย และมารดาอายุน้อย ๑ ราย ที่จะไปบนขอลูกจากสิ่งสักดิ์สิทธิ์

ผู้เขียนขอสรุปว่ามารดาส่วนมากอยากมีลูกและถ้ารู้สึกว่าตัวเองมีลูกไม่ได้ก็หอดอาลัยเห็นเป็นของที่แก้ไขไม่ได้

ตาราง ๑๐ ความรู้สึกและการปฏิบัติของมารดา
ในกรณีที่ทราบว่าสามีมีลูกไม่ได้

มารดาอายุระหว่าง (ปี)	จำนวนมารดาทั้งสิ้น	ความรู้สึกของมารดา			การปฏิบัติของมารดา				
		เฉย ๆ	เสียใจ-อยากได้ลูก	หมดหวัง	ไปหาแพทย์	บนสิ่งศักดิ์สิทธิ์	เอาญาติมาเลี้ยง	ขอลูกคนอื่นมาเลี้ยง	ไม่ทำอะไร
๑๔ – ๒๙	๑๔	๖	๘	–	๔	–	–	๓	๗
๓๐ – ๔๒	๑๖	๓	๑๒	๑	๔	๒	๑	๔	๕
รวม	๓๐	๙	๒๐	๑	๘	๒	๑	๗	๑๒

จากตาราง ๑๐ จะเห็นว่าเมื่อทราบว่าสามีมีลูกไม่ได้ ความรู้สึกของมารดาก็ใกล้เคียงกับความรู้สึกเมื่อทราบว่าตนเองเป็นหมัน แต่เพิ่มความรู้สึกหมดหวังขึ้น คือมีอยู่รายหนึ่งที่หมดหวัง ส่วนมากการปฏิบัติจะสังเกตเห็นว่ามารดาที่ไม่ทำอะไรเลยมีจำนวนน้อยกว่าเมื่อทราบว่าตนเองเป็นหมัน มีไปหาหมอมากขึ้น ๑ คน และไปขอลูกคนอื่นมาเลี้ยงมากขึ้น มีอยู่คนเดียวที่ยังเชื่อในเรื่องสายโลหิต คือ เมื่อจำเป็นจริง ๆ มีลูกไม่ได้ก็ยังคงเอาญาติมาเลี้ยง

ผู้เขียนขอสรุปว่ามารดาส่วนมากมีความเสียใจและพยายามที่จะหาทางช่วยให้มีลูกหรือมิฉะนั้นก็หาสิ่งอื่นมาทดแทน

ตาราง ๑๑ เหตุผลของมารดาในการที่อยากมีลูก

มารดาอายุระหว่าง (ปี)	จำนวนมารดาทั้งสิ้น	หวังให้สืบสกุล	หวังพึ่งลูกหรือให้ลูกทดแทนโดยบวชเรียน	จะได้ไม่เหงา	ไม่ให้เหตุผล (ไม่หวังอะไร)	ตอบไม่ตรงคำถาม
๑๙ – ๒๙	๑๔	๑	๘	๑	๑	๓
๓๐ – ๔๒	๑๖	–	๗	๓	–	๖
รวม	๓๐	๑	๑๕	๔	๑	๙

จากตาราง ๑๑ จะเห็นว่าสาเหตุส่วนใหญ่ที่ทำให้มารดาทั้งสองพวกอยากได้ลูกนั้น คือ มารดาหวังพึ่งลูกหรือให้ลูกทดแทนโดยการบวชเรียนจึงอยากได้ลูกชาย สาเหตุที่รองลงมาก็คือมารดาอายุน้อย หวังให้ลูกสืบสกุลและจะได้ไม่เหงา ส่วนมารดาอายุมากหวังจะได้ไม่เหงาในจำนวนนี้ มีหวังลูกสาว ๑ คน

มีมารดาอายุน้อย ๑ คน ที่ไม่ให้เหตุผล

มีมารดาที่ตอบไม่ตรงคำถาม ๙ คน เป็นมารดาอายุน้อย ๓ คน และมารดาอายุมาก ๖ คน มารดาทั้ง ๙ คนนี้ตอบว่าตนหวังให้ลูกเป็นคนดีมีความสุข

ผู้เขียนมีความเห็นว่าคำถามที่ใช้ถามหาเหตุผลของมารดาในการที่อยากมีลูกนี้ เป็นคำถามที่เข้าใจยากอยู่สักหน่วย จึงทำให้มารดาตอบไม่ตรงคำถามถึง ๙ คน ในจำนวนมารดาทั้งสิ้น ๓๐ คน ผู้เขียนเห็นว่าควรจะแก้ไขคำถามนี้ คือ คำว่า " หวังอะไร " ในคำถามนั้น อาจจะตีความได้หลายอย่าง เช่น มารดาบางคนเข้าใจว่าหวังได้ลูกชายหรือลูกสาว บางคนก็เข้าใจว่าเป็นคำถามถึงเหตุผลที่อยากได้ลูก บางคนก็เข้าใจหวังจะให้ลูกเป็นอะไรต่อไปภายหน้า

ตาราง ๑๒ ความรู้สึกวิตกกังวลของมารดาเมื่อคิดว่าจะมีลูก

มารดาอายุระหว่าง (ปี)	จำนวนมารดาทั้งสิ้น	ท้องแรกไม่วิตก	ท้องแรกวิตกกังวลเรื่อง				รู้สึกเหมือนท้องแรก	ความรู้สึกไม่เหมือนทุกท้อง	
			คลอดยาก	ไม่มีเงินเลี้ยง	ไม่มีเงินส่งให้เรียนสูง ๆ	กลัวลูกไม่รักเรียน		ท้องแรกไม่วิตก ท้องต่อไปวิตก	ท้องแรกวิตก ท้องหลังเฉย เพราะการเ...
๑๙ – ๒๙	๑๙	๒	๕	๑	๙	๒	๑๒	๒	–
๓๐ – ๔๒	๑๖	๗	๕	๓	๑	–	๑๕	–	๑
รวม	๓๐	๙	๑๐	๔	๕	๒	๒๗	๒	๑

จากตาราง ๑๒ จะเห็นว่าในท้องแรกมารดาอายุน้อยมีความวิตกกังวลมากกว่ามารดาอายุมาก อาจเป็นเพราะเมื่อมีลูกครั้งแรกมารดาอายุมากส่วนมากมีฐานะมั่นคงกว่ามารดาอายุน้อย และในท้องหลังมารดาอายุน้อยมีจำนวนคนที่วิตกมากขึ้น ๒ คน แต่มารดาอายุมากมีจำนวนคนที่วิตกน้อยลง ๑ คน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมารดาอายุมากได้ตั้งหลักฐานมานานกว่ามารดาอายุน้อย และมีความชำนาญในการดำรงชีวิตมากกว่าจึงวิตกน้อยกว่า

มารดาอายุมากวิตกเรื่องการไม่มีเงินเลี้ยงลูกมากกว่ามารดาอายุน้อย อาจเนื่องมาจากมารดาอายุมากมีลูกมากเป็น ๒ เท่า ของมารดาอายุน้อย

มารดาอายุน้อยวิตกเรื่องไม่มีเงินส่งให้ลูกเรียนสูง ๆ และวิตกเรื่องลูกเกเรไม่รักเรียนมากกว่ามารดาอายุมาก แสดงว่ามารดาอายุน้อยเห็นเองในเรื่องการเรียนของลูกมากกว่ามารดาอายุมาก

มีอยู่ ๓ ราย ที่ความรู้สึกเปลี่ยนแปลงไปในท้องหลัง ๆ ทั้งนี้เนื่องจากฐานะของครอบครัวเปลี่ยนแปลงไป สิ่งที่น่าสังเกตก็คือแม้ทั้งสองพวกต่างก็วิตกเรื่องการคลอดพอ ๆ กัน

ข. <u>เมื่อตั้งครรภ์</u>

ตาราง ๑๓ แสดงความรู้สึกของมารดาเมื่อทราบว่าตัวเองตั้งครรภ์

มารดาอายุระหว่าง (ปี)	จำนวนมารดาทั้งสิ้น	ยินดี	ยังไม่อยากมี	กลัว	ไม่กลัว
๑๙ – ๒๙	๑๔	๑๒	๒	๑๑	๓
๓๐ – ๔๒	๑๖	๑๔	๒	๑๐	๖
รวม	๓๐	๒๖	๔	๒๑	๙

จากตาราง ๑๓ แสดงให้เห็นว่ามารดาทั้งสองพวกต่างก็ยินดีอยากได้ลูก และกลัวการคลอดยากมากด้วยกันทั้งสองพวก

สิ่งที่น่าสังเกตในตารางนี้ก็คือมารดาอายุมากที่อยากได้ลูกมีเป็นจำนวนมากกว่ามารดาอายุน้อย และยิ่งในช่องไม่กลัว แม่อายุมากบอกว่าอยากได้ลูกมากถึง ๔ ราย แสดงเน้นน้ำหนักคำตอบช้างต้นมากยิ่งขึ้น

ส่วนที่บอกว่ายังไม่อยากมีนั้น มารดาอายุมากตอบเพียง ๒ ราย และมารดาอายุน้อย ๒ คน ตอบอย่างอื่น แต่มีความหมายว่ายังไม่เต็มใจอยากได้ เนื่องจากกลัวจน

ผู้เขียนมีความเห็นว่าคำตอบดังกล่าวข้างต้น ทั้ง ๆ ที่ความจริงปรากฏว่ามารดาอายุมากมีลูกมากเป็นสองเท่าของมารดาอายุน้อยนั้น เนื่องมาจากมารดาอายุมากได้รอบรู้ในชีวิตมามาก และพอตั้งหลักฐานได้บ้างจึงอยากมีลูก และเนื่องจากเห็นว่าตนเองก็อายุมากแล้วก็ต้องการลูกเพื่อจะได้เป็นที่พึ่งและเชิดหน้าชูตาและช่วยแบ่งเบาภาระงานทางบ้าน ดังที่ท่านได้เห็นมาแล้วในตอนต้น ๆ

ตาราง ๑๔ ความรู้สึกของมารดาเมื่อทราบว่าตัวเองตั้งครรภ์ (ต่อ)

มารดาอายุระหว่าง	จำนวนมารดาทั้งหมด	ตกใจ	ไม่ตกใจ	คิดว่าเร็วไป	ช้าไป	พอดี
๑๙ – ๒๙	๑๔	๖	๘	๘	๑	๕
๓๐ – ๔๒	๑๖	๘	๘	๙	–	๗
รวม	๓๐	๑๔	๑๖	๑๗	๑	๑๒

ตาราง ๑๔ แสดงให้เห็นว่า :–

๑. มารดาอายุมากตกใจกลัวได้รับอันตรายในการคลอดมากกว่ามารดาอายุน้อย

๒. สาเหตุที่ทำให้มารดาไม่ตกใจก็คือการอยากได้ลูกและเห็นเป็นของธรรมดา

๓. มารดาทั้งสองพวกต่างมีความเห็นว่าตนท้องเร็วไป เพราะแต่งงานได้ ๑ – ๒ เดือน ตนยังไม่พร้อมก็มีลูก

๔. รองลงมาก็คือพวกที่เห็นว่าพอดีเพราะตนกำลังอยากได้ลูกและเห็นว่าตนอายุมากควรมีได้แล้ว ส่วนที่ตอบว่ายังช้าไปมีเพียงคนเดียวเพราะแต่งงานนานแล้วยังไม่มีลูก

สรุปจากตาราง ๑๓ และ ๑๔ ผู้เขียนสรุปได้ว่ามารดาทั้งสองพวกต่างก็อยากได้ลูกด้วยกันทั้งสิ้น

ตาราง ๑๕ ความรู้สึกของสามีเมื่อภรรยาตั้งครรภ์

(ตามความบอกเล่าของภรรยา)

มารดาอายุระหว่าง (ปี)	จำนวนมารดาทั้งหมด	ดีใจ		เฉย ๆ		ยังไม่อยากมี
		อยากมีลูก	อยากมีลูกมากได้ลูกสมใจ	ไม่ทราบ	ปกติก็เป็นคนเฉย ๆ	
๑๙ – ๒๙	๑๔	๑๑	๑	–	๑	๑
๓๐ – ๔๒	๑๖	๑๒	๑	๑	๒	–
รวม	๓๐	๒๓	๒	๑	๓	๑

จากตาราง ๑๕ สรุปได้ว่า สามีของมารดาทั้งสองพวกส่วนมากต่างอยากได้ลูก

ตาราง ๑๖ ความต้องการลูกสาวหรือลูกชาย (ของมารดา)

มารดาอายุระหว่าง (ปี)	จำนวนมารดาทั้งสิ้น	อยากได้ลูกชาย			อยากได้ลูกสาว		ชอบทั้งสองเพศ เป็นลูกก็รักทั้งนั้น เพราะอยากได้ลูก
		ชอบลูกชายจะได้สืบสกุลและบวช	จะได้พึ่งแรง	ผู้หญิงเสียหายง่ายกว่า	จะได้ช่วยบิดามารดา	รักเด็กหญิง	
๑๙ – ๒๙	๑๔	๙	–	๒	–	–	๓
๓๐ – ๔๒	๑๖	๕	๑	–	๑	๑	๘
รวม	๓๐	๑๔	๑	๒	๑	๑	๑๑

จากตาราง ๑๖ เห็นว่ามารดาทั้งสองพวกอยากได้ลูกชายมากกว่าลูกหญิง ถ้าจะเปรียบเทียบมารดาทั้ง ๒ พวก ก็จะเปรียบเทียบได้ดังต่อไปนี้ : –

๑. มารดาอายุน้อยอยากได้ลูกชายมากกว่ามารดาอายุมาก

๒. มีมารดาที่ชอบลูกทั้งสองเพศ ๘ คน เป็นมารดาอายุน้อย ๓ คน และเป็นมารดาอายุมาก ๕ คน เหตุผลของมารดาเหล่านี้ก็คือคนอยากได้ลูก เป็นลูกก็รักทั้งนั้นไม่ว่าเพศหญิงหรือชาย มีมารดาบางคนที่มีลูกคนแรกเป็นลูกหญิงจึงตอบว่าเป็นลูกก็รักทั้งนั้น ชอบทั้งสองเพศ เป็นลูกก็แล้วกันเพศไหนก็ได้ แต่พูดต่อไปว่าใจจริงอยากได้ลูกชายจะได้สืบสกุล

๓. มารดาอายุมาก ๒ คน อยากได้ลูกหญิง มารดาคนหนึ่งมีลูกชายล้วน ๆ อีกคนหนึ่งมีลูกสาวโตแล้วได้ลูกสาวช่วยเหลือทำงานบ้าน จึงชอบลูกผู้หญิง

๔. มารดาอายุมากที่ชอบลูกทั้งสองเพศมีจำนวนมากกว่ามารดาอายุน้อย ถึงแม้มารดาบางคนไม่ได้ลูกตามเพศที่ตนปรารถนาแต่ก็ไม่ได้ทำอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อให้ได้ลูกสมความปรารถนา นอกจากมารดาอายุน้อย ๑ คน ที่ไปขอลูกชายกับพระพุทธรูป และมารดาอายุมากอีก ๑ คน อธิษฐานขอลูกชาย และมารดาอายุมากอีกคนหนึ่งไปขอลูกชายกับรูปปั้นฤาษีที่วัด

ผู้เขียนขอสรุปว่า ทั้ง ๆ ที่มารดาอายุน้อยมีลูกชายมากกว่าลูกหญิงมาก (มีลูกชาย ๒๑ คน ลูกหญิง ๘ คน) ก็ยังชอบลูกชายมากกว่าลูกหญิง จะเห็นได้จากคำตอบของมารดาอายุน้อยที่ว่าชอบลูกชาย ๑๑ ราย และอธิษฐานขอลูกชาย ๑ ราย ส่วนมารดาอายุมาก (มีลูกชาย ๒๘ คน ลูกหญิง ๓๕ คน) ที่ชอบลูกชายมีจำนวนครึ่งหนึ่งของมารดาอายุมากทั้งหมด คือ มารดาอายุมากที่ชอบลูกชายมี ๖ ราย และอธิษฐานขอลูกชายอีก ๒ ราย

เมื่อพิจารณาข้อความข้างต้นแล้วจะเห็นว่ามารดาส่วนมาก (๒๐ คน) ขอลูกชายเพราะประเพณีไทยสืบสกุลทางฝ่ายชาย และมารดามีความเชื่อว่าเมื่อลูกชายบวชบิดามารดาจะได้กุศลแรง (จะได้เกาะชายผ้าเหลืองลูกขึ้นสวรรค์)

ตาราง ๑๗ ความหวังของมารดาต่ออนาคตของลูก
และเหตุผลของมารดาในการที่หวังอย่างนั้น

มารดาอายุระหว่าง (ปี)	จำนวนมารดาทั้งสิ้น	อยากให้ลูกเป็นทหารตำรวจ	อยากให้ลูกเป็นหมอหรือพยาบาล	เป็นครู	แล้วแต่เด็กชอบชอแต่ให้เป็นคนดี	อยากให้เรียนสูงๆ เป็นเจ้าเป็นนายรับราชการ
๑๙ – ๒๙	๑๔	๓	๒	๑	๔	๔
๓๐ – ๔๒	๑๖	๖	๔	–	๒	๔
รวม	๓๐	๙	๖	๑	๖	๘

จากตาราง ๑๗ จะเห็นว่ามารดาอายุมากอยากให้ลูกเป็นทหารตำรวจเพราะบิดามารดาเห็นว่าอนาคตก้าวหน้าและไม่มีเงินให้เรียนอย่างอื่น และอยากให้เป็นหมอ พยาบาล มากกว่ามารดาอายุน้อย เพราะจะได้ช่วยเหลือเวลาเจ็บป่วย อาชีพก้าวหน้า ซึ่งอาจจะหมายความว่าอาชีพนี้หาเงินได้มาก มีมารดาอายุน้อย ๑ ราย ที่อยากให้ลูกเป็นครู เพราะตนชอบอาชีพนี้ มารดาอายุน้อยตามใจลูกในเรื่องการเลือกอาชีพมากกว่ามารดาอายุมาก และมารดาทั้งสองสวกต่างก็อยากให้ลูกรับราชการ อยากให้เรียนสูง ๆ เป็นเจ้าคนนายคนด้วยกันทั้งนั้น เพื่อจะได้เป็นที่พึ่งจะได้หมดห่วง อยากให้ลูกสบายจะได้ช่วยตัวเอง ที่ตามใจเด็กเพราะไม่อยากบังคับ ในเรื่องอาชีพในอนาคตของลูกนี้ สามี ปู่ ย่า ตา ยาย ส่วนมากเห็นชอบกับมารดาทั้งนั้น

ตาราง ๑๔ ความเชื่อในเรื่องหมอดู ระหว่างมารดาที่ตั้งครรภ์

มารดาอายุระหว่าง (ปี)	จำนวนมารดาทั้งสิ้น	ไม่เคยไปหาหมอดู	เคยไปหาหมอดู	จำนวนครั้ง		คำทำนายที่เด่นของหมอดู			ผล	
				๑ ครั้ง	๒ ครั้ง	จะได้ผัว	จะมีลูก ๔ คน	ทายเพศเด็ก	เป็นจริงตามคำทำนาย	ถูกบ้างไม่ถูกบ้าง
๑๙ – ๒๙	๑๔	๑๓	๑	๑	–	–	–	๑	–	๑
๓๐ – ๔๒	๑๖	๑๒	๔	๓	๑	๑	๑	๒	๒	๒
รวม	๓๐	๒๕	๕	๔	๑	๑	๑	๓	๒	๓

จากตาราง ๑๔ จะเห็นว่ามารดาส่วนมากไม่นิยมไปหาหมอดู มารดาส่วนน้อยที่ไปหาหมอดูนั้นเป็นมารดาอายุมาก ๔ คน และมารดาอายุน้อย ๑ คน และหมอดูก็จะทำนายเกี่ยวกับโชคชะตาและทำนายเกี่ยวกับลูกในท้องซึ่งพอสรุปได้ว่า ลูกจะเป็นหญิงหรือชาย ได้ผัวหรือไม่ ฯลฯ ซึ่งคำทำนายเหล่านี้บางอย่างก็ถูกต้องบางอย่างก็ไม่เป็นจริง เท่าที่ผู้เขียนได้สังเกตจากเวลาสัมภาษณ์เห็นว่าไม่ใคร่เชื่อมใสในหมอดู ที่ไปหาหมอดูก็ไปเวลามีใจกังวลเท่านั้น และเมื่อหมอดูทายแล้วก็ไม่เชื่อถือนัก

ตาราง ๑๙ ความเจ็บป่วยทางร่างกายของมารดาในระหว่างตั้งครรภ์

มารดาอายุระหว่าง (ปี)	จำนวนมารดาทั้งหมด	ความเจ็บป่วย						เป็นอยู่นาน				
		ไม่เป็นอะไร	เป็นฉม	แพ้ท้องอาเจียนเวียนศีรษะ	แพ้ท้องบวม	ปวดเมื่อย	นอนไม่หลับ	ต่ำกว่า ๑ เดือน	๑ เดือน	๓,๔ เดือน	๕,๖ เดือน	๗ เดือน
๑๙ – ๒๙	๑๙	๑	–	๔	๒	๑	๑	–	๕	๒	๕	๑
๓๐ – ๔๒	๑๖	–	๑	๔	๕	๑	–	๑	๗	๑	๓	๔
รวม	๓๐	๑	๑	๑๘	๗	๒	๑	๑	๑๒	๓	๘	๕

จากตาราง ๑๙ แสดงให้เห็นว่า

๑. อาการเจ็บป่วยทางร่างกายที่มารดาเป็นมากที่สุดก็คือแพ้ท้อง อาเจียร เวียนศีรษะ รองลงมาก็คือ แพ้ท้องแล้วบวม

๒. มารดาอายุมากที่แพ้ท้องแล้วบวม มีมากกว่าแม่อายุน้อย

๓. มารดาอายุน้อยส่วนมากแพ้อยู่ ๑ – ๒ เดือน กับ ๕ – ๖ เดือน แต่มารดาอายุมาก ส่วนมากแพ้อยู่ ๑ – ๒ เดือน

๔. มีมารดาอายุมากอยู่ถึง ๘ คน ที่แพ้ตั้งแต่ ๗ เดือน ตลอดเวลาที่ท้อง ส่วนมารดาอายุน้อยมีแพ้ท้องถึงขนาดนี้อยู่เพียง ๑ คน เท่านั้น

๕. มีมารดาอายุมากอยู่ ๑ คน ที่แพ้ต่ำกว่า ๑ เดือน

สรุปจากตารางข้างบนนี้ ผู้เขียนเห็นว่ามารดาอายุมากมีความเจ็บป่วยทางร่างกายทุกคน ส่วนมารดาอายุน้อยก็เป็นเกือบทุกคน มีอยู่คนเดียวเท่านั้นที่ไม่เป็นอะไร ซึ่งผู้เขียนมีความเห็นว่าเป็นเรื่องเกี่ยวกับลักษณะทางจิตใจของแม่แต่ละบุคคล มากกว่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับอายุทำให้เป็นอย่างนั้น แต่อย่างไรก็ดีความเจ็บป่วยทางร่างกายไม่ทำให้ความรักลูกยากได้ลูกเสื่อมไป

ตาราง ๒๐ ระยะเวลาที่เริ่มมีความเจ็บป่วย
และวิธีปฏิบัติของมารดาเพื่อรักษาอาการเหล่านั้น

มารดาอายุระหว่าง (ปี)	จำนวนมารดาทั้งหมด	ไม่สบายในระยะไหนของการตั้งครรภ์					ทำอย่างไรเพื่อให้หาย				
		เดือนแรก	เดือนที่ ๒,๓	เดือนที่ ๔,๕	เดือนที่ ๖,๗	ก่อนคลอด ๑ เดือน	ไม่ทำอะไร	ไปหาแพทย์แผนปัจจุบัน	กินยาไทย	กินผลไม้	บีบนวด
๑๔ – ๒๙	๑๔	๗	๒	๒	๒	–	๔	๗	๑	๑	–
๓๐ – ๔๒	๑๖	๕	๔	๒	๒	๓	๕	๔	๖	–	๑
รวม	๓๐	๑๒	๖	๔	๔	๓	๙	๑๑	๗	๑	๑

หมายเหตุ มีมารดาอายุน้อย ๑ คน ที่ไม่เจ็บป่วยในระยะตั้งครรภ์ ดังได้แสดงไว้ในตาราง ๑๙

จากตาราง ๒๐ จะเห็นได้ว่า :

๑. มารดาทั้งสองพวกส่วนมากแพ้ในเดือนแรก แต่มารดาอายุน้อยเริ่มแพ้ในเดือนแรกมากกว่ามารดาอายุมาก

๒. มารดาอายุมากเริ่มแพ้ในเดือน ๒ – ๓ และก่อนเวลาคลอด ๑ เดือน มากรองลงมา

๓. มารดาอายุน้อยไปหาแพทย์มากกว่ามารดาอายุมาก และมารดาอายุน้อยส่วนมากชอบไปหาแพทย์

๔. มารดาอายุมากส่วนมากรักษาตนเองโดยวิธีกินยาไทย เช่น ยาหอม และยาต้ม และการบีบนวด มีมารดาอายุน้อยรักษาตนเองโดยกินยาไทยเพียง ๑ คนเท่านั้น

ผู้เขียนมีความเห็นว่ามารดาอายุน้อยนิยมการแพทย์แผนปัจจุบันมากกว่ามารดาอายุมาก ส่วนมารดาทั้งสองพวกที่ยังคงกินยาไทยอยู่นั้น เนื่องมาจากอิทธิพลของญาติผู้ใหญ่ที่อยู่ในครอบครัวจัดการให้เป็นไปอย่างนั้น

ตาราง ๒๑ ความรู้สึกของมารดาเมื่อเด็กคลื้นครั้งแรก

มารดาอายุระหว่าง (ปี)	จำนวนมารดาทั้งหมด	ดีใจ	แปลกใจ	เฉย ๆ	เสียว	หงุดหงิด
๑๙ – ๒๙	๑๙	๑	๑	๙	๓	-
๓๐ – ๔๒	๑๖	๕	๑	๕	๔	๑
รวม	๓๐	๖	๒	๑๔	๗	๑

จากตารางข้างบนจะเห็นได้ว่า :

๑. มารดาอายุมากที่รู้สึกดีใจและเฉย ๆ มีจำนวนเท่ากัน เมื่อเด็กคลื้นครั้งแรก

๒. มารดาอายุน้อยแทนที่จะดีใจเมื่อลูกคลื้น กลับรู้สึกเฉย ๆ มากที่สุด และมีจำนวนมากกว่ามารดาอายุมากเสียอีก

จากตารางข้างบนนี้ ผู้เขียนพอจะมองเห็นได้อย่างแจ่มชัดแล้วว่ามารดาอายุมากมีความต้องการลูกมากกว่ามารดาอายุน้อย เป็นการยืนยันผลที่ได้จากตาราง ๑๓ ทั้งนี้ผู้เขียนเข้าใจว่ามารดาอายุน้อยคงเห็นว่าฐานะของตนยังไม่พอที่จะให้ความสุขแก่ลูกได้ มีความวิตกกังวลมากกว่ามารดาอายุมาก ความจริงมารดาอายุน้อยก็รักลูกเหมือนกัน แต่มีความวิตกมากจึงทำให้เกิดความรู้สึกเฉย ๆ

ตาราง ๒๒ การเปลี่ยนแปลงการทำงานของมารดา
ในระหว่างตั้งครรภ์, เวลาที่เริ่มเปลี่ยนและเหตุผลที่ต้องเปลี่ยน

อายุมารดา ระหว่าง (ปี)	จำนวนมารดาทั้งหมด	การทำงาน			เปลี่ยนตั้งแต่				เหตุผลที่เปลี่ยน		
		ทำตลอดเวลา	ทำหลังแพ้ท้อง	ไม่ทำ	เดือนแรก	เดือนที่สอง	เดือนที่สาม	เดือนที่สี่ – ห้า	แพ้มากไม่มีกำลัง	ไม่สบาย	อารมณ์หงุดหงิด
๑๙ –๒๙	๑๔	๔	๔	๑	๕	–	๑	–	๖	–	–
๓๐–๔๒	๑๖	๑๒	–	๔	๒	๑	–	๑	๒	๑	๑
รวม	๓๐	๒๑	๔	๕	๗	๑	๑	๑	๘	๑	๑

จากตาราง ๒๒ จะเห็นได้ว่ามารดาทั้งสองพวก ส่วนมากทำงานบ้านตามปกติ เว้นจากรายที่แพ้ท้องจนไม่มีกำลังหรือทำให้เกียจคร้านจึงไม่ทำ

มารดาที่เปลี่ยนแปลงการทำงานบ้าน ส่วนมากมักจะเปลี่ยนตั้งแต่เดือนแรก

ผู้เขียนมีความเห็นว่ามารดาในระดับต่ำนี้ต้องทำงานบ้านเอง และไม่มีคนช่วยจึงมีความจำเป็นอยู่เองที่จะต้องพยายามฝืนทำงานบ้าน เว้นแต่รายที่แพ้จนไม่มีกำลังหรือรายที่มีพ่อบ้านหรือญาติผู้ใหญ่มีใจมาช่วยเหลือจึงจะได้พัก และอีกประการหนึ่ง เท่าที่ผู้เขียนทราบจากการสนทนากับมารดาพบว่ามารดาส่วนมากมีความเชื่อถือว่าถ้าทำงานในระหว่างตั้งครรภ์แล้วจะทำให้คลอดง่าย

ตาราง ๒๓ การเปลี่ยนแปลงในเรื่องอาหารการกิน
ระยะเวลาที่เริ่มเปลี่ยนและเหตุผลที่เปลี่ยน

มารดาอายุระหว่าง (ปี)	จำนวนมารดาทั้งหมด	อาหาร		ระยะเวลาที่เริ่มเปลี่ยน			เหตุที่ท้องเปลี่ยน			
		กินปกติ	อาหารการกินเปลี่ยนไป	เดือนแรก	เดือนที่ ๒ – ๔	เดือนที่ ๕ – ๗	แพ้ท้องมาก	เบื่ออาหาร	เด็กต้องการ	ยายแนะนำ
๑๙–๒๙	๑๙	๖	๘	๗	๑	–	๒	๕	–	๑
๓๐– ๔๒	๑๖	๑๑	๕	๒	๒	๑	๑	๓	๑	–
รวม	๓๐	๑๗	๑๓	๙	๓	๑	๓	๘	๑	๑

จากตาราง ๒๓ จะเห็นว่า :

๑. มารดาส่วนมากรับประทานอาหารตามปกติ ที่เปลี่ยนอาหารการกินก็เพราะ มารดาส่วนมากเบื่ออาหารรับประทานไม่ลง รองลงมาแพ้ท้องมากเบื่ออาหารรับประทานแล้วอาเจียรออก จึงรับประทานได้แต่ผลไม้ น้ำ บางรายก็ชอบอะไรเป็นพัก ๆ ชอบดินสอพองและข้าวสาร

๒. มารดาอายุมากที่รับประทานเหมือนก่อนท้องมีเป็นจำนวนมากกว่ามารดาอายุน้อยเป็น ๒ เท่า

๓. มารดาอายุน้อยส่วนมากมักเปลี่ยนอาหารในเดือนแรก มารดาอายุมากเปลี่ยนอาหารในเดือนแรกหรือไม่ก็เดือนที่ ๒ – ๔

๔. ที่น่าสังเกตก็คือว่ามีมารดาอายุมากรายหนึ่ง ที่ดื่มได้แต่น้ำและชอบรับประทานข้าวสารกับดินสอพอง ผู้เขียนได้ไต่ถามเขา ๆ บอกว่าอยากรับประทานอย่างนั้นเอง ส่วนข้าวสารนั้นมารดาบอกว่า เมื่อฉันรับประทานข้าวสุกไม่ได้ก็รับประทานข้าวสารแทนจะได้มีกำลัง

๕. มีมารดาอายุน้อย ๑ คน เปลี่ยนอาหารเพราะยายแนะนำและมีมารดาอายุมาก ๑ คน บอกว่าที่เปลี่ยนอาหารเพราะทราบว่าเด็กต้องการอย่างนั้น

จากตาราง ๒๓ จะเห็นว่ามารดาอายุน้อยแพ้ท้องมีอาการรุนแรงกว่ามารดาอายุมาก และนี่อาจเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้มารดาอายุน้อยรู้สึกเฉย ๆ เมื่อลูกดิ้นครั้งแรก และอาจทำให้มารดาอายุน้อยจำนวนมากรู้สึก

กลัวเมื่อทราบว่าตนตั้งครรภ์ ดังแสดงไว้ในตาราง ๑๓

ตาราง ๒๔ แสดงความรู้สึกของมารดาต่อการคลอด

มารดาอายุระหว่าง (ปี)	จำนวนมารดาทั้งหมด	ไม่กลัวเป็นของธรรมดา	กลัว					
			เคยเห็นคนอื่นคลอดยาก	ไม่เคยคลอด	เคยคลอดยากทองหลังยิ่งกลัวไม่มีกำลัง	กลัวมีโรคแทรก	เชื่อว่าบิดาสามีเป็นคนกินภรรยา	กลัวเอง
๑๙ – ๒๙	๑๙	๑	๗	๓	๒	๑	–	–
๓๐ – ๔๒	๑๖	๔	๖	๑	๑	–	๑	๓
รวม	๓๐	๕	๑๓	๔	๓	๑	๑	๓

ตาราง ๒๔ (ต่อ) แสดงความรู้สึกของมารดาต่อการคลอด

มารดาอายุระหว่าง (ปี)	จำนวนมารดาทั้งหมด	ความรู้สึกไม่เปลี่ยนแปลง	ความรู้สึกเปลี่ยนแปลง			
			ท้องหลังยิ่งกลัว	ท้องหลังไม่กลัว	ท้องแรกกลัวก่อนคลอดนาน ๆ แต่ท้องหลังกลัวตอนคลอด	ท้องแรกไม่กลัวกลัวท้องหลัง
๑๙ – ๒๙	๑๙	๑๒	๑	๑	–	–
๓๐ – ๔๒	๑๖	๑๓	–	๑	๑	๑
รวม	๓๐	๒๕	๑	๒	๑	๑

จากตาราง ๒๔ จะเห็นได้ว่าทั้งมารดาอายุน้อยและมารดาอายุมากต่างกลัวการคลอดด้วยกัน แต่มารดาอายุน้อยที่กลัวการคลอดมีเป็นจำนวนมากกว่ามารดาอายุมาก อาจเป็นเพราะมารดาอายุน้อยหลายคน

ที่ไม่เคยคลอดลูกมาก่อน ท้องหลัง ๆ ส่วนมากมารดาทั้งสองพวกมีความรู้สึกเหมือนเดิม มีบางรายมีความรู้สึกเปลี่ยนไป เช่น ท้องแรกคลอดยากท้องหลัง ๆ ยิ่งกลัวและถ้าท้องแรกคลอดง่ายท้องหลังก็ไม่กลัวที่น่าสังเกตอันหนึ่งก็คือมีมารดาอายุมากคนหนึ่งกลัวการคลอดเนื่องจากเชื่อว่าสามีเป็นคนกิน* ภรรยา มีภรรยา ๔ คน แล้ว และภรรยาเก่าแต่ละคนต่างคลอดลูกตายทั้งนั้น ดังนั้นทุกครั้งที่ตนจนคลอดลูกก็กลัวตายเหมือนภรรยาเก่าของสามี แต่ปัจจุบันตนเองมีลูกถึง ๔ คนแล้ว คลอดปลอดภัยทุกท้อง เว้นแต่ท้องหลังสุดมารดาป่วยเป็นโรคไตต้องอยู่รักษาตัวที่โรงพยาบาลถึง ๑ เดือน

เท่าที่ผู้เขียนสังเกต มารดาคนนี้มีความเชื่อในเรื่องสามีเป็นคนกินภรรยาอย่างฝังจิตฝังใจ แสดงว่าความเชื่อเก่า ๆ ยังมีอิทธิพลต่อชีวิตในปัจจุบันอยู่มากเหมือนกัน

ตาราง ๒๕ การเตรียมตัวของมารดาก่อนคลอด

มารดาอายุระหว่าง (ปี)	จำนวนมารดาทั้งหมด	เครื่องเด็กอ่อน	กระเป๋าน้ำร้อนเครื่องเด็กอ่อน	ยาร่วมแม่เลือนเครื่องเด็กอ่อน	ยาดองจีนเครื่องเด็กอ่อน	ยาผง	เตรียมทุกอย่าง	ไปฝากท้องที่โรงพยาบาล	ไม่เตรียม
๑๙ – ๒๙	๑๔	๒	๑	๓	๕	๑	–	๑	๑
๓๐ – ๔๒	๑๖	๔	–	๒	๖	๒	๑	–	๑
รวม	๓๐	๖	๑	๕	๑๑	๓	๑	๑	๒

จากตาราง ๒๕ จะเห็นได้ว่า :

๑. มารดาทั้งสองพวกส่วนมากเตรียมเครื่องเด็กอ่อนและยาดองกัน

๒. รองลงมามารดาอายุน้อย เตรียมร่วมแม่เลือนกับเครื่องเด็กอ่อน แต่มารดาอายุมากเตรียมเครื่องเด็กอ่อน

---

*กินภรรยาในที่นี้หมายความว่าแต่งภรรยา เนื่องจากตนเองมีไฝหรือปานในของลับ ถ้าอยู่กินกับหญิงใดหญิงนั้นมักตายจาก (จากการสัมภาษณ์มารดา).

๓. มีไปฝากท้องที่โรงพยาบาลเพียงรายเดียวเท่านั้น และเป็นมารดาอายุน้อย

๔. มีมารดาอายุมากอยู่ ๑ คน ที่บอกว่าเตรียมทุกอย่าง เมื่อผู้เขียนถามต่อไปก็ได้ความว่าเตรียมเพียงเครื่องเด็กอ่อน เตรียมกระเป๋าน้ำร้อน และเตรียมยาหลังคลอด เท่านั้น ซึ่งก็ยังไม่พร้อมนั่นเอง

ผู้เขียนพอสรุปได้ว่า มารดาส่วนมากถึงแม้จะเตรียมตัวก่อนคลอดก็เตรียมยังไม่พร้อม เพราะยังไม่เข้าใจหลักการปฏิบัติตัวระหว่างตั้งครรภ์อย่างถูกต้องนัก แทนที่จะไปฝากท้องและให้แพทย์ตรวจครรภ์กลับเตรียมแต่เครื่องใช้และยา จะเห็นว่าในเรื่องการปฏิบัติตนหลังคลอดนั้นมารดาแทบทุกคนยังนิยมยาไทยแผนโบราณและยาจีนอยู่มาก

ค. <u>ระหว่างคลอดและหลังคลอดแล้ว</u>

ตาราง ๒๖ คนทำคลอดและสถานที่คลอด

มารดาอายุระหว่าง (ปี)	จำนวนมารดาทั้งหมด	คนทำคลอด				สถานที่คลอด		
		แพทย์พยาบาล	แพทย์บ้าง พยาบาลบ้าง หมอตำแยบ้าง	ผดุงครรภ์	หมอตำแย	โรงพยาบาล	บ้านบ้าง โรงพยาบาลบ้าง	บ้าน
๑๙–๒๙	๑๔	๑๓	๑	–	–	๑๒	๒	–
๓๐–๔๒	๑๖	๖	๔	๒	๔	๕	๕	๖
รวม	๓๐	๑๙	๕	๒	๔	๑๗	๗	๖

<u>หมายเหตุ</u> พยาบาลในที่นี้หมายถึงบุคคลที่ได้รับประกาศนียบัตรพยาบาลผดุงครรภ์ และอนามัย ส่วนผดุงครรภ์ หมายถึงผู้ที่ได้รับประกาศนียบัตรผดุงครรภ์อย่างเดียว

จากตาราง ๒๖ จะเห็นได้ว่าแม่อายุน้อยไปคลอดที่โรงพยาบาลมากกว่ามารดาอายุมาก และมารดาอายุมาก ส่วนมากคลอดที่โรงพยาบาล บางรายท้องแรก ๆ คลอดที่บ้าน ท้องหลัง ๆ คลอดที่โรงพยาบาล

เมื่อผลเป็นอย่างนี้แสดงว่าการแพทย์แผนปัจจุบันได้แทรกซึมเข้าไปในแม่ระดับต่ำมากแล้ว

ตาราง ๒๗ แสดงวิธีเก็บรก วิธีรักษา และเก็บสายสะดือ

มารดาอายุระหว่าง (ปี)	จำนวนมารดาทั้งสิ้น	วิธีจัดการกับรก					
		ไม่ทราบทางโรงพยาบาลจัดการ	เอาใส่หม้อเกลือฝังไว้หน้าบ้าน	เอารกไปฝัง	เอาใส่หม้อเกลือฝังไว้โคนต้นไม้	เอาใส่หม้อเกลือฝังไว้ตามตำรา*	เอาใส่หม้อผ้าฝังใต้บันไดสมโฟยู่ ๓ วัน
๑๙–๒๙	๑๔	๑๒	๑	๑	–	–	–
๓๐–๔๒	๑๖	๖	๑	–	๒	๖	๑
รวม	๓๐	๑๘	๒	๑	๒	๖	๑

ตาราง ๒๗ (ต่อ)

มารดาอายุระหว่าง (ปี)	จำนวนมารดาทั้งสิ้น	วิธีจัดการกับสายสะดือเด็กหลังจากตัดแล้ว					
		เอาแป้งโรยไม่ให้ถูกน้ำ	เอายาผงโรยเอาผ้าพันไว้	เอาขมิ้นผงหรือเหล้ายสมขมิ้นปูนทา	เอายาที่หมอให้ทา	เอาสายสูดือที่หลุดเกบไวรวมกับลูกคนอื่น	ไม่ทราบเพราะเด็กต้องเข้าเครื่องอบ
๑๙–๒๙	๑๔	๔	๖	๑	๒	–	๑
๓๐–๔๒	๑๖	๓	๑๐	๑	–	๒	–
รวม	๓๐	๗	๑๖	๒	๒	๒	๑

จากตาราง ๒๗ จะเห็นว่ามารดาที่คลอดที่บ้านนิยมที่จะจัดการกับรกตามประเพณีเก่า ๆ ส่วนสายสะดือ

* ในตำราจะบอกไว้ว่าเด็กเกิดวันอะไรให้ฝังที่ไหนและทำพิธีอย่างไร เช่น เวลาฝังหันหน้าไปทางทิศไหน แล้วกล่าวคำอันเป็นศิริมงคล เวลากลับให้เก็บหันมาบ้าน เด็กจะได้เป็นคนขยัน ฯลฯ.
ฝังไว้ใกล้บ้านจะได้อยู่ใกล้เด็ก เด็กจะได้ไม่อ้อน.

เด็กนั้น แม่ส่วนมากไม่ใคร่ปฏิบัติตามวิธีโบราณ มีแม่อยู่พวกละคนที่ยังเอาเหล้าผสมกับขมิ้นกับปูนป้ายสะดือเด็ก และมีมารดาอายุมากเพียง ๒ คน ที่เก็บสะดือลูกทุกคนไว้รวม ๆ กัน เพราะมีความเชื่อว่าถ้าทำอย่างนั้น ลูกจะไก้รักกัน แต่ไม่ได้บอกวิธีรักษาสายสะดือ

ตาราง ๒๘ แสดงจำนวนมารดาที่ลูกเคยตาย และแท้งลูก

มารดาอายุระหว่าง (ปี)	จำนวนมารดาทั้งสิ้น	ลูกตาย			ลูกแท้ง		
		ไม่เคย	ตาย ๑ คน	ตาย ๒ คน	ไม่เคย	แท้ง ๑ คน	แท้ง ๒ คน
๑๙ – ๒๙	๑๔	๑๑	๓	–	๑๑	๓	–
๓๐ – ๔๒	๑๖	๗	๖	๓	๑๐	๔	๒
รวม	๓๐	๑๘	๙	๓	๒๑	๗	๒

จากตาราง ๒๘ มารดาอายุมากลูกตายมากกว่ามารดาอายุน้อย ๒ เท่า และแท้งลูกมากกว่ามารดาอายุน้อย ๑ เท่า

ผู้เขียนเข้าใจว่าผลที่เป็นดังนี้ เพราะมารดาอายุมากแต่งงานมานานกว่ามารดาอายุน้อย มีลูกมากกว่าโอกาสที่จะแท้งลูก และลูกตายจึงมีมากกว่า และจากผลในข้ออื่นที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่ามารดาอายุมากสนใจในการแพทย์แผนปัจจุบันน้อยกว่ามารดาอายุน้อย ซึ่งทำให้ผู้เขียนเห็นว่าอาจจะเป็นสาเหตุอีกข้อหนึ่งที่ทำให้ลูกตายมากกว่ามารดาอายุน้อย

ตาราง ๒๙ แสดงวิธีอยู่ไฟของมารดา
และจำนวนวันที่อยู่ไฟ

มารดาอายุระหว่าง (ปี)	จำนวนมารดาทั้งสิ้น	จำนวนมารดาที่ไม่อยู่ไฟ	จำนวนมารดาที่อยู่ไฟ	จำนวนวันที่อยู่ไฟ	วิธีอยู่ไฟ							
					กระเป๋าน้ำร้อน	ไฟชุด*	อิฐเผา**	กระเป๋าน้ำร้อนกับอิฐเผา	กระเป๋าไฟฟ้า	ไฟฟืน+	ไฟถ่าน++	คนหนึ่งไฟฟืนคนหนึ่งไฟถ่าน
๑๙ – ๒๙	๑๔	๑	๑๓	๗ วัน	๒	๒	๑	–	–	–	–	–
				๑๐ วัน	๒	–	–	–	–	–	–	–
				๑๕ วัน	๓	๑	๑	–	–	–	–	–
				๑ เดือน	–	–	–	๑	–	–	–	–
๓๐ – ๔๒	๑๖	–	๑๖	๗ วัน	๓	–	๑	๑	–	๔	–	๑
				๑๐ วัน	–	–	–	–	–	๑	–	–
				๑๕ วัน	–	๑	–	–	๑	–	๑	–
				๑ เดือน	๒	–	–	–	–	–	–	–
รวม	๓๐	๑	๒๙	–	๑๒	๔	๓	๒	๑	๕	๑	๑

* ไฟชุด เป็นชุดอยู่ในกล่อง เวลาจะใช้ก็เปิดกล่องชุดติดไฟแล้วเอาชุดพันไว้รอบ ๆ ท้อง.

** อิฐเผา วิธีอยู่ไฟชนิดนี้ เขานำอิฐมาเผาจนแดงแล้วเอาน้ำเกลือราดใบพลับพลึงห่อวางบนตัว.

\+ ไฟฟืน เท่าที่สัมภาษณ์มาขอแบ่งเป็น ๒ วิธี คือ

๑. มารดานอนบนแคร่เตี้ย ๆ ข้างหน้ามารดามีถ่างดินใบใหญ่วางอยู่ เอาฟืนติดไฟกองสุมอยู่ในถ่างดินนี้ เวลาไฟในถ่างดินลุกโพรงก็คอยเอาน้ำเย็นที่วางอยู่ข้าง ๆ ดับ

๒. มารดานอนบนแคร่ข้าง ๆ เชิงกราน (เป็นไม้สี่เหลี่ยมมีดินอยู่เต็ม) ในเชิงกรานมีฟืนสุมอยู่ข้างบนกองฟืนมีหมอนำมัดโยงตามอยู่.

\++ ไฟถ่าน มียกเตาไฟดิน (เชิงกราน) และทำแคร่นอนของมารดาเหมือนกับอยู่ไฟฟืน แต่ใช้ถ่านแทนฟืน.

จากตาราง ๒๙ จะเห็นว่า :

๑. มารดาส่วนมากอยู่ไฟ การอยู่ไฟส่วนมากใช้กระเป๋าน้ำร้อน มารดาอายุน้อยอยู่กระเป๋าน้ำร้อนมากกว่ามารดาอายุมาก

๒. อันดับฉัตมา สำหรับมารดาอายุมากคือการอยู่ไฟฟืน ส่วนมารดาอายุน้อยอยู่ไฟชุด

๓. จำนวนแม่อายุน้อยอยู่ไฟชุดมากกว่ามารดาอายุมากอยู่ไฟชุด

๔. ที่น่าสังเกตุก็คือมีแต่มารดาอายุมากเท่านั้นที่อยู่ ไฟฟืน, ไฟถ่าน และใช้กระเป๋าไฟฟ้า

๕. มารดาทั้งสองพวกอยู่ไฟนานที่สุดเพียง ๑ เดือน

๖. มารดาอายุน้อยส่วนมากอยู่ไฟนาน ๗ วัน และ ๑๕ วัน แต่มารดาอายุมากส่วนมากอยู่ไฟเพียง ๗ วัน

๗. มารดาแทบทุกคนอยู่ไฟหลังคลอด มีมารดาอายุน้อยอยู่ ๑ คน ที่ไม่เคยอยู่ไฟ

ผู้เขียนมีความเห็นว่า มารดาอายุมากนิยมอยู่ไฟตามแบบเก่าคืออยู่ไฟฟืนและไฟถ่านเพราะเชื่อว่าอยู่ไฟฟืนและไฟถ่านทำให้มดลูกเข้าอู่เร็วและทำให้แม่แข็งแรง เนื่องจากความเชื่อดังกล่าวมาแล้วข้างต้นจึงเห็นได้ว่าถ้ามารดาคนใดอยู่ไฟฟืนหรือถ่านจะอยู่ไฟเพียง ๗ – ๑๐ วัน เท่านั้น ถ้าอยู่ไฟวิธีอื่นจะต้องใช้เวลานานจนแน่ใจว่าจะแข็งแรงดีแล้ว บางรายอยู่นานถึง ๑ เดือน ก็มี

ส่วนมารดาอายุน้อยนั้น ถึงแม้จะเชื่อการแพทย์แผนปัจจุบันก็ยังปฏิบัติตามวิธีเก่าอยู่ คือขณะที่คลอดอยู่โรงพยาบาลไม่ได้อยู่ไฟ แต่เมื่อกลับมาถึงบ้านก็จะอยู่ไฟเช่น ใช้กระเป๋าน้ำร้อน และอิฐเผา และกินยาดองเหล้า ฯลฯ (ดังในตาราง ๒๙ และ ๓๒)

ตาราง ๓๐ การปฏิบัติพิเศษเพิ่มเติมจากการอยู่ไฟ, บุคคลที่ช่วยทำให้ และผู้ริเริ่มให้ทำเช่นนั้น

มารดาอายุระหว่าง (ปี)	จำนวนมารดาทั้งสิ้น	การปฏิบัติพิเศษสำหรับการอยู่ไฟ					บุคคลที่ช่วยทำให้					
		ไม่ได้ทำ	นึ่งท้อง* เข้ากระโจม	นึ่งท้อง* ประคบ	เข้า**กระโจม	ประคบทุกครั้ง+ที่อาบน้ำ	มารดาทำเอง	หมอตำแย	ยาย	ยายกับตา	ลูก	ญาติ
๑๔–๒๙	๑๔	๔	๔	๓	๒	๑	–	๖	๓	–	๑	–
๓๐–๔๒	๑๖	๓	๕	๔	๓	๑	๑	๖	๒	๑	๑	๒
รวม	๓๐	๗	๙	๗	๕	๒	๑	๑๒	๕	๑	๒	๒

* นึ่งท้องด้วยหม้อเกลือ วิธีทำก็คือ เอาเกลือเม็ดใส่หม้อดินแล้วเอาหม้อตั้งไฟจนเกลือประทุ แล้วเอาใบพลับพลึงและผ้าห่อหม้อเกลือวางลงบนท้อง (ถ้าไม่มีใบพลับพลึงก็ใช้แต่ผ้าก็ได้)

** เข้ากระโจม วิธีทำก็คือ เอาใบผักบุ้งร่วมกับใบส้มป่อยต้มด้วยกันจนเดือด ให้มารดาเข้าไปนั่งในกระโจมผ้า แล้วเอาหม้อต้มนี้เข้าไปไว้ในกระโจมค่อย ๆ เปิดให้ไอรมตัว เหงื่อจะออก

\+ ประคบ วิธีทำก็คือ เอาใบมะขามกับไพล ห่อผ้าชุบน้ำร้อนประคบตามหน้าเนื้อตัว

จากตาราง ๓๐ สรุปได้ว่า มารดาทั้งสองพวกต่างก็นิยมการปฏิบัติพิเศษเพิ่มเติมจากการอยู่ไฟ จุดมุ่งหมายก็เพื่อให้มารดาแข็งแรงสมบูรณ์ บุคคลที่คิดริเริ่มในเรื่องนี้ส่วนมากเป็นญาติผู้ใหญ่ในครอบครัว และบุคคลที่ทำให้ส่วนมากเป็นผู้ที่เชี่ยวชาญในทางนี้ คือ หมอตำแย และรองลงมาก็คือ ย่า และ ยาย

ตาราง ๓๑ การกินอยู่ในระหว่างอยู่ไฟ และ
ผู้ที่ช่วยทำงานในระยะมารดาพักฟื้น

มารดาอายุระหว่าง (ปี)	จำนวนมารดาทั้งสิ้น	รับประทานตามปกติ	รับประทานพิเศษ	คนที่ช่วยทำอาหารพิเศษ					คนที่ช่วยทำงานบ้านระหว่างมารดาพักฟื้น					
				ย่ากับยาย	ยายกับสามี	สามี	ญาติ	ทำเอง	ปู่ย่ายาย	ญาติกับสามี	สามี	ยายกับลูก	ญาติ	มารดาทำเอง
๑๕–๒๙	๑๔	๔	๕	๒	๑	๑	–	๑	๔	๒	๒	–	๑	๕
๓๐–๔๒	๑๖	๖	๑๐	๓	๑	๔	๒	–	๒	๔	๖	๑	๓	–
รวม	๓๐	๑๕	๑๕	๕	๒	๕	๒	๑	๖	๖	๘	๑	๔	๕

จากตาราง ๓๑ จะเห็นได้ว่า :

๑. มารดาอายุมากระมัดระวังในเรื่องของแสลงมากกว่ามารดาอายุน้อยเกือบเท่าตัว

๒. อาหารพิเศษที่มารดาอายุมากรับประทานส่วนมากเป็นแกงเลียง อาหารพิเศษที่มารดาอายุน้อยรับประทานส่วนมากเป็นข้าวต้มกับกุ้งแห้ง ปลาแห้ง

๓. ผู้ที่ช่วยทำอาหารให้มารดาอายุน้อยส่วนมากเป็นญาติผู้ใหญ่ ส่วนมารดาอายุมากนั้นญาติและสามีเป็นผู้มีส่วนช่วยทำอาหารพิเศษให้เท่า ๆ กัน

๔. เป็นที่น่าสังเกตว่ามารดาอายุน้อยต้องทำงานบ้านเองหลังคลอดแล้วถึง ๙ คน มารดาอายุมากไม่ต้องทำ มีคนอื่นช่วย

๕. สามีของมารดาอายุมากส่วนมากช่วยทำงานบ้าน แต่สามีของมารดาอายุน้อยช่วยเพียง ๔ คน

เท่านั้น

ผู้เขียนมีความรู้สึกว่าสามีของมารดาอายุมากรู้จักช่วยเหลือภรรยามากกว่าสามีของมารดาอายุน้อย จึงทำให้ผู้เขียนพอจะสันนิษฐานได้ว่าความเป็นอยู่ในครอบครัวของมารดาอายุมากมีความอบอุ่นมากกว่าครอบครัวของมารดาอายุน้อย และนี่คงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้มารดาอายุมากอยากได้ลูกมากกว่ามารดาอายุน้อย (ดังผลที่เสนอไว้ตอนต้น) ทั้ง ๆ ที่ตนเองก็มีลูกอยู่แล้วหลายคน

สำหรับเรื่องความเป็นอยู่ทางบ้านภายหลังที่มารดาคลอดเสร็จใหม่ ๆ นั้น เท่าที่สัมภาษณ์มาปรากฏว่าเมื่อมารดาคลอดบุตรแล้ว ความเป็นอยู่ในบ้านก็ดำเนินไปอย่างปกติ ไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง ทุกคนที่อยู่ในบ้านก็ทำงานตามหน้าที่ของตนตามปกติ (เรื่องการทำงานของบุคคลอื่นในบ้านนี้ แม้มารดาจะตอบว่าทุกคนทำงานตามหน้าที่ของตนเช่นปกติ แต่เมื่อพิจารณาคำตอบในตาราง ๓๑ แล้ว จะเห็นว่าทุกคนในบ้านไม่ได้ทำแต่งานในหน้าที่ปกติของตนเท่านั้น เขาเหล่านั้นยังได้ช่วยทำงานในหน้าที่ของมารดาในระหว่างมารดาพักฟื้นอีกด้วย)

ตาราง ๓๒ แสดงชนิดและสรรพคุณของยาที่มารดาใช้ในขณะอยู่ไฟและหลังออกไปไปแล้ว

มารดาอายุระหว่าง (ปี)	จำนวนมารดาทั้งสิ้น	ชนิดของยาที่ใช้				สรรพคุณของยา						
		ยาจีน	ยาตำรับหลวงกับยาตอง	ยาไทย	ยาที่แพทย์สั่ง	ขับเลือดขับน้ำคาวปลา	ยาถ่ายขับน้ำคาวปลา	บำรุงเลือดขับน้ำคาวปลา	มดลูกเข้าอู่ขับน้ำคาวปลา	ขับเลือดมดลูกเข้าอู่	ขับน้ำคาวปลา	ไม่ทราบ
๑๙–๒๙	๑๔	๕	๒	๖	๑	๑	๑	๑	๑	–	๕	๕
๓๐–๔๒	๑๖	๕	๒	๙	–	๑๐	๑	–	๑	๑	๒	๑
รวม	๓๐	๑๐	๔	๑๕	๑	๑๑	๒	๑	๒	๑	๗	๖

จากตาราง ๓๒ จะเห็นได้ว่า :

มารดาส่วนมากนิยมยาแผนโบราณ พวกยาตองเหล้า ทั้งยาจีน และยาไทย ส่วนมากเป็นยาขับเลือด

ขับน้ำคาวปลา มีมารดาอายุมากอยู่ ๑ คน ที่กินยาไทยตามฐานะนำโดยไม่ทราบสรรพคุณยา

มีมารดาอายุน้อยเพียงคนหนึ่งที่ใช้ยาตามนายแพทย์สั่ง จึงไม่ทราบสรรพคุณของยา

และมารดาอายุน้อย ๔ คน กินยาตามที่ฐานะผู้ใหญ่แนะนำโดยไม่ทราบว่าเป็นยาที่มีสรรพคุณอย่างไร

ส่วนสำหรับยานั้น ส่วนมากได้มาจากผู้ช่วยตายาย รองลงมาก็คือสามีและเพื่อนบ้าน

ถึงแม้มารดาส่วนมากจะไปคลอดที่โรงพยาบาล (ตาราง ๒๖) เวลาเจ็บป่วยก็ไปหานายแพทย์ (ตาราง ๒๐) แต่เมื่อคลอดแล้วก็กลับมากินยาไทย – จีน แผนโบราณ (ตาราง ๓๒) ผู้เขียนอาจสันนิษฐานได้ว่ามารดายังไม่ไคร่เชื่อมใสการแพทย์แผนปัจจุบันเท่าใดนัก หรือทำตามความสะดวกของตน

ตาราง ๓๓ สุขภาพของลูกเมื่อคลอดใหม่และความรู้สึกของมารดาที่มีต่อลูกเมื่อเห็นลูกครั้งแรก

มารดาอายุระหว่าง (ปี)	จำนวนมารดาทั้งสิ้น	สุขภาพเด็ก		การร้องของเด็ก		ความรู้สึกเมื่อเห็นลูกครั้งแรก			ความหวังในเรื่องเพศเด็ก	
		แข็งแรง	ไม่แข็งแรง	ร้องทันทีเสียงดัง	ไม่ร้อง	ดีใจ	เฉย ๆ	สมเพช	ไม่นึกหวัง	นึกหวังในเรื่องเพศ
๑๕–๒๕	๑๔	๑๒	๒	๑๓	๑	๑๒	๑	๑	๑๓	๑
๓๐–๔๒	๑๖	๑๖	–	๑๖	–	๑๖	–	–	๑๔	๒
รวม	๓๐	๒๘	๒	๒๙	๑	๒๘	๑	๑	๒๗	๓

มารดาทั้งสองพวกส่วนมากมีความรู้สึกดีใจที่เห็นหน้าลูก และมีความรู้สึกหลายอย่างผสมกันบอกยากที่จะบอกได้ว่าเป็นความรู้สึกเช่นไรบ้าง ที่มีความรู้สึกเฉย ๆ มีอยู่คนเดียว และเป็นมารดาอายุน้อย ไม่ทราบเหตุผลด้วยว่าทำไมจึงรู้สึกเช่นนั้น ที่รู้สึกสมเพชนั้นมีอยู่ ๑ คน เป็นมารดาอายุน้อยเพราะลูกเกิดก่อนกำหนดต้องเข้าเครื่องอบอยู่ ๗ วัน

จากตาราง ๓๓ จะเห็นว่าลูกของมารดาส่วนมากแข็งแรงร้องทันทีเมื่อคลอดและร้องเสียงดัง มีลูกของมารดาอายุน้อยเพียง ๑ คน ที่ไม่แข็งแรงแต่ก็ร้องทันทีและดัง ส่วนที่ไม่ร้องนั้นเป็นลูกของมารดาอายุน้อยที่คลอดก่อนกำหนดและมารดาไม่ได้เห็นวิธีที่แพทย์ช่วยเหลือลูกของตนให้ร้อง

ส่วนเรื่องการผิดหวังในเรื่องเพศของลูกนั้นมีน้อยมาก และเป็นธรรมดาที่มารดาที่มีแต่ลูกชายก็อยากได้ลูกผู้หญิง และมารดาที่มีลูกคนแรกก็อยากได้ลูกชายไว้สืบสกุล

ผู้เขียนมีความเห็นว่าลูกของมารดาในกลุ่มตัวอย่างนี้ ต่างก็เป็นลูกที่แข็งแรง และเป็นที่ต้องการของบิดามารดาด้วยกันทั้งนั้น

ตาราง ๓๔ แสดงความรู้สึกของมารดาต่อการคลอดที่โรงพยาบาล

มารดาอายุระหว่าง(ปี)	จำนวนมารดาทั้งสิ้น	ความรู้สึกที่ดี	ความรู้สึกที่ไม่ดี
๑๙ – ๒๙	๑๙	๑๒	๒
๓๐ – ๔๒	๑๒	๑๑	๕
รวม	๔๐	๒๓	๗

จากตาราง ๓๔ จะเห็นว่ามารดาทั้งสองพวกส่วนมากมีความรู้สึกที่ดีต่อการคลอดที่โรงพยาบาล คือรู้สึกสะดวก สบายใจ อบอุ่นใจ และปลอดภัย

ส่วนความรู้สึกเห็นว่าทางโรงพยาบาลยังคงบกพร่องอยู่ก็คือ

๑. ไม่เคยไปคลอดที่โรงพยาบาลมาก่อน เมื่อไปในห้องคลอดได้ยินเสียงคนอื่นร้องจึงทำให้กลัวการคลอดยิ่งขึ้น

๒. ถ้าคลอดที่โรงพยาบาล ทางโรงพยาบาลไม่ให้ญาติพี่น้องอยู่ในห้องคลอดด้วยจึงเกิดความกลัวว้าเหว่ ไม่อบอุ่น

๓. คลอดที่โรงพยาบาล ไม่ได้อยู่ไฟ กลัวจะเป็นอันตรายเมื่อแก่

สำหรับผู้เขียนเองมีความเห็นว่า ข้อบกพร่องของโรงพยาบาลข้อหนึ่งนั้นเป็นเรื่องที่ช่วยไม่ได้ แต่ข้อบกพร่องข้อที่สองก็น่าเห็นใจทั้ง ๒ ฝ่าย คือ ทางโรงพยาบาลก็มีห้องจำกัด จำเป็นต้องให้มารดาหลาย ๆ คน เข้าไปคลอดในห้องเดียวกัน ถ้าให้ญาติเข้าไปอยู่ด้วยก็เป็นการพลุกพล่าน แต่ในขณะเดียวกันก็เห็นใจมารดา เพราะขณะเจ็บท้องคลอด เป็นเวลาที่ต้องการคนเอาอกเอาใจ คอยให้กำลังใจ ผู้เขียนหวังว่าในอนาคตทางโรงพยาบาลคงจะมีวิธีปรับปรุงในเรื่องนี้ให้ดีขึ้น

ส่วนข้อบกพร่องในข้อสามนั้น เป็นเรื่องที่แสดงให้เห็นว่ามารดาของเราก็ยังคงมีความเชื่อถือในเรื่องการอยู่ไฟ และยาแผนโบราณที่ใช้ในการบำรุงรักษาหลังคลอดอยู่มากทีเดียว

จากตารางนี้ผู้เขียนพอสรุปได้ว่า มารดาส่วนใหญ่มีความรู้สึกที่ดีต่อการคลอดที่โรงพยาบาล จึงเป็นเหตุให้มารดาส่วนใหญ่ไปคลอดลูกที่โรงพยาบาลดังแสดงไว้ในตาราง ๒๗

ตาราง ๓๕ ความรู้สึกของมารดาต่อการคลอดที่บ้านว่าแตกต่างกับการคลอดที่โรงพยาบาล

มารดาอายุระหว่าง (ปี)	จำนวนมารดาทั้งสิ้น	ความรู้สึกที่ดีต่อการคลอดที่บ้าน	ความรู้สึกที่ดีต่อการคลอดที่โรงพยาบาล	เฉย ๆ
๑๙ – ๒๙	๑๙	๓	๑๐	๑
๓๐ – ๔๒	๑๖	๘	๘	–
รวม	๓๐	๑๑	๑๘	๑

จากตาราง ๓๕ จะเห็นว่ามารดาอายุมากมีความรู้สึกที่ดีต่อการคลอดที่บ้านมากกว่ามารดาอายุน้อย เหตุผลทั้งหลายที่มารดาทั้งสองยกมาอ้างก็พอสรุปได้ว่า คลอดที่บ้านอบอุ่น ทำให้ใจกล้า แต่คลอดที่โรงพยาบาลปลอดภัย สะดวกสบาย เมื่อพิจารณาดูตาราง ๓๕ และ ๓๖ แล้ว จะเห็นว่ามารดาส่วนมากมีความรู้สึกที่ดีต่อ

โรงพยาบาล แม้จำนวนมารดาที่มีความรู้สึกที่ดีต่อการคลอดที่บ้านและการคลอดที่โรงพยาบาลของตารางทั้งสองไม่เท่ากันก็ตาม ทั้งนี้เนื่องมาจาก ในตาราง ๓๕ ผู้เขียนได้ถามโดยเน้นคำว่าโรงพยาบาล แต่พอถึงในตาราง ๓๖ อาจเป็นผลที่เกิดจากคำถามที่เน้นคำว่าบ้าน จึงมีมารดาบางคนมีใจเอนเอียงมาทางบ้านและเกิดการเปลี่ยนความรู้สึกนั้น แต่อย่างไรก็ดีผลก็ปรากฏว่ามารดาที่มีความรู้สึกที่ดีต่อการคลอดที่โรงพยาบาลมีมากกว่ามารดาที่มีความรู้สึกที่ดีต่อการคลอดที่บ้าน

สรุป <u>ท่าทีของมารดาที่มีต่อการมีลูกและการปฏิบัติในระยะต่าง</u> ๆ ผู้เขียนสรุปได้สั้น ๆ ว่า มารดาทั้งสองกลุ่มอายุต้องการลูก แต่มารดาอายุมากต้องการลูกมากกว่ามารดาอายุน้อยเล็กน้อย

มารดาส่วนมากเคยคิดมาก่อนแต่งงานว่าจะมีบุตรของตนเองได้ ถ้าตนหรือสามีไม่สามารถมีบุตรได้มารดารู้สึกเสียใจ แต่ส่วนมากจะไม่ทำอะไร มีน้อยรายที่จะไปหาหมอให้หมอช่วยรักษาให้ มารดาไม่นิยมขอลูกคนอื่นมาเลี้ยง ถ้ามีความจำเป็นก็ขอบที่จะเอาญาติมาเลี้ยง

มารดาส่วนมากอยากได้ลูกผู้ชาย เพื่อจะได้สืบสกุลและบวชเรียนให้ แต่ถ้าเปรียบเทียบกับระหว่างมารดาอายุน้อยกับมารดาอายุมากแล้ว มารดาอายุน้อยอยากได้ลูกผู้ชายมากกว่ามารดาอายุมากเล็กน้อย

มารดาส่วนมากกลัวการคลอดทั้ง ๆ ที่ความจริงปรากฏว่ามารดาเหล่านั้นคลอดลูกง่ายแทบทุกคน และความรู้สึกนี้มีไปจนถึงท้องหลัง ๆ ด้วย

ก่อนคลอดมารดาส่วนมากเตรียมไม่พร้อมเตรียมแต่ยาดองและเครื่องเด็กอ่อน แต่เบาะเด็กจะไม่นิยมซื้อนุ่นก่อนเพราะเขาถือว่า กลัวเด็กจะไม่รอดถ้ายังนุ่นไว้ก่อน

มารดาอายุน้อยไปคลอดลูกที่โรงพยาบาลมากกว่ามารดาอายุมาก

มารดาส่วนมากมีความรู้สึกว่าคลอดที่โรงพยาบาลสะดวกสบายปลอดภัย และมีมารดาบางคนรู้สึกว่าคลอดที่โรงพยาบาลกลัว ขาดความอบอุ่น

ถึงแม้มารดาทั้งสองกลุ่มจะนิยมไปโรงพยาบาล แต่หลังจากคลอดลูกแล้วมารดาส่วนมากนิยมการอยู่ไฟเข้ากระโจมนึ่งห้อง ประคบ และกินยาดองจีนและไทย ซึ่งเป็นการปฏิบัติตามแผนโบราณ

หลังคลอด มารดาอายุน้อยส่วนมากรับประทานอาหารธรรมดา แต่มารดาอายุมากรับประทานแกงเลียงเป็นส่วนมากเพื่อให้มีน้ำนม

ผู้ที่ช่วยทำอาหารและช่วยทำงานบ้านให้หลังจากมารดาคลอดลูกใหม่ ๆ นั้น ในครอบครัวของมารดาอายุน้อยญาติผู้ใหญ่ คือ ย่า ยาย ของเด็กจะเป็นคนทำให้ แต่ครอบครัวของมารดาอายุมากสามีจะเป็นคนช่วยทำให้

สามีของมารดาอายุมาก ช่วยเหลือภรรยามากกว่าสามีของมารดาอายุน้อย

๓. บุคคลที่ช่วยเหลือมารดาเลี้ยงลูก

มารดาทุกคนย่อมไม่สามารถจะอยู่กับลูกได้ตลอดเวลา เพราะต้องทำงานบ้านด้านอื่น ๆ อีกมาก จึงต้องมีคนคอยช่วยเหลือเวลามารดาต้องทำงาน และบุคคลเหล่านี้ก็มีส่วนสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูเด็กอยู่มาก ต่อไปนี้จะได้เสนอตารางต่าง ๆ ซึ่งแสดงบุคคลที่คอยช่วยเหลือมารดาในการเลี้ยงดูลูกดังต่อไปนี้

ตาราง ๓๖ บุคคลที่ช่วยเลี้ยงเด็ก

มารดาอายุระหว่าง (ปี)	จำนวนมารดาทั้งสิ้น	ไม่มีคนช่วย	ย่าบ้างยายบ้าง	สามี	สามีบ้างญาติบ้าง	สามีบ้างลูกบ้าง	ลูก	ลูกบ้างญาติบ้าง	ญาติ	สามีบ้างเพื่อนบ้านบ้าง	ช้างเช
๑๔–๒๙	๑๕	๑๐	๓	—	—	—	—	—	๑	—	—
๓๐–๔๒	๑๖	๕	๑	๓	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๑
รวม	๓๑	๑๕	๔	๓	๑	๑	๑	๑	๒	๑	๑

จากตารางที่ ๓๖ ก็จะเห็นว่า

๑. มารดาอายุน้อยส่วนมากเลี้ยงลูกเองไม่มีคนช่วย แต่มารดาอายุมากเลี้ยงลูกโดยไม่มีคนช่วยเพียง ๕ คน เท่านั้น

๒. ผู้ที่ช่วยเหลือมารดาอายุน้อยเลี้ยงลูกส่วนมากเป็นญาติผู้ใหญ่ แต่ผู้ที่ช่วยเหลือมารดาอายุมากเลี้ยงลูกส่วนมากเป็นสามี

๓. มีมารดาอายุมาก ๑ คน ที่จำเป็นต้องจ้างเขาเลี้ยงลูกคนโต เพราะทั้งสามีและภรรยาต้องออกไปทำงานนอกบ้าน

๔. เป็นที่น่าสังเกตก็คือสามีของมารดาอายุน้อยไม่ช่วยเลี้ยงลูกเลย

เพื่อจะให้เข้าใจได้แจ่มแจ้ง ผู้เขียนจะได้แสดงให้เห็นว่าบุคคลอื่นที่ช่วยเลี้ยงลูกนั้นได้ช่วยเหลือในหน้าที่อะไรบ้าง ดังต่อไปนี้ คือ

ก. <u>การให้นม</u> แสดงให้เห็นได้จากตารางข้างล่างนี้ : –

ตาราง ๓๗ จำนวนและบุคคลที่ให้ลูกของมารดา ในกลุ่มตัวอย่างดูดนมของตน จำนวนมารดาที่ต้องจ้างเขาเลี้ยงลูก เหตุที่ต้องจ้าง และระยะเวลาจ้าง

แม่อายุระหว่าง (ปี)	จำนวนมารดาทั้งหมด	คนอื่นที่ให้เด็กดูดนม			ไม่จ้างคนเลี้ยง	จ้างคนเลี้ยง	อายุของเด็กที่เริ่มจ้าง			ระยะเวลาที่จ้าง		
		ยา	เพื่อนบ้าน	ไม่มี			๔ เดือน	๓.๔ เดือน	๒ เดือน	๑ เดือน	๑ ปี	๑½ ปี
๑๙–๒๙	๑๔	๑	–	๑๓	๑๒	๒	๑	๑	–	๑	๑	–
๓๐–๔๒	๑๖	–	๓	๑๓	๑๔	๒	–	๑	๑	–	๑	๑
รวม	๓๐	๑	๓	๒๖	๒๖	๔	๑	๒	๑	๑	๒	๑

จากตาราง ๓๗ จะเห็นได้ว่า :

มารดาส่วนมากจะไม่ใคร่ให้ลูกไปดูดนมคนอื่น มารดาอายุมากให้ลูกดูดนมคนอื่นมากกว่ามารดาอายุน้อย และมารดาส่วนมากเลี้ยงลูกเองไม่ได้จ้างคนอื่นมีอยู่ ๔ ราย เป็นมารดาอายุน้อย ๒ และมารดาที่จำเป็นต้องจ้างคนเลี้ยงลูกเพราะต้องออกไปทำงานนอกบ้านเพื่อหาเงินมาช่วยเหลือครอบครัว และจะจ้างคนเลี้ยงก็ต่อเมื่อลูกพอจะแข็งแรงแล้ว

ส่วนระยะเวลาที่จ้างคนเลี้ยงนั้นจะเห็นว่าเป็นระยะเวลาอันสั้น คือ ระยะเวลา ๑ เดือน ๑ ปี และ ๑ – ๑/๒ ปี เมื่อเลิกจ้างคนเลี้ยงแล้วเด็กก็ยังไม่โตพอที่จะช่วยตัวเองได้ แม่จึงต้องให้ญาติมาช่วยเลี้ยง

ข. <u>การให้กินนมขวด</u> แสดงให้เห็นได้จากตารางข้างล่างนี้

ตาราง ๓๘ ระยะเวลาที่มารดาเริ่มให้ลูกของตนกินนมขวด

มารดาอายุระหว่าง (ปี)	จำนวนมารดาทั้งหมด	เด็กเริ่มกินนมขวดเมื่ออายุได้										
		ไม่เคย	คลอดใหม่ๆ	๕ วัน	๑ เดือน	๒ เดือน	๓ เดือน	๔ เดือน	๗,๘ เดือน	๙,๑๒ เดือน	๑ ½ ขวบ	๒ ขวบ
๑๙ – ๒๙	๑๔	๔	๒	–	๑	๑	๑	๑	–	–	–	–
๓๐ – ๔๒	๑๖	๔	๑	๑	๑	๑	–	–	๑	๑	๑	๑
รวม	๓๐	๑๖	๓	๑	๒	๒	๑	๑	๑	๑	๑	๑

จากตาราง ๓๘ จะเห็นว่ามารดาที่ไม่เคยให้ลูกกินนมขวดเลย มีจำนวนเกินครึ่งเล็กน้อย ส่วนมารดาที่ให้ลูกกินนมขวดนั้นมีน้อย และส่วนมากก็ไม่ให้กินเป็นประจำ มารดาให้กินนมขวดบ้าง และเลี้ยงด้วยนมตัวเองบ้าง

ตาราง ๓๙ บุคคลช่วยเอานมขวดให้เด็กกิน เหตุผลที่ช่วยและลักษณะที่ช่วย

มารดาอายุระหว่าง (ปี)	จำนวนมารดาทั้งหมด	ไม่เคยให้คนอื่นให้นมเด็ก	ผู้ช่วยให้นมขวด			จำนวนครั้งที่คนอื่นให้นมขวด				เหตุผลที่ต้องให้คนอื่นช่วย		วิธีที่ให้เขาช่วยให้นม	
			คนเลี้ยง	ญาติ	เพื่อนบ้าน	เวลากลางวันทุกวัน	เดือนละ ๒,๓ ครั้ง	เดือนละ ๑ ครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่ต้องไปทำงานนอกบ้าน	แม่ต้องไปธุระ	ปล่อยให้คนเลี้ยงเลย	กะให้คนเลี้ยง
๑๙–๒๙	๑๔	๑๐	๒	๒	–	๔	–	–	–	๔	–	๔	–
๓๐–๔๒	๑๖	๑๒	๒	๑	๑	๑	๑	๑	๑	๓	๑	๓	๑
รวม	๓๐	๒๒	๔	๓	๑	๕	๑	๑	๑	๗	๑	๗	๑

หมายเหตุ จำนวนมารดาที่ไม่เคยให้คนอื่นเอานมขวดให้ลูกกินในตาราง๓๙ มีมากกว่าจำนวนมารดาที่ไม่เคยให้ลูกกินนมขวด (ในตาราง๓๘) แสดงว่าในบรรดามารดาที่ให้ลูกกินนมขวดนี้มีมารดาอายุน้อย ๒ คน และมารดาอายุมาก ๔ คน ที่ไม่ได้ให้คนอื่นเอานมขวดให้ลูกกิน

จากตาราง ๓๙ แสดงให้เห็นว่ามารดาส่วนมากไม่ใคร่ให้คนอื่นเอานมให้ลูก ถึงแม้บางคนมีความจำเป็นต้องออกไปทำงานนอกบ้าน จำเป็นต้องปล่อยให้คนอื่นเลี้ยงก็เลือกเอาแต่คนที่ไว้ใจ ส่วนคนที่มีญาติอยู่ในบ้านจะปล่อยให้ญาติเลี้ยงก็เฉพาะเวลาที่ไม่ว่างจริง ๆ เท่านั้น นาน ๆ ครั้ง ถ้าตนว่างก็จะเลี้ยงด้วยตนเอง

ก. อาหารแข็ง ในเรื่องการให้อาหารแข็งแก่เด็กนี้ ผู้เขียนขอนำเสนอดังตารางต่อไปนี้

ตาราง ๔๐ แสดงชนิดของอาหารแข็งที่มารดาใช้เลี้ยงลูก

มารดาอายุระหว่าง (ปี)	จำนวนมารดาทั้งสิ้น	ข้าวและขนม	ข้าวบดกับกล้วย	ข้าวตลุกหมูบะฉ่อ	ข้าวหรือขนมปังกรอบ	ข้าวคลุกน้ำแกงจืด	ข้าว	กล้วยและขนมครก	ข้าวขนมปังกรอบผลไม้
๑๙ – ๒๙	๑๔	๑	๖	๒	๑	๒	๑	๑	–
๓๐ – ๔๒	๑๖	–	๙	–	–	๑	๒	–	๔
รวม	๓๐	๑	๑๕	๒	๑	๓	๓	๑	๔

จากตาราง ๔๐ จะเห็นว่าอาหารแข็งที่มารดาส่วนมากใช้คือบดข้าวกับกล้วย และที่รองลงมามารดาอายุน้อยให้ข้าวกับน้ำแกงจืดหรือหมูบะฉ่อ ส่วนมารดาอายุมากให้ข้าวกล้วย ขนมปังกรอบ และผลไม้

จะสังเกตเห็นว่า มีมารดาน้อยคนยอมให้ลูกรับประทานอาหารจำพวกโปรตีนตั้งแต่ยังเล็กอยู่

ตาราง ๔๑ อายุที่เริ่มให้อาหารแข็ง

มารดาอายุระหว่าง(ปี)	จำนวนมารดาทั้งสิ้น	๒ – ๗ วัน	๑ – ๒ เดือน	๓ – ๔ เดือน	๕ – ๖ เดือน	๗ – ๘ เดือน	๙ – ๑๐ เดือน	๑ ขวบ
๑๙ – ๒๙	๑๙	๒	–	๖	๒	–	๒	๑
๓๐ – ๔๒	๑๖	๑	๑	๓	๕	๔	–	๒
รวม	๓๐	๓	๑	๙	๗	๔	๒	๓

จากตาราง ๔๑ จะเห็นว่ามารดาอายุน้อยส่วนมากเริ่มให้อาหารแข็งเมื่อเด็กอายุได้ ๓ – ๔ เดือน แต่มารดาอายุมากส่วนมากให้ลูกกินอาหารแข็งเมื่ออายุ ๕ – ๖ เดือน และรองลงมาเริ่มให้กินอาหารแข็งเมื่ออายุได้ ๒ – ๗ วัน, ๕ – ๖ เดือน, และ ๙ – ๑๐ เดือน และ ๗ – ๘ เดือน

เป็นที่น่าสังเกตว่ามีมารดาอยู่หลายคนทั้งอายุน้อยและอายุมากที่ให้ลูกเริ่มกินอาหารแข็งตั้งแต่ในเดือนต้น โดยเฉพาะคลอดแล้ว ๒ – ๗ วัน ก็เริ่มให้อาหารแข็งกินี

และมีมารดาอยู่อีก ๒ – ๓ คน ที่เริ่มให้อาหารแข็งเมื่อลูกอายุได้ ๑ ขวบแล้ว

ง. <u>การดูแลเด็ก</u> ผู้เขียนขอเสนอผู้ช่วยเหลือมารดาตามตารางต่อไปนี้

ตาราง ๔๒ แสดงบุคคลที่ช่วยเหลือมารดาดูแลลูก

มารดาอายุระหว่าง (ปี)	จำนวนมารดาทั้งหมด	ไม่มี	สามี	สามีกับลูกคนโต	สามีกับคนเลี้ยง	สามีกับยาย	ย่ายายญาติ	ลูก
๑๙ – ๒๙	๑๔	๕	๒	–	–	–	๖	–
๓๐ – ๔๒	๑๖	๓	๒	๓	๑	๑	๔	๒
รวม	๓๐	๘	๔	๓	๑	๑	๑๐	๒

จากตาราง ๔๒ นี้จะเห็นว่า มีคนคอยช่วยเหลือดูแลลูกหลายคน ส่วนมากเป็นญาติและสามี แต่มารดาอายุน้อยก็ยังคงมีคนอื่นช่วยน้อยกว่ามารดาอายุมากอยู่นั่นเอง สิ่งที่น่าสังเกตคือสามีของมารดาอายุน้อยซึ่งในตาราง ๓๖ ไม่ปรากฏว่าช่วยภรรยาเลี้ยงลูกเลยนั้น ในตาราง ๔๒ นี้ ปรากฏว่าได้ช่วยดูแลลูกถึง ๒ คน

ผู้เขียนมีความเห็นว่าความจริงสามีของมารดาอายุน้อยก็ช่วยเหลือภรรยาเหมือนกัน แต่เนื่องจากมารดาอายุน้อยแต่งงานใหม่ ๆ และอาจหวังที่จะให้สามีช่วยทำงานมากเกินไป จึงเห็นการช่วยของสามีเป็นเรื่องเล็กน้อย สามีควรจะช่วยมากกว่านี้ จึงตอบว่าสามีไม่ได้ช่วย

นอกจากนี้จะเห็นว่าจำนวนผู้ช่วยเหลือมารดาดูแลเด็กในตาราง ๔๒ นี้ มีจำนวนมากกว่าผู้ช่วยเหลือเลี้ยงลูกในตาราง ๓๖ ทั้งนี้เป็นเพราะขณะที่มารดาตอบคำถามในเรื่องผู้ช่วยเลี้ยงลูก มารดาจะบอกแต่เฉพาะผู้ที่ช่วยทำงานทุกอย่างที่เกี่ยวกับการเลี้ยงลูก จำนวนผู้ช่วยจึงมีน้อย แต่ในตาราง ๔๒ และตารางต่อ ๆ ไป มารดาจะบอกว่าใครบ้างช่วยเหลือคนแม้แต่บุคคลเหล่านั้นจะช่วยเพียงอย่างเดียวก็ตาม ดังนั้นจำนวนผู้ช่วยในตาราง ๔๒ และต่อ ๆ ไปจึงมีจำนวนมากกว่าในตาราง ๓๖

ตาราง ๔๓ สาเหตุที่ทำให้บุคคลเหล่านั้นเข้ามาช่วยดูแลเด็ก และลักษณะและขอบเขตที่มารดาอนุญาตให้บุคคลเหล่านั้นดูแลเด็ก

มารดาอายุระหว่าง (ปี)	จำนวนมารดาทั้งหมด	ไม่มีคนช่วยดูแล	สาเหตุที่ต้องมีคนช่วยดูแล				โดยวิธี		
			มารดาต้องออกไปทำงานนอกบ้าน	มารดาต้องทำงานบ้าน	มารดาจะได้พัก	ช่วยมารดา	ปล่อยให้เขาเลย	มารดาต้องคอยแนะนำควบคุม	บางครั้งปล่อยบางครั้งคุม
๑๙ – ๒๙	๑๙	๕	๕	๔	–	–	๗	๑	๑
๓๐ – ๔๒	๑๖	๓	๑	๑๐	๑	๑	๖	๕	๒
รวม	๓๐	๘	๖	๑๔	๑	๑	๑๓	๖	๓

จากตาราง ๔๓ จะเห็นว่า มารดาอายุมากต้องให้คนอื่นช่วยดูแลลูก เพราะต้องทำงานบ้านมากที่สุด ส่วนมารดาอายุน้อยต้องให้คนอื่นช่วย เพราะต้องออกไปทำงานนอกบ้านมากที่สุด

มารดาทั้งสองพวกมักจะปล่อยลูกให้ผู้ช่วยเลี้ยง เลย เพราะผู้ช่วยส่วนมากเป็นสามีและญาติผู้ใหญ่ มารดาจึงไม่กล้าแนะนำอะไรมากนัก มีมารดาอายุมากบางคนที่ให้ลูกหรือญาติที่อายุน้อย ๆ เลี้ยงก็มีการแนะนำและควบคุมบ้าง

จ. <u>การอาบน้ำ</u> มีผู้ช่วยเหลือดังต่อไปนี้ :–

ตาราง ๔๔ แสดงบุคคลที่ช่วยอาบน้ำให้เด็กและเหตุที่ต้องช่วย

มารดาอายุระหว่าง (ปี)	จำนวนมารดาทั้งสิ้น	ผู้ช่วยอาบน้ำให้เด็ก						เหตุที่ต้องช่วย		
		ไม่มีคนช่วย	สามี	สามีลูก	ลูก	ย่ายาย	คนเลี้ยง	มารดาต้องทำงาน	มารดายังไม่แข็งแรง	เป็นการช่วยเหลือมารดา
๑๙ – ๒๙	๑๔	๕	๔	–	–	๔	๑	๕	๒	๒
๓๐ – ๔๒	๑๖	๕	๗	๑	๓	–	–	๑๐	–	๑
รวม	๓๐	๑๐	๑๑	๑	๓	๔	๑	๑๕	๒	๓

จากตาราง ๔๔ จะเห็นว่าผู้ช่วยมารดาอายุมากอาบน้ำให้ลูก ได้แก่สามีและลูกที่โตแล้ว ส่วนผู้ช่วยอาบน้ำเด็กของมารดาอายุน้อยได้แก่สามีและย่ายาย เหตุผลที่ต้องช่วยก็เหมือน ๆ กับเรื่องอื่น ๆ ที่กล่าวมาแล้วคือมารดาต้องทำงานและเป็นการช่วยเหลือมารดา มีแปลกอยู่อย่างหนึ่งคือที่ช่วยมารดาเพราะมารดายังไม่แข็งแรงมีอยู่ ๒ คน หมายความถึงเมื่อคลอดใหม่ ๆ มารดายังไม่แข็งแรงฐานะผู้ใหญ่จึงช่วยอาบน้ำให้เด็กเมื่อมารดาแข็งแรงแล้วก็จะอาบเอง

ตาราง ๔๕ อายุของเด็กที่เริ่มให้คนอื่นช่วยอาบน้ำให้ และเวลาที่อาบน้ำ

มารดาอายุระหว่าง (ปี)	จำนวนมารดาทั้งสิ้น	ไม่มีคนช่วยอาบ	อายุที่เริ่มให้คนอื่นอาบให้							เวลาที่เขาอาบให้			
			ตั้งแต่เกิด	๑–๒ เดือน	๓–๔ เดือน	๕–๖ เดือน	๗–๘ เดือน	๑ ขวบ	๒ ขวบ	เช้าถึงกลางวันเย็น	เช้าเย็น	เช้า	เย็น
๑๙ – ๒๙	๑๙	๕	๑	๒	๑	–	๑	๒	–	–	๖	๑	๒
๓๐ – ๔๒	๑๖	๕	–	๒	๑	๑	๑	๔	๓	๑	๖	–	๔
รวม	๓๐	๑๐	๑	๔	๑	๑	๒	๖	๓	๑	๑๒	๑	๖

จากตาราง ๔๕ จะเห็นว่าอายุที่มักให้คนอื่นช่วยอาบน้ำให้เด็กมีอยู่ ๒ ระยะ คือ ระยะแรกให้อาบน้ำตั้งแต่ ๑ – ๒เดือน ระยะที่สอง ให้อาบให้เมื่อเด็กอายุได้ ๑ ขวบ และเวลาที่ให้เขาอาบน้ำให้นั้น คือ เช้าและเย็น

ผู้เขียนมีความเห็นว่าถ้าครอบครัวไหนมีญาติผู้ใหญ่อยู่ด้วย ก็มักจะให้ช่วยอาบน้ำให้ตั้งแต่เด็กอายุยังน้อยหรือตั้งแต่เกิด แต่ถ้าครอบครัวไหนไม่มีญาติผู้ใหญ่ มารดามักจะอาบน้ำให้ลูกเองจนเห็นว่าลูกโตพอให้คนอื่นช่วยอาบได้แล้ว จึงจะยอมปล่อยให้คนอื่นอาบ

ฉ. <u>การขับถ่ายและทำความสะอาดหลังจากถ่ายแล้ว</u> ในเรื่องนี้ผู้เขียนจะแสดงให้เห็นจากตารางต่อไปนี้ : –

ตาราง ๔๖ ผู้ช่วยดูแลเวลาเด็กขับถ่าย เหตุผลที่ต้องช่วย และ
อายุของเด็กที่เริ่มให้ผู้อื่นเข้ามาช่วยเหลือในเรื่องนี้

มารดาอายุระหว่าง (ปี)	จำนวนมารดาทั้งสิ้น	ไม่มีคนช่วย	ผู้ช่วยเหลือมารดาเวลาเด็กขับถ่าย				อายุที่มารดายอมให้คนอื่นช่วย					เหตุผลที่ยอมให้ช่วย		
			ยายยาย	สามี	ลูก	คนเลี้ยง	ตั้งแต่เกิด	๑ เดือน	๓–๔ เดือน	๘ เดือน	๑ ขวบ	มารดาต้องทำงานนอกบ้าน	มารดาต้องทำงานบ้าน	มารดายังไม่แข็งแรง
๑๔ – ๒๙	๑๔	๘	๔	๑	–	๑	๑	๒	๒	๑	–	๓	–	๒
๓๐ – ๔๒	๑๖	๑๒	–	๒	๒	–	๑	–	–	–	๓	–	๔	–
รวม	๓๐	๒๐	๔	๓	๒	๑	๒	๒	๒	๑	๓	๓	๔	๒

จากตาราง ๔๖ จะเห็นว่าในเรื่องการขับถ่ายนี้ มารดาไม่ใคร่ให้คนอื่นช่วย นอกจากญาติสนิท สามี และลูก

มารดาอายุน้อยยอมให้ญาติผู้ใหญ่ช่วยตั้งแต่ลูกอายุยังน้อย ส่วนมารดาอายุมากโดยมากให้สามีและลูกช่วยเมื่อเด็กอายุได้ ๑ ขวบ มารดาอายุมากยอมให้คนอื่นช่วยน้อยกว่ามารดาอายุน้อย และเหตุผลที่ต้องให้คนอื่นช่วยนั้นก็เหมือนกับในเรื่องอื่น ๆ คือ มารดาต้องทำงานและยังไม่แข็งแรง

ข. <u>การแต่งตัว</u> ผู้ช่วยมารดาในเรื่องนี้ผู้เขียนขอเสนอตามตารางต่อไปนี้ : –

ตาราง ๔๗ แสดงผู้ช่วยแต่งตัวให้เด็กและเหตุผลที่ต้องช่วย

มารดาอายุระหว่าง (ปี)	จำนวนมารดาทั้งสิ้น	ไม่มีคนช่วย	ผู้ที่ช่วยแต่งตัวให้เด็ก				เหตุที่ต้องช่วย		
			สามี	ย่า,ยาย	ลูก	คนเลี้ยง	มารดาต้องไปทำงานนอกบ้าน	มารดาต้องทำงานในบ้าน	มารดาไม่แข็งแรง
๑๙ – ๒๙	๑๔	๖	๔	๓	–	๑	๒	๔	๒
๓๐ – ๔๒	๑๖	๘	๗	–	๑	–	–	๘	–
รวม	๓๐	๑๔	๑๑	๓	๑	๑	๒	๑๒	๒

จากตาราง ๔๗ จะเห็นว่าผู้ช่วยของมารดาอายุน้อยส่วนมากคือสามี และญาติผู้ใหญ่ ผู้ช่วยของมารดาอายุมาก ส่วนมากคือสามี ส่วนเหตุผลที่ต้องช่วยก็คือมารดาไม่ว่างหรือไม่แข็งแรง

ตาราง ๔๘ แสดงอายุที่เริ่มให้ผู้อื่นช่วยแต่งตัวให้เด็ก

มารดาอายุระหว่าง (ปี)	จำนวนมารดาทั้งสิ้น	ไม่มีคนช่วย	อายุที่เริ่มให้คนอื่นช่วยแต่งตัว						เวลาที่เขาช่วยแต่งตัว				
			๑ เดือน	๓–๔ เดือน	๘ เดือน	๒ ขวบ	๓ ขวบ	๕–๖ ขวบ	เช้าเย็น	เช้า	เย็น	แล้วแต่เขาว่าง	เช้าวันเสาร์อาทิตย์
๑๙ – ๒๙	๑๔	๖	๒	๓	๓	–	–	–	๕	๑	–	๑	๑
๓๐ – ๔๒	๑๖	๘	–	–	–	๕	๑	๒	๓	–	๔	๑	–
รวม	๓๐	๑๔	๒	๓	๓	๕	๑	๒	๘	๑	๔	๒	๑

จากตาราง ๔๘ จะเห็นว่ามารดาอายุน้อยให้คนอื่นช่วยแต่งตัวให้เด็กตั้งแต่เด็กอายุ ๑ – ๘ เดือน แต่มารดาอายุมากจะให้เขาช่วยเมื่อลูกอายุได้ ๒ ขวบแล้ว ผู้ช่วยของมารดาอายุน้อยจะช่วยแต่งตัวให้ในเวลาเช้า – เย็น แต่ผู้ช่วยของมารดาอายุมาก ส่วนมากช่วยแต่งตัวให้ในเวลาเย็น

ผู้เขียนมีความเห็นว่า การแต่งตัวให้เด็กนี้มักจะแต่งกันหลังอาบน้ำเสร็จแล้ว เมื่อมารดาอายุน้อยยอมให้คนอื่นช่วยอาบน้ำให้ลูกตั้งแต่เด็กยังอ่อน คนที่อาบน้ำให้ก็มักจะแต่งตัวให้เสร็จ ส่วนมารดาอายุมากให้คนอื่นอาบน้ำให้ลูกตั้งแต่เด็กอายุได้มากแล้ว การแต่งตัวจึงยอมให้แต่งเมื่อเด็กอายุมากแล้วด้วย

ช. <u>การอุ้มเด็ก</u> ผู้ช่วยเหลืออุ้มเด็กมีดังต่อไปนี้

ตาราง ๔๙ แสดงผู้ที่ช่วยอุ้มเด็ก

มารดาอายุระหว่าง (ปี)	จำนวนมารดาทั้งหมด	ไม่มีคนอื่นช่วยอุ้ม	สามี	สามีลูก	สามียายทุกคนในบ้าน	สามียา	สามีญาติ	สามีคนเลี้ยง	สามีเพื่อนบ้าน	ญาติ
๑๙ – ๒๙	๑๔	๕	๓	–	๑	๑	–	๑	๑	๒
๓๐ – ๔๒	๑๖	๒	๔	๓	๑	–	๔	–	–	๒
รวม	๓๐	๗	๗	๓	๒	๑	๔	๑	๑	๔

จากตาราง ๔๙ จะเห็นว่าผู้ช่วยอุ้มเด็กมากที่สุดคือสามี รองลงมาก็คือญาติ และลูกของมารดาอายุมากตามลำดับ

ตาราง ๕๐ แสดงอายุที่เริ่มให้คนอื่นอุ้มและเหตุผลที่เขาช่วยอุ้ม

มารดาอายุระหว่าง (ปี)	จำนวนมารดาทั้งสิ้น	ไม่มีใครช่วยอุ้ม	อายุที่เริ่มให้คนอื่นอุ้ม							เหตุผลที่เขาช่วยอุ้ม				
			เกิด ๗ วัน	๑ เดือน	๒ เดือน	๓–๔ เดือน	๕ เดือน	๖–๗ เดือน	๘ เดือน	มารดาต้องไปทำงานนอกบ้าน	มารดาต้องทำงานบ้าน	เป็นการช่วยมารดา	มารดายังไม่แข็งแรง	เขารักใครเอ็นดู
๑๙–๒๙	๑๔	๕	๕	๑	–	๒	๑	–	–	๑	๓	๑	–	๔
๓๐–๔๒	๑๖	๒	๗	๑	๑	๒	๑	–	๒	–	๑๐	๑	๑	๒
รวม	๓๐	๗	๑๒	๒	๑	๔	๒	–	๒	๑	๑๓	๒	๑	๖

จากตาราง ๕๐ จะเห็นว่าส่วนมากมารดายอมให้คนอื่นอุ้มลูกทั้งแต่แรกเกิดทีเดียว และเหตุที่คนอื่นอุ้มนั้น ก็เนื่องจากมารดาต้องทำงานบ้าน และผู้อุ้มเกิดรักใคร่เอ็นดูเด็ก

ฆ. <u>การพาเด็กออกไปนอกบ้าน</u>

ในเรื่องการพาเด็กออกไปนอกบ้านนี้ ผู้เขียนขอเสนอผู้ช่วยเหลือมารดาดังตารางต่อไปนี้

ตาราง ๕๑ ผู้ที่ช่วยพาเด็กออกไปนอกบ้าน และวิธีอุ้มของเขาเหล่านั้น ทั้งที่พาออกนอกบ้านและอุ้มเดินเล่นในบ้าน

มารดาอายุระหว่าง (ปี)	จำนวนมารดาทั้งสิ้น	ไม่มีคนช่วย	ผู้ที่ช่วยพาเด็กออกนอกบ้าน					วิธีอุ้ม					
			สามี	สามีลูก	ลูก	ยาย	ญาติ	อุ้มเข้าอก	๕–๖ เดือน อุ้มพาดบ่าโพหน่อยอุ้มเข้าเอว	อุ้มพาดบ่า	อุ้มใช้ข้างหนึ่งอุ้มเข้าเอว	อุ้มนอน	ไม่ได้อุ้มให้เดินไป
๑๙ – ๒๙	๑๙	๗	๔	–	๑	๒	–	๑๓	–	–	–	–	๑
๓๐ – ๔๒	๑๖	๕	๒	๒	๔	–	๓	๙	๑	๓	๒	๑	–
รวม	๓๐	๑๒	๖	๒	๕	๒	๓	๒๒	๑	๓	๒	๑	๑

จากตาราง ๕๑ จะเห็นว่า

๑. ลูกของมารดาอายุน้อยที่มีคนช่วยอุ้มพาออกนอกบ้านน้อย ผู้ที่ช่วยพาออกนอกบ้านมากที่สุดคือสามีของมารดา รองลงมาก็คือ ยายของเด็กและพี่ของเด็กตามลำดับ วิธีอุ้มก็ใช้อุ้มเข้าอก คือกอดเด็กไว้กับอกของผู้อุ้ม ส่วนมากมักเอาด้านข้างของเด็กไว้กับอก มีอยู่ ๒ ราย ที่ใช้แขนข้างหนึ่งช้อนก้นเด็ก อีกข้างหนึ่งกอดเด็กไว้ให้ส่วนหลังของเด็กติดกับอกมารดา

๒. ลูกของมารดาอายุมากนั้นมีผู้ช่วยอุ้มพาออกนอกบ้านหลายคนด้วยกัน เช่น พ่อ, พี่ และยาย

ของเด็ก และวิธีอุ้มส่วนมากก็ใช้วิธีอุ้มเข้าอกดังอธิบายไว้ใน ข้อ ๑. และมีอยู่ ๓ ราย ที่อุ้มแบบซ้อนก้นและเอาหลังเข้ากับอกผู้อุ้ม

๓. ลูกของมารดาอายุน้อย ๑ ราย ที่ไม่เคยพาเด็กออกนอกบ้านจนเด็กเดินได้จึงให้เด็กเดินไป

เมื่อเอาผลของตาราง ๕๑ นี้ไปเปรียบเทียบกับผลของตาราง ๗ ในตัวข้อพาเด็กไปเที่ยวจะเห็นว่าจำนวนแตกต่างกันมาก และบุคคลที่พาเด็กไปเที่ยวนั้นมีแต่บิดามารดาเท่านั้น แต่เรื่องการพาเด็กออกนอกบ้านมีคนอื่น เช่น ลูก ๆ ญาติ ช่วยบ้าง อาจจะเป็นเพราะระยะทางที่เอาเด็กออกนอกบ้านคงเป็นระยะทางใกล้กว่าไปเที่ยวที่ตอบในตาราง ๗

ตาราง ๕๒ สถานที่และระยะทางที่พาเด็กไป

มารดาอายุระหว่าง (ปี)	จำนวนมารดาทั้งสิ้น	ไม่มีผู้ช่วยพาออกนอกบ้าน	สถานที่				ระยะทางที่ไป			
			เดินเล่นตามใกล้บ้าน	ไปหาหมอที่ร้าน	ไปธุระ	ไปซื้ออาหารข้างๆบ้าน	ไม่ไกล	ใกล้ ๆ บ้าน	ไกล ๑–๕ กม.	ภายในพระนคร
๑๙ – ๒๙	๑๔	–	๑๐	๒	๑	๑	๔	๓	๓	–
๓๐ – ๔๒	๑๖	๑	๑๓	–	๒	–	๑๑	๓	–	๑
รวม	๓๐	๑	๒๓	๒	๓	๑	๑๙	๖	๓	๑

จากตาราง ๕๒ จะเห็นว่าส่วนมากพาเด็กไปเดินเล่นแถวหน้าบ้านและบ้านข้างเคียง ไม่ไปไกล

๗. <u>บุคคลที่มารดาพึ่งพาอาศัย</u> ผู้เขียนขอเสนอไว้ดังตารางต่อไปนี้ : –

ตาราง ๕๓ บุคคลที่มารดาไว้วางใจที่สุดพอจะฝากลูกได้เมื่อมารดาไม่อยู่

มารดาอายุระหว่าง (ปี)	จำนวนมารดาทั้งสิ้น	ไม่วางใจใคร	ย่ายายญาติ	สามี	เพื่อนบ้านที่ชอบพอกัน	คนเลี้ยง
๑๙ – ๒๙	๑๙	๒	๘	๑	๒	๑
๓๐ – ๔๒	๑๖	๑	๗	๒	๕	๑
รวม	๓๐	๓	๑๕	๓	๗	๒

จากตาราง ๕๓ จะเห็นว่า

๑. มารดาอายุน้อยไว้วางใจญาติผู้ใหญ่มากที่สุด

๒. มารดาอายุมากไว้วางใจญาติและญาติผู้ใหญ่มากที่สุด

๓. มารดาอายุมากไว้วางใจเพื่อนบ้านมากกว่ามารดาอายุน้อย

๔. ที่น่าสังเกตคือมีน้อยรายที่จะฝากลูกไว้กับสามี ทั้งนี้ไม่ใช่ไม่ไว้วางใจสามี แต่โดยมากเวลามารดาต้องไปธุระเวลากลางวันสามีมักจะต้องไปทำงานนอกบ้าน หรือไม่ก็ไปธุระด้วยกันทั้งสามีและภรรยา

ตาราง ๕๔ แสดงผู้ที่มารดาปรึกษาเวลาลูกเกิดการเจ็บป่วย

มารดาอายุระหว่าง (ปี)	จำนวนมารดาทั้งสิ้น	รักษาเองโดยไม่ปรึกษาใคร	ผู้ที่มารดาปรึกษาเมื่อลูกเจ็บน้อย ๆ				ผู้ที่มารดาปรึกษาเมื่อลูกเจ็บมาก ๆ		
			สามี	สามียาย	เพื่อนบ้าน	แพทย์	สามีแพทย์	ย่าแพทย์	แพทย์
๑๙–๒๙	๑๔	๑	๙	๑	๑	๒	๑	๑	๑๒
๓๐–๔๒	๑๖	–	๖	๒	๗	๑	–	–	๑๖
รวม	๓๐	๑	๑๕	๓	๘	๓	๑	๑	๒๘

จากตาราง ๕๔ จะเห็นว่าถ้าเจ็บป่วยเล็ก ๆ น้อย ๆ จะปรึกษา สามี ญาติผู้ใหญ่ และเพื่อนบ้าน มารดาอายุน้อยปรึกษาสามีมากกว่าคนอื่น มารดาอายุมากรักษาเองโดยถามจากเพื่อนบ้านมากที่สุดรองลงมาก็ปรึกษาสามี ส่วนเมื่อลูกเจ็บมากก็ไปปรึกษาแพทย์เป็นส่วนมาก

ฎ. <u>ผู้ที่เป็นเยี่ยงอย่างแก่เด็ก</u> ในหัวข้อนี้ขอเสนอตามตารางต่อไปนี้

ตาราง ๕๕ บุคคลที่มารดาอยากให้ลูกของตนเอาเยี่ยงอย่าง

มารดาอายุระหว่าง (ปี)	จำนวนมารดาทั้งสิ้น	บิดา (สามี)	มารดา	บิดาและมารดา	ผู้หญิงให้เหมือนบิดา ผู้ชายเหมือนมารดา	ตายาย	บิดาอยากให้เหมือนบิดา มารดาอยากให้เหมือนมารดา	ใครก็ได้	ไม่เคยนึก
๑๙–๒๙	๑๔	๕	๓	๒	๑	–	–	๓	–
๓๐–๔๒	๑๖	๔	–	๒	๒	๑	๑	๔	๒
รวม	๓๐	๙	๓	๔	๓	๑	๑	๗	๒

จากตาราง ๕๕ จะเห็นว่า

มารดาอายุน้อยส่วนมากอยากให้ลูกเอาเยี่ยงบิดา รองลงมาก็อยากให้เหมือนตน มีอยู่ ๓ ราย ที่บอกว่าเด็กจะเอาเยี่ยงใครก็ได้

มารดาอายุมากส่วนมากอยากให้ลูกเอาเยี่ยงบิดา รองลงมาก็แล้วแต่เด็ก ๆ จะเอาเยี่ยงใครก็ได้

เมื่อพิจารณาจากคำตอบข้างบนจะเห็นว่ามารดาส่วนมากยกย่องสามีอยู่มากทีเดียว

ตาราง ๕๖ เหตุผลของมารดาที่อยากให้ลูกเอาเยี่ยงอย่างบุคคลเหล่านั้น

เหตุผลของมารดา	มารดาอายุระหว่าง ๑๙ – ๒๙ ปี	มารดาอายุระหว่าง ๓๐ – ๔๒ ปี
เพราะรักลูกจึงอยากให้ลูกเหมือนทั้งบิดาทั้งมารดา	–	๑
บิดาเป็นคนดีจึงอยากจะให้ลูกเหมือนบิดา ลูกจะได้เหมือนบิดา	–	๑
ข้างบิดาเขาไม่ดีจึงไม่อยากให้เหมือน	๑	๑
รักบิดามากจึงอยากให้ลูกเหมือนเขา	๒	–
เป็นลูกก็ควรเหมือนบิดามารดา	๑	–
เราจะกะเกณฑ์ให้เหมือนใครไม่ได้	๓	–
ผู้ชายเหมือนมารดาดีไม่อาภัพ	๒	–
เพราะเป็นผู้ให้กำเนิด	๒	๑
บิดามารดาเป็นคนดีก็อยากให้ลูกเหมือน	๑	๑
จะได้ไม่อาภัพ	–	๓
เหมือนใครก็ได้ ขออย่าให้ลูกพิการก็แล้วกัน	–	๒
กลัวสามีจะว่าไม่ได้หลับนอนกับเขา (ตอบไม่ตรงคำถาม)	–	๑
ลูกเหมือนบิดาหมดทุกคน (ตอบไม่ตรงคำถาม)	๑	–
ไม่ทราบเหตุผล	๑	๕
จำนวนมารดาทั้งสิ้น	๑๔	๑๖

จากตาราง ๕๖ จะเห็นว่ามารดาที่อยากให้ลูกเหมือนบิดานั้น เนื่องมาจากบิดาเป็นคนดี มารดารักบิดามาก และเชื่อว่าไม่อาภัพ ส่วนที่อยากให้ลูกเอาเยี่ยงตน (มารดา) ก็เนื่องมาจากความประพฤติของบิดาหรือฐานะฝ่ายบิดาไม่ใคร่จะถูกใจมารดานัก ที่อยากให้เหมือนทั้งบิดาและมารดาก็มีอยู่มาก

ที่น่าสังเกตก็คือมีมารดาอายุมากอยู่คนหนึ่งให้เหตุผลว่าที่อยากให้ลูกเหมือนบิดา เพราะกลัวบิดาจะว่าตนนอกใจ ซึ่งเป็นเหตุผลที่แปลกและเปิดเผยพอสมควร

นอกจากนี้ยังมีมารดาหลายคนที่ไม่อาจจะบอกได้ว่าเหตุใดตนจึงอยากให้ลูกเอาเยี่ยงคนนั้นคนนี้ และมีมารดาอยู่พวกละ ๑ คน ที่ตอบไม่ตรงคำถาม

ตาราง ๕๗ บุคคลผู้ที่ได้รับการยกย่องที่สุดในบ้าน

มารดาอายุระหว่าง (ปี)	จำนวนมารดาทั้งสิ้น	ผู้ที่ได้รับการยกย่องที่สุดในบ้าน			
		สามี	สามีกับมารดาเอง	ปู่	ยาย
๑๙ – ๒๙	๑๔	๑๒	–	๑	๑
๓๐ – ๔๒	๑๖	๑๕	๑	–	–
รวม	๓๐	๒๗	๑	๑	๑

จากตาราง ๕๗ จะเห็นว่า

๑. ผู้ที่ได้รับการยกย่องที่สุดในบ้านคือสามี เพราะเป็นหัวหน้าครอบครัวและทำมาหาเลี้ยง

๒. ส่วนรายที่ตอบว่าปู่และยายเป็นผู้ได้รับการยกย่องที่สุด ก็เพราะเป็นคนคอยดูแลทุกคนทางบ้าน

ตาราง ๕๘ ผู้เล่านิทานให้เด็กฟัง และนิทานที่เด็กชอบ

มารดาอายุระหว่าง (ปี)	จำนวนมารดาทั้งสิ้น	ไม่มีคนเล่า	คนที่เล่านิทาน		นิทานที่เด็กชอบ							
			พ่อ	เด็กเล่าให้กันฟังเอง	เทพนิยาย	นิทานในหนังสือที่เด็กอ่าน	นิยายผู้จูงภัย	นิทานสุภาษิต	นิทานชวนหัว	เรื่องดี	ค.ช. ชอบรบ ค.ญ. ชอบเทพนิยาย	นิยายปิงประวัติศาสตร
๑๘–๒๙	๑๔	๑๐	–	๔	๒	–	๑	๑	–	–	–	–
๓๐–๔๒	๑๖	๘	๒	๖	๑	๒	–	–	๑	๑	๒	๑
รวม	๓๐	๑๘	๒	๑๐	๓	๒	๑	๑	๑	๑	๒	๑

จากตาราง ๕๘ จะเห็นว่า

๑. ในครอบครัวของมารดาอายุน้อยมีการเล่านิทานให้เด็กฟังน้อยกว่าครอบครัวของมารดาอายุมาก

๒. บิดามารดาไม่ใคร่เล่านิทานให้เด็กฟัง ส่วนมากเด็ก ๆ เล่าสู่กันฟังเองตามที่ไปอ่านมาจากหนังสือหรือครูที่โรงเรียนเล่าให้ฟัง

๓. มีสามีของมารดาอายุมาก ๒ คน เท่านั้นที่เล่านิทานให้ลูกฟัง

๔. ลูกของมารดาอายุน้อยชอบนิทานประเภทเทพนิยายมากที่สุด

๕. ลูกของมารดาอายุมากชอบนิทานจากหนังสืออ่าน และเด็กผู้ชายชอบเรื่องรบ เด็กผู้หญิงชอบเรื่องเทพนิยาย

ผู้เขียนมีความเห็นว่า ผู้ใหญ่ควรจะหาโอกาสเล่านิทานให้เด็กฟังให้มากกว่านี้และเป็นนิทานที่มีสาระด้วย เพื่อเด็กจะได้ยึดถือตัวอย่างที่ดีในนิทานนั้นเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ตาราง ๕๙ ตัวละครในนิทานที่เด็กนิยม

มารดาอายุระหว่าง (ปี)	จำนวนมารดาทั้งหมด	ไม่มีการเล่านิทาน	ตัวตลก	คนทำดี คนเก่ง	พระเอก นางเอก	ตัวโกง	แมว สี สวาท	ยังเด็กไม่ใคร่รู้เรื่อง
๑๙ – ๒๙	๑๔	๑๐	๓	–	–	๑	–	–
๓๐ – ๔๒	๑๖	๘	–	๕	๑	–	๑	๑
รวม	๓๐	๑๘	๓	๕	๑	๑	๑	๑

จากตาราง ๕๙ จะเห็นว่าลูกของมารดาอายุน้อยส่วนมากชอบตัวตลกและลูกของมารดาอายุมากชอบคนทำดีและคนเก่ง

ผู้เขียนมีความเห็นว่าที่เด็กชอบต่างกันอย่างนี้เกี่ยวกับวัยของเด็ก ลูกของมารดาอายุน้อยส่วนมากอายุยังน้อยอยู่จึงชอบตัวตลก แต่ลูกของมารดาอายุมากส่วนมากโตหรือจะมีความคิดความอ่านแล้วจึงชอบคนทำดีและคนเก่ง

สรุป <u>ผู้ช่วยมารดาเลี้ยงเด็ก</u>

ในครอบครัวของมารดาอายุน้อยผู้ที่ช่วยเลี้ยงเด็กส่วนมากเป็นญาติผู้ใหญ่ และมีญาติอื่นช่วยเหลือบ้าง สามีช่วยในบางเรื่อง เช่นอุ้มเด็กพาออกนอกบ้าน แต่งตัว อาบน้ำ ฯลฯ

ในครอบครัวของมารดาอายุมากส่วนมากไม่ใคร่มีญาติผู้ใหญ่อยู่ด้วย ผู้ที่ช่วยเหลือมารดามากในทุก ๆ เรื่องก็คือสามี และลูกที่โตแล้ว และมีเพื่อนบ้านช่วยเหลือในบางอย่าง เช่น การอุ้มเด็ก ดูแลเด็กเวลามารดาไม่อยู่ ฯลฯ

ที่น่าสังเกตคือเรื่องการขับถ่ายของเด็ก มารดาไม่ใคร่ยอมให้คนอื่นเข้ามาทำความสะอาดให้เด็ก เพราะถือว่าเป็นของที่คนอื่นน่ารังเกียจ เว้นแต่ญาติสนิท สามี และลูกคนโต เท่านั้น

มารดาส่วนมากให้ลูกรับประทานนมมารดา เว้นแต่มารดา ๒ – ๓ คน ที่จำเป็นต้องไปทำงาน

นอกบ้านเพื่อหารายได้มาช่วยครอบครัว จึงต้องจ้างคนเลี้ยงลูก การจ้างนี้ไม่ใช่จ้างเหมาเป็นคนใช้อยู่ในบ้านอย่างมารดาครอบครัวที่มีรายได้สูง แต่มารดาจะต้องจ้างเป็นรายวัน วันไหนที่มารดาต้องไปทำงานก็จะเอาลูกไปไว้บ้านคนเลี้ยงและคิดค่าเลี้ยงให้เป็นรายวัน ๆ ละ ๓ – ๕ บาท แล้วแต่รายได้ที่คนหาได้วันหนึ่ง ๆ

ส่วนอาหารแข็งที่มารดานิยมให้ลูกกินคือข้าวกับกล้วย ซึ่งมารดาอายุน้อยส่วนมากเริ่มให้อาหารแข็งตั้งแต่ลูกอายุได้ ๓ เดือน และมารดาอายุมากส่วนมากเริ่มให้อาหารแข็งตั้งแต่ลูกอายุได้ ๖ เดือน และมีบางรายที่เริ่มให้ตั้งแต่ลูกเกิดได้ ๔ – ๗ วัน

๔. <u>การปรับตัวเข้ากับสังคม</u>

ในหัวข้อนี้จะพูดถึงวิธีสอนของมารดาที่ใช้อบรมให้ลูกรู้จักผิดชอบชั่วดี การให้รางวัล การลงโทษ และการขู่ ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง ๖๐ วิธีสอนที่มารดาใช้สอนให้เด็กรู้จักว่าอะไรควรทำและอะไรไม่ควรเว้น และอะไรเป็นวิธีสอนที่ได้ผลดีที่สุด

วิธีสอนที่ได้ผลดีที่สุด	มารดาอายุระหว่าง ๑๙ – ๒๙ ปี	มารดาอายุระหว่าง ๓๐ – ๔๒ ปี
สอนด้วยปากถ้าไม่เข้าใจก็ต้องทำตัวอย่างให้ดู	๙	๙
สอนด้วยปากและใช้ของเล่นล่อ	๕	๑
ต้องใช้วิธีขอเพราะดุแล้วเด็กไม่ยอมทำ	–	๑
ใช้รางวัลเป็นเครื่องล่อ ถ้าทำผิดก็ตี	–	๒
ใช้คำพูดว่าอยากให้ได้ดีจึงแนะนำตักเตือนอย่างนี้	–	๒
ใช้วิธีดุ	–	๑
ใช้วิธีขู่ ถ้าไม่เชื่อฟังก็ตี	–	๑
จำนวนมารดาทั้งสิ้น	๑๔	๑๖

จากตาราง ๖๐ จะเห็นว่ามารดาส่วนมากใช้วิธีสอนด้วยปาก ถ้าไม่เข้าใจก็ต้องทำตัวอย่างให้ดู และรองลงมามารดาอายุน้อยใช้สอนด้วยปากและใช้ของเล่นล่อ ส่วนมารดาอายุมากใช้รางวัลเป็นเครื่องล่อแต่ถ้าทำผิดก็ตี กับวิธีสอนด้วยปาก ถ้าไม่เข้าใจต้องทำตัวอย่างให้ดู มีมารดาอายุมากอยู่ ๑ คน ใช้วิธีดุและอีก ๑ คน ใช้วิธีขู่ ถ้าไม่เชื่อฟังก็ตี

ตาราง ๖๑ เหตุผลของมารดาที่ใช้วิธีสอนดังในตาราง ๖๐

วิธีสอนของมารดา	เหตุผลของมารดา	มารดาอายุระหว่าง ๑๙ – ๒๙ ปี	มารดาอายุระหว่าง ๓๐ – ๔๒ ปี
ใช้ของล่อ	เด็กยังเล็กอยู่ ยังสอนไม่เข้าใจ จึงต้องใช้ของล่อ	๓	๑
	สอนด้วยวิธีอื่นเด็กไม่ยอมทำ จึงต้องใช้ของล่อ	๒	๑
	เด็กจะได้มีกำลังใจ	–	๑
ใช้วิธียอ	ไม่เห็นวิธีอื่นเหมาะกว่านี้	–	๑
บอกว่าอยากให้ได้ดี	เด็กโตพอรู้แล้วว่ามารดาอยากให้ได้ดี	–	๑
	ทำให้เด็กรู้จักเหตุผล	–	๑
สอนด้วยปากดี ๆ ถ้าไม่เข้าใจก็ทำตัวอย่างให้ดู	เด็กเชื่อฟังดีไม่ดื้อ	–	๑
	ถ้าตีเด็กกลัวจะไม่เอาความ	–	๑
	ต้องพูดด้วยดี ๆ ถ้าตีก็ร้อง	๑	–
	ต้องพูดดี ๆ เด็กจึงยอมทำ เด็กต้องการเอาใจ	๒	–
	เพราะรักเด็กจึงใช้วิธีนี้	๑	–
	ทำให้เด็กรู้จักเหตุผลดีมาก จะทำให้กระด้าง	–	๑
	เด็กจะได้ทำตามอย่าง	๑	๑
	ถ้าตีเด็กไม่ยอมทำ	๑	๑

ตาราง ๖๑ (ต่อ)

วิธีสอนของมารดา	เหตุผลของมารดา	มารดาอายุระหว่าง ๑๔ – ๒๙ปี	มารดาอายุระหว่าง ๓๐ – ๔๒ปี
สอนด้วยปากดี ๆ ถ้าไม่เข้าใจก็ทำตัวอย่างให้ดู	ถ้าดุเด็กไม่ทำไม่ได้ผล	๒	๒
	ขู่เด็กตกใจไม่ใคร่ทำ	๑	–
	ถ้าให้รางวัลกลัวเด็กเคยตัว	–	๑
	เด็กจะได้รู้และจดจำไว้	–	๑
ดุ, ขู่จะตี	ถ้าไม่ดุก็ไม่ทำ	–	๑
	จำนวนมารดาทั้งสิ้น	๑๔	๑๖

จากตาราง ๖๑ จะเห็นว่ามารดาจะใช้วิธีสอนแบบใดนั้นแล้วแต่เด็ก ถ้าเด็กยังเล็กอยู่ก็ใช้ของล่อ ถ้าเด็กโตแล้วพอพูดกันรู้เรื่องก็ใช้วิธีสอนด้วยปากดี ๆ อธิบายตักเตือนด้วยคำพูด ให้เด็กรู้ถึงความหวังดีของบิดามารดา แต่ถ้าเด็กดื้อดึงไม่เชื่อฟังจึงใช้วิธีตีและขู่ตามลักษณะของเด็ก

ตาราง ๖๒ แสดงรางวัลที่มารดาใช้ในการอบรมเด็ก

ชนิดของรางวัล	มารดาอายุระหว่าง ๑๙ – ๒๙ ปี	มารดาอายุระหว่าง ๓๐ – ๔๒ ปี
ไม่มีการให้รางวัล	–	๙
ยอด้วยคำพูด	๑	๑
ซื้อขนมให้	๒	๑
ให้ของเล่นหรือขนม	–	๑
ให้ของเล่น	๙	๒
ให้ของเล่นหรือสตางค์	๑	๒
ให้สตางค์	๒	๔
ให้สตางค์หรือเครื่องใช้	–	๑
จำนวนมารดาทั้งหมด	๑๔	๑๖

จากตาราง ๖๒ จะเห็นว่ามารดาอายุน้อยส่วนมากชอบให้ของเล่นเป็นรางวัลแก่ลูก เพราะลูกของเขายังเล็กอยู่ แต่มารดาอายุมากให้รางวัลเป็นสตางค์มากที่สุด และมีมารดาที่ไม่ให้รางวัลเลยถึง ๙ คน

ตาราง ๖๓ แสดงความประพฤติของลูกที่ทำให้มารดาไม่ชอบมากที่สุด

ความประพฤติของลูกที่มารดาไม่ชอบ	มารดาอายุระหว่าง ๑๙ – ๒๙ ปี	มารดาอายุระหว่าง ๓๐ – ๔๒ ปี
ร้องกวน	๒	–
ดื้อรั้นให้ทำอย่างนี้ไม่ทำ ไปทำอีกอย่าง	๕	๑๐
ซน	๘	๒
เกเร	๑	๔

ตาราง ๒๓ (ต่อ)

ความประพฤติของลูกที่มารดาไม่ชอบ	มารดาอายุระหว่าง ๑๙ – ๒๙ ปี	มารดาอายุระหว่าง ๓๐ – ๔๒ ปี
เล่นของใช้ทำให้เสียหาย	๗	–
โกงคนอื่น	๑	๑
สอนให้ทำอะไรแล้วไม่ทำ ลืม	–	๑
ออกไปเที่ยวนอกบ้านไกล ๆ เรียกไม่กลับ	๑	๑
ทะเลาะกัน	–	๒
ตักขโมย	–	๑
รวม	๒๑	๒๒
จำนวนมารดาทั้งหมด	๑๙	๑๖

หมายเหตุ เมื่อเอาจำนวนความประพฤติที่ลูกแต่ละกลุ่มแสดงออกมาแล้วมารดาไม่ชอบมารวมกัน ผลลัพธ์จะได้มากกว่าจำนวนมารดาในแต่ละกลุ่ม แสดงให้เห็นว่าลูกของมารดาแต่ละคนแสดงความประพฤติที่มารดาไม่ชอบเกินกว่าหนึ่งอย่าง

จากตาราง ๒๓ จะเห็นว่า

๑. จำนวนความประพฤติที่ลูกของมารดาทั้งสองพวกแสดงออกและมารดาไม่ชอบมีจำนวนพอ ๆ

๒. ลูกของมารดาอายุน้อยส่วนมากชอบ รองลงมาก็คือดื้อรั้นให้ทำอย่างนี้ไม่ทำไปทำอีกอย่างหนึ่ง และเล่นของใช้ทำให้เสียหาย

๓. ลูกของมารดาอายุมาก ส่วนมากดื้อรั้นให้ทำอย่างนี้ไม่ทำ ไปทำอีกอย่างหนึ่ง รองลงมาก็คือ เกเร และชน กับทะเลาะกัน

ตาราง ๒๔ วิธีปฏิบัติของมารดาเมื่อลูกทำให้ขัดใจ

วิธีปฏิบัติของมารดาเมื่อลูกทำให้ขัดใจ	มารดาอายุระหว่าง ๑๙ – ๒๙ ปี	มารดาอายุระหว่าง ๓๐ – ๔๒ ปี
เฉย ๆ	๑	–
ดาดโทษไว้	–	๑
ห้ามไม่ให้ทำ	๑	๑
ใช้วิธีดุ	๕	๖
โมโหมาก ๆ ก็หนี	๑	–
อารมณ์ดีก็ดุ อารมณ์ไม่ดีก็ตี	–	๑
ตีจนชักแล้วเอาน้ำเกลือราด (เด็กลักขโมย)	–	๑
ใช้วิธีตี	๑๐	๑๓
รวม	๑๘	๒๓
จำนวนมารดาทั้งสิ้น	๑๔	๑๖

หมายเหตุ เอาวิธีปฏิบัติของมารดาแต่ละกลุ่มเมื่อลูกทำให้ขัดใจมารวมกันผลลัพธ์มากกว่าจำนวนมารดาแต่ละกลุ่ม แสดงว่ามารดาบางคนมีวิธีปฏิบัติเกินกว่า ๑ วิธี เมื่อลูกทำให้ขัดใจ

จากตาราง ๒๔ จะเห็นได้ว่า

๑. มารดาทั้งสองกลุ่มมีวิธีปฏิบัติคล้าย ๆ กัน คือ ส่วนมากจะใช้วิธีตี และรองลงมาจะใช้วิธีดุ

๒. จำนวนมารดาอายุมากที่ตีลูก และดุลูกมีสูงกว่ามารดาอายุน้อยเล็กน้อย

๓. มีมารดาอายุน้อยหนึ่งรายที่ใช้วิธีหนีเมื่อลูกทำให้ขัดใจมาก ๆ

๔. มารดาอายุมาก ๑ ราย ใช้วิธีตีจนชักแล้วเอาน้ำเกลือราดเมื่อลูกลักขโมย ซึ่งมารดาเห็นว่าเป็นความผิดที่ร้ายแรงมาก จึงต้องลงโทษถึงขนาดนั้นเพื่อจะได้เข็ดหลาบ

ตาราง ๖๕ แสดงหลักที่มารดาใช้ในการลงโทษลูก

หลักในการลงโทษ	มารดาอายุระหว่าง ๑๙ – ๒๙ ปี	มารดาอายุระหว่าง ๓๐ – ๔๒ ปี
ลูกผิดจึงลงโทษ	๑๒	๑๑
บางครั้งใช้อารมณ์ บางครั้งใช้เหตุผล	–	๒
บางครั้งใช้อารมณ์ แต่ส่วนมากใช้เหตุผล	–	๑
ลงโทษตามอารมณ์	๒	๒
จำนวนมารดาทั้งสิ้น	๑๔	๑๖

จากตาราง ๖๕ จะเห็นได้ว่า มารดาทั้งสองพวกส่วนมากลงโทษโดยใช้เหตุผล คือ เด็กผิดจึงทำโทษ มีมารดาอายุมากอยู่ ๑ ราย ที่ส่วนมากลงโทษโดยใช้เหตุผล แต่นาน ๆ ก็ลงโทษตามอารมณ์บ้าง ซึ่งผู้เขียนก็เห็นเป็นธรรมดาของปุถุชน แต่ที่ผู้เขียนหนักใจก็คือ มีมารดาอายุมากอยู่ ๒ คน บางครั้งก็ลงโทษเด็กโดยใช้เหตุผล และบางครั้งก็ลงโทษเด็กโดยใช้อารมณ์ ซึ่งจะเป็นผลร้ายต่อเด็กมาก ทำให้เด็กตัดสินใจไม่ถูกว่าอะไรผิดอะไรถูกแน่ และยิ่งไปกว่านั้นมีมารดาอายุมาก ๒ ราย และมารดาอายุน้อย ๒ ราย ที่ลงโทษตามอารมณ์ ซึ่งจะเป็นผลร้ายต่อเด็กอย่างยิ่ง

ตาราง ๖๖ แสดงวิธีลงโทษที่มารดาชอบใช้

วิธีลงโทษที่มารดาชอบใช้	มารดาอายุระหว่าง ๑๙ – ๒๙ ปี	มารดาอายุระหว่าง ๓๐ – ๔๒ ปี
ส่วนมากสอนด้วยปาก บางครั้งก็ตี	–	๑
สั่งสอนก่อนไม่เชื่อก็ตี	–	๑
ดุ	๒	–
ตี	๑๑	๙

ตาราง ๖๖ (ต่อ)

วิธีลงโทษที่มารดาชอบใช้	มารดาอายุระหว่าง ๑๙ – ๒๙ ปี	มารดาอายุระหว่าง ๓๐ – ๔๒ ปี
ผูกมือตีแล้วสอน	๑	–
ใช้ทั้งดุและบางครั้งก็ตี	–	๓
สอนก่อนแล้วตี	–	๑
ตี ไม่ให้เที่ยว ไม่ให้สตางค์	–	๑
จำนวนมารดาทั้งสิ้น	๑๔	๑๖

จากตาราง ๖๖ จะเห็นว่ามารดาส่วนมากใช้วิธีลงโทษลูกโดยใช้วิธีตี วิธีรองลงมาคือดุ

ตาราง ๖๗ อัตราการลงโทษที่มารดาใช้ลงโทษลูก

วิธีลงโทษ	อัตราการลงโทษ	มารดาอายุระหว่าง ๑๙ – ๒๙ ปี	มารดาอายุระหว่าง ๓๐ – ๔๒ ปี
ดุ	ทำโทษทุกวัน	๔	๑
	ทำโทษสัปดาห์ละ ๓ – ๔ ครั้ง	–	๖
ตี	ทำโทษสัปดาห์ละ ๕ – ๑๐ ครั้ง	–	๑
	ทำโทษสัปดาห์ละ ๑ – ๒ ครั้ง	๓	๔
	ทำโทษเดือนละ ๕ – ๖ ครั้ง	๑	–
	ทำโทษเดือนละ ๔ – ๕ ครั้ง	๑	–
	ทำโทษเดือนละ ๒ – ๓ ครั้ง	๓	๑

ตาราง ๖๗ (ต่อ)

วิธีลงโทษ	อัตราการลงโทษ	มารดาอายุระหว่าง ๑๙ – ๒๙ ปี	มารดาอายุระหว่าง ๓๐ – ๔๒ ปี
ตี	ทำโทษเดือนละ ๑ – ๒ ครั้ง	๑	๒
	ทำโทษ ๒ – ๓ เดือน ต่อ ๑ ครั้ง	๑	–
	ทำโทษปีละ ๒ – ๓ ครั้ง	–	๑
	ทำโทษไม่บ่อยนัก	–	๒
	รวม	๑๔	๑๔
	จำนวนมารดาทั้งสิ้น	๑๔	๑๖

หมายเหตุ ผลบวกในช่องมารดาอายุมากเกิน ๑๖ เพราะมีมารดาอายุมาก ๒ คน ที่บอกอัตราการลงโทษทั้ง ดุ และ ตี ส่วนบุคคลอื่นที่บอกอัตราการลงโทษเพียงอย่างเดียวก็เพราะส่วนมากมารดาเหล่านั้นใช้วิธีลงโทษเช่นนั้น

จากตาราง ๖๗ จะเห็นว่า

๑. มารดาอายุน้อย จำนวน ๔ คน ดุลูกทุกวัน และมารดาอายุมากจำนวน ๖ คน ดุลูกสัปดาห์ละ ๓ – ๔ ครั้ง

๒. มารดาอายุน้อยพวกที่ตีลูกส่วนมากตีลูกสัปดาห์ละ ๑ – ๒ ครั้ง และเดือนละ ๒ – ๓ ครั้ง

๓. มารดาอายุมากพวกที่ตีลูก มีจำนวนเกือบครึ่งหนึ่งที่ตีลูกสัปดาห์ละ ๑ – ๒ ครั้ง และรองลงมาจะตีลูกเดือนละ ๑ – ๒ ครั้ง และไม่ใครตีบ่อยนัก

๔. มีมารดาอายุมากเพียง ๑ คน เท่านั้นที่ตีลูกสัปดาห์ละ ๕ – ๑๐ ครั้ง ซึ่งนับว่าตีบ่อยมากแทบทุกวัน บางครั้งวันละ ๒ ครั้ง ก็มี

ตาราง ๖๘ แสดงคำชู้ที่มารดาใช้ชูลูกและคำชู้ที่มารดาใช้ได้ผลที่สุด

มารดาอายุระหว่าง (ปี)	จำนวนมารดาทั้งหมด	คำชู้ที่มารดาแต่ละคนใช้						คำชู้ที่ได้ผล		
		ชู้จะไม่รัก	ชู้จะตี	ชู้ว่าสิ่งศักดิ์สิทธิ์จะลงโทษ	ชู้จะไม่เลี้ยงจะให้คนอื่นเลี้ยง	ชู้อ้างสัตว์	ไม่เคยชู้เพราะยังเล็ก	ชู้จะตี	ชู้จะไม่เลี้ยงจะให้คนอื่นเลี้ยง	ชู้ว่าสัตว์จะทำร้าย
๑๙ – ๒๙	๑๔	๑๔	๑๔	๙	๑๒	๑๔	๑	๖	๕	๓
๓๐ – ๔๒	๑๖	๑๖	๑๑	๑๑	๑๖	๑๕	–	๖	๙	๑
รวม	๓๐	๓๐	๒๕	๒๐	๒๘	๒๙	๑	๑๒	๑๔	๔

จากตาราง ๖๘ จะเห็นว่าคำชู้ที่มารดาทั้งสองกลุ่มใช้มากที่สุดชู้ว่าจะไม่รัก อันดับสองก็คือชู้อ้างสัตว์ อันดับสาม คือ ชู้ว่าจะไม่เลี้ยงจะส่งให้คนอื่นเลี้ยง อันดับสี่ก็คือชู้ว่าจะตี อันดับสุดท้ายชู้ว่าสิ่งศักดิ์สิทธิ์จะลงโทษ

ส่วนคำชู้ที่ใช้ได้ผลดีที่สุดนั้นมีอยู่ดังนี้ คือ

๑. มารดาอายุมากส่วนมากบอกว่าชู้ว่าจะไม่เลี้ยงจะให้คนอื่นเลี้ยงได้ผลดีที่สุด รองลงมาก็คือชู้ว่าจะตี

๒. มารดาอายุน้อยส่วนมากให้สัมภาษณ์ว่าชู้จะตีได้ผลดีที่สุด รองลงมาก็คือชู้ให้คนอื่นเลี้ยง

ตามเหตุผลข้างต้นผู้เขียนเข้าใจว่าลูกของมารดาอายุน้อยส่วนมากยังเล็กอยู่ เมื่อชู้ว่าจะเอาให้คนอื่นเลี้ยง เด็กนึกว่าจะเอาให้เขาจริง ๆ มารดาไม่รักตัวแล้วจึงกลัวมากที่สุด ส่วนลูกของมารดาอายุมากนั้นโตพอรู้ภาษาแล้ว และคงจะเคยถูกชู้ว่าจะไม่เลี้ยงมาหลายครั้ง แต่ก็ไม่เห็นส่งไปให้คนอื่นจริง ๆ จึงกลัวคำชู้อันนี้น้อยกว่าลูกของมารดาอายุน้อย

ตาราง ๒๔ คำขู่ที่มารดาใช้กับลูกในวัยต่าง ๆ

วิธีใช้คำขู่	มารดาอายุระหว่าง ๑๔ – ๒๙ ปี	มารดาอายุระหว่าง ๓๐ – ๔๒ ปี
ลูกยังเล็กจึงยังไม่ขู่	๑	
เล็ก ๆ ขู่ว่าจะไม่รักโตขึ้นขู่จะดี	–	๑
เล็ก ๆ ขู่อ้างสัตว์โตขึ้นขู่จะดี	๒	–
เมื่อลูกอายุ ๑ ½ ขวบ ขู่อ้างสัตว์พอลูก ๒ – ๓ ขวบ – ขู่จะตีหรือให้คนอื่นเลี้ยง	๑	–
เมื่อลูกอายุ ๓ ขวบ ขู่อ้างสัตว์ โตขึ้นขู่จะตี	๑	–
ต่ำกว่า ๓ ขวบ ขู่อ้างสัตว์ ๓ ขวบขู่จะตี ๔ – ๕ ขวบ – ขู่จะให้คนอื่นเลี้ยง	๑	–
ต่ำกว่า ๕ ขวบ ขู่อ้างสัตว์ ๕ – ๑๐ ขวบขู่จะตี ๑๐ ขวบขึ้นไป ขู่จะให้คนอื่น	–	๑
๓ – ๔ ขวบขู่อ้างสัตว์.คนขี้เมาจะจับ ๑๐กว่าขวบขู่จะตีหรือจะให้คนอื่น	–	๑
ตอนเล็ก ๆ ไม่ขู่ พอ ๒ – ๓ ขวบ นึกอะไรได้ก็ขู่	–	๑
ตอนเล็ก ๆ ไม่ขู่ พอ ๖ ขวบ นึกอะไรได้ก็ขู่	–	๑
นึกอะไรได้ก็ขู่ (ไม่แยกขู่ตามวัยเด็ก)	๘	๑๑
จำนวนมารดาทั้งสิ้น	๑๔	๑๖

จากตาราง ๒๔ จะเห็นว่า

๑. มารดาส่วนมากนึกอะไรได้ก็ขู่ (ไม่มีการแบ่งแยกว่าวัยไหนจะขู่อย่างไร)

๒. มารดาที่ใช้วิธีขู่ต่างกันตามวัยของเด็ก มีมารดาอายุน้อย ๖ คน มารดาอายุมาก ๕ คน มารดาเหล่านี้มักนิยมขู่อ้างสัตว์ เมื่อลูกยังเล็กอยู่และเมื่อลูกโตแล้วก็ขู่จะตี หรือจะให้คนอื่นเลี้ยง

ตาราง ๓๐ บุคคลอื่นนอกจากมารดาที่รู้เด็ก

มารดาอายุระหว่าง	จำนวนมารดาทั้งสิ้น	ไม่มีคนอื่นรู้	สามี	สามีหรือญาติ	ปู่หรือย่า	ญาติ
๑๙ – ๒๙	๑๙	๙	๓	๑	๑	–
๓๐ – ๔๒	๑๖	๓	๔	๒	๑	๑
รวม	๓๐	๑๒	๑๒	๓	๒	๑

จากตาราง ๓๐ จะเห็นว่า

๑. ลูกของมารดาอายุมากถูกรู้จากคนอื่นมากกว่าลูกของมารดาอายุน้อยถึงเท่าครึ่ง

๒. ผู้ที่รู้ถูกมากที่สุดนอกจากมารดาก็คือบิดาของเด็ก

ตาราง ๓๑ คำรู้ที่คนอื่น ๆ ใช้

คำรู้	มารดาอายุระหว่าง ๑๙ – ๒๙ ปี	มารดาอายุระหว่า ๓๐ – ๔๒ ปี
รู้ว่าจะตี	๔	๕
รู้ว่าถูกแกจะกินตับ	๑	๑
รู้ว่าจะตี จะไม่ซื้อขนมให้	–	๑
รู้จะซัง	–	๑
รู้จะไม่เลี้ยงจะส่งให้คนอื่นเลี้ยง	–	๓
รู้จะจับส่งให้ตำรวจ	–	๑
รู้จะให้ไปอยู่กับคนอื่น แกจะจับ รจะทับ	–	๑
ไม่มีใครรู้	๙	๓
จำนวนมารดาทั้งสิ้น	๑๙	๑๖

จากตาราง ๗๑ จะเห็นว่าส่วนมากชู้ว่าจะดี และรองลงมาในครอบครัวของมารดาอายุมากจะชู้ว่าจะไม่เลี้ยงจะส่งให้คนอื่นเลี้ยง

สรุป การปรับตัวของเด็กให้เข้ากับสังคม มีดังต่อไปนี้

มารดาส่วนมากทั้งสองกลุ่มอายุนิยมสอนลูกด้วยปากดี ๆ ส่วนมารดาอายุน้อยที่มีลูกยังเล็กอยู่นิยมใช้ของเล่นล่อ ให้ลูกทำความดี

มารดาส่วนมากชอบให้รางวัลเด็ก รางวัลของมารดาอายุน้อยได้แก่ของเล่น และรางวัลของมารดาอายุมากได้แก่สตางค์ซึ่งเด็กจะเอาไปซื้ออะไรได้ตามชอบใจ

มารดาอายุน้อยโดยมากมักจะหัวเสียเมื่อเด็กเล่นซุกซน แต่มารดาอายุมากมักจะหัวเสียเมื่อลูกดื้อใช้ให้ทำอย่างหนึ่งไม่ทำไปทำอีกอย่างหนึ่ง

มารดาทั้งสองพวกนิยมการทำโทษลูกโดยการตี และส่วนมากจะลงโทษเมื่อลูกผิดเท่านั้น ความผิดที่มารดาถือว่าร้ายแรงที่สุดก็คือลักขโมย

การชู้ที่ใช้ได้ผลมากที่สุดของมารดาอายุมากจำนวนมาก ก็คือชู้ว่าจะไม่เลี้ยงจะยกให้คนอื่น ส่วนลูกของมารดาอายุน้อยกลัวคำชู้ว่าจะตี การชู้นี้มารดาส่วนมากชอบไม่มีกฎเกณฑ์อะไร นึกอะไรได้ก็จะชู้ไปเพื่อให้เด็กเลิกดื้อเลิกซน ผู้ที่ชู้เด็กมากอีกคนหนึ่งก็คือบิดาของเด็กเอง แต่คำชู้ที่บิดาชอบใช้ที่สุดคือชู้ว่าจะตี รองลงมาจากนั้นก็คือชู้จะให้คนอื่นเลี้ยง (สำหรับลูกของมารดาอายุมาก)

๔. การปรนนิบัติเลี้ยงดู

ในหัวข้อนี้จะแยกกล่าวเป็นตอน ๆ คือ ในขั้นแรกจะพูดถึงการให้อาหาร ต่อไปก็พูดถึงการให้อาหารและการปฏิบัติขณะหย่านม หลังหย่านมแล้วการขับถ่าย และการอาบน้ำ

ก. การให้อาหาร อาหารเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับชีวิตมนุษย์ ช่วยให้มนุษย์ดำรงชีพอยู่ได้ เจริญเติบโตได้ ฯลฯ อาหารมีความสำคัญต่อมนุษย์มากเพียงใดวิธีให้อาหารแก่ทารกก็มีความสำคัญต่อการเจริญเติบโตและบุคลิกภาพของทารกมากเพียงนั้น ดังนั้นผู้เขียนจึงเห็นว่าควรจะนำเอาวิธีการให้อาหารลูกของมารดาในกลุ่มตัวอย่างมาเสนอไว้ในที่นี้ ดังต่อไปนี้

ตาราง ๗๒ จำนวนมารดาที่เลี้ยงลูกด้วยนมของตนเอง และเวลาที่เริ่มให้ลูกกินนม

อายุมารดาระหว่าง	จำนวนมารดาทั้งสิ้น	ให้กินนมมารดา	ให้กินนมขวด	ระยะเวลาที่เริ่มให้ลูกกินนมมารดา			
				วันแรก	วันที่ ๒	วันที่ ๓	วันที่ ๑๗
๑๙ – ๒๙	๑๙	๑๗	๒	๒	๓	๖	๑
๓๐ – ๔๒	๑๖	๑๖	–	๑	๖	๙	–
รวม	๓๐	๒๙	๒	๓	๙	๑๕	๑

จากตาราง ๗๒ จะเห็นว่า

๑. มารดาอายุมากให้ลูกกินนมมารดาทุกคน และส่วนมากเริ่มให้ลูกกินนมในวันที่ ๓ (นับจากวันคลอด) รองลงมาให้เริ่มกินในวันที่ ๒ เหตุผลที่ให้ลูกกินนมช้า เพราะยังไม่มีน้ำนม

๒. มารดาอายุน้อยให้ลูกกินนมมารดาเป็นส่วนมากมีให้กินนมขวด ๒ คน เพราะมารดาคนหนึ่งหัวนมบอด อีกคนหนึ่งหัวนมเล็กลูกไม่ยอมดูด ลูกที่กินนมมารดานั้นมารดาเริ่มให้กินนมในวันที่ ๓ เป็นส่วนมากรองลงมาก็ให้กินในวันที่ ๒

๓. มีลูกของมารดาอายุน้อยอยู่ ๑ คนที่ได้กินนมมารดาในวันที่ ๑๗ เพราะระหว่างนั้นหัวนมของมารดาเป็นแผลลูกกินไม่ได้

๔. เหตุผลที่มารดาอายุน้อยอ้างในการให้ลูกกินนมช้าก็เพราะว่ายังไม่มีน้ำนม และนมเป็นน้ำเหลือง (สีเหลือง) กลัวลูกจะท้องเสียมีอยู่คนหนึ่งที่ลูกเกิดก่อนกำหนดต้องเข้าอยู่ในเครื่องอบจึงกินนมมารดาไม่ได้

จากเหตุผลนี้ผู้เขียนเห็นว่า มารดายังไม่เข้าใจประโยชน์ของน้ำเหลืองที่มีมาก่อนน้ำนมธรรมดา ซึ่งทางแพทย์ได้รับรองแล้วว่าเป็นนมที่มีประโยชน์ต่อเด็กมาก แต่มารดากลับเห็นเป็นนมที่ไม่สะอาดจะเป็นอันตรายต่อเด็ก

ตาราง ๗๒ อาหารที่มารดาให้ลูกในระหว่างที่ยังไม่มีน้ำนม

อาหารที่มารดาให้ลูกในระหว่างที่ยังไม่มีน้ำนม	มารดาอายุระหว่าง ๑๙ – ๒๙ ปี	มารดาอายุระหว่าง ๓๐ – ๔๒ ปี
ใช้น้ำหยอด	๖	๘
นมขวด (นมผงตราหมี)	๒	–
เอาดอกไม้จีนขี้แมลงสาบ ระอมต้มแล้วเอาน้ำมาผสมน้ำผึ้ง	๑	–
กล้วย (ใช้ช้อนขูดเอาแต่เนื้อ)	–	๒
น้ำ เกลือ น้ำผึ้ง	–	๒
น้ำ กล้วย	–	๑
ไม่ทราบหมอเอาไปเลี้ยงไว้ในห้องเด็ก	๒	๒
ไม่ให้กินอะไรอื่นเลย (มีน้ำนมในวันแรก)	๑	๑
เด็กกินนมขวดตั้งแต่แรกเกิด	๒	–
จำนวนมารดาทั้งสิ้น	๑๔	๑๖

จากตาราง ๗๒ จะเห็นว่ามารดาส่วนมากใช้น้ำเปล่าหยอดให้เด็กกิน ที่รองลงมามารดาอายุน้อยให้ลูกกินนมขวดก่อน มารดาอายุมากใช้กล้วย หรือน้ำผึ้งให้เด็กกิน

ที่แปลกกับคนอื่น ๆ คือมีมารดาอายุมากคนหนึ่งใช้ขี้แมลงสาบผสมลงไปในอาหารที่จะให้เด็กด้วย เพื่อจะได้ขับขี้เทา และมารดาอีกคนหนึ่งใช้ น้ำ น้ำเกลือ น้ำผึ้ง เพื่อให้เด็กถ่ายและขับขี้เทาด้วย

ตาราง ๙๕ จำนวนครั้งที่มารดาให้เด็กกินนมใน ๑ วัน
และระยะเวลาที่ให้ลูกดูดนมในมื้อหนึ่ง ๆ

มารดาอายุระหว่างปี	จำนวนมารดาทั้งสิ้น	จำนวนครั้งที่ให้ลูกกินนมใน ๑ วัน			ระยะเวลาที่ลูกดูดนมใน ๑ มื้อ			
		๒ – ๔ ครั้ง	๕ – ๗ ครั้ง	๘ – ๑๐ ครั้ง	ต่ำกว่า ๑๐ นาที	๑๐ – ๑๕ นาที	๑๖ – ๒๐ นาที	๒๐ – ๓๐ นาที
๑๙ – ๒๙	๑๙	๓	๘	๓	๕	๕	๒	๒
๓๐ – ๔๒	๑๖	๓	๑๓	–	๕	๙	๑	๑
รวม	๓๐	๖	๒๑	๓	๑๐	๑๔	๓	๓

จากตาราง ๙๕ จะเห็นว่ามารดาส่วนมากให้ลูกกินนมวันละ ๕ – ๗ ครั้ง ครั้งหนึ่ง ๆ ลูกดูดนาน ประมาณ ๑๐ – ๑๕ นาที

มารดาอายุน้อยให้ลูกดูดนมนาน ๆ มีจำนวนมากกว่ามารดาอายุมาก

ตาราง ๙๕ กฎเกณฑ์ในการให้นมลูกและความคิดเห็นของมารดาต่อกฎเกณฑ์นั้น ๆ

มารดาอายุระหว่าง	จำนวนมารดาทั้งสิ้น	หลักเกณฑ์ในการให้นม		ความคิดเห็นของมารดาที่ให้นมตามหิว		ความคิดเห็นของมารดาที่ให้นมตามเวลา	
		ให้เมื่อเด็กหิว	ให้ตามเวลา	สะดวก	เด็กไม่ถนัด	สะดวก	สงสารเวลากลางคืน
๑๙ – ๒๙	๑๙	๑๓	๑	๘	๕	๑	–
๓๐ – ๔๒	๑๖	๑๕	๑	๑๓	๒	–	๑
รวม	๓๐	๒๘	๒	๒๑	๗	๑	๑

จากตาราง ๓๕ จะเห็นว่ามารดาส่วนมากนิยมให้นมลูกตามเด็กหิว เพราะเด็กไม่ดื้อและสะดวกดี ส่วนพวกที่ให้นมตามเวลาให้เหตุผลว่าสะดวก ๑ คน และสงสารเวลาลูกร้องอีก ๑ คน

หลักเกณฑ์ในการให้นมนี้มารดาเป็นผู้ริเริ่มเองเป็นส่วนมาก มียายของครอบครัวมารดาอายุน้อยเป็นผู้ริเริ่มให้กินตามเด็กหิว ๑ ราย และนายแพทย์แนะนำมารดาอายุมากให้ลูกกินนมตามเด็กหิว ๑ ราย

ในขณะที่มารดายังให้นมลูกอยู่ มารดาก็จะให้อาหารแข็งเพิ่มอาหารที่เพิ่มนี้ช่วยมาเป็น กล้วยกับข้าว ดังแสดงไว้ในตาราง ๔๐ เหตุผลที่ต้องให้อาหารแข็งเพิ่มนี้ก็เพราะต้องการให้เด็กอิ่ม และเห็นว่าอาหารแข็งเป็นอาหารที่อยู่ท้อง เป็นการผ่อนนมมารดาเด็กจะได้ไม่ดูดบ่อย ๆ มีมารดาอายุน้อยอยู่ ๒ ราย และมารดาอายุมากอยู่ ๑ ราย ที่บอกว่าที่ให้อาหารแข็งเพิ่มเพราะนมไม่พอ

มารดาส่วนมากเป็นผู้ริเริ่มให้อาหารแข็งโดยอาศัยเคยเห็นบิดามารดาของตนทำมา มีมารดาอายุน้อย ๕ ราย และมารดาอายุมาก ๗ ราย ที่ให้อาหารแข็งเพราะมารดาของตนแนะนำ

ส่วนอายุที่ไม่ให้อาหารแข็งนั้นได้อธิบายไว้แล้วในตาราง ๔๑

ตาราง ๗๖ ยาที่มารดาใช้บำรุงเพื่อให้ลูกอ้วนท้วนแข็งแรง

รายการยาที่ใช้บำรุง	มารดาอายุระหว่าง ๑๙ – ๒๙ ปี	มารดาอายุระหว่าง ๓๐ – ๔๒ ปี
ยาที่โรงพยาบาลให้มา	๑	–
ยากวาด (ทำให้กินข้าวได้)	–	๒
วิตามินหยด	๕	๗
ยากุมารอ้วนพี	๑	๑
ไม่ได้ให้ยาอะไรเลย	๗	๖
จำนวนมารดาทั้งสิ้น	๑๔	๑๖

จากตาราง ๗๖ จะเห็นว่ามารดาอายุมากใช้ยาบำรุงให้ลูกอ้วนมากกว่ามารดาอายุน้อย และยาที่มารดาทั้งสองกลุ่มอายุใช้ส่วนมากเป็นยาวิตามินผสม และมีมารดาอายุมากบางรายใช้ยากวาดแสงหมึกเพื่อให้ลูกกินข้าวได้

<u>ปัญหาเรื่องการให้อาหาร</u> ในเรื่องนี้มารดาทุกคนบอกว่าไม่มีปัญหา มีมารดาอายุมากและอายุน้อยพวกละ ๑ คนเท่านั้นที่ยอมรับว่ามีปัญหาเกี่ยวกับเด็กกินมากเกินไป ทำให้ท้องเสียและนมไม่พอ

เมื่อผู้เขียนมาพิจารณาดูจากคำตอบเรื่องอาเจียรเอานำนมออกมาและสอึกแล้วจะเห็นว่า มารดาอายุน้อยมีอาเจียรเอานำนมออกมา ๑๐ คน มารดาอายุมากมีลูกอาเจียรเอานำนมออกมา ๑๒ คน ส่วนมากจะอาเจียรเมื่ออายุต่ำกว่า ๓ เดือน และเป็นเกือนละ ๒ – ๓ ครั้ง แต่บางรายอาเจียรทุกครั้งที่ให้กินนม ก็มีเมื่อเห็นลูกแหวะนำนมแม่เห็นเป็นของธรรมดาไม่คิดว่าที่ลูกอาเจียรเอานำนมออกมานั้นเป็นเพราะเด็กกินนมเข้าไปมากเกินไป มารดาก็จะปฏิบัติต่อลูกอย่างปกติ คืออุ้มขึ้นทำความสะอาด และบางครั้งก็วาดยา

ส่วนในเรื่องสอึกก็เหมือนกัน ลูกของมารดาอายุน้อยสอึกถึง ๑๓ ราย และลูกของมารดาอายุมากก็สอึก ๑๓ รายเหมือนกัน ส่วนมากเด็กจะสอึกอาทิตย์ละ ๑ – ๒ ครั้ง มีอยู่ ๒ ราย เป็นลูกของมารดาอายุมาก ๑ ราย มารดาอายุน้อย ๑ ราย ที่สอึกทุกวัน วันละ ๑ ครั้ง มารดาส่วนมากรู้สึกเฉย ๆ เข้าใจว่าลูกสอึกเพราะหิวน้ำ มีมารดาอายุน้อยอยู่ ๑ รายที่กลัวลูกจะได้รับอันตราย วิธีแก้ไขสอึกส่วนมากให้เด็กกินน้ำบางรายก็ให้กินนม ที่นั่งคงถือวิธีของโบราณอยู่ก็มี มารดาอายุน้อย ๒ คน กลั้นใจเอาน้ำลายใต้ลิ้นของคนแต่หน้ามากเด็ก มารดาอายุมากอีก ๑ รายใช้วิธีเอาเศษผ้าอมสุบน้ำแต่หน้ามากเด็ก

ผู้เขียนได้ไต่ถามถึงเหตุผลที่ทำเช่นนั้น ก็ได้รับคำตอบว่าเห็นผู้ใหญ่เคยทำมาแล้วหาย เด็กไม่สอึก

มีลูกของมารดาอายุมาก ๑ ราย และลูกของมารดาอายุน้อย ๑ ราย ที่ลูกหัวนมหลอก แต่ก็เลิกเองเมื่ออายุได้ ๑ ขวบ

<u>สรุป การให้อาหาร</u> มารดาส่วนมากให้ลูกกินนมมารดาโดยเริ่มให้กินในวันที่มีน้ำนมไหล ซึ่งส่วนมากเป็นวันที่ ๓ ก่อนหน้านี้ ส่วนมากใช้น้ำหยอด มารดาส่วนมากให้ลูกกินนมตามความต้องการของลูกเพราะสะดวกดี และเด็กไม่ร้องกวน นอกจากนี้บังเพิ่มอาหารแข็งซึ่งส่วนมากเป็นกล้วยกับข้าว มีมารดาเป็นจำนวนมากที่ให้วิตามินแก่ลูกเพื่อให้ลูกอ้วน ปัญหาในเรื่องการให้อาหารเป็นปัญหาเกี่ยวกับให้ลูกกินมากเกินไป ขนอาเจียรเอานำนมออกมาและมีสอึกด้วย แต่มารดาส่วนมากไม่เข้าใจว่านั่นเป็นปัญหาถือเป็นของธรรมดา

ข. <u>การหย่านม</u>

เรื่องการหย่านมนี้มารดาที่ให้ลูกกินนมมารดาก็ถือเอาว่า การหย่านมคือการเลิกไม่ให้กินนมมารดา มารดาที่ให้ลูกกินนมขวดก็ถือว่าการหย่านม ก็คือ การที่ไม่ให้ลูกกินนมขวด มีมารดาอายุน้อย ๑ คน และมารดาอายุมาก ๒ คน ที่ให้ลูกกินทั้งนมมารดาและนมขวด ก็ถือว่าการหย่านมคือการให้หยุดทั้งนมมารดาและนมขวด แต่โดยเหตุที่มารดาส่วนมากให้ลูกกินนมมารดา ดังนั้นในการอธิบายต่อไปนี้ก็จะเพ่งเล็งไปในแง่การหย่านม คือการเลิกให้กินนมมารดามากกว่าอย่างอื่น ซึ่งจะแสดงให้เห็นดังตารางต่อไปนี้:-

ตาราง ๗๗ เหตุผลที่ถือว่าการหย่านมเป็นสิ่งจำเป็น

เหตุผล	มารดาอายุระหว่าง ๑๙ – ๒๙ ปี	มารดาอายุระหว่าง ๓๐ – ๔๒ ปี
มารดาจำเป็นต้องไปหาเลี้ยงชีพ	–	๑
มารดาจะได้ไปไหนมาไหนได้สบายไม่ต้องเป็นห่วง	–	๔
มารดาจะได้สบายลูกไม่กวน	๑	–
นมมารดาแห้ง	๑	–
เขาว่าน้ำนมมารดาเมื่อลูกอายุเกินกว่า ๑ ขวบ ไม่ดี	–	๑
เด็กโตแล้วน้ำนมใสและมารดาตั้งท้องนมเป็นสีเหลืองกลัวเด็กท้องเสีย	๓	๕
ให้กินไปเด็กก็ไม่สมบูรณ์	๑	–
ได้ยินผู้ใหญ่ว่าถ้าให้กินนมอยู่นานโตขึ้นเด็กจะโง่	๑	๑
ถ้าให้กินนมมารดาเรื่อยไปเด็กไม่ยอมกินข้าวทำให้เด็กผอม	๑	–
เด็กมีฟันขึ้นแล้วมารดารู้สึกรำคาญ	๒	๑
โตขึ้นเด็กกินจุมารดากำลังไม่พอ	–	๑
โตพอกินอย่างอื่นได้แล้ว	๒	๑
เด็กเลิกเอง (เมื่ออายุ ๑ ขวบ)	–	๑
ให้กินมากไปก็หมดเปลือง (เด็กกินนมขวด)	๒	–
จำนวนมารดาทั้งสิ้น	๑๙	๑๖

จากตาราง ๗๗ จะเห็นว่า มารดาส่วนมากให้ลูกอดนมเพราะมีน้องแล้ว น้ำนมใสกลายเป็นสีเหลือง กลัวลูกจะท้องเสีย ส่วนเหตุผลที่รองลงมาของมารดาอายุมากก็คือคนจะได้สะดวกไปไหนได้โดยไม่ต้องห่วง ส่วนมารดาอายุน้อยว่าลาคลอดเพราะเด็กฟันขึ้นและกลัวกำลังไม่ขอเพราะเด็กยิ่งโตยิ่งกินมาก ส่วนเหตุผลที่แปลกก็คือมีมารดา ๒ คนบอกว่าได้ยินผู้ใหญ่กล่าวว่า ถ้าให้เด็กกินนมอยู่นานโตขึ้นเด็กจะโง่ ซึ่งบังเอิญไปตรงกับที่ เธซเฟอร์ และ ฮาร์ดี ได้ทำการค้นคว้าเมื่อ ค.ศ. ๑๙๒๙ ดังรายละเอียดแจ้งอยู่ในเอกสารที่เกี่ยวกับการค้นคว้าแล้ว

ตาราง ๗๙ ลักษณะของการหย่านมและอายุที่เริ่มให้เด็กหย่านม

มารดาอายุระหว่าง	จำนวนมารดาทั้งสิ้น	ลักษณะการหย่านม			อายุที่เริ่มให้เด็กหย่านม					
		ง่าย	ยาก	เด็กโตง่าย คนเล็กยาก	๗–๙ เดือน	๑๐–๑๒ เดือน	๑๓–๑๕ เดือน	๑๖–๑๘ เดือน	๒ ขวบ	๒ ½ ขวบ
๑๙ – ๒๙	๑๔	๑๓	–	๑	๑	๓	๑	๖	๒	๑
๓๐ – ๔๒	๑๖	๑๒	๓	๑	๒	๔	๑	๕	๓	๑
รวม	๓๐	๒๕	๓	๒	๓	๗	๒	๑๑	๕	๒

จากตาราง ๗๙ จะเห็นว่า ส่วนมากลูกหย่านมง่าย และอายุที่มารดาส่วนมากนิยมให้เริ่มหย่านม คือระหว่าง ๑๖ – ๑๘ เดือน (๑ ½ ขวบ) ที่มากรองลงมาก็ระหว่าง ๑๐ – ๑๒ เดือน และถัดไปก็คือ ๒ ขวบ

ที่น่าสังเกตคือ มีมารดาอยู่กลุ่มอายุละ ๑ คนที่ให้ลูกกินนมจนถึง ๒ ½ ขวบ

ตาราง ๗๙ วิธีหย่านม

วิธีที่มารดาทำ	มารดาอายุระหว่าง ๑๙ – ๒๙ ปี	มารดาอายุระหว่าง ๓๐ – ๔๒ ปี
ใช้ยาประเภทต่าง ๆ ทา	๕	๔
เอายาดำทาและเอาขนมล่อตอนเช้ามือ	๑	๑
ไม่ให้ลูกกินนมเฉย ๆ เวลาหิวก็เอาขนมปัง ผลไม้ หรือโอวัลตินให้กิน	๖	๒
ให้กินนมชง (นมฉวย) อยู่ ๑ เดือนเด็กก็เลิก	๑	–
ให้นมระยะห่างขึ้น ๆ เด็กก็เลิกกินเอง	–	๒
แยกลูกไปอยู่บ้านญาติ	๑	๑
เด็กเลิกเองให้นมแล้วอาเจียร	–	๑
จำนวนมารดาทั้งสิ้น	๑๔	๑๖

จากตาราง ๗๙ จะเห็นว่า มารดาส่วนมากใช้วิธีเอายาต่าง ๆ ทายาเหล่านี้มียาขม ๆ หรือสิ่งที่มีสีมองดูแล้วทำให้เด็กเกลียดไม่เข้าใกล้มาหา มีมารดาอายุมาก ๒ คนซึ่งใช้วิธีให้นมระยะห่างขึ้น ๆ จนเด็กเลิกกินเอง และมารดากลุ่มอายุน้อย ๑ คนใช้วิธีแยกเด็กไปอยู่บ้านญาติ

ที่น่าสังเกตคือมีลูกของมารดาอายุมากอยู่ ๑ คน ที่กินนมแล้วอาเจียรจนต้องเลิก และมารดาอายุน้อยส่วนมากใช้วิธีให้ลูกอดนมเฉย ๆ โดยไม่ใช้อะไรทา แต่ในขณะเดียวกันก็เอาขนม ผลไม้ โอวัลตินให้ลูกกินเวลาหิว

ตาราง ๘๐ การแสดงตอบของเด็กเมื่อมารดาให้หย่านม

การแสดงตอบของเด็ก	มารดาอายุระหว่าง ๑๙ – ๒๙ ปี	มารดาอายุระหว่าง ๓๐ – ๔๒ ปี
เด็กเกลียดพอเห็นนมไม่ยอมดูด (มารดาเอายาทานม)	๓	๒
เด็กขมไม่ยอมกินนมร้องไห้	๓	๒
ตอนแรกดื้อจะกินร้องไห้อยู่ ๒ – ๓ คืน พอเห็นไม่ให้จริง ๆ ก็เลิก	๓	๔
ตอนแรกไม่ยอมกินนมกระป๋อง พอบอกว่านมมารดาเหม็น		
เด็กอ๊ยอม	๑	–
เด็กยอมกินขนม ผลไม้ ที่ให้โดยดีไม่ร้อง	๔	๓
ถ้าเด็กไม่เห็นนมก็ไม่ร้อง	–	๑
จำนวนมารดาทั้งสิ้น	๑๔	๑๖

จากตาราง ๘๐ จะเห็นว่าลูกของมารดาอายุมาก ส่วนมากดื้อจะกินร้องไห้อยู่ ๒ – ๓ คืน พอเห็นไม่ให้กินจริง ๆ ก็เลิก ส่วนลูกของมารดาอายุน้อยเกิดปฏิกริยาหลาย ๆ อย่างเกือบเท่า ๆ กัน ที่ยอมกินโดยดีมี ๔ ราย นอกนั้นก็มีเกลียดไม่ยอมกิน ขมไม่ยอมกิน มีอยู่รายหนึ่งที่หย่านมเมื่อลูกอายุได้ ๒ $\frac{๑}{๒}$ ปี เด็กจะดื้นนมพอรู้สึกขมจะบ้วนทิ้ง แล้วไปเอาน้ำมาล้างยาที่ทาออกจนหายขมแล้วกินอีกจนในที่สุดมารดาต้องใช้วิธีแยกไปไว้บ้านญาติจึงหย่านมได้

เมื่อผู้เขียนพิจารณาจากผลของตาราง ๘๐ และ ๘๑ แล้ว จะเห็นว่าวิธีหย่านมของมารดาอายุน้อยส่วนมากเป็นไปอย่างนุ่มนวลกว่าวิธีหย่านมของมารดาอายุมากเล็กน้อย

ตาราง ๘๑ การแก้ไขของมารดาเพื่อลูกมีปฏิกริยา
ดังแสดงไว้ในตาราง ๘๐

การแก้ไขของมารดา	มารดาอายุระหว่าง ๑๙ – ๒๙ ปี	มารดาอายุระหว่าง ๓๐ – ๔๒ ปี
ให้กินอีก	๓	–
ใส่เปลกล่อม	–	๑
ให้กินขนมและผลไม้	๒	๕
หามากขึ้นถ้าไม่ได้ผลก็เปลี่ยนชนิดของที่หา	๑	๑
ให้กินนมข้นแทน	–	๑
ใช้ขนมและของเล่นล่อ	–	๒
อุ้มจนเด็กร้องไห้หลับไปเอง	–	๑
ไม่ได้แก้ไข	๘	๕
จำนวนมารดาทั้งสิ้น	๑๔	๑๖

จากตาราง ๘๑ จะเห็นว่า

๑. มารดาอายุน้อยส่วนมากไม่ได้แก้ไขปฏิกริยา เพราะลูกของมารดาอายุน้อยไม่ได้มีปฏิกริยาอะไรรุนแรงพอที่จะแก้ไข เท่ากับลูกของมารดาอายุมาก

๒. มารดาอายุมากใช้วิธีแก้ไขโดยให้เด็กกินขนมและผลไม้มากที่สุด

๓. ส่วนมารดาอายุน้อยแก้ไขโดยให้ลูกกินอีก เพราะส่งสารแล้วพยายามหาวิธีหย่านมโดยวิธีใหม่ต่อไป

เมื่อพิจารณาจากคำตอบของมารดาจะเห็นว่า มารดาอายุน้อยส่วนมากสามารถทำให้ลูกหยุดกินนมได้มากที่สุดภายในวันแรก และ ๓ วันล่วงแล้ว แต่มารดาอายุมากส่วนมากลูกหย่านมได้เมื่อเอายาทาได้ ๓ วันและรองลงมาก็หย่าได้ในวันแรกจะเห็นว่าวิธีหย่านมของมารดาทั้งสองกลุ่มอายุได้ผลเร็วพอ ๆ กัน

ที่หย่าได้ช้าก็มีมารดาอายุมาก ๓ คน ต้องหย่านมอยู่ ๑ สัปดาห์ ๑ คน ต้องใช้เวลาหย่านมอยู่ ๑๐ วัน และ ๒ คน ต้องใช้เวลา ๑ เดือน ลูกจึงเลิกกิน ส่วนมารดาอายุน้อย ๒ คนต้องใช้เวลา ๑ เดือน ลูกจึงเลิกกิน ส่วนมารดาอายุน้อย ๒ คน ต้องใช้เวลา ๕ วัน ๑ คน ต้องใช้เวลา ๑๕ วัน และ ๒ คน ต้องใช้เวลา ๑ เดือน

เมื่อพิจารณาดูก็จะเห็นว่าวิธีหย่านมของมารดาทั้งสองพวกให้ผลไม่แตกต่างกันนัก ทั้ง ๆ มารดาอายุมากส่วนมากใช้ยามาทานมให้ขมและน่าเกลียด ส่วนมารดาอายุน้อยใช้วิธีให้เด็กเลิกกินไปเฉย ๆ แต่เอาขนมและผลไม้ให้กินแทน ที่ต่างกันก็มีปฏิกริยาที่เด็กแสดงตอบ ลูกของมารดาอายุมากจะร้องไห้และดื้อจะกินมากกว่าลูกของมารดาอายุน้อยซึ่งยอมกินอาหารใหม่โดยดีมากที่สุด

อาหารที่ใช้แทนนมในระหว่างหย่านมนี้ก็เป็นอาหารแข็งที่ได้กล่าวไว้แล้วในตาราง ๔๑ และเพิ่มขนมปังกรอบ นมข้น โอวัลติน และผลไม้ ขนมต่าง ๆ ขึ้นเท่านั้น จุดประสงค์ของการให้อาหารเหล่านี้ก็เพื่อเด็กจะได้อิ่ม จะได้แข็งแรง ลืมนมไม่ร้องให้ ส่วนผู้ดิคริเริ่มให้อาหารส่วนมากเป็นตัวมารดาเอง รองลงมาก็เป็นยาย และบิดาตามลำดับ

เด็กส่วนมากยอมกินอาหารใหม่โดยดี และฟันขึ้นระหว่าง ๖ – ๙ เดือน เมื่อฟันขึ้นเด็กจะกัดนม มารดาวิธีแก้ไขก็คือถอดนมออก รองลงมาก็บีบจมูก มีมารดาอายุมากอยู่ ๒ คนที่ใช้วิธีตบปาก

ค. <u>หลังหย่านม</u>

หลังจากเด็กหย่านมแล้ว มารดาส่วนมากให้ลูกกินอาหาร ๓ เวลาและจำพวกอาหารที่มารดาอายุน้อยส่วนมากจะให้ลูกกินใน ๑ มื้อ คือข้าวประมาณ ๔ – ๕ ช้อนโต๊ะ กับน้ำแกงจืด ส่วนมารดาอายุมากจะให้ลูกกินประมาณเมื่อยะ ๓ – ๔ ช้อนโต๊ะ ถ้ามีกล้วยด้วยก็จะลดข้าวลงไป เมื่อเด็กโตก็จะเพิ่มอาหารขึ้นตามส่วน มารดามักจะป้อนจนเด็กอิ่มไม่ยอมกินจึงเลิก มารดาส่วนมากจึงเข้าใจว่าตนให้อาหารลูกอย่างพอเพียงแล้ว

มารดาส่วนมากเมื่อเห็นลูกสบายไม่ร้องกวนก็เข้าใจว่าลูกกินอาหารได้อย่างพอเพียง มีน้อยคนที่จะสังเกตจากความแข็งแรงสมบูรณ์ผิวพรรณสดใสของลูก

ตาราง ๔๒ วิธีปฏิบัติของมารดาเมื่อเห็นลูกกินอาหารน้อยไป

วิธีปฏิบัติของมารดา	มารดาอายุระหว่าง ๑๙ – ๒๙ ปี	มารดาอายุระหว่าง ๓๐ – ๔๒ ปี
ให้กินยาไทย หรือกวาดยา หรือวิตามิน	๓	๒
เอาของเล่นล่อแล้วหยวยอามป้อนจะได้กินมาก ๆ	๑	๑
ถ้าเด็กกินน้อยไปก็เปลี่ยนอาหาร	๑	๒
ให้พักอึดพักแล้วป้อนใหม่	–	๑
เดินป้อนเด็กจะได้กินมาก ๆ	๑	–
เอาของอื่น เช่น ขนม หรือผลไม้ให้กิน	๔	๔
ให้กินบ่อย ๆ	๒	๑
พาไปหาหมอสงสัยไม่สบาย	–	๑
ไม่ได้ทำอย่างใด	๒	๒
รวมมารดาทั้งสิ้น	๑๔	๑๖

จากตาราง ๔๒ จะเห็นว่า มารดาส่วนมากใช้วิธีให้ลูกกินขนมและผลไม้อื่นแทน ที่รองลงมา มารดาอายุน้อยใช้ยาไทยเช่นยาในชุดแม่เลื่อน ยากวาด ยากุมารอ้วนพี หรือวิตามิน ให้เด็กกิน ส่วนมารดาอายุมากใช้วิธีเอาของเล่นล่อ แล้วป้อนไปเด็กจะได้กินมาก ๆ

ตาราง ๔๓ วิธีปฏิบัติของมารดาถ้าลูกกินอาหารมากไป

วิธีปฏิบัติของมารดา	มารดาอายุระหว่าง ๑๙ – ๒๙ ปี	มารดาอายุระหว่าง ๓๐ – ๔๒ ปี
เห็นกินมากแล้วก็ให้อิ่ม (ร้องก็ช่าง)	๙	๑๑
ดีใจเห็นว่าเด็กสบายดีก็ให้กินต่อไป	๒	๒
กะไว้พอดีเด็กไม่กินมาก	–	๒
เด็กไม่กินมากถ้ากินมากก็ดี	๑	–
กินมากเด็กท้องเสีย ให้กินยาถ่าย	–	๑
ถ้าเด็กกินมากให้หยุดกิน แล้วถ่ายขับพยาธิ	๒	–
จำนวนมารดาทั้งสิ้น	๑๔	๑๖

จากตาราง ๔๓ จะเห็นว่ามารดาส่วนมากมีวิธีปฏิบัติไม่นุ่มนวลนัก คือถ้าเห็นกินมากไปก็เอาอาหารออกไปเลย เด็กจะร้องก็ช่าง

รองลงมาเห็นว่าลูกกินมากให้กินต่อไปดีใจที่ลูกกินได้มาก มีมารดาอายุน้อยอยู่เพียง ๒ คนที่เฉลี่ยใจว่าที่ลูกกินมากเกินไปนี้อาจเป็นเพราะเด็กจะมีพยาธิ จึงให้เด็กกินยาถ่ายพยาธิ มีมารดาอายุน้อยอยู่ ๑ คน ที่เข็มงวดขนาดดีถ้าเห็นเด็กกินมากเกินไป

ผู้เขียนมีความเห็นว่าวิธีปฏิบัติของมารดาส่วนมากยังไม่ถูกต้องนัก เมื่อเห็นลูกกินมากผิดปกติควรจะสงสัยว่ามีอะไรผิดปกติเกิดขึ้น ควรไปให้หมอตรวจร่างกายดูว่ามีอะไรบกพร่องจะได้แก้ไขได้ทันท่วงที

มารดาส่วนมากเห็นว่าเด็กควรกินอาหารวันละสามมื้อ และอาหารที่เด็กเล็ก ๆ ไม่ควรกินคือของแข็ง เด็กยังเล็กอยู่เคี้ยวไม่ได้ ของรสจัดจะทำให้ท้องเสียเพราะธาตุเด็กอ่อน ของคาว เช่น ปลาจะทำให้เด็กเป็นตาลชโมย มีมารดาอายุน้อยอยู่ ๑ คน ที่เห็นว่าไม่ควรให้เด็กกินทอฟฟี่ กลัวฟันจะเสีย

เด็กส่วนมากไม่กินอาหารพร้อมผู้ใหญ่ แต่มารดาให้กินก่อน ผู้ปรุงอาหารเด็กส่วนมากเป็นมารดา มีพี่บิดาและญาติช่วยเป็นส่วนน้อย

มารดาอายุมากส่วนมากยอมให้ลูกกินอาหารพร้อมครอบครัวเมื่ออายุได้ ๖ – ๗ ขวบ รองลงมาให้กินเมื่ออายุได้ ๒ – ๓ ขวบ อีกพวกหนึ่ง ส่วนลูกของมารดาอายุน้อยได้กินอาหารพร้อมครอบครัวเมื่ออายุระหว่าง ๒ – ๓ ขวบ เป็นส่วนมาก ซึ่งรองลงมาริเริ่มให้กินเมื่ออายุได้ ๕ ขวบ และ ๑๐ ขวบ

ตาราง ๙๔ วิธีสอนการรับประทานอาหาร
เมื่อเด็กรับประทานพร้อมผู้ใหญ่

วิธีสอน	มารดาอายุระหว่าง ๑๙ – ๒๙ ปี	มารดาอายุระหว่าง ๓๐ – ๔๒ ปี
อบรมด้วยวาจาให้รับประทานให้เรียบร้อยไม่ซุ่มซ่าม		
สกปรก	๑๐	๕
สอนด้วยวาจาเกี่ยวกับมารยาทในการนั่ง การรับประทาน		
วิธีส่งอาหารให้ ฯลฯ พร้อมทั้งทำให้ดู	๓	๖
สอนให้รับประทานให้เรียบร้อย และอย่ากินกับมาก		
จะมีพยาธิ	๑	๔
สอนให้รับประทานข้าวมาก ๆ กับน้อย ๆ มิฉะนั้น		
จะเป็นช้าง	–	๑
จำนวนมารดาทั้งสิ้น	๑๔	๑๖

จากตาราง ๙๔ จะเห็นว่า มารดาอายุน้อยส่วนมากเพ่งเล็งในแง่ความเรียบร้อย ความสะอาด แต่มารดาอายุมากเพ่งเล็งในแง่ของปฏิบัติให้ถูกวิธี มารดาอายุน้อยสอนด้วยปาก เฉย ๆ แต่มารดาอายุมากทั้งแสดงตัวอย่างให้ดูและสอนด้วยปาก

อาหารที่เด็กชอบ ลูกของมารดาอายุน้อยส่วนมากชอบหมูและไข่ แต่ลูกของมารดาอายุมากส่วนมากชอบแกงจืด อาหารที่เด็กชอบทุกอย่างเมื่อพิจารณาดูแล้วเป็นอาหารจำพวกรสจืด หมู ไข่ ปลา เนื้อ ทั้งนั้น

ลูกของมารดาอายุน้อยส่วนมากได้กินอาหารที่ตนชอบทุกวัน รองลงมาก็ได้กินสัปดาห์ละ ๔ ครั้ง ส่วนลูกของมารดาอายุมากได้กินอาหารที่ตนชอบ ตั้งแต่สัปดาห์ละ ๓ ครั้ง จนถึงได้กินทุกวัน

การทำความสะอาดฟัน ลูกของมารดาอายุมากส่วนมากเริ่มทำความสะอาดฟันตั้งแต่อายุ ๑ ½ – ๓ ขวบ แต่ลูกของมารดาอายุน้อยเริ่มทำความสะอาดฟันเมื่ออายุได้ ๒ – ๓ ขวด วิธีทำความสะอาดส่วนมากตอนแรกมารดาจะเอาผ้าถูให้ จนเด็กโตประมาณ ๓ ขวบขึ้นไป เด็กก็แปรงเองได้ เด็กส่วนมากชอบแปรงฟัน

ลูกของมารดาอายุน้อยส่วนมากท้องปกติ แต่ลูกของมารดาอายุมากส่วนมากท้องผูกและท้องเดิน ซึ่งมารดาเห็นว่าเกี่ยวกับอาหาร ถ้าลูกท้องผูกก็ให้กินยาระบาย ถ้าท้องเดินก็ให้กินยาขาดุ

สรุป หลังหย่านมแล้วเด็กจะได้อาหารอย่างพอเพียง อาหารที่ให้ก็คืออาหารแข็งมี ข้าว กล้วย และมีจนม เช่น ขนมปังกรอบและผลไม้อื่นเพิ่มด้วย เด็กส่วนมากกินอาหารก่อนผู้ใหญ่ เด็กจะกินพร้อมผู้ใหญ่เมื่ออายุได้ ๒ – ๓ ขวบ หรือไม่ก็รอไปจนถึง ๖ – ๗ ขวบเลย อาหารที่เด็กชอบได้แก่ ไข่ หมู และแกงจืด เด็กส่วนมากได้กินอาหารที่ตนชอบทุกวัน เริ่มทำความสะอาดฟันเมื่ออายุได้ ๑ ½ – ๓ ขวบ โดยตอนแรกมารดาเอาผ้าถูให้ ต่อมาเด็กก็แปรงเองได้ เด็กชอบแปรงฟัน

ง. การขับถ่าย

เป็นธรรมดาที่เด็กยังเล็กอยู่ก็ยังถ่ายไม่เป็นที่เป็นทาง มารดาจึงต้องคุมเก็บอุจจาระ หรือซักผ้าอ้อม มารดาส่วนมากทำไปโดยรู้สึกว่าเป็นของธรรมดา มีมารดาที่รู้สึกว่าลำบากอยู่ ๔ คน เป็นมารดาอายุน้อย ๒ คน ที่เหลือก็เป็นมารดาอายุมาก โดยมากรู้สึกลำบากตอนเก็บอุจจาระ เพราะตนไม่ใคร่มีเวลาทำงานบ้านเองทั้งหมด

ตาราง ๔๕ วิธีที่มารดาจัดการกับอุจจาระเด็ก

วิธีจัดการกับอุจจาระ	มารดาอายุระหว่าง ๑๙ – ๒๙ ปี	มารดาอายุระหว่าง ๓๐ – ๔๒ ปี
เอาผ้าอ้อมที่เปื้อนไปซัก พอเด็กอายุได้ ๗ – ๘ เดือน ให้นั่งร่อง หรือกระโถน	๑๓	๑๒
เอาอุจจาระไปทิ้งที่ส้วมแล้วทำความสะอาดให้	๑	๔
จำนวนมารดาทั้งสิ้น	๑๔	๑๖

จากตาราง ๔๕ จะเห็นว่ามารดาส่วนมากมีวิธีการกับอุจจาระเหมือน ๆ กัน คือพอเด็ก ๆ เด็กยังนั่งไม่ได้ก็ต้องเอาผ้าอ้อมที่เปื้อนไปซัก พอโตขึ้นก็ให้เด็กนั่งกระโถน

ผ้าอ้อมที่ใช้ส่วนมากเป็นผ้าขาวรองลงมาก็ใช้ผ้านุ่งเก่า ๆ เป็นผ้าอ้อม การเปลี่ยนผ้าอ้อมเนื่องจากปัสสาวะนั้น เมื่อเด็กยังเล็กอยู่อายุต่ำกว่า ๔ เดือน มารดาต้องเปลี่ยนให้วันละประมาณ ๑๐ – ๑๕ ครั้ง เมื่อเด็กโตขึ้น เปลี่ยนวันละเพียง ๒ – ๔ ผืนเท่านั้น จนเด็กอายุได้ ๑ – ๑ ½ ขวบ ส่วนมากก็เลิกใช้ผ้าอ้อมได้ มีมารดาอายุน้อยอยู่ ๒ คนที่เลิกใช้ผ้าอ้อมตั้งแต่ลูกอายุได้ ๔ เดือน ซึ่งนับว่าเลิกใช้เร็วที่สุด และมีมารดาอายุน้อย ๒ คน มารดาอายุมาก ๒ คนที่เลิกใช้ผ้าอ้อมเมื่อลูกอายุได้ ๒ ขวบ ซึ่งนับว่าช้าที่สุด

มารดาส่วนมากเริ่มฝึกทางเกงให้ลูกตั้งแต่อายุได้ ๑ ขวบ และต้องเปลี่ยนให้ลูกประมาณวันละ ๓ – ๔ ครั้ง เพราะตอนนี้เด็กยังปัสสาวะไม่ใคร่เป็นที่ เมื่อลูกโตขึ้นมารดาต้องการให้ลูกไปถ่ายในส้วม

จ. การอาบน้ำ

เมื่อลูกยังเล็กอยู่มารดาจะเอาลูกอาบในอ่างใช้น้ำอุ่น เมื่อเด็กโตจนนั่งหรือยืนได้แล้วก็จับนั่งหรือให้ยืนใกล้ ๆ โอ่งน้ำ ซึ่งอาจจะอยู่ในห้องน้ำหรือบนนอกชาน แล้วมารดาก็อาบน้ำให้

มารดาส่วนมากอาบน้ำให้ลูกวันละ ๓ ครั้ง คือเวลาเช้า กลางวัน และเย็น และรองลงมาก็อาบให้วันละ ๒ ครั้ง คือ เวลากลางวัน เย็น เมื่อเด็กโตขึ้นขนาด ๓ – ๔ ขวบ เห็นบิดามารดาอาบน้ำก็ร้องไห้ขออาบด้วย บิดามารดาก็ยอมให้อาบด้วย เด็กส่วนมากชอบอาบน้ำ และบิดาจะช่วยมารดาอาบน้ำให้เด็กมาก

มารดาส่วนมากเข้าใจว่าการอาบน้ำเกี่ยวข้องกับสุขภาพเด็ก ดังตารางต่อไปนี้.–

ตาราง ๘๖ ความคิดเห็นของมารดาว่าเรื่องการอาบน้ำเกี่ยวข้องกับสุขภาพของเด็ก

ความคิดเห็นของมารดา	มารดาอายุระหว่าง ๑๙ – ๒๙ ปี	มารดาอายุระหว่าง ๓๐ – ๔๒ ปี
เห็นว่าการอาบน้ำเกี่ยวข้องกับสุขภาพเด็ก ยิ่งอาบเด็กยิ่งแข็งแรงโตเร็ว	๖	๘
การอาบน้ำทำให้เด็กสะอาดสดชื่น และสมบูรณ์	๗	๖
ถ้าอาบน้ำนานเกินไปจะไม่ดี เด็กจะเป็นหวัด	๑	–
การอาบน้ำไม่เกี่ยวข้องกับสุขภาพของเด็กเลย	–	๒
จำนวนมารดาทั้งสิ้น	๑๔	๑๖

จากตาราง ๘๖ จะเห็นว่า มารดาส่วนมากมีความเห็นว่าการอาบน้ำเกี่ยวข้องกับสุขภาพของเด็ก ทำให้สะอาดสดชื่น แข็งแรงโตเร็ว แต่ถ้าอาบนานเกินไปจะทำให้เป็นหวัด มีมารดาอายุมากอยู่ ๒ คน ที่มีความเห็นว่า การอาบน้ำไม่เกี่ยวข้องกับสุขภาพของเด็ก

เมื่อเด็กเป็นหวัดมารดาส่วนมากรู้สึกเฉย ๆ แต่จะไม่ให้เด็กอาบน้ำใช้ผ้าเช็ดตัวแทน เอายาแก้หวัดให้กินพร้อมทั้งเอายาแก้หวัดชุบสำลีอุดจมูกไว้

เมื่อเด็กน้ำมูกไหลมารดาเห็นเป็นของธรรมดาไม่น่ารังเกียจ แต่ชอบที่จะหัดให้เด็กเช็ดเอง เพราะเด็กจะได้สะอาดอยู่เสมอและรู้จักช่วยตัวเองด้วย

ตาราง ๘๗ ส่วนของร่างกายที่ควรรักษาความสะอาดมากที่สุด

มารดาอายุระหว่าง	จำนวนมารดาทั้งสิ้น	หน้า	หน้าตัว	ตัวพันสีรษะ	ทั้งตัว	หน้าคอ	ตัวสีรษะหนา	ผม	มือ	ก้น	เท้า
๑๔ – ๒๙	๑๔	๒	๑	๑	๕	๑	–	๑	–	๒	๑
๓๐ – ๔๒	๑๖	๔	–	–	๔	–	๑	๑	๒	๒	๒
รวม	๓๐	๖	๑	๑	๙	๑	๑	๒	๒	๔	๓

จากตาราง ๘๗ จะเห็นว่า

๑. มารดาอายุน้อยเห็นว่าควรรักษาความสะอาดมากที่สุดทั้งตัว เพราะมีความเห็นว่าถ้าส่วนหนึ่งส่วนใดสกปรกจะทำให้ส่วนที่เหลือสกปรกไปด้วย รองลงมาเห็นว่าควรรักษาความสะอาดก้นกับหน้า เพราะก้นสกปรกบ่อย เพราะเด็กวิ่งเล่นอยู่กับพื้นเสมอ ๆ และหน้าก็เป็นส่วนที่เห็นชัดที่สุด

๒. มารดาอายุมากส่วนมากเห็นว่าควรทำความสะอาดทั้งตัว กับหน้ามากที่สุด เหตุผลก็เช่นเดียวกับที่กล่าวไว้ข้างต้น และรองลงมาก็เห็นควรทำความสะอาดมือ เพราะต้องใช้จับอาหารเข้าปาก กลัวจะมีเชื้อโรค รองลงมาก็เป็นก้น และเท้า เพราะเปื้อนบ่อยกว่าเพื่อน

นอกจากนี้มารดาอายุมากยังให้ความเห็นต่อไปว่า ควรทำความสะอาดอวัยวะที่กล่าวมาในตาราง ๘๗ นั้น ประมาณวันละ ๒ – ๔ ครั้ง

การทำความสะอาดศีรษะ หรือสระผมนั้น มารดาอายุน้อยส่วนมากสระผมให้ลูกสัปดาห์ละ ๒ ครั้ง รองลงมาก็สระให้สัปดาห์ละ ๔ – ๕ ครั้ง แต่มารดาอายุมากส่วนมากจะสระผมให้ลูกทุกวันเมื่อลูกยังเล็กอยู่ และเมื่อลูกโตขึ้นจะสระสัปดาห์ละ ๑ – ๒ ครั้ง

มารดาส่วนมากนิยมให้ลูกตัดผมสั้น เพราะจะได้ทำความสะอาดง่าย มีมารดาอายุมาก ๑ คน ให้ลูกไว้ผมยาวเพราะจะถักเปีย และมารดาอายุน้อย ๑ คน ให้ลูกไว้ผมจุกเพราะลูกชี้โรค จึงเอากระดาษมาวาดภาพเด็กตัดผมแบบต่าง ๆ ให้ลูกดู ลูกชี้รูปผมจุก ก็เลยไว้ผมจุก มารดาส่วนมากตัดผมให้ลูกเดือนละ ๑ ครั้ง มารดาอายุน้อยส่วนมากตัดเล็บให้ลูกสัปดาห์ละ ๑ ครั้ง แต่มารดาอายุมากตัดเล็บให้ ๒ สัปดาห์ต่อ ๑ ครั้ง

<u>สรุป</u> การอาบน้ำให้เด็กนี้ มารดาส่วนมากเห็นว่าทำให้เด็กแข็งแรงสมบูรณ์โตเร็ว บิดามารดาส่วนมากอาบน้ำให้ลูกวันละสามเวลา คือ เช้า กลางวัน เย็น เล็ก ๆ ก็ให้อาบในอ่างน้ำอุ่น โตขึ้นก็ให้อาบน้ำเย็นช้าง ๆ โอ่งน้ำ อวัยวะที่เห็นว่าควรรักษาความสะอาดมากที่สุด คือ ทั้งตัวเพราะส่วนหนึ่งเปื้อนจะทำให้ส่วนอื่นสกปรกไปด้วย รองลงมาก็คือหน้าเพราะเป็นที่เห็นได้ง่าย ต่อไปก็เป็นมือเพราะต้องใช้จับอาหารกลัวจะมีเชื้อโรค ก้น และ เท้า เพราะสกปรกบ่อย ๆ

มารดาส่วนมากนิยมให้ลูกตัดผมสั้น และสระผมให้สัปดาห์ละ ๑ – ๒ ครั้ง ตัดเล็บให้สัปดาห์ละ ๑ ครั้ง

๒. <u>การอบรมเด็ก</u>

ในเรื่องการฝึกหัดอบรมเด็กนี้ ผู้เขียนจะได้พูดถึงเรื่องการฝึกหัดการขับถ่าย การฝึกหัดอบรมในเรื่องความสะอาดและความเป็นระเบียบ การอบรมในเรื่องการก้าวร้าวรุกราน การอบรมในเรื่องความประพฤติทางเพศ การฝึกหัดอบรมในเรื่องการรู้จักพึ่งตนเอง และผลของการอบรมดังต่อไปนี้.–

ก. <u>การฝึกหัดขับถ่าย</u> มารดาทุกคนต่างมีความเห็นว่า การฝึกหัดขับถ่ายเป็นของจำเป็นส่วนเหตุผลนั้น จะได้แสดงไว้ในตารางต่อไปนี้.–

ตาราง ๔๔ ประโยชน์ของการฝึกหัดการขับถ่าย

ประโยชน์ของการหัดขับถ่าย	มารดาอายุระหว่าง ๑๙ – ๒๙ ปี	มารดาอายุระหว่าง ๓๐ – ๔๒ ปี
เด็กจะได้รู้จักช่วยตัวเอง	๒	๑
เด็กจะได้มีระเบียบรู้จักถ่ายเป็นที่เป็นทางสะอาด		
มารดาจะได้สะดวกสบาย	๑๒	๑๓
เด็กจะได้รู้ว่าอะไรควรไม่ควร	–	๑
เกี่ยวกับสุขภาพถ้าไม่ถ่ายเด็กจะไม่สบาย	–	๑
จำนวนมารดาทั้งสิ้น	๑๔	๑๖

จากตาราง ๔๔ จะเห็นว่า มารดาส่วนมาก มีความเห็นว่าการฝึกหัดขับถ่ายมีความจำเป็น เพราะเด็กจะได้รู้จักถ่ายเป็นที่เป็นทางสะอาด และมารดาจะได้สบาย ความเห็นรองลงมาก็คือ มารดาอายุน้อยเห็นว่าการฝึกให้เด็กขับถ่ายจะทำให้เด็กรู้จักช่วยตัวเองในเรื่องการขับถ่าย

ในเรื่องการฝึกหัดขับถ่ายนี้มารดาทุกคนมีความเห็นพ้องกันว่า มีผลต่อบุคลิกภาพของเด็ก ส่วนมากมีความเห็นว่า จะทำให้เด็กเป็นคนที่มีบุคลิกภาพ ที่มีนิสัยรักความเป็นระเบียบสะอาด รู้จักช่วยตัวเอง และมีนิสัยดีเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสอนของผู้ใหญ่

ตาราง ๘๘ อายุที่เริ่มฝึกการขับถ่าย

มารดาอายุระหว่าง	จำนวนมารดาทั้งสิ้น	๔ – ๖ เดือน	๗ – ๙ เดือน	๑๐ – ๑๒ เดือน	๑๓ – ๑๕ เดือน	๑๘ – ๒๔ เดือน	๓ ขวบ
๑๔ – ๒๔	๑๔	๓	๒	๑	–	๗	๑
๓๐ – ๔๒	๑๖	๕	๓	๒	๑	๓	๒
รวม	๓๐	๔	๕	๓	๑	๑๐	๓

จากตาราง ๘๘ จะเห็นว่า มารดาอายุน้อยส่วนมากก็เริ่มฝึกหัดการขับถ่ายเมื่อลูกอายุได้ ๑๘ – ๒๔ เดือน รองลงมาก็จะเริ่มฝึกหัดเมื่อเด็กอายุได้ ๔ – ๖ เดือน มารดาอายุมากส่วนมากจะเริ่มฝึกหัดการขับถ่ายตั้งแต่ลูกอายุได้ ๔ – ๖ เดือน รองลงมาก็เริ่มฝึกหัดเมื่อเด็กอายุได้ ๗ – ๙ เดือน และ ๑๘ – ๒๔ เดือน

ที่มารดาเริ่มฝึกในอายุดังกล่าวข้างต้นก็เพราะเห็นว่าลูกโตพอจะพูดกันรู้เรื่อง และพอนั่งได้แล้ว วิธีฝึกส่วนมากนิยมจับให้นั่งกระโถน รองลงมาก็ให้นั่งร่องส่วนมากไม่ได้ฝึกโดยเข้มงวดกวดขันนัก พอสังเกตเห็นเด็กแสดงอาหารว่าจะถ่าย มารดาก็จะจับเด็กนั่งกระโถนและนั่งร่อง มีมารดาอายุมากอยู่เพียง ๑ คนที่ใช้วิธีบังคับ พอถึงเวลาก็จะบังคับให้นั่งกระโถน

การฝึกเป็นไปอย่างสะดวกและง่าย ซึ่งผู้เขียนจะขอเสนอผลของการฝึกดังต่อไปนี้.–

ตาราง ๙๐ อายุที่เด็กสามารถถ่ายปัสสาวะเป็นที่เป็นทาง
ในเวลากลางวัน

มารดาอายุระหว่าง	จำนวนมารดาทั้งสิ้น	๑ ขวบ	๑ ½ ขวบ	๒ ขวบ	๒ ½ ขวบ	๓ – ๔ ขวบ	๕ – ๖ ขวบ
๑๙ – ๒๙	๑๙	๑	๙	๗	๑	๑	–
๓๐ – ๔๒	๑๖	๒	–	๙	–	๔	๒
รวม	๓๐	๓	๙	๑๑	๑	๕	๒

จากตาราง ๙๐ จะเห็นว่า ลูกของมารดาอายุน้อยส่วนมากสามารถถ่ายได้เป็นที่เป็นทางตั้งแต่อายุได้ ๒ ขวบ และรองลงมาก็เป็นเมื่ออายุ ๑ ½ ขวบ แต่ลูกของมารดาอายุมากส่วนมากจะถ่ายได้เรียบร้อยต่อเมื่ออายุ ๓ – ๔ ขวบ และรองลงมาก็คือเมื่ออายุได้ ๒ ขวบ ลูกของมารดาอายุมาก ๒ คนที่ว่าจะเรียบร้อยได้ก็เมื่ออายุได้ ๕ – ๖ ขวบ แล้ว มีลูกของมารดาอายุมากเพียง ๒ คนที่ทำได้เรียบร้อยเมื่ออายุได้ ๑ ขวบ

เมื่อพิจารณาจากตาราง ๘๙ และ ๙๐ ประกอบกันจะเห็นว่ามารดาอายุน้อยส่วนมากไม่หัดลูกเมื่ออายุได้ ๑ ½ – ๒ ขวบ ผลปรากฏว่าภายในอายุ ๒ ขวบ คือหัดอยู่ไม่ถึงปี เด็กก็สามารถจะควบคุมการถ่ายปัสสาวะได้ ส่วนมารดาอายุมากเริ่มฝึกสิ่งลูกอายุได้ ๙ – ๖ เดือน แต่ว่าลูกจะควบคุมการถ่ายปัสสาวะได้ก็ใช้เวลานานนับเป็นปี ๆ

ตาราง ๔๑ อายุที่เด็กไม่ปัสสาวะรดที่นอนในเวลากลางคืน

มารดาอายุระหว่าง (ปี)	จำนวนมารดา ทั้งสิ้น	๗ – ๑๒ เดือน	๑๓ – ๑๘ เดือน	๒ – ๓ ขวบ	๔ – ๕ ขวบ	๖ – ๗ ขวบ
๑๙ – ๒๙	๑๔	๒	–	๑๐	๒	–
๓๐ – ๔๒	๑๖	๒	๑	๗	๒	๔
รวม	๓๐	๔	๑	๑๗	๔	๔

จากตาราง ๔๑ จะเห็นว่าในการฝึกการถ่ายปัสสาวะในเวลากลางคืนนั้นลูกของมารดาทั้งสองกลุ่มตัวอย่างส่วนมากจะควบคุมได้เมื่ออายุ ๒ – ๓ ขวบ ถ้าพิจารณาให้ละเอียดจากคำตอบของมารดาแล้วจะเห็นว่า ลูกของมารดาอายุน้อยควบคุมได้เมื่อ ๒ ขวบ ๕ คน และเมื่ออายุ ๓ ขวบ ๕ คน ส่วนลูกของมารดาอายุมากควบคุมได้เมื่ออายุ ๒ ขวบ ๔ คน และ ๓ ขวบ ๓ คน

จะเห็นว่าส่วนมากควบคุมได้ตั้งแต่อายุ ๒ ขวบ มีลูกของมารดาอายุมากถึง ๔ คน ที่ปัสสาวะรดที่นอนจนอายุถึง ๖ – ๗ ขวบ ทั้ง ๆ ที่เวลากลางวัน อายุได้ ๕ – ๖ ขวบก็สามารถไปถ่ายเป็นที่เป็นทางได้แล้ว

เมื่อผลเป็นเช่นนี้ผู้เขียนเข้าใจว่า ลูกของมารดาอายุมากอาจจะได้รับความข้องคับใจจากการที่มารดาฝึกการถ่ายอยู่บ้างเหมือนกัน

ตาราง ๔๒ อายุที่เด็กสามารถถ่ายอุจจาระได้เป็นที่เป็นทาง
ในเวลากลางวัน

มารดาอายุระหว่าง (ปี)	จำนวนมารดาทั้งสิ้น	๑ ขวบ	๑ ½ ขวบ	๒ ขวบ	๒ ½ ขวบ	๓ ขวบ	๔ ขวบ	๕ – ๖ ขวบ
๑๙ – ๒๙	๑๔	–	๒	๗	๑	๔	–	–
๓๐ – ๔๒	๑๖	๑	๒	๔	–	๔	๓	๒
รวม	๓๐	๑	๔	๑๑	๑	๘	๓	๒

จากตาราง ๔๒ จะเห็นว่า

๑. ลูกของมารดาอายุน้อยส่วนมากสามารถถ่ายอุจจาระเป็นที่เป็นทางในเวลากลางวัน เมื่ออายุได้ ๒ ขวบ และรองลงมาก็สามารถควบคุมได้เมื่ออายุ ๓ ขวบ

๒. ลูกของมารดาอายุมากสามารถถ่ายอุจจาระเป็นที่เป็นทางในเวลากลางวัน เมื่ออายุได้ ๒ – ๓ ขวบ และรองลงมาเป็นอายุ ๔ ขวบ

ถ้าเปรียบเทียบผลในตาราง ๔๐ กับ ๔๒ แล้ว เห็นว่าการควบคุมปัสสาวะกับอุจจาระในเวลากลางวันนั้น เด็กสามารถควบคุมได้ในเวลาใกล้เคียงกัน

ตาราง ๔๓ อายุที่เด็กไม่ถ่ายอุจจาระรดที่นอนในเวลากลางคืน

มารดาอายุระหว่าง	จำนวนมารดาทั้งสิ้น	๗ – ๑๒ เดือน	๑๓ – ๑๘ เดือน	๒ ½ ๓ ขวบ	๔ – ๕ ขวบ	๖ – ๗ ขวบ
๑๙ – ๒๙	๑๙	๓	๑	๑๐	–	–
๓๐ – ๔๒	๑๖	๒	๓	๗	๑	๓
รวม	๓๐	๕	๔	๑๗	๑	๓

จากตาราง ๔๓ จะเห็นว่า ส่วนมากเด็กจะสามารถควบคุมการถ่ายอุจจาระในเวลากลางคืนได้เมื่ออายุได้ ๒ – ๓ ขวบ มีลูกของมารดาอายุน้อย ๓ คน และลูกของมารดาอายุมาก ๒ คนที่สามารถจะควบคุมได้ตั้งแต่อายุ ๗ – ๑๒ เดือน และลูกของมารดาอายุมากตั้ง ๓ คนที่จะควบคุมได้เมื่ออายุ ๖ – ๗ ขวบแล้ว

จากผลข้างต้นเห็นได้ว่าการควบคุมอุจจาระเวลากลางวันกับกลางคืน เด็กก็ควบคุมได้ในเวลาใกล้เคียงกัน

เมื่อพิจารณาผลการการฝึกขับถ่ายตั้งแต่ตาราง ๔๐ – ๔๓ แล้วจะเห็นว่าลูกของมารดาอายุน้อยส่วนมากควบคุมการขับถ่ายได้ตั้งแต่อายุยังน้อยกว่าลูกของมารดาอายุมาก ทั้ง ๆ ที่มารดาอายุมากเริ่มฝึกการขับถ่ายให้ลูกตั้งแต่ลูกอายุได้ ๔ – ๖ เดือน แต่มารดาอายุน้อยเริ่มฝึกการขับถ่ายให้ลูกเมื่ออายุได้ ๑ ½ ขวบ – ๒ ขวบ

ผู้เขียนขอแสดงความคิดเห็นในเรื่องนี้ว่า มารดาอายุน้อยเริ่มฝึกการขับถ่ายให้ลูกเมื่อลวัยวะต่าง ๆ ที่จะใช้ในการขับถ่ายของลูกบรรลุวุฒิภาวะ ( ) แล้ว และเด็กพร้อมที่จะควบคุมการขับถ่ายเมื่อได้รับการฝึก เด็กจึงควบคุมได้เร็ว และไม่เกิดความข้องคับใจแต่อย่างใด ส่วนมารดาอายุมากนั้นเริ่มฝึกตั้งแต่เด็กยังเล็กมากร่างกายยังไม่พร้อมที่จะฝึก และเมื่อมารดาจับนั่งกระโถนเด็กจึงเกิดความข้องคับใจ และเห็นว่าการฝึกขับถ่ายเป็นสิ่งที่น่าเบื่อไม่น่าชำตาม จึงทำให้เด็กควบคุมการขับถ่ายได้ช้ากว่าปกติ ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่า ในการฝึกอะไรก็ดีเราควรฝึกเมื่อเด็กพร้อมเสียก่อนจึงจะได้ผลดีและเร็ว และไม่เกิดผลเสียหาย

<u>สรุป</u> มารดาทุกคนเห็นว่าการฝึกการขับถ่ายเป็นของจำเป็นเพราะจะได้ทำให้เด็กรู้จักถ่ายเป็นที่เป็นทาง มีนิสัยรักความสะอาดและรักความเป็นระเบียบ มารดาอายุน้อยนิยมฝึกการขับถ่ายเมื่อลูกมีอายุได้ ๑ ½ – ๒ ขวบ แต่มารดาอายุมากส่วนมากนิยมการฝึกเมื่อลูกมีอายุได้ ๔ – ๖ เดือน แต่ผลปรากฏว่าในเวลากลางวัน ลูกของมารดาอายุน้อยเป็นจำนวนมากควบคุมการถ่ายปัสสาวะได้เมื่ออายุ ๒ ขวบ แต่มารดาอายุมากควบคุมได้เมื่ออายุ ๓ – ๔ ขวบ ในเวลากลางคืน ลูกของมารดาทั้งสองกลุ่มอายุส่วนมากควบคุมการถ่ายปัสสาวะได้เมื่ออายุ ๒ – ๓ ขวบ มีลูกของมารดาอายุมากถึง ๔ คน ที่ควบคุมได้เมื่ออายุ ๖ – ๗ ขวบ

ในเรื่องการควบคุมการถ่ายอุจจาระ เวลากลางวันลูกของมารดาอายุน้อยควบคุมได้เมื่ออายุ ๒ ขวบ แต่ลูกของมารดาอายุมากควบคุมได้เมื่ออายุ ๒ – ๓ ขวบ เวลากลางคืนลูกของมารดาทั้งสองกลุ่มอายุส่วนมากควบคุมได้เมื่ออายุ ๒ – ๓ ขวบ

เมื่อเด็กสามารถควบคุมได้เรียบร้อยแล้วมีบางครั้งเหมือนกันที่กลับเลอะเทอะอีก มารดาส่วนมากจะดุเมื่อลูกเป็นเช่นนั้น

ข. <u>การฝึกหัดอบรมในเรื่องความสะอาด และความเป็นระเบียบ</u>

มารดาทุกคนมีความเห็นว่าความสะอาดเป็นสิ่งจำเป็น บิดามารดาจะต้องรักษาความสะอาดให้เด็ก เด็กจะได้สะอาดน่าดูมิฉนั้นคนอื่นจะตำหนิบิดามารดาเมื่อเด็กโตขึ้นจะได้มีนิสัยรักสะอาด รักสวย รักงาม นอกจากนี้มารดาแทบทุกคนในกลุ่มตัวอย่างยังสอนให้ลูกรู้จักทำความสะอาดตัวเอง มีมารดาอายุน้อยอยู่ ๑ คน ที่ยังไม่ได้สอนเพราะลูกยังเล็กอยู่ และตั้งใจไว้ว่าจะสอนเมื่อลูกโตขึ้น

ส่วนของร่างกายที่มารดาส่วนมากเห็นควรให้ล้างบ่อยที่สุด คือ ก้นเพราะเปื้อนบ่อยกว่าเพื่อน และรองลงมาก็คือมือ เพราะเด็กใช้มือหยิบจับสิ่งของ และใช้มือรับประทานอาหารด้วย ถ้าไม่ล้างจะทำให้มือสกปรกอาจมีเชื้อโรคติดเข้าปากไปด้วย

สิ่งที่น่าสังเกตก็คือ ในตาราง ๔๗ ใช้คำถามว่า "ส่วนไหนควรทำความสะอาดมากที่สุด" คำตอบที่ได้ส่วนมากก็คือ "ทั้งตัว" รองลงมาก็คือ " ก้น " และ " มือ "

แต่คำถามในหัวข้อนี้ ใช้คำว่า "ส่วนไหนควรล้างบ่อยที่สุด" คำตอบที่ได้ก็คือ " ก้น " และ " มือ " ที่ได้คำตอบผิดเพี้ยนไปบ้างเด็กน้อยเช่นนี้ ก็เพราะคำว่า " ล้าง " ใช้ได้กับอวัยวะบางส่วน เช่น ในตาราง ๔๗ มีคำตอบว่า ต้องทำความสะอาดผม ซึ่ง "ผม" นี้จะใช้คำว่า " ล้างผมไม่ได้ "

ต่อไปนี้จะได้เสนอผลของการสอนให้เด็กรู้จักรักษาความสะอาดด้วยตารางข้างล่างนี้

ตาราง ๔๔ อายุที่เด็กทำความสะอาดตนเองได้

มารดาอายุระหว่าง	จำนวนมารดาทั้งสิ้น	๒ ขวบ	๓ – ๔ ขวบ	๕ – ๖ ขวบ	๗ – ๘ ขวบ	๙ – ๑๐ ขวบ	๑๑ – ๑๒ ขวบ	๑๓ ขวบ
๑๙ – ๒๙	๑๙	๑	๑๐	๑	๑	–	๑	–
๓๐ – ๔๒	๑๖	๑	๓	๓	๖	๑	๑	๑
รวม	๓๐	๒	๑๓	๔	๗	๑	๒	๑

จากตาราง ๔๔ จะเห็นว่าลูกของมารดาอายุน้อยทำความสะอาดตัวเองได้ตั้งแต่อายุ ๓ – ๔ ขวบ และลูกของมารดาอายุมากส่วนมากทำความสะอาดตัวเองได้ตั้งแต่อายุ ๗ – ๘ ขวบ รองลงมาก็อายุ ๕ – ๖ ขวบ

เมื่อพิจารณาจากคำตอบนี้จะเห็นว่าลูกของมารดาอายุน้อยรู้จักช่วยตัวเองตั้งแต่อายุยังน้อยกว่าลูกของมารดาอายุมาก

สำหรับผู้เขียนเอง ยังไม่อยากจะตัดสินใจในเรื่องนี้เพราะอาจเป็นไปได้จากข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้มาจะเห็นว่ามารดาอายุน้อยไม่ใครมีคนช่วยทำงาน ตนเองต้องทำงานเองแทบทุกอย่าง จึงไม่มีเวลาและเนื่องจากเหตุนี้เองจึงทำให้ต้องฝึกให้เด็กรู้จักช่วยเหลือตนเองตั้งแต่อายุยังน้อย หรืออาจเป็นไปได้ว่าที่ผลออกมาเป็นอย่างข้างต้นเพราะ มารดาอายุน้อยกับมารดาอายุมากตัดสินคำว่า " ทำความสะอาดตัวเอง " ของเด็กในระดับต่างกัน คือมารดาอายุน้อยตัดสินในระดับเพียงลูกพอทำเองได้จะเรียบร้อยแค่ไหนนั้นไม่คำนึงถึง แต่มารดาอายุมากฉือมาตรฐานที่สูงกว่าของมารดาอายุน้อย

อีกนัยหนึ่งอาจเนื่องมาจากคำถามว่า " ทำความสะอาดตัวเอง " กำกวม มารดาแต่ละคนนึกไปต่าง ๆ กัน บางคนเข้าใจว่า " ทำความสะอาดตัวเอง " อาจหมายเพียง ล้างก้น ล้างเท้าเองได้ แต่บางคนก็อาจหมายถึงอาบน้ำได้เอง จึงทำให้คำตอบของมารดาเรื่องอายุที่เด็กเริ่มทำความสะอาดตัวเองได้นั้นห่างกันมาก

ในเรื่องที่ให้เด็กทำความสะอาดนี้ มารดาแทบทุกคนต้องกระตุ้นหรือเตือนเด็กทั้งนั้น มีมารดาอายุมากอยู่ ๑ คน ที่ไม่ต้องเตือนและอีก ๑ คน เตือนเป็นบางครั้ง ทั้งนี้เพราะถ้าไม่เตือนเด็กไม่ทำเนื่องจากความขี้เกียจ ห่วงเล่น หรือเล่นเพลินจนลืม มีมารดาอายุน้อย ๒ คน ที่ใช้วิธีรุนแรง คือถ้าเตือนแล้วเด็กไม่ทำจะดุหรือตี

ตาราง ๔๕ อายุที่มารดาคิดว่าลูกควรรู้จักรักษาความสะอาดเข้าของเครื่องใช้ของตนเองได้

มารดาอายุระหว่าง	จำนวนมารดาทั้งสิ้น	๔ – ๕ ขวบ	๖ – ๗ ขวบ	๘ – ๙ ขวบ	๑๐ – ๑๑ ขวบ	๑๒ – ๑๓ ขวบ	๑๔ – ๑๕ ขวบ
๑๙ – ๒๙	๑๔	๓	๓	๒	๓	๑	๒
๓๐ – ๔๒	๑๖	๒	๒	๒	๓	๖	๑
รวม	๓๐	๕	๕	๔	๖	๗	๓

จากตาราง ๔๕ จะเห็นว่า มารดาอายุน้อยมีความเห็นกระจัดกระจายตั้งแต่อายุ ๔ – ๗ ขวบ ระยะหนึ่งกับอายุระหว่าง ๑๐ – ๑๑ ขวบ อีกระยะหนึ่งแต่มารดาอายุมากส่วนมากมีความเห็นว่าลูกของตนควรรู้จักรักษาความสะอาดเข้าของเครื่องใช้ของตนเองได้เมื่ออายุ ๑๒ – ๑๓ ขวบ

จากผลอันนี้ทำให้เราทราบว่ามารดาอายุน้อยส่วนมากมีความตั้งใจให้ลูกรู้จักพึ่งตนเองตั้งแต่อายุน้อยกว่ามารดาอายุมาก

การสอนลูกให้รู้จักรักษาเข้าของเครื่องใช้นั้น มารดาส่วนมากใช้วิธีสอนด้วยวาจา เด็กขอบพูดดี ๆ และส่วนมากสอนง่าย มีลูกของมารดาอายุน้อย ๑ รายที่บางคนสอนง่าย บางคนสอนยาก ลูกของมารดาอายุมาก ๑ คน มารดาต้องคอยจำจี้จำไช และลูกของมารดาอายุมาก ๑ คนที่สอนยากไม่ใคร่ยอมฟัง

มารดาแทบทุกคนไม่ชอบให้ลูกเล่นดินเล่นทราย เห็นเป็นของสกปรก แต่มีมารดาอายุน้อย ๑ คนที่รู้สึกเฉย ๆ เมื่อเด็กเล่นดินเล่นทราย มิดามารดาและญาติเห็นก็จะห้าม เพราะเห็นเป็นสิ่งสกปรกทำให้เสื้อผ้าเปื้อนและจะติดเล็บมือเล็บเท้า มีอยู่ ๒ รายเป็นมารดาอายุมาก ๑ คน มารดาอายุน้อย ๑ คน ที่กล้วจะเข้าตาทำให้ตาเจ็บ

วิธีห้ามของมารดาก็จะห้ามด้วยวาจาก่อน ถ้าไม่เชื่อก็ดุหรือตี ต่อไปนี้จะแสดงถึงสิ่งที่มารดาเห็นว่าสกปรกที่สุด

ตาราง ๔๖ สิ่งที่มารดาเห็นว่าสกปรกที่สุด

มารดาอายุระหว่าง	จำนวนมารดาทั้งสิ้น	อุจจาระ	ดินทราย	โคลนดิน	ดินน้ำคร่ำ	ของทุกอย่างที่เปื้อน
๑๙ – ๒๙	๑๙	๔	๕	๔	๑	–
๓๐ – ๔๒	๑๖	–	๔	๔	๒	๑
รวม	๓๐	๔	๑๔	๘	๒	๑

จากตาราง ๔๖ จะเห็นว่า มารดาส่วนมากเห็นว่าดินทรายเป็นของที่สกปรกที่สุด รองลงมามารดาอายุน้อยเห็นว่าอุจจาระและดิน โคลน สกปรกที่สุด ส่วนมารดาอายุมากว่าดินโคลนสกปรกมากที่สุด

เหตุผลของมารดาก็คือมีเชื้อโรค สกปรก ไม่น่าดู เหม็น

วิธีสอนของมารดาก็คือชี้แจงให้ฟังดี ๆ ว่ามันเป็นของสกปรก มีเชื้อโรคจะติดเด็กมือเข้าปาก ทำให้เป็นอันตรายต่อเด็กได้ มีมารดาอายุน้อยอยู่ ๓ คน และมารดาอายุมากอยู่ ๑ คน ที่ใช้วิธีรุนแรงคือตั้งแรกสอนด้วยปากก่อน เมื่อไม่เชื่อฟังก็ดุ ตีเด็กยังดื้ออีกก็ตี

มารดาส่วนมาก คิดว่าเด็กควรเปลี่ยนเสื้อผ้าวันละ ๒ ครั้ง รองลงมาก็เห็นว่าควรจะเปลี่ยนวันละ ๓ ครั้ง มีมารดาอายุน้อย ๒ คน ที่เห็นว่าควรเปลี่ยนวันละ ๑ ครั้ง และมีมารดาอายุน้อยอีก ๑ คน ที่เห็นว่าเด็กควรจะเปลี่ยนวันละ ๔ – ๕ ครั้ง เพราะเปื้อนบ่อย ๆ

ผลของการอบรมในเรื่องความสะอาดของมารดาก็คือ ปรากฏว่าลูก ๆ แทบทุกคนมีความสนใจกับความสะอาดเป็นพิเศษ มีลูกของมารดาอายุน้อย ๑ คน ที่ดูเฉย ๆ อยู่ และลูกของมารดาอายุมาก ๑ คน ที่ยังเล็กอยู่จึงยังไม่ใคร่สนใจ

ตาราง ๔๗ สิ่งที่เด็กสนใจในเรื่องความสะอาดเป็นพิเศษ

สิ่งที่เด็กสนใจในเรื่องความสะอาดเป็นพิเศษ	มารดาอายุระหว่าง ๑๙ – ๒๙ ปี	มารดาอายุระหว่าง ๓๐ – ๔๒ ปี
ทุกอย่างรวมทั้งเสื้อผ้า อาหาร ร่างกาย	๔	๕
อาหาร เครื่องแต่งตัว	๒	๒
เครื่องแต่งตัว	๕	๕
ร่างกาย	๑	–
ร่างกาย เครื่องแต่งตัว	๑	๓
เฉย ๆ ยังดูไม่ออก	๑	๑
จำนวนมารดาทั้งสิ้น	๑๔	๑๖

จากตาราง ๔๗ จะเห็นว่าเด็กส่วนมากสนใจรักษาความสะอาดของเครื่องแต่งกายมากที่สุด รองลงมาก็คือสนใจทุกอย่าง

เด็กแทบทุกคนรู้จักรักษาเข้าของดี มีลูกของมารดาอายุน้อย ๒ คน และลูกของมารดาอายุมาก ๒ คน ที่ไม่ใคร่จะรักษา และลูกของมารดาอายุมาก ๑ ราย รักษาของดีเป็นบางอย่างและเป็นบางคน

ลูกของมารดาอายุน้อยส่วนมาก (๔ คน) ไม่ยอมแบ่งของให้คนอื่น และลูกของมารดาอายุน้อยส่วนมาก (๔ คน) ยอมแบ่งของให้คนอื่น อีก ๔ คน ยอมแบ่งให้ถ้าถูกใจ และอีก ๑ คน เมื่ออายุไม่เกิน ๒ ขวบ ยอมแบ่ง แต่เมื่อโตขึ้นไม่ยอมแบ่ง ของที่ยอมแบ่งส่วนมากเป็นของเล่น และรองลงมาเป็นของกิน ผู้ที่เด็กให้ส่วนมากเป็นพี่ ๆ น้อง ๆ เพื่อนเล่น ผู้ที่เด็กไม่ยอมให้ก็คือคนอื่นและคนที่ไม่ถูกใจ

เมื่อของ ๆ เด็กหายเด็กส่วนมากจะร้องไห้เสียใจกลัวมารดาตี รองลงมาก็จะร้องไห้เสียดายของ มีลูกของมารดาอายุน้อยอยู่ ๑ คน และลูกของมารดาอายุมากอยู่ ๒ คน ร้องไห้จะเอาใหม่

<u>สรุป</u> มารดาส่วนมากเห็นว่า บิดามารดาควรรักษาความสะอาดให้เด็ก ลูกจะได้มีนิสัยรักความสะอาด ส่วนที่เห็นควรล้างบ่อยที่สุดคือ กัน และรองลงมาก็คือมือเพราะต้องเอามือขยิบของรับประทานกลัวจะมีเชื้อโรค ลูกของมารดาอายุน้อยจำนวนมากทำความสะอาดตนเองได้ตั้งแต่อายุ ๓ – ๔ ขวบ ลูกมารดาอายุมากส่วนมากทำความสะอาดได้เองเมื่ออายุได้ ๗ – ๘ขวบ มารดาเห็นว่าดิน ทราย เป็นของสกปรกที่สุด รองลงมาก็เป็นอุจจาระ และดินโคลน เด็กส่วนมากสนใจในการรักษาความสะอาดของเครื่องแต่งตัวมากที่สุด รองลงมาก็สนใจทุกอย่างรวมทั้งเสื้อผ้า อาหาร และร่างกายด้วย

ค. <u>การฝึกหัดอบรมในเรื่องการก้าวร้าวรุกราน</u> การก้าวร้าวรุกรานในที่นี้มีความหมายดังที่ได้อธิบายไว้ในคำจำกัดความศัพท์เฉพาะ เมื่อพิจารณาลูกของมารดาทั้งสองกลุ่มจะเห็นว่าเด็กเหล่านั้นมีพฤติกรรมทางก้าวร้าวรุกรานอยู่ด้วยเหมือนกัน คือ

ก) <u>วัยทารก</u> เด็กส่วนมากร้องไห้เสียงดัง มีลูกของมารดาอายุน้อย ๒ คน และลูกของมารดาอายุมาก ๑ คน ร้องไห้แล้วนอนกลิ้งด้วย มีลูกของมารดาอายุน้อย ๑ ราย และมารดาอายุมาก ๒ ราย ที่ลูกรัดขวางแล้วจะทึ้ม ๆ เถียง ๆ และมีลูกของมารดาอายุมาก ๑ ราย ที่แสดงออกมาโดยร้องกรี๊ด ๆ เมื่อลูกเป็นเช่นนั้น มารดาส่วนมากรู้สึกไม่สบายใจ รองลงมาก็รำคาญ และโมโหตามลำดับ มีบางคนรู้สึกตกใจ กลุ้มใจ และเสียใจ วิธีแก้ไข

มารดาส่วนมากก็จะเอานมให้ลูกกิน รองลงมาก็ปลอบเอาของเล่นให้ตามลำดับ

ต่อไปนี้จะได้นำเอาการก้าวร้าวรุกรานที่พบเห็นอยู่เสมอ ๆ มาเสนอไว้ดังตารางข้างล่างนี้.–

ตาราง ๙๘ พฤติกรรมที่ก้าวร้าวรุกรานที่พบเห็นจากลูกของมารดาในกลุ่มตัวอย่างขณะอยู่ในวัยทารก

รายการแสดงพฤติกรรมที่ก้าวร้าวรุกราน	มารดาอายุระหว่าง ๑๙ – ๒๙ ปี	มารดาอายุระหว่าง ๓๐ – ๔๒ ปี
กัดนมมารดา	๑๑	๑๓
กัดนมขวด	๑	–
ร้องส่งเสียงดัง	๑๘	๑๕
ร้องกรี๊ด	๑๑	๑๒
หยิกหรือทึ้งนม	๔	๙
ทำลายของ	๔	๑๐
ข้างปาของ	๑๑	๑๑
เตะตีต่อย	๙	๘
ลงมือลงเท้าปึงปัง	๙	๑๓
จำนวนมารดาทั้งสิ้น	๑๙	๑๖

จากตาราง ๙๘ จะเห็นว่าการก้าวร้าวรุกรานที่เด็กส่วนมากแสดงออกก็คือ ร้องส่งเสียงดัง รองลงมาก็กัดนมมารดา ร้องกรี๊ด ข้างปาของ ลงมือลงเท้า ทำลายของ หยิกหรือทึ้งนม เตะตีต่อย ตามลำดับ

ตาราง ๔๔ พฤติกรรมที่ก้าวร้าวรุกรานที่ลูก ๆ ของมารดา
ในกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนเป็นบ่อยที่สุด เมื่ออยู่ในวัยทารก

รายการแสดงพฤติกรรมที่ก้าวร้าวรุกราน	มารดาอายุระหว่าง ๑๙ – ๒๙ ปี	มารดาอายุระหว่าง ๓๐ – ๔๒ ปี
ร้องไห้ส่งเสียงดังและนอนกลิ้ง	๑	–
ร้องไห้ส่งเสียงดัง	๕	๕
ลงมือลงเท้าปึงปัง	๖	๔
ร้องกรี๊ด	๑	๑
ขว้างปาข้าวของ	๑	๒
กัดนมมารดา	–	๑
เตะตีต่อย	–	๒
หยิกหรือทึ้งนม	–	๑
จำนวนมารดาทั้งสิ้น	๑๔	๑๖

จากตาราง ๔๔ จะเห็นว่าลูกของมารดาอายุน้อยส่วนมากลงมือลงเท้าบ่อยที่สุด รองลงมาก็คือร้องส่งเสียงดัง แต่ลูกของมารดาอายุมากมีหลายคนที่ร้องส่งเสียงดังบ่อย ๆ รองลงมาก็คือลงมือลงเท้าปึงปัง

จากผลข้างต้นสรุปได้ว่าเวลาโกรธลูกของมารดาอายุน้อยมักลงมือลงเท้าบ่อยที่สุด และลูกของมารดาอายุมากมักจะร้องส่งเสียงดัง

ตาราง ๑๐๐ วิธีปฏิบัติของมารดาเมื่อลูกแสดงการก้าวร้าวรุกราน

วิธีปฏิบัติของมารดาเมื่อลูกแสดงพฤติกรรมที่ก้าวร้าวรุกราน	มารดาอายุระหว่าง ๑๙ – ๒๙ ปี	มารดาอายุระหว่าง ๓๐ – ๔๒ ปี
อุ้ม ปลอบ	๓	๕
เอานมให้กิน	๒	๑
หาของเล่นให้	๒	–
หนีเด็กไปให้พ้น	–	๑
ถามหาเหตุผลที่เป็นอย่างนั้น เมื่อทราบก็แก้ไขให้	–	๑
ดุห้าม ไม่ให้ทำสิ่งนั้น	๑	๓
ดุ ตี	๒	๑
ชูจะตี	–	๑
อุดจมูก (กัดนม)	–	๑
ตีให้รู้สึกตัวว่าทำอย่างนั้นไม่ดีแล้วสอน	๑	๑
ใช้ไม้เรียวเล็ก ๆ เฆี่ยน (ไม่สอน)	๑	–
ไม่ทำอะไรเลย	–	๑
จำนวนมารดาทั้งสิ้น	๑๔	๑๖

จากตาราง ๑๐๐ จะเห็นว่ามารดาอายุมากมีวิธีปฏิบัติต่อลูกนุ่มนวลกว่ามารดาอายุน้อย คือ มารดาอายุมากส่วนมากจะอุ้มแล้วปลอบ แต่มารดาอายุน้อยที่อุ้มแล้วปลอบมีจำนวนเท่า ๆ กับตีให้รู้สึกตัวแล้วจึงสอน ดูจากตารางข้างต้นจะเห็นว่ามารดาอายุน้อยตีลูกมากกว่ามารดาอายุมาก ทั้ง ๆ ที่ลูกยังอยู่ในวัยหารก รองลงมามารดาอายุมากใช้วิธีดุ ห้ามไม่ให้ทำสิ่งนั้น มารดาอายุน้อยใช้วิธีเอานมให้กิน และหาของเล่นให้

มารดาอายุน้อยแทบทุกคนชอบให้ลูกรู้จักขวนขวายช่วยตัวเองตั้งแต่ยังเล็กอยู่ เพื่อมารดาจะได้สบายไม่ต้องคอยหยิบให้ และเด็กจะได้รู้จักช่วยตัวเองตั้งแต่เล็ก ๆ โตขึ้นจะได้พึ่งตนเอง ของที่มารดาให้หยิบนั้นส่วนมากเป็นของเล่น และของที่ไม่เป็นอันตราย มีมารดาอายุน้อยอยู่คนหนึ่งที่ชอบให้ลูกคอยจนกว่าสิ่งที่ต้องการจะมาถึงเอง โดยให้เหตุผลว่าจะได้ทำให้เป็นเด็กที่ไม่กระตือรือร้น ปกครองง่าย

แต่มารดาอายุมากส่วนมาก ชอบให้ลูกเป็นเด็กประเภทให้คนอื่นหยิบให้ เป็นการดัดนิสัยไม่ให้เป็นคนละลนละล้วง

ในเรื่องนี้ผู้เขียนเห็นว่า มารดาทั้งสองกลุ่มอายุมองกันไปคนละแง่คือ มารดาอายุน้อยเพ่งเล็งถึงการรู้จักช่วยตัวเองของเด็ก แต่มารดาอายุมากเพ่งเล็งในแง่มารยาทนิสัยใจคอ

มารดาทั้งสองกลุ่มอายุเห็นควรที่จะอบรมให้ลูกเป็นเด็กประเภทต่อสู้เพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการมาทั้งนั้น ในเรื่องการต่อสู้นี้มารดาอายุมากส่วนมากมีความเห็นว่าเด็กทั้งหญิงและชายควรต่อสู้ทั้งสองเพศ มีมารดาอายุน้อยอยู่ ๑ คน และมารดาอายุมากอยู่ ๒ คน ที่เห็นว่าไม่ควรต่อสู้ทั้งสองเพศ ส่วนมารดาอายุน้อยส่วนมากเห็นว่าเด็กชายควรต่อสู้ แต่เด็กหญิงไม่ควรต่อสู้เพราะเด็กหญิงควรเป็นฝ่ายอดทน มีมารดาอายุมากอยู่ ๑ คน และมารดาอายุน้อยอยู่ ๑ คน ที่มีความเห็นว่า ควรจะให้ลูกรู้จักต่อสู้ทั้ง ๒ เพศ แต่ลูกชายควรต่อสู้มากกว่าเพศหญิง

ข) <u>วัยเด็ก และวัยรุ่น</u> ในขั้นแรกนี้ผู้เขียนจะขอเสนอพฤติกรรมก้าวร้าวรุกรานของเด็กที่อยู่ในวัยเด็กและวัยรุ่น ดังต่อไปนี้

ตาราง ๑๐๑ พฤติกรรมที่ก้าวร้าวรุกรานที่พบเห็นจากลูกของมารดาในกลุ่มตัวอย่างขณะอยู่ในวัยเด็ก และวัยรุ่น

พฤติกรรมที่ก้าวร้าวรุกราน	มารดาอายุระหว่าง ๑๙ – ๒๙ ปี	มารดาอายุระหว่าง ๓๐ – ๔๒ ปี
ร้องไห้กรีดร้อง	๑๒	๑๓
เตะ ตี ผู้อื่น	๗	๑๕
เรียกคนอื่นด้วยวาจาไม่เหมาะสม	๑๐	๑๕
กล่าวคำหยาบ เช่น ด่า	๔	๑๒
ล้อเลียนผู้อื่น	๑๑	๑๒
ดูถูกผู้ใหญ่	๔	๖
ดูถูกเด็กเท่า ๆ กัน	๘	๑๑
ดูถูกเด็กที่เล็กกว่า	๗	๙
ทำหน้าหลอกคนอื่น	๖	๗
ยกกำปั้น ยกเท้า ให้คน	๗	๑๑
จำนวนมารดาทั้งสิ้น	๑๔	๑๖

หมายเหตุ ดูของมารดาในกลุ่มนี้อยู่ในวัยรุ่นจริง ๆ มี ๕ คน นอกนั้นอยู่ในวัยย่างเข้าวัยรุ่น และวัยเด็ก

จากตาราง ๑๐๑ จะเห็นว่าลูกของมารดาอายุมากส่วนมากจะแสดงการก้าวร้าวออกทางเรียกคนอื่นด้วยวาจาไม่เหมาะสมและเตะตีคนอื่น รองลงมาก็ร้องไห้ชนิดกรีดร้อง แต่ลูกของมารดาอายุน้อยแสดงออกทางกรีดร้องมากที่สุด รองลงมาก็เรียกคนอื่นด้วยวาจาไม่เหมาะสม

เมื่อผู้เขียนนำเอาวิธีปฏิบัติต่อลูกเมื่อลูกยังอยู่ในวัยทารก มาเปรียบเทียบกับยอดในตาราง ๑๐๑ แล้ว ทำให้ผู้เขียนเกิดความไม่แน่ใจ เพราะจากตาราง ๑๐๐ จะเห็นว่ามารดาอายุมากปฏิบัติต่อลูกนุ่มนวลกว่าวิธีปฏิบัติของมารดาอายุน้อย เมื่อลูกโตขึ้น ลูกของมารดาอายุมากก็ควรจะมีการก้าวร้าวผู้อื่นน้อยกว่าลูกของมารดาอายุน้อย โดยเฉพาะเรื่องการเตะตีคนอื่นนั้นเป็นการแสดงถึงความข้องคับใจของเด็กและเด็กไม่สามารถจะแสดงออกต่อมารดาได้ เด็กก็แสดงออกทดแทนโดยรังแกผู้อื่น มารดาอายุน้อยปฏิบัติต่อลูกของตนอย่างเข้มงวด ควรที่ลูกของมารดาอายุน้อยจะไปเตะตีคนอื่นมากกลับมีน้อยเพียง ๗ คนเท่านั้น

ปัญหาต่อไปก็มีว่าคำตอบของฝ่ายใดที่บอกถูกต้องตามความเป็นจริง เมื่อพิจารณาดูแล้วจะเห็นว่ามารดาอายุน้อยปฏิบัติต่อลูกรุนแรงเป็นจำนวน ๗ คน ลูกของมารดาอายุน้อยก็แสดงการก้าวร้าวโดยชอบเตะตีคนอื่น ๗ คน ดังนี้ออนุมานได้ว่าคำตอบของมารดาอายุน้อยตอบตามความเป็นจริงแน่นอน

แต่เราจะไปตัดทิ้งเอาว่ามารดาอายุมากตอบผิดกับความเป็นจริงก็ยังไม่ฉลาดนัก เราจะต้องพิจารณากันไปก่อนเพราะต้นเหตุให้เกิดความข้องคับใจไม่ได้มาจากมารดาคนเดียว อาจมาจากคนอื่นและสิ่งแวดล้อมในด้านอื่น ๆ ด้วย หรือเราจะคิดในทางกลับว่า เหตุที่ลูกของมารดาอายุมากก้าวร้าวผู้อื่นมากกว่าลูกของมารดาอายุน้อย ก็เนื่องจาก มารดาอายุมากตามใจลูกมากลูกแสดงก้าวร้าวผู้อื่นก็ไม่ห้ามปราม ลูกจึงมีนิสัยเช่นนั้น หรืออาจเป็นได้ว่ามารดาอายุมากปฏิบัติต่อลูกอย่างละมุนละม่อม เมื่อลูกแสดงการก้าวร้าวรุกรานขณะที่ลูกยังเล็กอยู่ ลูกจึงแสดงการก้าวร้าวรุกรานเสมอ ๆ เพื่อเรียกร้องให้มารดามาสนใจในตน เมื่อโตขึ้นจึงติดเป็นนิสัยชอบก้าวร้าวต่อผู้อื่น

ตาราง ๑๐๒ พฤติกรรมก้าวร้าวรุกรานที่ลูกของมารดาในกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนเป็นบ่อยที่สุด เมื่ออยู่ในวัยเด็กและวัยรุ่น

พฤติกรรมก้าวร้าวรุกรานที่ลูก ๆ แต่ละคนเป็นบ่อยที่สุด	มารดาอายุระหว่าง ๑๙ – ๒๙ ปี	มารดาอายุระหว่าง ๓๐ – ๔๒ ปี
ล้อเลียนคนอื่น	๔	๔
ยกก้น ยกเท้า ให้คนอื่น	๒	๔
ทำหน้าตาหลอกผู้อื่น	๓	–
ดูถูกผู้ใหญ่	๔	๔
ดำหยาบ ด่า	๑	๒
เตะ ตี	–	๒
จำนวนมารดาทั้งสิ้น	๑๔	๑๖

จากตาราง ๑๐๒ จะเห็นว่าพฤติกรรมก้าวร้าวที่ลูกในกลุ่มตัวอย่างเป็นบ่อย ๆ นั้น ส่วนมากเป็นการล้อเลียนคนอื่น ดูถูกผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นตามลักษณะของเด็กที่ตะแบง มีลูกของมารดาอายุมากอยู่ถึง ๔ คน ที่ยกก้น ยกเท้า ให้คนอื่นซึ่งเป็นมารยาทที่ไม่ใคร่จะมีทั้งนั้น แสดงว่ามารดาคงไม่ได้สอนอย่างเข้มงวดจำจี้จำไชมากนัก

ตาราง ๑๐๓ วิธีปฏิบัติของมารดาเมื่อลูกมีพฤติกรรม
ก้าวร้าวรุกรานในวัยเด็ก และวัยรุ่น

วิธีปฏิบัติของมารดา	มารดาอายุระหว่าง ๑๙ – ๒๙ ปี	มารดาอายุระหว่าง ๓๐ – ๔๒ ปี
สอนด้วยวาจาดี ๆ ถ้าไม่เชื่อก็ตี	๙	๙
ดุห้ามไม่ให้ทำ ถ้าไม่เชื่อก็ตี	๒	๒
ดุ ดุห้ามไม่ให้ทำ	๑	๑
สอนด้วยวาจาดี ๆ ห้ามไม่ให้ทำ	๕	๖
ตี	๒	๓
จำนวนมารดาทั้งสิ้น	๑๙	๑๖

จากตาราง ๑๐๓ จะเห็นว่า มารดาส่วนมากใช้วิธีสอนด้วยวาจาดี ๆ รองลงมาก็คือเมื่อสอนแล้วถ้าไม่เชื่อก็ตี

เหตุผลที่มารดาต้องปฏิบัติเช่นนั้นก็เพราะเป็นมารยาทที่ไม่ดี ถ้าบิดามารดาไม่ห้ามปรามเด็กจะติดเป็นนิสัยคนอื่นเขาจะตำหนิบิดามารดาว่าไม่สั่งสอนลูก

มารดาส่วนมากมักลงความเห็นว่าความประพฤติก้าวร้าวรุกรานเหล่านั้นเด็กจำอย่ามาจากเพื่อน

มารดาส่วนมากต่างก็ต้องการให้ลูกเป็นคนดี และเด็กที่ว่าง่ายบิดามารดาสอนอะไรก็จะจดจำทำตามโตขึ้นก็เป็นคนดี วิธีทำให้เด็กเป็นเด็กว่าง่ายนั้น ส่วนมากใช้วิธีพูดดี ๆ และยอด้วยคำพูดเพราะเด็กชอบ ถ้าเป็นเด็กเล็กก็เอาของเล่นมาล่อ

บิดามารดาส่วนมากสอนให้ลูกเชื่อฟังบิดามารดา รองลงมาก็เชื่อฟังผู้ใหญ่ เพราะต้องการให้ลูกเป็นคนดี เด็กที่เชื่อบิดามารดาได้ดีทุกคน เด็กอยู่ในความดูแลของบิดามารดาก็ควรเชื่อบิดามารดา

<u>การอิจฉาและการทำลายเข้าของ</u> เป็นการแสดงออกของความข้องคับใจ ลูกของมารดาในกลุ่มตัวอย่างส่วนมากไม่อิจฉากัน มีลูกของมารดาอายุน้อย ๖ คน และมารดาอายุมาก ๗ คนเท่านั้นที่อิจฉา ส่วนปฏิกริยาที่เด็กแสดงออกนั้นผู้เขียนขอนำเสนอดังในตารางต่อไปนี้.-

ตาราง ๑๐๔ ปฏิกริยาที่เด็กแสดงออกเมื่อมีอารมณ์อิจฉา

ปฏิกริยาของเด็ก	มารดาอายุระหว่าง ๑๙ – ๒๙ ปี	มารดาอายุระหว่าง ๓๐ – ๔๒ ปี
แข่งขันกันในเรื่องต่าง ๆ เช่นเรื่องการแต่งตัว	–	๑
ต่อว่ามารดาที่ซื้อของให้แก่พี่สาว	๑	๓
โกรธหะเลาะกัน	๑	๒
แสดงออกทั้งคำพูดและท่าทาง	–	๑
กอดน้องดึงแขนดึงขา	๑	–
ร้องไห้ แสดงสีหน้า	๑	–
แย่งเอาของก่อนที่ ๆ น้อง ๆ	๑	–
ไม่ยอมแบ่งของให้น้องเล่น	๑	–
จำนวนลูกที่ไม่อิจฉา	๙	๙
จำนวนมารดาทั้งสิ้น	๑๙	๑๖

จากตาราง ๑๐๔ จะเห็นว่าลูกของมารดาอายุมากแสดงการอิจฉาที่ไม่ใคร่รุนแรงเป็นส่วนมาก แต่ลูกของมารดาอายุน้อยมีอยู่ ๑ คน ที่อิจฉาน้องขนาดมารดาเผลอให้อยู่กับน้องลำพังไม่ได้จะดึงแขนดึงขาเด็กคนนี้อายุขนาด ๒ – ๓ ขวบ มารดาพึ่งคลอดน้องใหม่ได้ ๘ – ๙ เดือน

วิธีแก้ไขของมารดาโดยมากก็ใช้วิธีอบรมสั่งสอนให้รักใคร่กัน สั่งสอนให้ลูกมีเหตุผล ส่วนรายที่ดึงแขนขาน้อง มารดาใช้วิธีห้ามก่อน ถ้าไม่เชื่อเห็นทำอีกจะตี แต่ผลปรากฏว่ารายนี้ก็ยังคงแอบรังแกน้องอยู่อีก

เรื่องทะเลาะเบาะแว้งกันนั้นมีบ้าง มีลูกของมารดาอายุน้อย ๖ ราย และลูกของมารดาอายุมาก ๑๐ ราย ที่ทะเลาะกันส่วนมากเป็นทะเลาะกันเรื่องแย่งของเล่น หรือบางทีเล่นด้วยกันเกิดชักใจก็ทะเลาะกันตีกัน ส่วนมากมักนิดทั้งคู่ เมื่อมารดาเห็นก็คุกเคือนถ้ารุนแรงก็ตี

ในเรื่องการทำลายของนี้ ลูกของมารดาอายุน้อย ๘ คน และลูกของมารดาอายุมาก ๘ คน ที่ทำลายของ โดยมากเด็กทำไปเพราะโกรธก็ขว้างทิ้ง รองลงมาก็คือเล่นจนเบื่อก็ทิ้ง (มี ๓ คน เป็นลูกของมารดาอายุน้อย ๒ คน และเป็นลูกของมารดาอายุมาก ๑ คน) ที่ทำไปโดยความพลั้งเผลอ ๑ คน เป็นลูกของมารดาอายุมาก

ที่รุนแรงก็มีอยู่ ๑ ราย เป็นลูกของมารดาอายุน้อยอายุประมาณ ๑ ขวบ ๙ เดือน เวลาไม่พอใจจะทำลายทุกอย่างที่อยู่ใกล้มือ เวลากินนม (มารดาให้กินนมขวด) เมื่อนมหมดจะโยนขวดทิ้งจนขวดแตกไปหลายใบ เด็กคนนี้อยู่ในครอบครัวใหญ่ที่มีเด็กโตอยู่หลายคน

เรื่องการทำลายของนี้มารดาส่วนมากเห็นว่าเด็กชายทำลายของมากกว่าเด็กหญิง

มารดาส่วนมากสนับสนุนให้เด็กต่อสู้เพื่อป้องกันตัว และใช้การสนับสนุนด้วยวาจา

ที่ไม่สนับสนุนให้เด็กต่อสู้เพื่อป้องกันตัวมี ๑๐ คน เป็นมารดาอายุน้อย ๓ คน และมารดาอายุมาก ๗ คน โดยมากสอนให้หลีกเลี่ยงมีมารดาอายุมากอยู่ ๑ คน สอนให้ลูกมาบอกตนเมื่อถูกรังแกแล้วตนจะไปฟ้องบิดามารดาของเขาอีกทีหนึ่ง

เรื่องการทารุณสัตว์นี้มีน้อย คือมีลูกของมารดาอายุน้อย ๓ คน และลูกของมารดาอายุมาก ๖ คน ที่ทารุณสัตว์ และส่วนมากเริ่มทารุณตั้งแต่อายุ ๒ – ๓ ขวบ ถัดมาก็เมื่ออายุ ๔ – ๕ ขวบ มีทารุณเมื่ออายุ ๖ ขวบ ๑ คน

เด็กจะแสดงทารุณวิธีต่าง ๆ กันเช่น จับแมลงปอมาดึงปีกออก ตีกางลง แมว เอาเชือกผูกหางสุนัขแล้วตีให้วิ่ง เมื่อมารดาเห็นก็จะดุว่ากล่าว รองลงมาก็ตี

มารดาอายุน้อยส่วนมากเห็นว่าเด็กอายุได้ ๔ – ๕ ขวบ ก็จะสามารถควบคุมใจตนเองไม่ให้เกะกะรุกรานคนอื่นได้ รองลงมามารดาอายุน้อยเห็นว่าเด็กควรจะรู้จักยับยั้งเมื่ออายุ ๑๐ ขวบ แต่มีมารดาอายุน้อยอยู่ ๑ คน ตอบว่าคนเราจะควบคุมใจไม่ให้ก้าวร้าวคนอื่นได้ต้องอายุ ๒๐ ปีแล้ว ส่วนมารดาอายุมากส่วนมากจะมีความเห็นแบ่งเป็น ๒ พวก พวกหนึ่งบอกว่าอายุ ๔ – ๕ ขวบ เด็กก็จะควบคุมได้ แต่อีกพวกหนึ่งว่าว่าเด็กจะควบคุมได้ต้องอายุ ๑๓ – ๑๔ – ๑๕ ขวบเสียก่อน

เมื่อผลแตกต่างกันมากเช่นนี้ ผู้เขียนก็มีความเห็นว่ามารดาที่ให้คำตอบนั้นคงใช้ระดับในการตัดสินผิดกัน พวกที่ว่าเด็กมีอายุ ๔ – ๕ ขวบ ก็สามารถควบคุมพฤติกรรมก้าวร้าวรุกรานได้นั้นถือมาตราฐานในการตัดสินต่ำกว่ามารดาพวกที่ว่าเด็กกว่าจะควบคุมได้นั้นอายุ ๑๐ ขวบขึ้นไป

<u>สรุป</u> การก้าวร้าวรุกรานที่เด็กชอบแสดงออกเมื่ออยู่ในวัยทารกได้แก่ ร้องส่งเสียงดัง และมารดาก็จะอุ้มจะปลอบ ครั้นเด็กโตขึ้นเข้าวัยเด็ก และวัยรุ่น เด็กก็ยังคงนิยมกรี๊ดร้องอยู่ แต่ที่เด็กเป็นบ่อยกว่าเพื่อนก็คือการชอบล้อเลียนคนอื่น มารดาก็จะแก้ไขโดยการสอนและห้ามไม่ให้ทำ เด็ก ๆ มีการอิจฉากันบ้าง ส่วนมากมักแสดงออกโดยต่อว่ามารดาและทะเลาะกัน มารดาก็แก้โดยการอบรมให้รักใคร่ปรองดองกัน มีเด็กที่ชอบทำลายของเล่นบ้าง แต่เด็กส่วนมากไม่ชอบทารุณสัตว์ มารดาส่วนมากสนับสนุนให้ลูกต่อสู้เพื่อป้องกันตัว แต่มารดาอายุน้อยสนับสนุนให้ลูกต่อสู้มากกว่ามารดาอายุมาก โดยมากมารดามีความเห็นว่าเด็กผู้ชายทำลายของมากกว่าเด็กหญิง

ง. <u>การฝึกอบรมในเรื่องพฤติกรรมทางเพศ</u> ในเรื่องพฤติกรรมทางเพศนี้จะเริ่มพูดตั้งแต่ในวัยทารกและวัยเด็กตอนต้นทีเดียว ดังต่อไปนี้.–

ก) <u>วัยทารกและวัยเด็กตอนต้น</u> มารดาส่วนมากไม่ชอบให้ลูกจับอวัยวะสืบพันธุ์ เพราะกลัวจะเจ็บและเป็นอันตราย มารดาที่ยอมรับว่าลูกของตนจับอวัยวะสืบพันธุ์ มีมารดาอายุน้อย ๔ คน และมารดาอายุมาก ๑๑ คน เมื่อมารดาเห็นลูกกระทำเช่นนั้นก็จะห้ามไม่ให้จับ บางคนก็ใช้ตี มือหรือดุ เพราะส่วนมากกลัวลูกจะปัสสาวะไม่ออก มีมารดาอายุน้อย ๑ คน และมารดาอายุมาก ๒ คน กลัวจะติดเป็นนิสัย และมารดาอายุน้อย ๑ คน มารดาอายุมาก ๓ คน กลัวว่าโตขึ้นเด็กจะเสียคนในเรื่องผู้หญิง (ลูกเป็นผู้ชาย)

ในเรื่องการเล่นอวัยวะสืบพันธุ์นี้ส่วนมากเห็นว่าเด็กผู้ชายเท่านั้นที่เล่น แต่เด็กผู้หญิงไม่เล่น มีแม่อายุน้อย ๒ คน และมารดาอายุมาก ๑ คนที่บอกว่าเหมือนกันทั้งหญิงและชาย

ข) <u>วัยเด็กตอนปลาย</u> มารดาแทบทุกคนเมื่อเด็กโตขนาดอายุ ๖ – ๑๒ ขวบแล้ว ชอบให้ลูกเล่นกับเด็กเพศเดียวกัน และมารดาอายุน้อย ๘ คน มารดาอายุมาก ๙ คน สังเกตเห็นว่าลูกของตนมีกริยาที่เกี่ยวกับทางเพศมากขึ้น ดังนั้นจึงมีมารดาอยู่หลายคน เป็นมารดาอายุน้อย ๑๐ คน มารดาอายุมาก ๙ คน ไม่ประสงค์ให้เด็กหญิงกับเด็กชายเล่นปนกัน

ตาราง ๑๐๕ อายุของเด็กที่มารดาเห็นควรให้แยกกันเล่นกับเด็กต่างเพศ

มารดาอายุระหว่าง	จำนวนมารดาทั้งสิ้น	๒ ½ – ๓ ขวบ	๔ – ๕ ขวบ	๖ – ๗ ขวบ	๘ – ๙ ขวบ	๑๐ – ๑๑ ขวบ	๑๒ – ๑๓ ขวบ	๑๔–๑๕ ขวบ
๑๙ – ๒๙	๑๙	–	–	๑	–	๓	๕	๕
๓๐ – ๔๒	๑๖	๑	–	๒	๑	๕	๓	๔
รวม	๓๐	๑	–	๓	๑	๘	๘	๙

จากตาราง ๑๐๕ จะเห็นว่ามารดาส่วนมากให้แยกเช่นกับเพศตรงข้ามตั้งแต่อายุ ๑๐ ขวบขึ้นไป มารดาอายุมากเข้มงวดกว่ามารดาอายุน้อย คือให้แยกตั้งแต่อายุ ๒ $\frac{๒}{๒}$ ขวบ ๑ คน และให้แยกเมื่ออายุ ๖ – ๗ ขวบ ๒ คน

มีรอให้เข้าวัยรุ่นจึงแยก ๙ คน เป็นมารดาอายุน้อย ๕ คน มารดาอายุมาก ๔ คน

ที่น่าสังเกตสำหรับลูกของมารดาในกลุ่มตัวอย่างก็คือมีลูกน้อยคนที่เคยถามว่า "น้องมาจากไหน" ลูกที่ถามเป็นลูกของมารดาอายุน้อย ๔ คน และเป็นลูกของมารดาอายุมาก ๗ คน คำตอบของมารดามีดังต่อไปนี้.–

ตาราง ๑๐๖ คำตอบของมารดาเมื่อลูกถามว่าน้องมาจากไหน

คำตอบของมารดา	มารดาอายุระหว่าง ๑๙ – ๒๙ ปี	มารดาอายุระหว่าง ๓๐ – ๔๒ ปี
เดิมน้องอยู่ในท้อง	๒	–
น้องมาจากมารดา มารดาไปคลอดมาจากโรงพยาบาล	๑	๑
เกิดจากห้องมารดา ออกทางสะดือ	๑	๕
น้องมาเอง มาจากก่อไผ่	–	๑
จำนวนมารดาทั้งสิ้น	๑๔	๑๖

จากตาราง ๑๐๖ จะเห็นว่ามารดาอายุมากส่วนมากชอบตอบในสิ่งที่ไม่เป็นจริง แต่มารดาอายุน้อยพยายามตอบให้ตรงความจริงที่สุดที่จะจริงได้ แต่ไม่ตอบอย่างโจ่งแจ้งมากเกินไป ตอบไปพอเด็กหายสงสัยเท่านั้น

ที่มารดาบอกว่าลูกออกทางสะดือก็เพราะบอกตามที่ผู้ใหญ่บอกมาอีกทีหนึ่ง ส่วนคำตอบอื่นนั้น มารดาก็มีความเห็นว่า เด็กยังเล็กอยู่ไม่อยากบอกให้ลึกซึ้ง ไม่อยากให้เด็กรู้มากไปกว่านี้ กลัวว่าเด็กรู้มากไปจะไม่ดี และเรื่องเช่นนี้โตขึ้นเด็กจะรู้ได้เอง

ยิ่งในเรื่องการสืบพันธุ์ด้วยแล้ว มารดาทุกคนลงความเห็นว่าไม่ควรสอนให้เด็กทั้งนั้น เพราะจะทำให้เด็กใจแตก แต่ถ้ามีความจำเป็นต้องสอนและผู้สอนมีวิธีสอนที่ดี และเด็กโตพอจะทราบแล้ว มารดาส่วนมากมีความเห็นว่าควรจะสอนได้ในวัยขนาดเดียวกันทั้งหญิงและชายเพราะเด็กโตพอ ๆ กัน ส่วนมารดาพวกที่เห็นว่าควรสอนเด็กหญิงก่อน ก็ให้เหตุผลว่าเพราะเด็กผู้หญิงโตเร็วกว่าชาย ส่วนในเรื่องวิธีสอนนั้น มารดาส่วนมากมีความเห็นว่าควรจะสอนคนละวิธี ผู้ชายใช้วิธีสอนอย่างหนึ่ง ผู้หญิงใช้วิธีสอนอีกอย่างหนึ่ง ไม่เหมือนกัน ส่วนพวกที่เห็นว่าควรสอนวิธีเดียวกันทั้งหญิงและชายนั้นมีมารดาอายุน้อย ๑ คน มารดาอายุมาก ๗ คน แต่มารดาเหล่านี้ไม่ได้ให้เหตุผลที่แจ่มแจ้งนัก

เรื่องความประพฤติทางเพศ มารดาแทบทุกคนลงความเห็นว่าควรควบคุมเพศหญิงมากกว่าเพศชาย เพราะผู้หญิงอ่อนแอและเสียหายมากกว่า และเป็นฝ่ายเสียเปรียบ มีมารดาอายุน้อย ๑ คน ที่เห็นว่าควรควบคุมเพศชายมากกว่า เพราะกลัวว่าโตขึ้นจะเสียคน (อาจจะหมายความว่าเนื่องจากผู้ชายเป็นผู้สืบสกุล กลัวจะเสื่อมเสียถึงสกุล)

สรุป ในเรื่องพฤติกรรมทางเพศนี้ เมื่อพิจารณาในวัยทารกจะเห็นว่าเด็กผู้ชายมักจับอวัยวะเพศ ส่วนเด็กหญิงไม่ใคร่จับ เมื่อมารดาเห็นจะห้ามและตีมือ กลัวจะปัสสาวะไม่ออก และโตขึ้นจะเป็นคนเสียหายในเรื่องเพศ เมื่อเด็กโตขนาด ๖ – ๑๒ ขวบ มารดาชอบให้เด็กแยกกันเล่นกับเพื่อนต่างเพศ และมารดาอายุน้อยเห็นว่าเมื่อเด็กอายุ ๑๒ ขวบ ควรให้เล่นแต่กับเพศเดียวกันแล้ว ส่วนมารดาอายุมากกำหนดเพียง ๑๐ ขวบเท่านั้น มีลูกน้อยคนที่เคยถามว่าน้องมาจากไหน มารดาอายุมากส่วนมากชอบตอบว่าลูกออกมาจากสะดือเพราะตอบตามที่ผู้ใหญ่เคยตอบ ๆ กันมา แต่มารดาอายุน้อยตอบว่าลูกมาจากท้องบ้าง ไปคลอดที่โรงพยาบาลบ้าง เพราะมีความเห็นว่าไม่ควรให้เด็กรู้มากไป

เด็กรู้มากไปกว่านี้ มารดาทุกคนไม่เห็นด้วยกับการสอนในเรื่องเพศ

จ. <u>การรู้จักพึ่งตนเอง</u> สิ่งที่มารดาส่วนมากเห็นว่าควรทำให้เด็กหารกก็คือเรื่องการกิน รองลงมาก็เรื่องการทำความสะอาดเนื้อตัว และการขับถ่าย

เมื่อเด็กร้องมารดาส่วนมากให้กินนม รองลงมาก็ใช้วิธีปลอบ มารดาส่วนมากเข้าใจว่าเด็กร้องไห้เพราะหิว รองลงมาก็คืองว่างและไม่ใคร่สบาย

การอุ้มเด็กทุกครั้งที่ร้องไม่ดีจะทำให้เด็กเคยมือ เวลาลูกร้องไห้มากมารดารู้สึกยุ่งเพราะทำคาญทำงานไม่ได้

วิธีทำให้เด็กหลับที่ดีที่สุดก็คือเอาใส่เปลไกวและกล่อม ถ้าเด็กร้องมารดาส่วนมากเห็นว่าควรให้กินนมเด็กจึงจะหยุด ที่อุ้มเดินก็มี มีมารดาหลายคนที่ใช้วิธีอุ้มและเขย่า เพราะเด็กจะได้เพลินและหลับ

เมื่อเด็กยังเล็กอยู่ เด็กร้องไห้ มิตามารดาก็ต้องอุ้มต้องปลอบ แต่เมื่อเด็กโตขึ้น ก็ไม่ต้องอุ้ม มารดาส่วนมากใช้วิธีเอาขนมและของเล่นมาล่อเพราะเด็กโตแล้วรู้จักภาษาแล้ว ถ้าอุ้มบ่อย ๆ จะเคยตัว

มารดาทุกคนมีความเห็นว่าเด็กหญิงและเด็กชายก็เหมือน ๆ กัน ในเรื่องการเลิกอุ้มเมื่อร้องไห้ ฉันจะแสดงอายุที่มารดาเห็นควรเลิกอุ้มไว้ดังในตารางข้างล่างนี้.–

ตาราง ๑๐๗ อายุที่ไม่ต้องอุ้มเมื่อเด็กร้องไห้

มารดาอายุระหว่าง	จำนวนมารดาทั้งสิ้น	๑ ขวบ	๒ ขวบ	๓ ขวบ	๔ ขวบ	๕ ขวบ	๖ – ๗ ขวบ
๑๔ – ๒๙	๑๔	๔	๓	๓	๓	–	๑
๓๐ – ๔๒	๑๖	๑	๕	๔	๑	๑	๔
รวม	๓๐	๕	๘	๗	๔	๑	๕

จากตาราง ๑๐๗ จะเห็นว่า มารดาอายุน้อยส่วนมากไม่อุ้มเด็กเมื่อเด็กร้องตั้งแต่อายุ ๑ ขวบ และรองลงมาจะเลิกอุ้มเมื่ออายุได้ ๒–๔ ขวบ แต่มารดาอายุมากจะเลิกอุ้มเมื่อร้อง ตั้งแต่อายุ ๒ – ๓ ขวบ

ซึ่งแสดงให้เห็นว่า มารดาอายุน้อยฝึกให้เด็กรู้จักพึ่งตนเองตั้งแต่อายุยังน้อยมาก และอายุน้อยกว่าลูกของมารดาอายุมาก

ข้อที่น่าสังเกต มีมารดาอายุมาก ๔ คน และมารดาอายุน้อย ๑ คนจะเลิกอุ้มเมื่อเด็กอายุได้ ๖ – ๗ ขวบ แสดงว่ามีมารดาอายุมากหลายคนที่ตามใจเด็ก

ตาราง ๑๐๘ วิธีที่ดีที่สุดที่มารดาใช้สอนให้ลูกรู้จักพึ่งตนเอง

วิธีสอน	มารดาอายุระหว่าง ๑๙ – ๒๙ ปี	มารดาอายุระหว่าง ๓๐ – ๔๒ ปี
ชี้แจงให้เด็กฟังแล้วจึงให้เด็กทำ	๔	๓
อธิบายให้เด็กฟังและทำให้ดูเป็นตัวอย่างด้วย	๖	๔
ใช้วิธีพูดขอให้ทำดี ๆ และยอด้วยคำพูด	๒	๒
เอาของเล่นมาล่อ	๒	๒
จำนวนมารดาทั้งสิ้น	๑๔	๑๖

จากตาราง ๑๐๘ จะเห็นว่าวิธีที่มารดานิยมใช้กันก็คือการอธิบายให้ฟังพร้อมทั้งทำตัวอย่างให้ดูด้วย และวิธีที่รองลงมาก็คือชี้แจงให้เด็กเข้าใจแล้วจึงให้เด็กทำ

ส่วนวิธีที่ไม่ควรใช้นั้น มารดาส่วนมากเห็นว่า คือการชู้ให้ทำ รองลงมาก็คือ ตี ดุ ด่า และบังคับให้ทำตามลำดับ

นอกจากจะพึ่งบิดามารดาแล้ว เด็กยังหันไปพึ่ง ปู่ ย่า ตา ยาย ด้วย ปู่ ย่า ตา ยาย ของลูกมารดาอายุน้อยส่วนมากมักไม่ใคร่สอนให้เด็นพึ่งตนเอง มีสอนให้หลานพึ่งตนเองเพียง ๖ คน เท่านั้น และส่วนมากมักสอนเมื่อเด็กอายุได้ ๒ – ๓ ขวบ รองลงมาก็สอนเมื่อเด็กอายุได้ ๑ $\frac{1}{2}$ ขวบ และมีอยู่ ๑ คน ที่สอนเมื่อเด็กอายุได้ ๕ ขวบ

แต่ ปู่ ย่า ตา ยาย ของลูกมารดาอายุมากส่วนมากสอนให้เด็กรู้จักพึ่งตนเองถึง ๑๓ คน ส่วนมากสอนเมื่อเด็กอายุได้ ๒ – ๓ ขวบ

วิธีสอนของท่านเหล่านี้ก็คือ ปู่ ย่า ตา ยาย ของเด็กลูกมารดาอายุน้อยนิยมสอนโดยวิธีทำให้ดู แต่ญาติผู้ใหญ่ของมารดาอายุมากนิยมสอนด้วยวาจาบอกให้ทำอย่างนั้นอย่างนี้ ผลของการสอนก็คือลูกของมารดาอายุน้อยส่วนมากยอมทำตามดี แต่ลูกของมารดาอายุมากมีจำนวนที่ทำตามโดยดีกับไม่ใคร่ทำเกือบเท่า ๆ กัน

ต่อไปนี้ผู้เขียนเห็นสมควรจะนำผลของการฝึกหัดอบรมในเรื่องต่าง ๆ มาเสนอไว้ดังต่อไปนี้.–

ตาราง ๑๐๙ ความสามารถในการช่วยตัวเอง
ในเรื่องการกิน การอาบน้ำ และการแต่งตัว
เมื่อเด็กอายุได้ ๓ ขวบ

มารดาอายุระหว่าง	จำนวนมารดาทั้งสิ้น	เพศของเด็ก	กินเอง	อาบน้ำเอง	แต่งตัวเอง
๑๕ – ๒๙	๑๕	หญิง ชาย	๑๔	๖	๕
๓๐ – ๔๒	๑๖	หญิง ชาย	๑๔	๗	๔
รวม	๓๐	ทั้งหญิงและชาย	๒๘	๑๓	๙

จากตาราง ๑๐๙ จะเห็นว่า เด็กอายุ ๓ ขวบ ทั้งชายและหญิง ส่วนมากกินเองได้แล้ว แต่ยังอาบน้ำเองและแต่งตัวเองได้น้อย

ตาราง ๑๑๐ ความสามารถในการช่วยตัวเองเมื่ออายุได้ ๕ ขวบ

มารดาอายุระหว่าง	จำนวนมารดาทั้งสิ้น	เพศของเด็ก	กินเอง	อาบน้ำเอง	แต่งตัวเอง	ทำงานอื่นได้
๑๙ – ๒๙	๑๙	หญิง ชาย	๑๙	๑๒	๑๐	๑
๓๐ – ๔๒	๑๖	หญิง ชาย	๑๖	๑๑	๑๐	๑
รวม	๓๐	ทั้งหญิงและชาย	๓๐	๒๓	๒๐	๒

จากตาราง ๑๑๐ จะเห็นว่าเมื่ออายุ ๕ ขวบ เด็กช่วยตัวเองได้มากขึ้น

มารดาส่วนมากเห็นว่าเมื่อลูกอายุได้ ๔ – ๕ ขวบ ก็สามารถเข้านอนเองได้แล้ว และจะยอมให้เด็กเลือกเสื้อผ้าได้เองเมื่ออายุ ๘ – ๑๐ ขวบ

เมื่อเด็กสามารถทำงานเองได้แล้ว ไม่ยอมทำตาม มารดาให้มารดาทำ เช่นขอให้ป้อนข้าว มารดาจะรู้สึกโมโหไม่พอใจ เพราะเป็นของเด็กที่ควรทำได้

มารดาจะยอมให้พี่เอาน้องไปเลี้ยง เมื่อน้องอายุได้ ๑ ½ ขวบ ถึง ๒ ขวบแล้ว โดยมากก็ให้พาไปเที่ยว ป้อนข้าว แต่งตัวให้ โดยมารดาควบคุมดูแลอยู่ด้วยเพราะกลัวลูกจะไม่ปลอดภัย มารดาอายุน้อยว่าเด็กหญิงเลี้ยงน้องดีกว่าเด็กชายเล็กน้อย แต่มารดาอายุมากว่าเหมือน ๆ กันทั้งหญิงและชาย

ต่อไปนี้เป็นรายการแสดงความรับผิดชอบที่เด็ก ๆ ควรจะมี.–

ตาราง ๑๑๑ รายการที่เด็กทั้งหญิงและชายในวัยหนึ่ง ๆ
สามารถรับผิดชอบทำงานได้

มารดาอายุระหว่าง (ปี)	จำนวนมารดาทั้งสิ้น	รายการที่เด็กรับผิดชอบ	เริ่มเมื่อ ๒ – ๓ ขวบ	เริ่มเมื่อ ๔ – ๕ ขวบ	เริ่มเมื่อ ๖ – ๗ ขวบ	เริ่มเมื่อ ๘ – ๙ ขวบ	เริ่มเมื่อ ๑๐ – ๑๑ ขวบ	เริ่มเมื่อ ๑๒ – ๑๓ ขวบ	เริ่มเมื่อ ๑๔ – ๑๕ ขวบ
๑๙ – ๒๙	๑๔	หยิบของให้ตามสั่ง	๖	๖	๒	–	–	–	–
		ดูบ้าน	–	๔	–	๔	๕	๑	–
		เลี้ยงน้อง	–	๑	–	๑	๗	๔	๑
		ป้อนข้าว	–	๑	๑	๒	๕	๔	๑
		ช่วยจัดสำรับ	–	๑	๑	๒	๕	๓	๒
		ติดไฟต้มหม้อข้าว	–	๑	๑	๑	๓	๒	๖
		รวม	๖	๑๔	๕	๑๐	๒๕	๑๔	๑๐

ตาราง ๑๑๑ (ต่อ)

มารดาอายุระหว่าง (ปี)	จำนวนมารดาทั้งสิ้น	รายการที่เด็กรับผิดชอบ	เริ่มเมื่อ ๒ – ๓ ขวบ	เริ่มเมื่อ ๔ – ๕ ขวบ	เริ่มเมื่อ ๖ – ๗ ขวบ	เริ่มเมื่อ ๘ – ๙ ขวบ	เริ่มเมื่อ ๑๐ – ๑๑ ขวบ	เริ่มเมื่อ ๑๒ – ๑๓ ขวบ	เริ่มเมื่อ ๑๔ – ๑๕ ขวบ
๓๐ – ๔๒	๑๖	หยิบของให้ตามสั่ง	๕	๖	๓	๑	๑	–	–
		ดูบ้าน	–	๒	๓	๕	๕	๑	–
		เลี้ยงน้อง	–	–	–	๓	๔	๓	๒
		ป้อนข้าว	–	–	๒	๓	๕	๕	๑
		ช่วยจัดสำรับ	–	๑	๒	๓	๕	๕	๑
		ติดไฟต้มหม้อข้าว	–	–	๑	๓	๓	๒	๗
		รวม	๕	๙	๑๑	๑๙	๒๙	๑๓	๑๔
รวม	๓๐		๑๑	๒๓	๑๖	๒๔	๕๓	๒๗	๒๔

จากตาราง ๑๑๑ จะเห็นว่าวัย ๑๐ – ๑๑ ขวบ เป็นวัยที่เด็กมีความสามารถที่จะเริ่มรับผิดชอบในการงานต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นมากที่สุด

มารดาส่วนมากเริ่มฝึกให้รู้จักรับผิดชอบตั้งแต่อายุ ๒ – ๓ ขวบ โดยใช้ให้ไปหยิบของมาให้แล้วค่อย ๆ เพิ่มงานที่ยากขึ้น ๆ ตามลำดับอายุ ส่วนมากลูกผู้หญิงทำได้เรียบร้อยกว่าชาย

<u>สรุป</u> มารดาส่วนมากมีความเห็นว่าการอุ้มเด็กทุกครั้งที่ร้องไม่ดี เด็กจะเคยมือ และเมื่อเด็กอายุได้ ๒ – ๓ ขวบแล้ว มารดาจะไม่อุ้มเมื่อร้องไห้ เมื่ออายุได้ ๓ ขวบ เด็กทุกคนจะกินข้าวได้เอง แต่งตัวเองได้เกือบครึ่ง และยังทำงานอื่น เช่น ดูเรือนได้บ้าง

ในเรื่องการรับผิดชอบ มารดาจะฝึกตั้งแต่ลูกยังเล็ก ๆ คือพอลูกอายุได้ ๒ – ๓ ขวบ ก็ใช้ให้หยิบของเล็ก ๆ น้อย ๆ พอโตขึ้นก็ค่อย ๆ เพิ่มงานให้ยากขึ้น ๆ ตามลำดับ เช่น กวาดบ้าน เลี้ยงน้อง ป้อนข้าว ช่วยจัดสำรับ ตักไห่ตั้งหม้อข้าว ฯลฯ

๗. <u>ปัญหาที่มารดาประสบในการอบรมเลี้ยงดูลูก</u>

ตลอดระยะเวลาที่มารดาในกลุ่มตัวอย่างอบรมเลี้ยงลูกมา มารดาต่างก็ประสบกับปัญหาต่าง ๆ มากมาย แต่มารดาทุกคนก็สามารถฟันฝ่าอุปสรรคมาได้ ต่อไปนี้จะได้แสดงปัญหาที่สำคัญและมารดาคิดว่าเป็นปัญหาที่หนักใจที่สุด คือ

ตาราง ๑๑๒ ปัญหาที่มารดาคิดว่ายากใจที่สุด
ในการอบรมเลี้ยงดูลูก

ปัญหาของมารดา	มารดาอายุระหว่าง ๑๙ – ๒๙ ปี	มารดาอายุระหว่าง ๓๐ – ๔๒ ปี
ไม่มีปัญหา	๒	๑
ปัญหาในเรื่องการอบรมสอนให้ทำอะไรเด็ก ไม่ใคร่ทำตาม	๖	๕
ปัญหาในเรื่องการเล่าเรียน และความประพฤติ	๑	๔
ปัญหาเรื่องการเจ็บป่วยของลูก	๑	๑
ปัญหาเรื่องการอบรมและเรื่องการกินอยู่	๓	๔
ปัญหาเรื่องอนาคตของลูก	๑	๑
จำนวนมารดาทั้งสิ้น	๑๔	๑๖

จากตาราง ๑๑๒ จะเห็นว่าปัญหาที่หนักใจมารดามากที่สุดก็คือปัญหาเรื่องการอบรมสั่งสอนเด็กไม่ใคร่ทำตาม ปัญหาที่หนักใจมารดารองลงมาคือปัญหาเรื่องการอบรมและเรื่องการกินการอยู่ ส่วนมารดาอายุมากมีปัญหาในเรื่องการเล่าเรียนกับความประพฤติของลูกมากกว่ามารดาอายุน้อย ทั้งนี้ก็เป็นเพราะลูกของมารดาอายุมากมีโต ๆ หลายคนและเข้าโรงเรียนแล้ว แต่มารดาอายุน้อยลูกยังเล็กอยู่จึงยังไม่เป็นปัญหา

สรุป ในเรื่อง ปัญหาหนักใจของมารดานี้เป็นเรื่องที่น่าคิดมากทีเดียว เพราะมารดาส่วนมากมักจะเผชิญกับปัญหาเรื่องการอบรมเด็กและเด็กไม่ใคร่จะเชื่อฟัง และมารดาเองก็ไม่พบวิธีใดที่จะแก้ปัญหาให้ลุล่วงไปได้ นี่เป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้เราต้องเผชิญปัญหาเด็กวัยรุ่นอยู่ในปัจจุบันนี้

๔. การเปรียบเทียบ การเลี้ยงเด็กสมัยนี้ กับสมัยที่มารดาได้รับการอบรมเลี้ยงดูมา

ก่อนอื่นผู้เขียนขอเสนอคำตอบของมารดาในกลุ่มตัวอย่างก่อน ดังต่อไปนี้

ตาราง ๑๑๓ ความคิดเห็นของมารดาเมื่อเปรียบเทียบวิธีเลี้ยงดูของตนกับวิธีเลี้ยงที่ตนได้รับการเลี้ยงดูมา

มารดาอายุระหว่าง	จำนวนมารดาทั้งสิ้น	การเลี้ยง		การอบรม	
		เหมือนกัน	ต่างกัน	เหมือนกัน	ต่างกัน
๑๔ – ๒๙	๑๔	๔	๕	๑๔	–
๓๐ – ๔๒	๑๖	๖	๑๐	๑๖	–
รวม	๓๐	๑๕	๑๕	๓๐	–

จากตาราง ๑๑๓ จะเห็นว่า

๑. มารดาทุกคนลงความเห็นว่า มารดาสมัยนี้กับสมัยก่อน ใช้วิธีอบรมเหมือนกัน

๒. มารดาอายุน้อยส่วนมาก เห็นว่าวิธีที่ตนเลี้ยงลูกเหมือนกับวิธีเลี้ยงลูกของบิดามารดาของตน

๓. มารดาอายุมากส่วนมากมีความเห็นว่าการเลี้ยงลูกสมัยนี้ต่างกับสมัยที่ตนได้รับการเลี้ยงมา

ทั้งนี้ มารดาพวกที่ให้ความเห็นว่าการเลี้ยงลูกของตนต่างกับที่มารดาเลี้ยงตนมานั้น ให้เหตุผลดังต่อไปนี้

เรื่องการให้อาหาร	สมัยก่อนให้แต่นมมารดาสมัยนี้ให้นมวัวเพิ่ม
เรื่องการเจ็บป่วย	สมัยนี้ปลอดภัยกว่าสมัยก่อน
เรื่องการศึกษา	สมัยก่อนมารดาไม่ใคร่เอาใจใส่ในเรื่องการเรียนของลูกเท่าสมัยนี้
เรื่องการแต่งตัว	สมัยก่อนปล่อยไม่ใคร่ให้ใส่เสื้อผ้า
เรื่องการลงโทษ	สมัยก่อนลงโทษบ่อย และใช้วิธีรุนแรงกว่า

เมื่อผลปรากฏดังกล่าวข้างต้นนี้ทำให้ผู้เขียนมีความคิดว่า บางทีระยะเวลาที่ผ่านไปอาจทำให้การเลี้ยงลูกเปลี่ยนแปลงไปได้บ้าง ดังนั้นผู้เขียนจึงได้หาอายุเฉลี่ยของมารดาแต่ละกลุ่มได้ดังนี้ คือ

มารดาอายุระหว่าง ๑๙ – ๒๙ ปี มีอายุเฉลี่ย ๒๔ ปี และมารดาอายุระหว่าง ๓๐ – ๔๒ ปีมีอายุเฉลี่ย ๓๕ ปี ๒ เดือน

มารดาที่มีอายุเฉลี่ย ๒๔ ปี บอกว่าวิธีเลี้ยงที่ตนเลี้ยงลูกเดี๋ยวนี้กับที่บิดามารดาเลี้ยงตนมาเหมือนกัน แสดงว่าวิธีเลี้ยงเมื่อประมาณ ๒๔ ปีมาแล้ว กับวิธีเลี้ยงปัจจุบันเหมือนกันหรือใกล้เคียงกัน

แต่มารดาที่มีอายุเฉลี่ย ๓๕ ปี ๒ เดือน บอกว่าวิธีเลี้ยงที่ตนเลี้ยงลูกปัจจุบันนี้กับบิดามารดาเลี้ยงตนมาต่างกันในเรื่องต่าง ๆ ดังแสดงไว้ในตาราง ๑๑๓ แสดงว่าวิธีเลี้ยงเมื่อประมาณ ๓๕ ปีมาแล้วกับปัจจุบันต่างกัน

นั่นก็คือ ชั่วระยะเวลาที่แตกต่างกัน ๑๑ ปี วิธีเลี้ยงเด็กเปลี่ยนแปลงไปได้

ผลอันนี้อาจนำไปใช้ในการอธิบายว่าทำไมการค้นคว้าของเรื่องการเลี้ยงเด็กของ แมคคอม บี และ กิบส์ กับของ เดวิส และ ฮาวิกเฮอร์สท์ จึงได้ผลผิดกัน การค้นคว้าของทั้ง ๒ ราย มีรายห่างกันถึง ๙ ปี และในการค้นคว้าของผู้เขียนพบว่า ชั่วระยะ ๑๑ ปี วิธีเลี้ยงเด็กเปลี่ยนแปลงไปซึ่ง ๙ ปี กับ ๑๑ ปี ก็เป็นเวลาที่ใกล้เคียงกัน ดังนั้นอาจเป็นไปได้ที่การค้นคว้าของทั้งสองคนได้ผลต่างกันเพราะเวลาเป็นเหตุ

<u>วิจารณ์ผล</u>

เพื่อความสะดวกผู้เขียนจะได้วิจารณ์ผลเป็นเรื่องไปดังต่อไปนี้

๑. การแบ่งงานทำในบ้าน จากค้นคว้าของผู้เขียนปรากฏผลว่า มารดาในกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มอายุ ต้องทำงานบ้านเองแทบทุกอย่างสามีช่วยบ้างก็แต่งานหนัก ๆ เช่นซ่อมแซมบ้านเท่านั้น มารดาอายุมากลูกและสามีช่วยทำงานมากกว่ามารดาอายุน้อย เหตุผลที่สามีของมารดาอายุน้อยช่วยงานบ้านได้น้อยก็เพราะการงานในหน้าที่บังคับต้องออกไปทำงานแต่เช้ามืดและกลับจนค่ำ เมื่อนำเอาผลอันนี้ไปเปรียบเทียบกับการค้นคว้าของแพทย์หญิงสุภา มาลากุล ณ อยุธยา (ดังผู้เขียนได้กล่าวถึงข้างต้น) จะเห็นว่า ครอบครัวในกลุ่มตัวอย่างของแพทย์หญิงสุภา ทุกคนมีส่วนช่วยทำงานบ้าน และบางครอบครัวก็มีคนใช้ แสดงว่ามารดาในกลุ่มตัวอย่างของแพทย์หญิงสุภา มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงกว่าครอบครัวในกลุ่มตัวอย่างของผู้เขียน

จากการเปรียบเทียบข้างต้น ผู้เขียนขอวิจารณ์ว่า ครอบครัวไทยที่อยู่ในระดับต่ำของสังคมนั้นงานบ้านส่วนมากเป็นหน้าที่ของแม่บ้านแต่ในครอบครัวที่มีฐานะสูงกว่าจะมีคนที่อาศัยอยู่ในบ้านหลายคนและแต่ละคนก็จะช่วยกันทำงานบ้านช่วยแบ่งเบาภาระของแม่บ้านมากทีเดียว

๒. ทัศนคติของมารดาต่อการมีลูก ในหัวข้อนี้ปรากฏว่าผลที่ผู้เขียนทำการค้นคว้ากับผลของแพทย์หญิงสุภาทำการค้นคว้าเหมือนกัน คือ ทุกครอบครัวต้องการลูกทั้งนั้น ส่วนมากหวังจะให้เด็กเป็นไปตามใจนึกมากกว่าจะตามใจหรือตามความถนัดของเด็ก มารดาสนใจในการแพทย์แผนปัจจุบันมากขึ้น ทั้งในการคลอดและความเจ็บป่วยของเด็ก

นอกจากที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดผู้เขียนยังได้ผลเพิ่มเติมอีกว่า เมื่อคลอดลูกแล้วมารดานิยมอยู่ไฟ เข้ากระโจม นึ่งท้อง อันเป็นวิธีโบราณซึ่งเชื่อกันว่าจะทำให้แข็งแรงและรูปร่างคงเดิม ส่วนมากนิยมกินยาดองแสดงว่าการปฏิบัติอย่างโบราณเช่นนี้ยังมีอิทธิพลต่อมารดาอยู่มาก นอกจากนี้มารดายังไม่นิยมขอเด็กมาเลี้ยงถึงแม้จะรู้ว่าตนเองมีลูกไม่ได้ก็ตามเพราะมีความเห็นว่าเลี้ยงลูกคนอื่นก็ไม่เหมือนลูกของตัวเอง

๓. <u>บุคคลที่เป็นเยี่ยงอย่างของเด็ก</u> ตามความคิดของมารดาก็คือบิดา และ บิดาเป็นคนที่ได้รับการยกย่องสูงสุด ผลข้อนี้เหมือนกับผลการค้นคว้าของแพทย์หญิงสุภา

๔. <u>ผู้ช่วยเหลือมารดาเลี้ยงเด็ก</u> ได้แก่ญาติผู้ใหญ่ สามีและลูกคนโต ซึ่งในเรื่องนี้จากการค้นคว้าของแพทย์หญิงสุภา ผู้ช่วยเลี้ยงเด็กได้แก่ ย่า ยาย ญาติ และคนใช้ เพราะมารดาในกลุ่ม – ตัวอย่างของแพทย์หญิงสุภาเป็นมารดาที่มีระดับเศรษฐกิจสูงกว่ามากมารดาในกลุ่มตัวอย่างของผู้เขียน

๕. <u>การปรับตัวให้เข้ากับสังคม</u> มารดาทั้งสองพวกนิยมการทำโทษลูกโดยการตี และส่วนมากจะลงโทษเมื่อลูกผิดเท่านั้น และความผิดที่มารดาถือว่าร้ายแรงที่สุดก็คือ ลักขโมย มารดาจะโมโห เมื่อเด็กเล่นซน และดื้อไม่ทำตามคำสั่ง คู่ชู้ที่ใช้ได้ผลก็คือขู่ว่าจะตี และขู่ว่าจะยกให้คนอื่นไปเลี้ยง

การอบรมสั่งสอนลูกนั้น มารดาส่วนมากนิยมใช้วิธีพูดจาสั่งสอนดี ๆ ถ้าลูกยังเล็กอยู่ก็ใช้ของเล่นมาล่อ ส่วนรางวัลที่ให้เด็กนั้นมักเป็นสตางค์ หรือของเล่น

ในเรื่องการลงโทษนี้พอจะเปรียบเทียบได้จากผลการค้นคว้าของ จอน อี เคอร์ ยัง ซึ่งได้เข้ามาค้นคว้าเรื่องเกี่ยวกับเมืองไทย และได้เขียนไว้ในหนังสือ Village Life in Modern Thailand ว่า "ปรากฏว่าเด็ก ๓ หรือ ๔ ขวบ ถูกลงโทษเนื่องจากตั้งใจเล่น ซน แม้เด็กจะไม่เคยถูกลงโทษมาก่อน เขาก็จะตีเบา ๆ ที่ก้น ถ้าบอกให้ทำงานแล้วไม่ทำ และอาจจะถึงตีด้วยไม้เล็ก ๆ ถ้าไม่ยอมเชื่อฟังผู้ใหญ่และไม่อยู่ในกฎ การถูว่ามักมีอยู่เสมอถ้าเป็นเด็กดื้อ ถ้าดื้อมาก ๆ มารดาจะลงโทษเด็กด้วยการพูดว่า เด็กไม่ใช่ลูกของตน บิดามารดาเห็นลอยน้ำมาก็เก็บเอาไว้ หรือไปซื้อมาจากแขกบนภูเขา"

จะเห็นได้ว่าการลงโทษลูกของมารดาในกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นมารดาที่อยู่ในพระนครและธนบุรีก็มีวิธีที่คล้ายคลึงกันกับการลงโทษลูกตามชนบทของไทย และไปคล้ายคลึงกับการลงโทษของมารดาอเมริกันระดับล่างชั้นบนซึ่งนิยมการลงโทษให้เจ็บกาย ไม่ให้สิทธิพิเศษ (ผลการค้นคว้าของ แมคคอม บี และเพื่อนร่วมงาน ๑๙๕๔)

๖. <u>การให้อาหาร</u> มารดาส่วนมากให้ลูกกินนมมารดาเมื่อลูกอายุได้ ๓ – ๖ เดือน ก็เริ่มให้อาหารแข็ง เช่น ข้าวกับกล้วย มารดาแทบทุกคนให้ลูกกินเมื่อเด็กหิว และเพิ่มวิตามินลงในอาหารให้เด็กกิน มีน้อยคนที่ให้ลูกกินนมขวดเพิ่มวิธีการให้อาหารนี้ มารดาได้รับคำแนะนำจากญาติและเพื่อนบ้าน มีอยู่ ๒ – ๓ ราย ที่ได้คำแนะนำจากนายแพทย์ตอนจะออกจากโรงพยาบาล ส่วนปัญหาเรื่องการกิน การดูดปากและดูดนิ้ว ไม่มีเลย ผลอันนี้คล้ายคลึงกับผลการค้นคว้าของแพทย์หญิงสุภา

๗. <u>การหย่านม</u> มารดาส่วนมากจะให้ลูกหย่านมเมื่ออายุได้ ๑๖ – ๑๘ เดือน และวิธีหย่าก็ใช้ของขม ๆ หรือมีสีน่าเกลียดและน่าขยะแขยงทาที่นม ส่วนมารดาอายุน้อยใช้วิธีไม่ให้ลูกกินนมเฉย ๆ แล้วให้กินขนมและผลไม้แทน

การหย่านมของมารดาในกลุ่มตัวอย่างทำอย่างนุ่มนวลค่อยทำค่อยไป

๘. <u>การอาบน้ำ</u> มีมารดาส่วนมากอาบน้ำให้ลูกสามเวลา คือ เช้า กลางวัน และเย็น เมื่อเด็กยังเล็กอยู่อาบน้ำในอ่างใช้น้ำอุ่น เมื่อโตขึ้นก็ให้อื่นอาบข้างโอ่งน้ำใช้น้ำเย็น มารดาทุกคนเห็นว่าการอาบน้ำให้เด็กบ่อย ๆ ทำให้เด็กแข็งแรงโตเร็ว

๙. <u>ความสะอาด</u> ผู้เขียนพบว่าเด็กส่วนมากสนใจในการรักษาความสะอาดของเครื่องแต่งตัวมากที่สุด รองลงมาก็สนใจทุกอย่างรวมทั้งเสื้อผ้าอาหารและร่างกายด้วย ซึ่งคล้ายกับการค้นคว้าของแพทย์หญิงสุภา คือจากการค้นคว้าครั้งนั้นพบว่ามารดาเอาใจใส่และสนใจในเรื่องความสะอาดของเครื่องแต่งกายอย่างยิ่งยวด

นอกจากนี้ผู้เขียนยังพบว่า มารดาส่วนมากมีความเห็นว่าการหัดให้ลูกรักษาความสะอาดตั้งแต่เล็ก ๆ จะทำให้มีนิสัยรักความสะอาดเมื่อโต กันและมือเป็นส่วนที่ต้องล้างบ่อยที่สุด เพราะเปื้อนบ่อยที่สุดและมือต้องใช้จับอาหารเข้าปาก กลัวมีเชื้อโรคติดเข้าไป

๑๐. <u>การขับถ่าย</u> มารดาอายุน้อยเริ่มฝึกการขับถ่ายเมื่อเด็กอายุได้ ๑ $\frac{1}{2}$ ขวบ โดยจับให้นั่งกระโถนและได้ผลสมบูรณ์ไม่ถ่ายรดทั้งกลางวันและกลางคืนเมื่ออายุได้ ๒ – ๓ ขวบ แต่มารดาอายุมากเริ่มฝึกตั้งแต่อายุ ๔ – ๖ เดือน แต่กว่าจะได้ผลสมบูรณ์ไม่ถ่ายรดเวลากลางคืนเมื่ออายุ ๒ – ๓ ขวบ และไม่ถ่ายรดในเวลากลางวันเมื่ออายุตั้ง ๓ – ๔ ขวบ และมีบางคนช้าตั้งอายุ ๖ – ๗ ขวบ จึงจะควบคุมได้ และการฝึกขับถ่ายก็ไม่เข้มงวดนัก เมื่อลูกควบคุมได้แล้วถ่ายเลอะเทอะอีกมารดาส่วนมากจะดุลูก

ผู้เขียนเห็นว่าวิธีการฝึกการขับถ่ายของมารดาอายุน้อยใกล้เคียงกับวิธีการของมารดาในกลุ่มตัวอย่างของแพทย์หญิงสุภา

ส่วนเมื่อลูกเกิดถ่ายเลอะเทอะโดยบังเอิญ มารดาจะดุด่าลูกนั้นเหมือนกับวิธีปฏิบัติต่อลูกของมารดาอเมริกันในชนระดับล่างชั้นบน (upper lower class) ซึ่ง แมคคอบ บี และกิบส์ ได้ค้นคว้าในปี ๑๙๕๔

๑๑. <u>การก้าวร้าวรุกราน</u> เด็กมักแสดงออกโดยการร้องส่งเสียงดังและล้อเลียนคนอื่น มารดาก็จะแก้ไขโดยการห้ามไม่ให้ทำ เด็ก ๆ มักมีการอิจฉา ทำลายของ และทารุณสัตว์ น้อยเด็กผู้ชายทำลายของมากกว่าเด็กผู้หญิง แสดงว่าเด็กชายแสดงการก้าวร้าวรุกรานออกมากกว่าเด็กผู้หญิง มารดาส่วนมากสนับสนุนให้เด็กต่อสู้เพื่อป้องกันตัว และในการปฏิบัติมารดาส่วนมากก็ชอบสนับสนุนเด็กให้ต่อสู้ ซึ่งผู้เขียนได้มีโอกาสได้พบเห็นในขณะสัมภาษณ์ มีมารดาไม่ถึงครึ่งให้ลูกหลีกเลี่ยงการต่อสู้ ซึ่งผลในข้อนี้ขัดแย้งกับผลการค้นคว้าของแพทย์หญิงสุภา ที่ว่ามารดาส่วนมากมีความคิดที่จะให้ลูกต่อสู้ แต่ในทางปฏิบัติมักจะให้ลูกเป็นผู้รักสงบมากกว่า

ผู้เขียนเห็นว่าที่ผลเป็นเช่นนี้เพราะฐานะทางเศรษฐกิจของมารดาทั้งสองกลุ่มตัวอย่างไม่เท่ากัน ดังนั้นการต้องดิ้นรนอยู่ในการต่อสู้เพื่อเลี้ยงชีพคงเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้มารดาในกลุ่มตัวอย่างของผู้เขียนเห็นว่าการต่อสู้เป็นของจำเป็นสำหรับชีวิตมนุษย์ จึงต้องการให้ลูกเป็นนักต่อสู้ไปด้วย

การค้นคว้าของ แมคคอม บี และผู้ร่วมงานของเขามีว่า บิดามารดาระดับกลางชั้นบนยอมให้ลูกแสดงอารมณ์ก้าวร้าวรุกรานต่อบิดามารดาได้มากกว่า บิดามารดาระดับล่างชั้นบน

สำหรับพฤติกรรมอย่างที่บิดามารดาอเมริกันปฏิบัติต่อลูกดังข้างบนนี้ สำหรับบิดามารดาไทยเราโดยเฉพาะในกลุ่มตัวอย่างไม่ยอมให้ลูกปฏิบัติเช่นนั้นกับบิดามารดา และแม้แต่กับผู้ใหญ่อื่น ๆ ก็ไม่นิยมให้ลูกแสดงพฤติกรรมที่ก้าวร้าวรุกรานต่อ เพราะเป็นธรรมเนียมของไทยที่เด็กต้องเคารพ เชื่อฟัง และไม่แสดงกริยาเป็นเชิงลบหลู่ผู้ใหญ่

๑๒. <u>พฤติกรรมทางเพศ</u> เมื่ออยู่ในวัยทารก เด็กชายมักจับอวัยวะเพศ มารดาจะไม่พอใจและห้ามโดยทันที กล้วจะปัสสาวะไม่ออก มารดาแทบทุกคนไม่นิยมการสอนเรื่องเพศเพราะเห็นว่าไม่สมควรจะให้เด็กรู้ โตขึ้นเด็กก็จะรู้เอง มารดาส่วนมากเห็นว่าควรให้เด็กเล่นแยกเพศกันเมื่ออายุ ๑๐ – ๑๒ ขวบ ถูก ๆ น้อยคนที่จะถามว่าน้องมาจากไหน เมื่อถูกถามมารดาอายุมากจะบอกไม่ตรงกับความจริง คือบอกว่าออกทางสะดือ แต่มารดาอายุน้อยตอบตรงความแต่ไม่ลึกซึ้งพอเด็กไม่สนใจถามต่อก็พอแล้ว

ซึ่งผลอันนี้ใกล้เคียงกับผลการค้นคว้าของแพทย์หญิงสุภามีผิดกันก็ตรงอายุที่มารดาเห็นควรให้แยกเล่นกับเด็กต่างเพศ คือของแพทย์หญิงสุภาเห็นควรให้แยกเพศเล่นตั้งแต่อายุ ๗ – ๘ ขวบ

ส่วนการลงโทษเมื่อเด็กจับอวัยวะเพศนั้น มารดาอเมริกันระดับล่างชั้นบนก็ปฏิบัติเหมือนกันมารดาไทยเหมือนกัน (จากการค้นคว้าของ แมคคอบ บี ค.ศ. ๑๙๕๔)

๑๓. <u>การรู้จักพึ่งตนเอง</u> มารดาส่วนมากเริ่มสอนให้เด็กรู้จักพึ่งตนเองตั้งแต่อายุยังน้อย เพราะมารดามีงานอื่นมาก บางครั้งก็ต้องการให้เด็กช่วยและต้องการให้ลูกรู้จักพึ่งตนเองเมื่อโต ดังนั้นเด็กจึงทำงานได้ตั้งแต่อายุยังน้อย เช่นอายุ ๒ – ๓ ขวบ สามารถหยิบของให้บิดามารดาได้บ้างแล้ว และหญิงทำงานได้ดีกว่าชาย ซึ่งผลอันนี้ผิดกับผลของการค้นคว้าของแพทย์หญิงสุภา เพราะมารดาในกลุ่มตัวอย่างของแพทย์หญิงสุภาชอบให้ลูกพึ่งตน (มารดา) และกระตุ้นให้เด็กหญิงพึ่งตนเอง และรับผิดชอบงานบ้านมากกว่าและก่อนเด็กชาย

จากการค้นคว้าของผู้เขียนพบว่า เด็กหญิงและเด็กชายเริ่มได้รับการฝึกหัดให้ช่วยตัวเองในวันเดียวกันและเด็กก็ปฏิบัติได้ในอายุเท่า ๆ กัน มีอยู่บางรายที่เด็กหญิงทำได้ดีกว่าเด็กชาย แต่มารดาส่วนมากต้องการให้ลูกพึ่งตนเอง เพราะมารดาในกลุ่มตัวอย่างของผู้เขียนมีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำกว่ามารดาในกลุ่มตัวอย่างของแพทย์หญิงสุภา จึงต้องการให้ลูกพึ่งตนเองและทำอะไรได้เองตั้งแต่อายุยังน้อย

๑๔. <u>ปัญหาที่มารดาประสบในการอบรมเลี้ยงดูลูก</u> ปัญหาที่มารดาประสบในการอบรมเลี้ยงดูลูกที่มีมากที่สุดก็คือเรื่องการอบรมเด็กแล้ว เด็กไม่ใคร่ปฏิบัติตาม รองลงมาก็เรื่องการอบรมและเรื่องการกิน การอยู่เพราะเกี่ยวกับเรื่องการเงินของครอบครัว รองลงมาอีกก็ได้แก่เรื่องการเล่าเรียนและความประพฤติ เมื่อพิจารณาดูปัญหาข้างต้นจะเห็นว่า ปัญหาใหญ่ที่มารดาหนักใจที่สุดก็คือ

เรื่องความประพฤติของเด็ก ต่อมาก็เรื่องฐานะของครอบครัวกลัวจะไม่มีเงินให้ลูกพอเพียง และต่อไปก็เป็นเรื่องของการศึกษาเล่าเรียน กลัวลูกจะไม่ตั้งใจเรียนและมารดาจะไม่มีเงินให้ลูกเรียน มารดาเข้าใจว่าลูกจะได้คิบได้ดีก็เพราะการเรียนหนังสือ บิดามารดาต่างก็อยากให้ลูก ๆ สบายกว่าตนทั้งนั้น เมื่อเอาผลมาเปรียบเทียบกับผลการค้นคว้าของแพทย์หญิงสุภา จะเห็นว่าปัญหาที่สำคัญที่สุดของการค้นคว้าของแพทย์หญิงสุภากลับเป็นปัญหาอันดับสามของการค้นคว้าของผู้เขียน มารดาในกลุ่มตัวอย่างของผู้เขียนกลับเห็นว่าปัญหาสำคัญที่สุดก็คือปัญหาเรื่องความประพฤติของเด็ก

เมื่อเป็นเช่นนี้ ผู้เขียนเห็นว่าสิ่งจูงใจให้มารดาในกลุ่มตัวอย่างของแพทย์หญิงสุภา เห็นว่าปัญหาเรื่องการศึกษาเล่าเรียนเป็นปัญหาที่หนักใจที่สุด แต่มารดาในกลุ่มตัวอย่างของผู้เขียนกลับเห็นว่าปัญหาเรื่องความประพฤติเป็นปัญหาหนักใจที่สุดนั้น มีดังต่อไปนี้ คือ

ประการแรก ลูก ๆ ของมารดาในกลุ่มตัวอย่างของผู้เขียนอาจมีความประพฤติที่น่าวิตกกังวลจริง ๆ แต่ลูก ๆ ของมารดาในกลุ่มตัวอย่างของแพทย์หญิงสุภาไม่เป็นเช่นนั้น

ประการที่สอง เนื่องจากฐานะของมารดาในกลุ่มตัวอย่างทั้งสองมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่เหมือนกัน มารดาในกลุ่มตัวอย่างของแพทย์หญิงสุภามีฐานะดีกว่า สามารถส่งให้ลูกได้เรียนสูง ๆ จึงเพ่งเล็งในเรื่องการศึกษาของลูกสูงกว่า ส่วนมารดาในกลุ่มตัวอย่างของผู้เขียนคิดว่าคนที่มีฐานะเช่นเขาไม่สามารถจะส่งลูกให้เรียนสูง ๆ ได้ จึงไม่เพ่งเล็งในเรื่องการศึกษา

ประการที่สาม ปัจจุบันนี้คนส่วนมากมักชื่นเต้นวิพากวิจารณ์กันเรื่องปัญหาความประพฤติของเด็กวัยรุ่น จึงทำให้มารดาผู้รักลูกทั้งหลายวิตกว่าลูกของตนจะเป็นไปอย่างที่เขาวิพากวิจารณ์กัน

ตามความเป็นจริงแล้วเท่าที่ผู้เขียนได้สังเกตเห็นและจากการสัมภาษณ์มารดาเด็ก ๆ ก็ไม่ได้มีความประพฤติที่เสียหายมากมายนัก เช่นเพียงดื้อและซนตามวิสัยเด็ก ๆ แต่ดู ๆ แล้วจะเห็นว่ามารดาแทบทุกคนวิตกเรื่องความประพฤติของลูกมาก ผู้เขียนเข้าใจว่าคงได้รับอิทธิพลจากเสียงวิพากวิจารณ์ที่มีอยู่ทั่ว ๆ ไปในปัจจุบันนี้

ส่วนเรื่องการกินการอยู่กลัวจะไม่มีให้ลูกอย่างพอเพียงนั้นก็น่าเห็นใจครอบครัวผู้มีรายได้น้อย ผู้เขียนเห็นว่าทั้งบิดามารดาต้องทำงานตัวเป็นเกลียวเพื่อหาเงินมาเลี้ยงครอบครัว

๑๕. <u>การเปรียบเทียบวิธีเลี้ยงลูกของมารดาในปัจจุบันกับที่ตนเองได้รับการเลี้ยงดูมา</u>

มารดาทุกคนเห็นว่าในเรื่องการอบรมเด็กนั้นตนใช้วิธีอบรมเหมือนที่บิดามารดาเคยอบรมตนมา แต่ในเรื่องวิธีเลี้ยงลูกในด้านต่าง ๆ แล้ว มารดาอายุน้อยให้ความเห็นว่าไม่แตกต่างกัน แต่มารดาอายุมากบอกว่าแตกต่างกัน คือวิธีเลี้ยงปัจจุบันดีกว่าปลอดภัยกว่า ซึ่งผลอันนี้ก็คล้ายคลึงกับผลการค้นคว้าของแพทย์หญิงสุภา

จากผลข้างต้นทั้งหมดจะเห็นว่าวิธีการเลี้ยงลูกของมารดาในกลุ่มตัวอย่างที่ผู้เขียนทำการค้นคว้านี้ มีวิธีเลี้ยงคล้ายคลึงกับผลของการค้นคว้าของแพทย์หญิงสุภาเป็นส่วนใหญ่ ที่ผิดกันบ้างก็เป็นส่วนปลีกย่อย และผิดกับเพียงเล็กน้อย ผู้เขียนจึงอยากจะแสดงความเห็นว่าการเลี้ยงลูกของคนไทยไม่ว่าจะเป็นคนระดับล่างชั้นล่างหรือระดับที่สูงกว่าเล็กน้อย เช่น คนที่อยู่ในระดับกลางก็มีวิธีเลี้ยงดูที่เหมือน ๆ กัน นอกจากนี้วิธีอบรมเด็กของมารดาระดับล่างของไทยก็มีวิธีปฏิบัติบางอย่างเหมือนมารดาอเมริกันระดับล่าง เช่น เรื่องการลงโทษ การห้ามเล่นอวัยวะเพศ ฯ ล ฯ

ก่อนที่การวิจารณ์ผลจะสิ้นสุดลง ผู้เขียนขอย้อมความเข้าใจอีกครั้งหนึ่งว่า ผลทั้งหลายข้างต้นที่ผู้เขียนได้เสนอมา ผู้เขียนได้มาจากการสัมภาษณ์มารดาในจังหวัดพระนครและธนบุรี และมีจำนวนเพียง ๓๐ คนเท่านั้น ดังนั้นผู้เขียนขอให้ผู้อ่านได้ใช้วิจารณญาณเอาเองว่าควรจะเชื่อถือได้มากน้อยเพียงใด

แต่อย่างไรก็ดี ผู้เขียนได้พยายามใช้วิธีคัดเลือกมารดาในกลุ่มตัวอย่างอย่างดีที่สุดที่จะใช้เป็นตัวแทนมารดาในระดับล่างของสังคมได้อย่างใกล้เคียงความจริงให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ และโดยอาศัยความจริงที่ว่าคนเรามักจะเลี้ยงลูกไม่ต่างกันนัก ผู้เขียนจึงเห็นว่าแม้จำนวนมารดาในกลุ่มตัวอย่างจะน้อย แต่ผลก็พอจะเชื่อถือได้มากพอสมควร

บทที่ ๖

สรุปความสำคัญ สรุปผล และข้อเสนอแนะ

สรุปความสำคัญ

ในการค้นคว้าครั้งนี้ผู้เขียนได้เลือกสัมภาษณ์มารดา ๓๐ คน ที่อยู่ในครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมต่ำ และมีที่อยู่ในจังหวัดพระนครและธนบุรี ผู้เขียนเป็นผู้รับผิดชอบในการสัมภาษณ์แต่ผู้เดียวผลปรากฏว่า มารดาในระดับต่ำของสังคมส่วนใหญ่ต้องทำงานบ้านแต่ผู้เดียว เมื่อรู้ว่าจะมีบุตรก็ดีใจ ไม่ชอบขอลูกคนอื่นมาเลี้ยง นิยมการคลอดที่โรงพยาบาลและการแพทย์แผนปัจจุบันมากขึ้น แต่หลังคลอดต้องอยู่ไฟและกินยาแผนโบราณ สามีและญาติมักช่วยเลี้ยงลูก มารดาส่วนมาก

มารดาส่วนมากให้ลูกกินนมมารดาและให้เมื่อเด็กหิว เมื่ออายุได้ ๓ – ๖ เดือน ก็เริ่มให้กินข้าวกับกล้วย มารดาอายุมากเริ่มฝึกการขับถ่ายตั้งแต่ลูกอายุยังน้อย แต่ได้ผลช้ากว่ามารดาอายุน้อยซึ่งเริ่มฝึกการขับถ่ายเมื่อเด็กอายุได้ ๑ ½ ขวบ ลูก ๆ มักสนใจในความสะอาดของเครื่องแต่งตัวเป็นพิเศษ เมื่อเด็กถูกขัดขวางหรือไม่พอใจมักร้องไห้เสียงดัง มีเด็กกิจฉาพี่น้อง ทำลายของ และทารุณสัตว์น้อย มารดาชอบลงโทษลูกโดยการตีและชอบขู่เด็กว่าจะตี ลูกได้รับการฝึกให้รู้จักพึ่งตนเองตั้งแต่อายุยังน้อย มารดาทุกคนอบรมลูกเหมือนกับที่ตนได้รับการอบรมจากบิดามารดา แต่วิธีเลี้ยงลูกนั้น มารดาอายุน้อยเลี้ยงตามคำแนะนำของบิดามารดาของตน แต่มารดาอายุมากให้คำตอบว่าตนเลี้ยงลูกผิดกับที่บิดามารดาเลี้ยงตนมา เพราะตนได้ลงโทษลูกน้อยกว่าเอาใจใส่เรื่องการเรียนและการแต่งตัวมากกว่าสมัยก่อน มารดาส่วนมากมักหนักใจเรื่องความประพฤติของเด็ก ซึ่งบังเอิญไปตรงกับปัญหาในปัจจุบันและเป็นปัญหาที่จูงใจให้ผู้เขียนได้ศึกษาเรื่องนี้ เพื่อค้นคว้าหาสาเหตุที่ทำให้ความประพฤติของเด็กเป็นที่หนักใจในปัจจุบัน โดยตั้งวัตถุประสงค์เพื่อจะศึกษาให้ลึกซึ้งลงไปในแต่ละวิธีการของการอบรมเลี้ยงดูเด็ก นับตั้งแต่การแบ่งงานทำในบ้าน การให้อาหาร การขับถ่ายตลอดไปจนถึงการรู้จักรับผิดชอบ เมื่อผู้เขียนได้พิจารณาถึงวิธีการเลี้ยงดูของมารดาแล้ว ก็ยากที่จะสรุปได้ว่าอะไรบ้างเป็นสาเหตุที่ทำให้ความประพฤติของเด็กเป็นที่หนักใจในปัจจุบัน แต่สิ่งที่ผู้เขียนเห็นว่าอาจจะเป็นสาเหตุหนึ่ง ก็คือ การลงโทษเด็กโดยใช้อารมณ์ เวลาเด็กทำผิดถ้าผู้ใหญ่อารมณ์ดีก็ไม่ลงโทษ ถ้าผู้ใหญ่อารมณ์ไม่ดีเด็กทำผิดเล็กน้อยก็ถูกลงโทษ ทำให้เด็กไม่สามารถจะตัดสินได้ถูกต้องว่าอะไรผิดอะไรถูก บางครั้งก็จะเกิดความข้องคับใจขึ้น เพราะสิ่งที่ตนกระทำลงไปและตนเข้าใจว่าถูกต้องแล้ว ก็ยังถูกลงโทษ ทำให้เด็กมักแสดงการก้าวร้าวรุกรานมีนิสัยอื้อดึง ถ้าเด็กยิ่งถูกลงโทษโดยไม่มีเหตุผลเช่นนี้บ่อย ๆ เข้าและถูกลงโทษโดยวิธีรุนแรง เช่นตีให้เจ็บตัว และดุด่าให้เจ็บใจหนัก ๆ เข้าก็จะทำให้เด็กกลายเป็นเด็กเอาแต่ใจไม่เชื่อฟังผู้ใหญ่ และมีความประพฤติที่น่าหนักใจได้ง่ายเข้า สาเหตุอีกประการหนึ่งก็คือสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้แก่สถานที่อยู่ที่คับแคบ เด็กจึงมีความจำเป็นต้องออกไปเล่นนอกบ้าน ถ้าเด็กบังเอิญไปเพื่อนดีก็เป็นบุญของเด็กไป ถ้าไปคบเพื่อนที่ไม่ดีก็จะชักนำให้เด็กประพฤติผิดตามไปด้วย นอกจากนี้ผู้เขียนยังเชื่อว่ามีสาเหตุอื่น ๆ อีกมาก แต่จากการค้นคว้าครั้งนี้ผู้เขียนยังไม่พบสาเหตุเหล่านั้นโดยชัดแจ้ง จึงไม่สามารถนำมากล่าวให้ในที่นี้ได้

ข้อเสนอแนะ

ในการเขียนปริญญานิพนธ์ครั้งนี้ ถึงแม้ผู้เขียนจะได้ข้อมูลมามากมายและข้อมูลแต่ละอันก็เป็นประโยชน์มาก แต่เนื่องจากเวลาจำกัดผู้เขียนจึงไม่สามารถจะนำมาเสนอไว้ในปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ทุกข้อความ และเนื่องจากเวลาจำกัดอีกเช่นเดียวกันผู้เขียนจึงไม่สามารถจะสัมภาษณ์มารดาได้เกิน ๓๐ คน และเนื่องจากจำนวนของมารดาน้อยมากผู้เขียนจึงไม่ได้นำผลมาเสนอตามเชิงสถิติซึ่งจะทำให้ท่านผู้อ่านเห็นจริงเห็นจังไปด้วย อย่างไรก็ดีถ้าผู้เขียนมีโอกาสหรือถ้าท่านผู้ใดมีโอกาสที่จะทำการค้นคว้าผู้เขียนขอเสนอแนะว่า ควรจะสัมภาษณ์มารดาเพิ่มเติมอีกเป็นจำนวนเท่าที่เห็นควร และควรจะติดตามดูเด็กในระยะยาวด้วยว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบนี้ ผลจะทำให้เด็กมีบุคลิกภาพอย่างใด เช่น เด็กที่บิดามารดาเข้มงวดในเรื่องการขับถ่าย โตขึ้นจะเป็นคนอย่างไร เจ้าระเบียบหรือไม่ หรือเด็กที่มารดาให้กินนมนานโตขึ้นจะเป็นคนเช่นไร ฯลฯ

อนึ่งแบบสอบถามที่ผู้เขียนใช้นี้เป็นแบบสอบถามที่ละเอียดมาก สามารถคลุมไปถึงแทบทุกด้าน และสามารถใช้ตรวจสอบคำตอบของมารดาว่าที่ตอบมานั้นมีคำตอบใดที่คลาดเคลื่อนไปบ้าง แต่ในขณะเดียวกันผู้เขียนก็มีความรู้สึกว่าแบบสอบถามนี้มีคำถามที่ซุกซิก จนบางครั้งก็สังเกตเห็นว่าผู้ให้สัมภาษณ์รู้สึกอึดอัดใจ และยังมีคำถามบางคำถามที่เข้าใจยาก มารดาผู้ให้สัมภาษณ์ตีความหมายของคำถามนั้น ๆ ไปได้หลายแง่ เช่น คำถามว่า " เมื่อรู้ว่าตนเองมีครรภ์ ท่านหวังอะไร " คำ "หวัง" ในที่นี้มารดาตีความต่าง ๆ กัน บางคนเข้าใจว่าหมายถึง ความหวังอยากได้ลูกผู้ชายหรือลูกผู้หญิง บางคนเข้าใจว่าเป็นคำถามที่จะต้องตอบให้ทราบถึงเหตุผลของมารดาที่อยากมีลูก และบางคนก็ตอบถึงวิธีที่ตนจะปฏิบัติต่อลูกเมื่อตนคลอดลูกแล้ว เช่น จะทำอะไรทุกอย่างให้ลูก จะให้เรียนสูง ๆ จะอบรมให้เป็นคนดี ฯลฯ

คำถามว่า " ท่านเห็นว่าส่วนไหนของร่างกายที่จะต้องทำความสะอาดมากที่สุด " กับคำถามว่า " ส่วนไหนที่ต้องล้างบ่อยที่สุด " ซึ่งคำถามทั้งสองคำถามแรกมารดามีโอกาสที่จะเลือกตอบได้กว้างกว่าคำถามหลัง เพราะคำว่า "ล้าง" ใช้ได้กับเฉพาะอวัยวะบางส่วนเท่านั้น

ท้ายที่สุดนี้ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าข้อเสนอแนะของผู้เขียนคงจะได้รับการพิจารณาจากนักวิจัย และปริญญานิพนธ์ฉบับนี้จะอำนวยประโยชน์ให้แก่ท่านผู้อ่าน บิดามารดาครูอาจารย์และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเด็กทุกฝ่าย.

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ

บรรณานุกรม

๑. จรูญ กุวานนท์ " บทบรรณาธิการ " หนังสือพิมพ์บางกอกไทม์ ฉบับที่ ๓๗๗ หน้า ๕ วันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๐๕

๒. สุภา มาลากุล ณ อยุธยา, พ.ญ. " การศึกษาค้นคว้าเรื่องการเลี้ยงดูเด็กอายุ ๑ – ๕ ขวบ ในวัฒนธรรมไทย วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๒ หน้า ๑ – ๓๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๑

3. Brody, Sylvia, Patterns of Mothering, International Universities Press Inc., New York, 1956, 417 p.p.

4. Breckenridge and Vincent, Child Development, W.B. Saunders Company Inc., London, 1955, 497 p.p.

5. Coladarci, Arthur P., Educational Psychology, The Dryden Press Inc., New York, 1955, 561 p.p.

6. De Young, John E., Village Life in Modern Thailand, University of California Press Inc., Los Angeles, 1958, 225 p.p.

7. English, Horage B., Child Psychology, Henry Holt and Company Inc., New York, 1955, 561 p.p.

8. Nelson, Waldo E., Textbook of Pediatrics, Six th edition, W.B. Saunders Company Inc., London, 1955, p.p. 365 - 367.

9. Sears, Robert R., Maccoby, Eleanor E. and Levin, Harry, Patterns of Child Rearing, Row, Peterson and Company Inc., New York, 533 p.p.

ภาคผนวก

ภาคผนวก

แบบสัมภาษณ์มารดา

ผู้สัมภาษณ์ ..... วันที่, เดือน, ปี ..... ตั้งต้นเวลา ..... น. ถึง ..... น.
ผู้ให้สัมภาษณ์ ..... อายุ ..... ปี
ตำบลที่อยู่ .....

ตอนที่ ๑

บริเวณและเครื่องใช้สำหรับเด็กต่าง ๆ อายุ เช่น เครื่องเล่น เครื่องรับประทาน และเครื่องนอนที่มี เช่น เปล เตียง

- อยู่ที่ไหนของบ้าน ?
- มีเครื่องเล่นเฉพาะเด็กอ่อน ?

ถ้าเผื่อแม่ทำงาน : –

- ตั้งแต่แต่งงานทำงานมานานเท่าไร ?
- ก่อนแต่งงานทำงานอะไร ?
- ทำไมจึงทำงาน ?
- รู้สึกอย่างไร ?
- มีรายได้เท่าใด ?

สนใจอยากทราบว่าครอบครัวท่านแบ่งงานกันทำอย่างไรบ้าง ? เช่นงานต่อไปนี้

- หุงหาอาหาร
- ล้างชาม
- กวาดบ้าน
- ซักรีด

- ซ่อมแซมบ้าน
- ดูแลเงินทอง
- ซ่อมเสื้อผ้าและเย็บใหม่
- ซ่อมและทำเครื่องแต่งบ้าน
- ริเริ่มการปฏิบัติศาสนา
- เลี้ยงเด็ก
- ดูแลเรื่องการเรียนของลูก
- พาเด็ก ๆ ไปเที่ยว
- แต่งตัวเด็กไปโรงเรียน
- จ่ายของและจ่ายตลาด
- ใครดูแลเลี้ยงสัตว์

มีงานสำคัญอะไรอื่นต้องทำอีกไหมในบ้าน ?

ตอนที่ ๒

คำถามนี้จะใช้ในการหา ทัศนคติต่อการมีลูก

ระยะก่อนคลอดและระหว่างคลอด

ท่านเคยคิดว่าจะมีลูกบ้างไหมเมื่อก่อนการแต่งงาน ?

สมมุติว่า ท่านเกิดทราบว่าตัวท่านจะมีลูกไม่ได้ ?

- ท่านรู้สึกอย่างไร ?
- ท่านจะทำอย่างไรต่อไป ?

สมมุติว่า สามีท่านเกิดจะมีลูกไม่ได้ ?

- ท่านรู้สึกอย่างไร
- ท่านจะทำอย่างไรต่อไป ?

เมื่อคิดถึงว่าจะมีลูก

- ท่านหวังอะไร ?
- ท่านรู้สึกวิตกเรื่องอะไรบ้าง ๆ
- ท่านรู้สึกเช่นนี้ทุกท้องไหม ?
- ถ้าไม่รู้สึกทุกท้อง – แล้วเปลี่ยนเป็นอย่างไร และ ทำไม ?

ท่านรู้สึกอย่างไร เมื่อพบว่าตัวเองตั้งครรภ์ ?

ยินดี – ทำไม

กลัว – ทำไม

ตกใจ – ทำไม

คิดว่าเร็วไป ? ทำไม ?

สามีท่านแสดงอย่างไร เมื่อทราบ ?

- ทำไม ?

เมื่อตั้งท้องคิดว่าจะได้ลูกชายหรือลูกสาว ?

- ทำไม ?
- ทำอย่างไรอย่างหนึ่งเพื่อจะให้ได้ลูกเพศที่ต้องการหรือเปล่า ?

ท่านเคยคิดว่า โครงสร้างลูกจะเป็นอะไร ?

- คิดว่าจะเป็นอะไร ?
- ทำไม ?
- สามีเห็นชอบไหม ?
- ถ้าไม่ – เขาชอบอะไร ? และทำไม ?
- ปู่ย่าตายายเห็นชอบไหม ?
  - ปู่ย่า .....
  - ตายาย .....
- ถ้าไม่ – ทำไม ?

เคยไปหาหมอดูระหว่างท้องบ้างหรือไม่ ?

ถ้าไป

- ไปบ่อยครั้งแค่ไหน ?
- ไปหาหมอดูกี่คน ?
- หมอเขาบอกว่าอย่างไรบ้าง ?
- มีอะไรที่เป็นจริงตามคำทายบ้าง ?

ระหว่างตั้งครรภ์ ท่านมีความเจ็บป่วยทางร่างกายอะไรบ้างไหม ?

ถ้ามี

- มีอะไร ?
- เป็นอยู่นานเท่าไร ?
- ในระยะไหนของครรภ์ ?
- ท่านทำอย่างไรบ้างเพื่อให้หายหรือบรรเทา ?
- รู้สึกอย่างไร เมื่อเด็กดิ้นครั้งแรก ?

ระหว่างตั้งครรภ์ท่านเปลี่ยนแปลงความเป็นอยู่ประจำวันไปจากก่อนตั้งครรภ์บ้างไหม ?

การทำงาน

- อะไร เปลี่ยนไปบ้าง ?
- เมื่อไร และ ทำไม ?

อาหาร

- เปลี่ยนไปกินอะไร ?
- เมื่อไร และ ทำไม ?

อะไรอื่น ๆ

ท่านกลัวการคลอด ?

- กลัวในแง่ไหน ทำไมถึงกลัว ?
- ความรู้สึกนี้เปลี่ยนไปไหมในการท้องครั้งหลัง ๆ ?

ท่านเตรียมตัวอะไรบ้างสำหรับตอนคลอด ?

- กะการอย่างไร ?
- ใครจะทำคลอด
- ที่ไหน ?
- ทำอย่างไรกับรก ? (ทำไมถึงทำอย่างนั้น)
- ทำอย่างไรกับสะดือของเด็กและสายสะดือ ?
- การทำคลอดยากไหม ? ต้องมีการช่วยหรือเปล่า ?
- เคยลูกตายหรือแท้งบ้างไหม ?
- ใครอยู่บ้างเวลาคลอด ?
- ชอบให้เขาอยู่หรือเราอยู่เอง เพื่ออะไร ?

ท่านอยู่ไฟหรือเปล่า ?

ถ้าอยู่

- อยู่อย่างไร ทำแบบไหน ?

อธิบาย

- ทำอะไรพิเศษบ้างสำหรับการอยู่ไฟ ?
- ใครช่วยทำให้ ?
- ใครริเริ่มทำ ?
- กินอาหารพิเศษ เป็นอาหารอะไร ? ใครทำให้ ?

ใครช่วยทำงานบ้านในระยะที่ท่านยังต้องนอนพัก ?

มีการเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้างในความเป็นอยู่ทางบ้านเมื่อคลอดเสร็จใหม่ ๆ ?

คนอื่นทำอย่างไรบ้าง ?

ใช้ยาอะไรบ้างในระยะอยู่ไฟ ?

- ยาอะไร ?
- นานเท่าไร ?
- ใครให้สำหรับ ?

เด็กออกมาแข็งแรงดีไหม ?

ร้องทันทีไหมที่คลอด ? ร้องดัง ?

ถ้าไม่

- แก้ไขกันอย่างไร ? หมอช่วยทำอย่างไรบ้าง ?

เมื่อเห็นลูกครั้งแรก มีความรู้สึกอย่างไร ?

- ดีใจ เสียใจ ..... ฯลฯ
- ผิดหวังหรือสมเพชในเรื่องเพศของเด็ก

มีชาวบ้านที่นี่ไปคลอดที่โรงพยาบาลบ้างไหม ?

ถ้ามี

- มีความรู้สึกต่อการคลอดที่โรงพยาบาลอย่างไร ?
- แตกต่างไปจากการคลอดที่บ้านอย่างไร ?

<u>ผู้ช่วยเหลือมารดาเลี้ยงเด็ก</u>

นอกจากท่านแล้วมีใครช่วยเลี้ยงเด็กบ้าง ?

<u>การให้อาหาร</u>

<u>การให้นมมารดา</u>

- ใครให้เด็กดูดนมบ้างนอกจากท่าน ?
- ท่านจ้าง – แม่นมหรือเปล่า ?

ถ้าจ้าง

- เมื่อไร ?
- นานเท่าไร ?
- ทำไม ?

การให้นมขวด

- เริ่มให้ลูกกินนมขวดเมื่อไร ?
- นอกจากท่านใครอื่นให้เด็กกินนม
  - มีคนแทนบ่อยไหม ?
  - ทำไม ?
- โดยวิธีไร ?
- เด็กกินนมขวดอยู่นานเท่าไรจึงหย่านม ?

อาหารแข็ง

- อาหารแข็งอะไรที่ใช้ ?
- เมื่อไรจึงตั้งต้นให้อาหารแข็ง ?
- ใครป้อนอาหารเด็กบ้างนอกจากท่าน ?
- มีคนแทนบ่อยเพียงไร ?
- ทำไม ?
- เด็กยอมกินดีไหม ?

การดูแลเด็ก

ใครนอกจากท่านที่คอยช่วยดูแลเด็ก ?

บ่อยไหม ?

ทำไม ?

โดยอย่างไร ?

อาบน้ำ

ใครอาบน้ำให้เด็กบ้างนอกจากท่าน ?

เมื่อไรบ้าง ?

ทำไม ?

การขับถ่าย และทำความสะอาดหลังขับถ่าย

ใครดูแลเด็กเวลาถ่ายบ้างนอกจากท่าน ?

เมื่อไร ?

ทำไม ?

แต่งตัว

ใครแต่งตัวให้เด็กบ้างนอกจากท่าน ?

เมื่อไร ?

ทำไม ?

การอุ้มเด็ก

เมื่อเด็กยังเล็กอยู่ใครอุ้มเด็กบ้างนอกจากท่าน ?

เมื่อไร ? ทำไม ?

การพาเด็กออกนอกบ้าน

นอกจากนั้นมีใครพาเด็กออกนอกบ้านบ้าง ?

เมื่อไร ?

อุ้มอย่างไร ?

ไปไหน ?

ไกลเพียงไร ?

ไม่มีแม่คนใดอยู่กับลูกได้ตลอด ๒๔ ชั่วโมง และจำต้องฝากลูกไว้กับคนอื่นบ้าง ซึ่งท่านก็คงเช่นเดียวกัน, ท่านวางใจที่จะฝากลูกไว้กับใครมากที่สุด ?

– ทำไม ?

เมื่อเด็กเจ็บ ท่านไปปรึกษาใคร ? (ให้รายละเอียด)

บุคคลที่เป็นเยี่ยงอย่างแก่เด็ก

ท่านอยากให้ลูกท่านเหมือนใคร ? ทำไม ?

ใครเป็นที่ยกย่องที่สุดในบ้าน ? ทำไม ?

ลูกท่านดูเหมือนจะเหมือนใคร ? ทำไม ?

มีการเล่านิทานอะไรกันบ้างในบ้าน ?

- นิทานแบบไหนที่เด็กชอบ ?
- ใครในนิทานที่เด็กนับถือว่าเป็นพระเอก ?

<u>การปรับตัวให้เข้ากับสังคม</u>

ในการสอนเด็กให้รู้จักทำในสิ่งควรทำและเว้นสิ่งไม่ควร ท่านพบว่ามีวิธีสอนใดที่ได้ผลดีที่สุด ? ทำไม ?

<u>การให้รางวัล</u>

<u>การลงโทษ</u>

ความประพฤติอะไรของเด็กที่ทำให้ท่านหัวเสียมากที่สุด ?

เมื่อเด็กทำให้ท่านหัวเสีย ท่านทำอย่างไร ?

ถ้าท่านจะลงโทษ ท่านมีหลักเรื่องเหตุผลในการลงโทษอย่างไร ?

ท่านทำโทษวิธีไหน ? บ่อยมากน้อย ?

<u>การขู่</u>

ข้อแม้อะไรที่ท่านใช้และได้ผลให้เด็กทำตามท่านต้องการดีที่สุด ?

- ข้อแม้โดยขู่ว่า จะไม่รัก
- ขู่จะลงโทษโดยการเฆี่ยนตี
- ขู่ว่าจะถูกสิ่งศักดิ์สิทธิ์ลงโทษ
- ขู่ว่าจะไม่เลี้ยงจะส่งไปที่อื่น ทิ้งไป ให้คนอื่น
- ขู่อ้างถึงสัตว์ – และอ้างอย่างไร ?

ท่านใช้ข้อแม้เหล่านี้ต่าง ๆ กันตามอายุของเด็ก ?

เมื่อไรท่านจึงจะใช้ข้อแม้ดังกล่าว ?

มีใครนอกจากท่านใช้อีกบ้าง ?

- เขาใช้อะไร ?
- เมื่อไร ?
- ใช้อย่างไร ?

ตอนที่ ๓

คำถามที่จะใช้ในการซักถาม เกี่ยวกับการเลี้ยงเด็ก

ท่านเลี้ยงลูกด้วยนมท่านเองหรือ ?

ตั้งต้นให้กินเมื่อไร ?

ถ้าตั้งต้นช้า

- ทำไม ?
- แล้วให้อะไรอื่นระหว่างนั้น ?
- ทำไม ?

เด็กดูดดีไหม ?

ถ้าไม่

- ทำไม ?
- ท่านใช้วิธีอะไรกระตุ้นให้เด็กดูด ?

เมื่อเด็กดูดครั้งแรกท่านรู้สึกเจ็บไหม ?

ถ้าเจ็บ

- แล้วท่านทำอย่างไร ?

ท่านให้เด็กกินนมมากน้อยเพียงไร ?

- มีกฎเกณฑ์ ?

ถ้ามี

- ใครริเริ่ม ?
- ท่านรู้สึกอย่างไร ?

ท่านให้ลูกกินนมท่านนานเท่าใด ?

- ทำไมจึงหยุด ?

ท่านให้อะไรแทน หรือให้อะไรเพิ่มกับนมบ้าง ? อธิบาย

- ทำไม ?
- ใครแนะนำให้ ?

- เริ่มแต่เมื่อไร ?
- มากแค่ไหน ?

การให้อาหารประจำวัน

- ท่านให้ลูกดูดนมในท่าไหน ?
- ท่านให้ลูกดูดนมที่ไหน ? – (เปิดเผย หรือมิดชิด)

ถ้าท่านอยากให้ลูกอ้วนท้วนสมบูรณ์ ท่านทำอย่างไร ?

- โดยให้อาหาร ?
- โดยให้ยา ?
- วิธีอื่น ๆ ?
- วิธีทางไสยศาสตร์อย่างไร ?

ถ้าเด็กไม่ได้กินนมท่าน

- ทำไม ?
- ท่านรู้สึกอย่างไร ?
- ท่านใช้เครื่องทดแทนอะไร ?

ถ้าท่านไม่อยู่ใครให้นมเด็กกิน ?

- ให้อย่างไร ?
- ใครทำให้ ?
- บ่อยแค่ไหน ?

ปัญหาในเรื่องการให้อาหาร มีไหม ?

ถ้ามี

- เรื่องอะไร ?
- ทำไม ?
- ท่านทำอย่างไร ?

อาเจียร มีไหม ?

ถ้ามี

- อธิบายลักษณะอาเจียร

- บ่อยแค่ไหน ?
- ท่านรู้สึกอย่างไร ?
- เวลาอาเจียร ท่านทำอย่างไร ?
- ท่านป้องกันอย่างไร ?

สูบ มีไหม ?

ถ้ามี

- อธิบาย – เป็นเสมอ ๆ หรือนาน ๆ ครั้ง
- บ่อยไหม ?
- ท่านรู้สึกอย่างไร ?
- ท่านป้องกันอย่างไร ?

การดูดของอื่นนอกจากนม

เด็กดูดอะไรระหว่างมื้อนมบ้าง ?

ถ้ามี

- อะไร ?
- ท่านหาอะไรให้ ?
- ท่านคิดว่าเด็กติดสิ่งนี้มากไหม ?
- เด็กติดเป็นนิสัยแต่เมื่อไร ?
- นิสัยนี้เป็นอยู่นานเท่าไร ?
- ท่านพยายามทำอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้หาย ?

ถ้ามี

- ทำไมจึงแก้ ?
- แก้อย่างไร ?

ระหว่างหย่านม

ท่านคิดว่า การหย่านมคืออะไร ?

ท่านคิดว่า จำเป็นไหม ?

ทำไม ?

ท่านเริ่มให้เด็กหย่านมเมื่อไร ?

ยากไหม ?

ท่านทำอย่างไร ?

เด็กแสดงตอบอย่างไร ?

ท่านแก้ไขการแสดงตอบอย่างไร ?

การหย่านมเรียบร้อยเมื่อไร ?

ท่านใช้อะไรแทนนม ?

ทำไม ?

ใครริเริ่ม ?

เด็กกินอาหารใหม่โดยดีไหม ?

เด็กเริ่มมีฟันเมื่อไร ?

การมีฟันขัดขวางการให้ดูดนมไหม ?

- เด็กกัดหัวนมไหม ?
- ท่านทำอย่างไร ?

<u>หลังหย่านม</u>

เด็กได้อาหารพอไหม หลังจากหย่านมแล้ว ?

ท่านคิดว่า เด็กปรกติจะต้องการอาหารสักแค่ไหน ?

ท่านรู้ได้อย่างไรว่า เด็กได้อาหารพอ ?

ท่านทำอย่างไรถ้าเด็กกินน้อยเกินไป ?

ท่านทำอย่างไร ถ้าเด็กกินมากเกินไป ?

ท่านคิดว่า เด็กต้องการกินบ่อยกี่ครั้งต่อวัน ?

อะไรที่เด็กเล็ก ๆ ไม่ควรกิน ?

- ทำไม ?

เด็กกินอาหารร่วมกับผู้ใหญ่หรือเปล่า ?

ถ้าเปล่า

- กินก่อน หรือ หลัง

ระหว่างเวลาอาหารของผู้ใหญ่ เด็กกินอะไรพิเศษอีกกี่ครั้ง ?

ถ้ามี

– กินอะไร ?

ใครป้อนอาหารเด็ก ?

เด็กเริ่มกินอาหารพร้อมครอบครัวเมื่อไร ?

ท่านสอนเด็กอย่างไรให้รู้จักร่วมโต๊ะอาหารกับผู้ใหญ่ ?

เด็กมีอาหารโปรดของเขาไหม ?

เด็กได้กินอาหารที่โปรดนั้นบ่อยมากน้อยเพียงไร ?

ท่านรู้สึกอย่างไร เมื่อเด็กอาเจียน ?

ท่านทำอย่างไร ?

ท่านเริ่มทำความสะอาดฟันเมื่อไร ? ทำอย่างไร ?

เด็กชอบหรือไม่ชอบอย่างไร ?

ท่านใช้อาหารที่เด็กชอบเป็นการให้รางวัลเด็กหรือเปล่า ?

พฤติกรรมทางการขับถ่าย

ระยะก่อนฝึกหัดขับถ่าย

ท่านรู้สึกลำบากไหมในเรื่องการเก็บทำอุจจาระเด็ก ?

ถ้ามี

– รู้สึกลำบากอะไร ? และทำไม ?

ถ้าเปล่า

– ท่านจัดการอย่างไรกับอุจจาระเด็ก ?

ท่านใช้ผ้าอ้อมหรือเปล่า ?

– ท่านใช้อะไรทำผ้าอ้อมหรือแทน ?

– ท่านเปลี่ยนบ่อย ๆ ไหม ?

– ท่านเลิกใช้ผ้าอ้อมเมื่อไร ?

ท่านเริ่มให้สรวมกางเกงเมื่อไร ?

– ต้องเปลี่ยนบ่อยมากน้อยอย่างไร ?

(ต่อไปให้ถามคำถามเกี่ยวกับ การฝึกการขับถ่าย ตามสภาพเรื่องส้วมของบ้าน)

ท่านเอาอุจจาระเด็กไปทิ้งที่ไหน ?

ท่านต้องการให้เด็กไปถ่ายที่ไหนในบ้าน ?

อาบน้ำ

- ท่านอาบน้ำเด็กเวลาไหน ?
- อาบอย่างไร ?
- ประมาณกี่ครั้งต่อวัน ?
- อาบที่ไหน ?
- เมื่อไร เด็กจึงจะอาบน้ำพร้อมหรือร่วมกับท่านหรือกับคนอื่น ๆ ในครอบครัว ?
- การอาบน้ำเกี่ยวกับสุขภาพของเด็กไหม ?
- เด็กชอบอาบน้ำไหม ?
- นอกจากท่านแล้วมีใครอาบน้ำให้เด็กอีกบ้าง ?
- ทำไม ?
- มีหลักเกณฑ์อะไรบ้างในการงดอาบน้ำให้เด็ก ?
- ท่านคิดว่าอะไร เวลาเด็กมีน้ำมูกไหล ?
- ท่านทำอย่างไร ?
- ท่านคิดว่า น่ารังเกียจไหม ?
- เราควรหัดเด็กให้รู้จักสั่งน้ำมูก หรือเช็ดน้ำมูก ?
- ทำไม ?
- โดยวิธีใด ?
- ส่วนไหนของร่างกายที่ควรรักษาความสะอาดมากที่สุด ?
- ทำไม ?
- ควรทำบ่อยมากน้อยเพียงไร ?
- เด็กเล่นอุจจาระไหม ?
- ท่านทำอย่างไร ?
- ถ้าเด็กเล่น ท่านคิดว่าผิดธรรมดาไหม ?
- ท่านสระผมเด็กบ่อยมากน้อยเพียงไร ?

- ทำอะไรเป็นพิเศษเพื่อบำรุงผม ?
- ทำผมแบบไหน ?
- ทำไม ?
- ท่านตัดผมเด็กบ่อยมากน้อยเพียงไร ?
- ท่านตัดเล็บเด็กบ่อยมากน้อยเพียงไร ?
- เด็กท้องผูกไหม ?

ถ้าเป็น

- ท่านรู้สึกอย่างไร ?
- ท่านแก้ไขอย่างไร ?
- เด็กท้องเดินบ้างไหม ?

ถ้าเป็น

- ท่านคิดว่าอะไร ?
- ท่านแก้ไขอย่างไร ?

มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่ ๔

คำถามต่อไปนี้ใช้สำหรับถามเกี่ยวกับการอบรมเด็ก

การฝึกการขับถ่าย

ท่านคิดว่าเราจำเป็นต้องหัดเด็กเรื่องการขับถ่ายไหม ?

– ทำไม ?

ท่านคิดว่าการหัดนี้มีผลอะไรต่อตัวเด็ก ?

ถ้ามี

– อย่างไร ?

ท่านเริ่มฝึกเมื่อไร ?

ทำไมจึงเลือกอายุนั้น ?

ท่านใช้วิธีไหน ?

หัดยากไหม ?

ถ้ายาก

– ในแง่ไหน ?

เมื่อไร เด็กจึงทำได้เรียบร้อยในเรื่อง

การถ่ายปัสสาวะ

– กลางวัน – รู้จักถ่ายเป็นที่เป็นทางเมื่อไร ?

– กลางคืน – ลุกขึ้นถ่ายเองหรือไม่ถ่ายรดเมื่อไร ?

เมื่อใดเด็กจึงทำได้เรียบร้อยในเรื่อง

การถ่ายอุจจาระ

– กลางวัน – รู้จักไปส้วมเองโดยไม่ถ่ายรดเสื้อผ้าหรือถ่ายเป็นที่เป็นทางเมื่อไร ?

– กลางคืน – ถ่ายเป็นที่เมื่อไร ?

เมื่อทำได้เรียบร้อยแล้ว มีเป็นครั้งคราวบ้างไหมที่กลับไปเลอะเทอะอีก ?

เมื่อกลับเลอะเทอะอีก ท่านทำอย่างไร ?

การอบรมในเรื่องความสะอาด

ทำไมจึงคิดว่าจำเป็นต้องรักษาความสะอาดให้เด็ก ?

ท่านสอนให้ลูกท่านรู้จักทำความสะอาดตัวเอง ?
ส่วนไหนที่ต้องล้างบ่อยที่สุด ?
– ทำไม ?
เมื่อไร เด็กควรทำความสะอาดเองได้สำคัญ ?
ท่านกะตุ้นให้ทำเองหรือไม่ ?
– ทำไมและโดยวิธีอย่างไร ?
ท่านคิดว่าเมื่อไร เด็กจึงควรรู้จักรักษาความสะอาดเข้าของเครื่องใช้ของเขาเอง ?
ท่านมีวิธีสอนอย่างไร ?
– ยากไหม ?
ท่านรู้สึกอย่างไร เวลาเด็กเล่นดินเล่นทราย ?
ใครห้ามเด็กเล่นเช่นนั้นบ้าง ?
– ทำไม และ อย่างไร ?
ท่านคิดว่า อะไรสกปรกที่สุด ?
– ทำไม ?
ท่านสอนให้ลูกรู้จักสิ่งนี้อย่างไร ?
ท่านคิดว่า เด็ก ๆ ควรเปลี่ยนเสื้อผ้าวันละกี่ครั้ง ?
ท่านคิดว่า ลูกท่านสนใจกับความสะอาดเป็นพิเศษไหม ?
– ในแง่ไหน ?
ลูกท่านรู้จักรักษาเข้าของเขาดีไหม ?
เขายอมแบ่งของให้คนอื่น ๆ ไหม ?
ถ้าขอม
– อะไร ?
– ให้ใคร ?
– ไม่ให้ใคร ?
ถ้าของ ๆ เด็กหาย เด็กเป็นอย่างไร ?
เมื่อมีคนขอให้แบ่งของให้คนอื่น เด็กทำอย่างไร ?

การก้าวร้าวรุกราน

เมื่อลูกยังเล็ก ๆ อยู่ เด็กแสดงกริยาอย่างไรที่ท่านไม่ชอบไม่สบายใจ ?
มีอะไรบ้าง – อื่น ๆ ?
ท่านรู้สึกอย่างไร ?
ท่านแก้ไขอย่างไร ?
เด็กหารกทุกคนต้องล่อน ๆ เรียนรู้จักสิ่งควรทำและสิ่งไม่ควรทำ แต่ก่อนจะรู้ได้เด็กก็มักจะทำอะไรที่รบกวนใจหรือไม่เป็นที่สนใจของผู้ใหญ่บ้าง เช่น

กัดแม่
ร้องไห้ส่งเสียงดัง
ร้องกรีด
หยิก หรือ ทึ้งแม่
ทำลายของ
ขว้างเข้าปาของ
เตะ, ตี, ต่อย
ลงมือลงเท้าปึงปัง

เหล่านี้เป็นต้น

– อะไรที่ท่านพบบ่อยที่สุด ?

ท่านทำอย่างไร
ท่านก็สามารถควบคุมความประพฤติอื่น ๆ นอกจากที่กล่าวแล้ว (ในคำตอบ) ได้ ท่านรู้สึกอย่างไร และทำอย่างไรในการแก้ไขสิ่งอื่น ๆ นั้น ๆ ?
ท่านชอบให้ลูกท่านเป็นเด็กแบบไหน ? เช่น เวลาจะต้องการอะไร เด็กบางคนจะขวนขวายช่วยตัวเองให้ได้บ้าง เด็กบางคนคอยจนกว่าสิ่งนั้นจะมาถึงเอง หรือใครหยิบให้ ส่งให้ – ท่านชอบแบบไหน ?

– ทำไม ?

– มีขอบเขตแค่ไหน ?

ขนาดไหนที่ความประพฤติแบบที่ท่านชอบจึงจะกลายเป็นสิ่งรบกวนหรือไม่สบอารมณ์ท่าน ?

– ทำไม ?

ท่านคิดว่า เด็ก ๆ ควรจะได้รับการอบรมกะตุ้นให้เป็นเด็กประเภทต่อสู้เพื่อให้ได้สิ่งที่ต้องการหรือไม่ ?
การที่ทำเช่นนั้นจะทำให้มีการเปลี่ยนแปลงในบุคคลิกลักษณะและ อนาคตของเด็กไหม ?
มีข้อแตกต่างไหมว่า เด็กชาย, เด็กหญิง, เพศไหนควรจะเป็นแบบใด ?

<u>วัยเด็กและวัยรุ่น</u>

เราได้พูดถึงความประพฤติของเด็กทารกในเชิงการต่อสู้เพื่อชีวิตมาแล้ว ต่อไปนี้ขอให้คิดถึงเด็กที่โตขึ้นมาอีกสักหน่อย ขนาดเดินได้ พูดได้ การต่อสู้ชีวิตก็เปลี่ยนลักษณะไป ฉะนั้นขอให้เรานึกถึงชีวิตเด็กตอนนี้ เมื่อเด็กโตขึ้น – ท่านคิดว่า ท่านต้องทนรำคาญหรือไม่สบายใจมากที่สุด

ร้องไห้ กรีดร้อง

เตะ, ตี (ใคร)

เรียกบุคคลอื่นด้วยวาจาไม่เหมาะสม

คำหยาบ เช่น ด่า

ล้อเลียน (ใคร)

ดูถูก – ผู้ใหญ่

– เด็กเท่า ๆ กัน

– เด็กเล็กกว่า

ทำหน้าตาหลอกผู้อื่น

อะไรอื่น ๆ เช่น ยกกำปั้น, ยกเท้า, ให้กัน

– ทำไม ?

ท่านแก้ไขอย่างไร ?
ท่านคิดว่าเด็กเอาแบบมาจากไหน ?
อะไรที่ช่วยทำให้เด็กเป็นเด็กว่าง่าย ?
ทำไมท่านจึงคิดว่าการอบรมเด็กให้เป็นเด็กว่าง่ายเป็นของสำคัญ ?
ให้เชื่อฟังใคร ?
ทำไมจึงต้องเป็นเช่นนั้น ?
ลูกท่านมีการแข่งดีและอิจฉากันบ้างไหม ?
เขาแสดงออกอย่างไร ?

ท่านทำอย่างไร เกี่ยวกับเรื่องนี้ ?

เวลาอยู่บ้านเด็ก ๆ ทะเลาะเบาะแว้ง หรือ ตีกันบ้างไหม ?

- ทำไม
- ตัวอย่างอย่างไรบ้าง ?
- ใคร เป็นคนผิด ?
- ท่านทำอย่างไรบ้าง ?

บางทีเด็ก ๆ ก็ทำลายเข้าของใช่ไหม ?

- ทำลายอะไร ?
- ทำไม ?
- ท่านทำอย่างไร ?

ท่านคิดว่าในเรื่องทำลายของ เด็กผู้ชายกับเด็กผู้หญิงมีข้อแตกต่างกันไหม ?

ท่านคิดอย่างไร ที่เห็นเด็กเล่นรบกัน หรือเล่นตีกัน สู้กัน ?

ถ้าเด็กแสดงกริยาล่วงเกิน

- พ่อแม่)
- ญาติผู้ใหญ่)
- พี่น้องของเขาเอง) ท่านคิดว่าความประพฤติเช่นนั้นต่อใคร เลวที่สุด ?
- เพื่อนเล่น)
- คนแปลกหน้า)

ท่านจะสนับสนุนให้เด็กต่อสู้เพื่อป้องกันตัวไหม ?

ถ้าสนับสนุน – จะให้ใช้วิธีไร ?

ถ้าไม่ – ท่านจะให้เด็กทำอะไร ?

เมื่อเด็กโกรธและไม่แสดงกริยา ๗ – ๘ อย่างที่กล่าวถึงแต่ต้นจน – เด็กทำอย่างไร ?

- ท่านรู้สึกอย่างไร ?
- ท่านทำอย่างไรกับกริยาอย่างนั้น ?

บางครั้งบางคราวเราพบเด็กทารุณกับสัตว์บ้าง ท่านพบลูกท่านทำบ้างไหม ?

- เมื่อไร ?

– เด็กทำอย่างไร ?

– ท่านทำอย่างไรกับเรื่องนี้ ?

ท่านคิดอย่างไร เรื่อง กัดจิ้งหรีด กัดปลา ชนไก่ ?

บางคราวลูกท่านก็ชูดว่าคนอื่น ลับหลังใช่ไหม ?

ท่านคิดว่าการแสดงกริยารุกรานเป็นครั้งคราวในเด็กเล็ก และในเด็กโต ไหนจะเสียหายกว่ากัน ?

– ทำไม ?

ท่านคิดว่าเมื่อไร เด็ก ๆ จึงควรรู้จักระงับความเกะกะอยากรุกรานผู้อื่นได้ ?

ท่านคิดไหมว่าชีวิตอนาคตจะดีได้ คนเราจะต้องมีการต่อสู้หรือการกล้าได้กล้าเสีย หรือที่เราใช้คำว่ารุกรานนั่นเอง

ทำไมจึงคิดเช่นนั้น ?

พฤติกรรมทางเพศ

ท่านได้ตอบคำถามของเรามามากมายด้วยดี และให้ความสว่างเป็นอย่างมาก ต่อไปเราใคร่จะขออภัยที่ว่า คำถามต่อไปนี้อาจจะยากที่จะตอบสำหรับท่าน แต่ก็เป็นเรื่องราวที่มีความสำคัญและเป็นธรรมชาติของคนทุกคนจึงใคร่จะขอความร่วมมือต่อไป ขอให้ถือว่าการพูดสิ่งเหล่านี้เป็นของธรรมดา เพราะเพื่อการศึกษา และเราจะไม่นำไปเผยแพร่ในนามของท่าน

วัยทารกและวัยเด็กตอนต้น

ท่านรู้สึกอย่างไร เมื่อเห็นเด็กทารกเล่นกับอวัยวะสืบพันธุ์ตัวเอง ?

– ท่านทำอย่างไร ?

ท่านคิดว่าการทำเช่นนั้นจะมีอิทธิพลต่อตัวเด็กไหม ?

ในความคิดของท่าน – เด็กชายกับเด็กหญิงทำต่างกันไหม ?

ท่านคิดว่าเด็กควรใส่เสื้อผ้าเมื่อไร ?

– ทำไม ?

ท่านสอนอย่างไร ?

ท่านคิดว่า เด็กควรจะทำได้เองสำพังเมื่อไร ?

วัยเด็กตอนปลาย

ต่อไปนี้เรามาคิดถึงเด็กที่โตขึ้นมา ขนาด ๖ – ๑๒ ขวบไปแล้ว

ในระยะเด็กโตขนาดนี้ ท่านพบว่าเด็กมีกริยาที่เกี่ยวกับการเพศเพิ่มมากขึ้นไหม ?

ถ้าท่านพบเด็กชายวัยนี้เล่นปนกับเด็กผู้หญิง – ท่านถือไหม ?

ท่านชอบให้เด็กขนาดนี้เล่นกับเด็กเพศเดียวกันมากกว่าไหม ?

อายุขนาดไหนที่ควรเล่นเฉพาะกับเพศเดียวกัน ?

ลูกเคยถามท่านไหมว่า น้องมาจากไหน ?

ท่านตอบเขาหรือเปล่า ?

ถ้าตอบ

- ตอบว่ากระไร ?
- ทำไม ?

ถ้าไม่ตอบ

- ทำไม
- ท่านทำอย่างไรขณะนั้น ?
- ท่านคิดว่า เด็กจะไปรับทราบจากที่ไหน ?

ท่านคิดว่า เราควรจะสอนให้เด็กรู้จักการสืบพันธุ์ไหม ?

- เมื่อไรจึงจะบอก ?
- ทำไมจึงต้องบอก ?

ท่านคิดว่า เด็กชายเด็กหญิงควรได้รับคำแนะนำเรื่องเพศโดยวิธีเดียวกัน และในอายุขนาดเดียวกันไหม ?

- ทำไม ?

ตามความคิดของท่าน เด็กชายหรือเด็กหญิงควรจะมีการควบคุมความประพฤติทางเพศมากกว่ากัน ?

- ทำไม ?

<u>พฤติกรรมในด้านพึ่งพาอาศัยผู้อื่น</u>

วัยทารกและวัยเด็กตอนต้น

ท่านคิดว่าอะไรสำคัญที่สุดที่ควรทำให้ในเด็กทารก ?

เมื่อเด็กทารกร้องท่านทำอย่างไร ?

ทำไมเด็กจึงร้องไห้ ?

ท่านคิดว่า การอุ้มเด็กขึ้นทุกคราวที่ร้อง ดี หรือ ไม่ดี ?

- ทำไม ?

ท่านอุ้มเด็กในท่าไหน ?

ใครอุ้มเด็กนอกจากท่าน ?

ท่านคิดว่ายุ่งยากไหมเวลาลูกร้องมาก ๆ ?

– ยุ่งยากในเรื่องอะไร ?

ท่านคิดว่า การอุ้มเด็กบ่อย ๆ จะทำให้เด็กเคยตัวไหม ?

ท่านรู้สึกอย่างไร เมื่อได้ยินลูกแดงร้องครั้งแรก ?

ท่านคิดว่า เด็กทารกควรจะนอนบนตักมากกว่านอนเปลเป็นของดีหรือไม่ ?

– ทำไม ?

ท่านมีวิธีทำให้เด็กหลับได้อย่างไร ?

– อธิบายวิธี

ใครทำบ้างนอกจากท่าน ?

ใครเล่นกับเด็กมากที่สุด ?

ท่านพบว่า วิธีใดทำให้เด็กนิ่งได้ดีที่สุด

– เขย่า, นั่ง, หยอกล้อ

– ทำไม ?

บางครั้งเด็กทารกต้องอยู่คนเดียวไหม ?

– ทำไม ?

– ทำไมจึงไม่ให้อยู่คนเดียว ?

การพึ่งพาอาศัยผู้ใหญ่ในวัยทารก

ท่านคิดว่า เด็กอายุเท่าไหร่จึงควรอุ้มชูเวลาร้องไห้ ?

– ทำไม ?

ถ้าไม่อุ้ม ท่านทำอะไรให้แทน ?

เมื่อเด็กยังเล็กอยู่ร้องไห้ ทุกคนคิดว่าเป็นธรรมดาที่จะต้องอุ้มและปลอบ แต่เมื่อเด็กโตขึ้นเราไม่คิดว่าควรจะทำเช่นนั้น ? เพราะเหตุผลอย่างไร ?

ท่านคิดว่าเด็กผู้ชายอายุเท่าไรจึงไม่ควรต้องอุ้มเวลาร้องไห้ ?

ท่านคิดว่าเด็กผู้หญิงอายุเท่าไรจึงไม่ควรต้องอุ้มเวลาร้องไห้ ?

ถ้าต่างกันระหว่าง ผู้ชาย ผู้หญิง – ทำไม ?

ท่านคิดว่า มีวิธีใดวิธีหนึ่งที่ดีที่สุดที่ควรใช้หัดเด็กให้รู้จักช่วยตัวเอง ?

ท่านคิดว่า มีวิธีใดบ้างที่ไม่สมควรใช้ ?

เด็ก ๆ ไม่ได้พึ่งพ่อ หรือแม่ แต่เท่านั้นเวลาเด็กต้องการอะไร หรือต้องการปลอบโยน เด็กหันไปหาคนอื่น ๆ ด้วย

– ใครรองจากท่านที่เด็กหันไปหาในเวลาเด็กต้องการ ?

บุคคลนั้นเริ่มหัดให้เด็กทำอะไรได้เองแต่เมื่อไร ?

เขาทำอย่างไรกับเด็ก ?

ท่านเห็นด้วยไหม ?

เด็กมีปฏิกริยาอย่างไรกับการหัด ?

ท่านทำอย่างไรให้เด็กเลิกมีปฏิกริยา ?

วัยเด็กตอนปลาย

เด็ก ๆ ต้องการความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่อยู่ระยะหนึ่ง เด็กมีวิธีแสดงออกเพื่อขอความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ต่าง ๆ กัน ลูกท่านทำอย่างไร ?

เวลาท่านไม่อยู่บ้าน เด็กมีปฏิกริยาต่อการไม่อยู่นี้อย่างไร ?

เมื่อท่านกลับมา เด็กทำกริยาอย่างไร ?

ความเชื่อมั่นในตนเอง

ตามที่ท่านผ่านการเลี้ยงเด็กมาแล้ว ท่านคิดว่า

เด็ก ๓ ขวบ ควรจะช่วยตัวเองได้ในเรื่องอะไรบ้าง ?

เด็กผู้ชาย	เด็กผู้หญิง
– กิน	
– อาบน้ำ	
– แต่งตัว	

เด็ก ๕ ขวบ ควรจะช่วยตัวเองได้ในเรื่องเหล่านี้ – อะไรบ้าง

เด็กผู้ชาย	เด็กผู้หญิง
– กิน	
– อาบน้ำ	

– แต่งตัว

– อื่น ๆ

ท่านคิดว่า การที่เด็กช่วยตัวเองได้แต่เด็กนั้นจะมีผลต่อนิสัยใจคอของเด็กในระยะต่อไปอย่างไรบ้าง ?

เด็กควรจะได้รับการฝึกหัดให้ทำอะไรเองได้ก่อน ?

เรื่องอะไรสำคัญน้อยที่สุด ?

ในเรื่องนี้เหมือนกันระหว่างเด็กชายกับเด็กหญิง ?

ถ้าไม่

– ต่างกันอย่างไร ?

วัยทารกและวัยเด็กตอนต้น

มีอะไรบ้างที่เราปล่อยให้เด็ก ๓ – ๕ ขวบ ทำได้ตามใจ ?

– อันไหน สำหรับอายุไหน ?

– ทำไม ?

อะไรบ้างที่เราต้องห้ามไม่ให้เด็กทำตามใจชอบ ?

– อะไรบ้าง ?

– อันไหนสำหรับอายุใด ?

– ทำไม ?

ท่านคิดว่า เด็กผู้ชายหรือเด็กผู้หญิงควรช่วยตัวเองได้ก่อน ?

ท่านคิดว่า เป็นการดีที่จะปล่อยให้เด็กคลานเล่นไปทั่วบ้านตามใจชอบ หรือไม่ ?

– ทำไม ?

ท่านคิดว่า เด็กโตขนาดไหนจึงจะปล่อยให้ไปเล่นบ้านข้างเคียงได้สำพัง

– ทำไม ?

ท่านรู้สึกอย่างไร เมื่อเด็กพยายามที่จะทำอะไรตามใจเขาเอง ?

– อะไรที่เขาต้องการทำเอง ?

– ทำไม ?

วัยเด็ก

ท่านคิดว่า เมื่อไร เด็กจึงควรจะ

- หาอาหารกินเอง ?
- แต่งตัวได้เอง ?
- เข้านอนเอง ?
- ไปนอนเองตามเวลาที่ชอบ ?

ท่านปล่อยให้ลูกเลือกเสื้อผ้าเอง เมื่ออายุเท่าไร ?

ท่านรู้สึกอย่างไร ถ้าเด็กควรจะทำอะไรบางอย่างได้เอง แต่มาขอให้แม่ทำให้ ?

- อะไร ?
- ทำไมจึงรู้สึกเช่นนั้น ?

วิธีที่จะหัดให้เด็กพึ่งตัวเองนั้น ท่านชอบวิธีไหน ?

เด็กพารถโตขนาดไหนท่านจึงจะปล่อยให้ลูกคนโตกว่าเลี้ยง ?

- ให้ดูแลเรื่องอะไร ?
- ให้เลี้ยงอย่างไร ?
- ทำไม ?

แตกต่างกันไหมระหว่างเด็กผู้หญิงกับเด็กผู้ชาย ?

เด็กโตขนาดไหนจึงจะให้เลี้ยงน้อง ?

แตกต่างกันไหมระหว่างเด็กผู้หญิงกับเด็กผู้ชาย ?

แหล่งรวบรวมวิทยานิพนธ์

วัยเด็ก

อะไรบ้างที่เด็กเล็ก ๆ ควรรับผิดชอบได้ ?

(ดูตัวอย่างข้างล่าง —— - - - -)

อายุเท่าใด สำหรับหน้าที่นั้น ๆ ?

ข้อแตกต่างระหว่างเด็กหญิงกับเด็กชาย ?

ข้อแตกต่างระหว่างพี่กับน้อง ?

รายการที่เด็กต้องรับผิดชอบ : –

	เด็กชาย	เด็กหญิง
– หยิบของมาให้ผู้ใหญ่ตามสั่ง	– – – –	– – – –
– กวาดบ้าน	– – – –	– – – –
– เลี้ยงน้อง	– – – –	– – – –
– ป้อนข้าวน้อง	– – – –	– – – –
– ช่วยจัดสำรับหรือตั้งสำรับ	– – – –	– – – –
– อะไรอื่น ๆ	– – – –	– – – –

ท่านหัดเด็กให้ทำสิ่งเหล่านี้ได้อย่างไร ?

ปัญหาที่มารดาประสบในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

การเลี้ยงลูกทุกวันนี้ไม่ใช่ของง่าย แม่ ๆ ล้วนแต่มีปัญหาและความยุ่งยากใจด้วยกันทั้งสิ้น สำหรับท่านที่ผ่านมาแล้ว มีอะไรที่ท่านคิดว่ายากใจที่สุด ?

ท่านคิดว่า การเลี้ยงลูกสมัยนี้ต่างกับที่ท่านได้รับการเลี้ยงมาแต่ก่อน ?

– ในแง่ไหน ?

ทำไมท่านคิดว่าต้องเปลี่ยนไป ?

ท่านรู้สึกอย่างไรบ้างที่เปลี่ยน ?

ท่านคิดว่า จะได้อะไรที่ขึ้นกับเด็กในการเปลี่ยนแปลงนั้น ?